

Georg Stöckhardt

**Apostoli Pietarin
ensimmäisen kirjeen
selitys**

Kansi: Kimmo Pälikkö

Suomen Tunnustuksellinen Luterilainen Kirkko
Rajakatu 7, 15100 Lahti
www.luterilainen.com
2012

Alkuteos: Kommentar über den Ersten Brief Petri. Von D. G. Stöckhardt, Professor am Concordia Seminar zu St. Louis. St. Louis, Mo. Concordia Publishing House. 1912.

Suomeksi toimittanut Markku Särelä.

© Suomen Tunnustuksellinen Luterilainen Kirkko (STLK) 2012

ISBN 978-951-9318-61-5 (sid.)

ISBN 978-951-9318- (PDF)

SISÄLLYS

LUKIJALLE	4
JOHDANTO	5
ENSIMMÄINEN LUKU	21
Alkutervehdys, 1:1–2	21
Jumalan ylistys, 1:3–12	30
Yleisiä kehotuksia vaeltaa kristillisesti, 1:13–2:10	57
TOINEN LUKU	80
Yleinen hengellinen pappeus ja Kirkon virka	104
Erityisiä kehotuksia koskien kristittyjen asemaa maailmassa... ..	108
KOLMAS LUKU	129
Lohdutusta ja kehotusta kärsimyksissä, 3:13–4:19	137
NELJÄS LUKU	184
VIIDES LUKU	218
Kehotus seurakuntien vanhimille, 5:1–5	218
Loppukehotus ja loppulupaus, 5:6–11	223
Päätössanat, 5:12–14.....	231
Suomenkielisiä 1. Pietarin kirjeen selityksiä	232

LUKIJALLE

Vuonna 2010 julkaisimme Georg Stöckhardtin Roomalaiskirjeen kommentaarin suomennoksen. Sen Lukijalle -kirjoituksessa annoimme tietoja tekijästä, joita ei ole tarpeen tässä toistaa.

Tästäkään Stöckhardtin kirjasta ei tietääksemme ole tehty aikaisemmin muita käännöksiä, kuten ei ollut hänen Roomalaiskirjeensääkään selityksestä. Sen sijaan hänen Efesolaiskirjeensä kommentaarista on englanninkielinen käännös.

Raamatun käännöksenä on tässä käytetty vuoden 1938 Kirkkoraamattua, kuitenkin jonkin verran korjattuna, jotta se vastaisi mahdollisimman hyvin tekijän käyttämää, hänen omaa käännöstään. Mainittakoon varmuuden vuoksi, etteivät nämä käännökset ole tarkoitettu ehdotuksiksi sujuvasta suomalaisesta käännöksestä. Ne pyrkivät vain tuomaan esiin tekijän tarkoituksen.

Alaviitteet ovat kaikki toimittajan tekemiä.

Lopussa on liite, jossa toimittaja arvioi suomenkielellä ilmestyneitä 1 Pietarin kirjeen selityksiä.

Kiitämme kaikkia niitä, jotka ovat osallistuneet oikolukuun ja tarkistuksiin, erityisesti Mika Bergmania ja Vesa Hautalaa, jotka olivat asiassa mukana jo Roomalaiskirjeen parissa, sekä Antti Keisalaa.

Kannesta olemme jälleen sangen kiitollisia Kimmo Pälikölle. Hänen tekemänsä on myös Roomalaiskirjeen selityksen kansi.

Sydämeistämme toivomme, että kristikansa voisi löytää näistä selityksistä raamatullista tukea selkeälle luterilaiselle opille ja samalla vahvistua omassa henkilökohtaisessa uskonkilvoituksessaan. Kristillinen uskon on sisältönsä puolesta kertakaikkisesti annettu Apostolien ja Profeettojen kirjoituksissa. Sen vuoksi Raamatun tutkiminen ja sen oikea käsittäminen on jokaiselle kristitylle ensiarvoisen tärkeätä. Siinä meitä auttavat myös hyvät Raamatun tekstiin pitäytyvät selitykset.

Tampereella marraskuun 16. päivänä armon vuonna 2012

Toimittaja

JOHDANTO

Esitämme tässä lyhyesti yhteen koottuna sen, mitä Ensimmäisen Pietarin kirjeen johdannossa tulee sanoa. Ovathan kysymykset, joita on tapana käsitellä erillisinä jaksoina, läheisesti yhteydessä toisiinsa, nimittäin kysymykset kirjeen kirjoittajasta ja sen vastaanottajista, tarkoituksesta ja sisällöstä sekä kirjoittamisen paikasta ja ajasta. Siten vältämme alituisen, edestakaisen siirtymisen aiheesta toiseen.

Toteamme ensiksi summaarisesti, mitä kirje itse sanoo itsestään. Se ilmoittaa olevansa apostoli Pietarin kiertokirje. Sen alussa lukee: Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Emme esitä tässä tämän miehen luonnehdintaa tai elämäkertaa, koska edellytämme tunnetuksi sen, mitä evankeliumit, Apostolienteot ja Galatalaiskirje kertovat hänestä.

1:1:n mukaan kirje on osoitettu kristityille seuraavissa Vähän Aasian provinssissa: Aasiassa (*Asia proconsularis*), joka sijaitsi Vähän Aasian länsirannikolla, Bityniassa ja Pontossa sen pohjoisrannikolla, Kappadokiassa sisämaassa ja Galatiassa, joka siihen aikaan käsitti myös Lykaonian ja ne Fryygian ja Pisidian osat, jotka eivät kuuluneet Aasian provinssiin. Vrt. Zahn, *Einleitung ins Neue Testament* I, 123. Näillä nimillä on kuvattu koko Vähän Aasian alue Tauruksen tuolla puolen olevaa Kilikian maakuntaa lukuun ottamatta. Kilikian kristilliset seurakunnat muodostivat hyvin todennäköisesti lähellä sijainneiden Syyrian seurakuntien kanssa oman ryhmänsä. Siten koko vähäaasialainen kristikunta oli kirjeen saajana – eivät Vähässä Aasiassa asuneet yksittäiset kristityt, vaan sanottujen provinssien kaikki kristilliset seurakunnat eli Ylipaimenen, Kristuksen, laumat Vähässä Aasiassa, joita hoitivat niiden vanhimmat. 5:1–4.

Pietari ilmaisee itse kirjeensä tarkoituksen ja sisällön 5:12:ssa seuraavin sanoin: "...olen lyhyesti teille tämän kirjoittanut, kehottaen teitä ja vakuuttaen, että se armo, jossa te olette, on Jumalan totinen armo." Koko kirjeen läpi kulkee vakava kehotus. Sen sisään on kuitenkin kudottu muistutus kristillisestä pelastustuudesta. Aiheen tähän kehotukseen ja muistuttamiseen antoi Vähän Aasian kristittyjen silloinen tilanne. Heille oli puhjennut vaikeita ahdistuksia. Mikään muu apostolinen kirje ei käsittele niin perusteellisesti kristittyjen ristiä ja kärsimyksiä kuin tämä. Niin apostolin vetoamus palveli silloisessa ja ehkä vielä edessä olevassa koetuksessa vahvistaen heitä heidän

armontilassaan ja kristillisessä elämässään. Samalla apostoli antaa kristillisen toivon valon langeta kärsimyksen synkkään yöhön.

Kirjeellä on varhaisen kirkon todistus. Bigg on kommentaarissaan Langen mukaan osoittanut suuren joukon paralleleleja ensimmäisen Pietarin kirjeen ja apostolisten isien välillä. Tosin monet niistä sisältävät yleisiä kristillisiä sanontoja, joita mainitut kirjoittajat saattoivat käyttää toisistaan riippumatta. Sitä vastoin sellaiset ilmaisut kuin εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φω̄ς (ihmeelliseen valkeuteensa) Kleemens kirjeessään 36,2 tai Polykarpoksen kirjeessä 1,2 εἰς ὃν οὐκ ἰδόντες πιστεύετε δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾶ ἀνεκκλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, (häneen te uskotte, vaikka ette ole häntä nähneet, ja riemuitsette sanomattomalla ja kirkastuneella ilolla) selittyvät vain muistumina kohdista 1 Piet. 2:9 ja 1:8. Niin myös Eusebius kertoo (*h. e.* III,39,16 ja IV,15,19) sekä Papiaksen että Polykarpoksen käyttäneen () todisteita Ensimmäisestä Pietarin kirjeestä. Kleemens Aleksandrialaisesta lähtien kaikki tunnetut kreikkalaiset ja latinalaiset kirkkoisät lainaavat kohtia tästä kirjeestä mainiten sen nimenomaan Pietarin kirjeeksi. Eusebiuksen mukaan (III,25,39) se kuului homolegoumena -kirjoihin alusta lähtien. Sen puuttuminen Moratoriumin kaanonista ei käy todisteesta, koska juuri se kohta, jossa se olisi voitu mainita, kuten yleisesti tunnustetaan, on puutteellinen ja vaurioitunut. Niin tämän kirjeen ulkonaiset todisteet ovat, kuten Zahn huomauttaa, loistavan kirikkaat.

Koetellemme nyt niitä asiakohtia, joiden kanssa kirjeen kritiikki on vanhastaan askarrellut. Negatiivinen kritiikki on huolimatta kirjeen ulkoisesta ja sisäisestä todistusvoimasta kokeillut taitoaan Pietarin apostoliseen kiertokirjeeseen. Tübingeniläinen koulukunta on sisällyttänyt sen romaaniinsa myöhemmän kristikunnan synnystä kompromissina paavalilaisuuden ja pietarilaisuuden vastakkaisten suuntausten välillä. Niin esimerkiksi Schwegler (*Das nachapostolische Zeitalter* II, s. 6 ss., Pfeiderer, *Der Judaismus*, s. 400 ss). Tässä kirjeessä on, kuten Pfeiderer asian ilmaisee, nähty "haalistunutta paavalilaisuutta" ja "paavalilaisia pääkäsitteitä ja perusideoita" pietarilaisessa värityksessä hyvien tekojen, hyvän elämän ja hyvän tekemisen () voimakkaassa korostamisessa käsittämällä kirje tendenssikirjoitukseksi. Se olisi syntynyt Trajanuksen kristittyjen vainon aikana, "erään paavalilaisen yrityksenä välittää toisistaan erossa olleitten pietarilaisten ja paavalilaisten suuntausten välillä panemalla Pietarin suuhun oikeauskoisuustodistus eli Paavalin oppikäsitteiden jotenkin pietarilaisittain väritetty esitys Pietarin apostolitoveria Paavalia

varten". Schwegler. Sellaiselle tendenssille ei ole kuitenkaan itse kirjeen tekstissä mitään tukea.

Itse von Soden huomauttaa: "Tübingeniläisestä unionitendenssin oletuksesta on nykyisin yleisesti luovuttu." Se hypoteesi, jolla Soden puolestaan korvaa tübingeniläisten runoilun, on kuitenkin yhtä kestävä kuin viime mainittu. Hän sijoittaa kirjeen Domitianuksen hallitusaikaan, 92–96 jKr., jolloin vähäaasialaiset kristityt tulivat ensi kertaa muodollisen vainon kohteiksi ja pitää sitä Pietarin kummankin mainitun (5:12–13) apulaisen Silaksen ja Markuksen kirjoittamana. Hän aprikoi: "Miksi nyt olisi mahdotonta, että noin 25 vuotta Pietarin kuoleman jälkeen hänen uskolliset apulaisensa, Silas ja Markus yhdessä, tilapäisesti koko Vähään Aasiaan tunkeutuneen vainon tähden panisivat siellä kerran vaikuttaneen ihannoitun apostolin rohkaisemaan seurakuntiaan?" Tämän hurskaan petoksen (*pia fraus*) hän verhoaa ja kaunistaa seuraavilla sanoilla: "Se oli vain tuon kunnioittavan ylöspäinkatsomisen toiminto käänteentekevän ajan kotiin päässeisiin luoviin henkiin. Tuo aika loi myöhemmin 'apostolien' kirkollisen arvovalan, vaikka jo vuosisadan lopulla tuon suuren ajan viimeiset todistajat kutsuivat apostolisen arvovalan edustajat takaisin elävien joukkoon puhumaan epigonien sukupolvelle." Soden ei löydä Pietarin elämästä mitään ajateltavissa olevaa tilannetta tämän kirjeen kirjoittamiselle.

On kuitenkin mitä suurimmassa määrin mahdotonta ajatella, että jokin petos (*falsarius*) olisi tuottanut tämän kirjeen. Kulkeehan sen läpi tunnistettavasti Jumalan Henki, totuuden Henki. Toisaalta Vähän Aasian kristityt olisivat heti kohta tunnistaneet kirjeen siksi, mikä se olisi ollut, eli alhaiseksi petokseksi. Pietari olisi 25 vuotta sitten poistunut tästä elämästä ja hänen marttyyrikuolemansa tuli varmasti koko kristikunnassa nopeasti tunnetuksi. Oli mahdotonta, että hän olisi rohkaissut kristittyjä heidän nykyisessä ahdingossaan.

Uudemmissa selittäjistä lopulta vielä myös Harnack on kirjassaan *Chronologie*, s. 451 ss., kieltänyt apostoli Pietarilta tekijänoikeuden tähän kirjeeseen, koska kirje olisi hänen mielestään Paavalin aatteiden täyttämä, siinä ei olisi mitään persoonallista eikä se kielisi Jeesuksen elämän tuntemuksesta. Selityksemme tulee osoittamaan nämä selitykset arvottomiksi.

Yhtä mielivaltainen on olettaus, että anonymi kirje olisi varustettu sen alulla ja lopulla vasta vuoden 150 paikkeilla. Kirje edellyttää Vähän Aasian kristittyjen vaikeata ahdinkoa. Sen ajoittamisen puolesta ensimmäisen vuosisadan lopulle tai toisen alkupuolelle näyttää puhuvan vain yksi tosiseikka, nimittäin se, että

Neron vaino rajoittui Roomaan eikä levinnyt roomalaisten provinssien ulkopuolelle eikä meillä ole mitään tietoja kristittyjen vainosta ennen Trajanusta, tai vastaavasti ennen Domitianusta. Sitä vastaan Zahn huomauttaa johdannossaan – ja saman havainnon ovat tehneet useimmat eksegeetit: "Mutta jos kysymme, mistä kristittyjen kärsimyksestä sitten Pietari kertoo, niin on ennen kaikkea otettava huomioon, ettemme löydä koko kirjeestä vähäisintäkään merkkiä veritodistajista emmekä myöskään vankeusrangaistuksista tai omaisuuden takavarikoinneista, emme myöskään tuomareista, joiden eteen heitä olisi pantu, emme pakanallisista kulttiakteista, joihin heitä olisi yritetty pakottaa, emmekä kieltämisistä vainon paineen alla." Kirjeen lukijoiden ahdinko oli olennaisesti panettelua ja pilkkaa sekä kaikenlaista ivaa ja ahdistelua, jota heidän oli koettava jokapäiväisessä kanssakäymisessään pakanallisten maanmiestensä kanssa.

Ensimmäisen Pietarin kirjeen aitous on aivan yleisesti tunnustettu. Kääntyessämme nyt kirjeen positiiviseen kritiikkiin meidän on tässäkin torjuttava aluksi eräs omalaatuinen käsitys.

Useampien kreikkalaisten ja latinalaisten kirkkoisien esikuvan mukaan Wei on kirjoituksessaan *Der petrinische Lehrbegriff* vuodelta 1855 puolustanut Erasmusen, Grotiuksen, Bengelin ja eräiden muiden selittäjien näkemystä, että kirje olisi osoitettu Vähän Aasian kristityiksi tulleille diasporajuutalaisille. Fronmüller on liittynyt Wei iin Langen raamattuteoksessa. Viime aikoina ovat Kühl Meyerin *Handbuch* -teoksessa (1887) ja Bigg *International Critical Commentary* -teoksessa (1905) yrittäneet osoittaa oikeaksi tämän mielipiteen kaikella älyn terävyydellä. Mainitut eksegeetit olettavat Vähässä Aasiassa olleen juutalaiskristittyjä jo ennen Paavalin lähetystoimintaa. Heitä olisivat pilkanneet ja ahdistaneet heidän ympäristönsä epäuskoiset juutalaiset. Niinpä Pietari, ympärileikkauksen apostoli, olisi lähettänyt heille rohkaisuksi ja lujitukseksi Assyrian Baabelista tämän kiertokirjeen, joka olisi siten Paavalin kirjeitä myöhemmältä ajalta. Näistä vain Bigg asettaa kirjeen myöhemmäksi. Tämän oletuksen perusteluna on vedottu kirjeen luonteeseen ja sisältöön. Se liikkuisi kokonaan vanhatestamentillisissa ideoissa. Se edustaisi esipaavalilaista, alkuapostolista opin esikuvaa. Siinä ei vielä olisi jälkeäkään Paavalin mystisismistä eikä tämän dogmaattisesta spekuloinnista, kuten Paavalin vanhurskauttamisopin kehityksestä eikä myöskään tämän kristologiasta. Tekijä ei tietäisi mitään Kristuksen persoonallisesta pre-eksistenssistä. Käsitteitä (henki, armo, usko) käytettäisiin tässä aivan eri merkityksessä kuin Paavalin kirjeissä jne.

Samalla kun aluksi jätämme huomiotta tämän kuvitelman Pietarin opinkäsityksestä, viittaamme siihen ratkaisevaan asiintilaan, jota nimenomaan myös Zahn korostaa, että oletus juutalaiskristillisestä toveruudesta Vähässä Aasiassa ennen Paavalin toimintaa ja sitten myöhemmin Paavalin toimintapiirin ohella on puhtaasti tuulesta temmattu ja kouriintuntuvassa ristiriidassa sen kanssa, mitä Apostolienteoissa ja Paavalin kirjeissä kerrotaan vähäaasialaisesta kirkosta ja sen synnystä. Näiden viimeksimainittujen tietojen mukaan juuri Paavali, pakana-apostoli, istutti evankeliumin Vähään Aasiaan ja nimenomaan juuri käsittelemässämme kirjeessä mainittuihin Galatian ja Aasian pääprovinsseihin, joista se sitten löysi tiensä naapurimaakuntiin. Minne Paavali Vähässä Aasiassa tulikin, hän tapasi vain pakanoita ja juutalaisia, ei missään juutalaiskristittyjä. Paavalin saarnallaan kääntämät juutalaiset ovat sitten voittopuolisesti pakanakristillisten seurakuntien jäseniä. Selitys tulee osoittamaan, että tässä kirjeessä on puhe niistä lukijoita, joille se on osoitettu, eli entisistä pakanoista.

Useimmat selittäjät ovat nykyisin yhtä mieltä siitä, että Pietari oli tarkoittanut kiertokirjeensä suoraan tai epäsuorasti Vähän Aasian Paavalin perustamille seurakunnille. Ne, kuten Efeson seurakunta, olivat silloin osaksi pitempäänkin vielä hänen hoidossaan ja valvonnassaan. Samoin vallitsee yksimielisyys toisestakin seikasta, jolla on tässä merkitystä, nimittäin, että hän kirjoitti kirjeensä Roomasta.

Historiallisesti on kyllin varmaa, että Pietari tuli elämänsä lopulla Roomaan ja kärsi siellä marttyyrikuoleman. Ignatius kirjoittaa Rooman kristityille c. 4:

(en käske teitä kuten Pietari ja Paavali). Hän tarkoittaa, ettei hän sillä, mitä hän kirjoittaa Rooman kristityille, halua käskeä heille mitään, kuten Pietari ja Paavali tekivät, koska häneltä puuttuu apostolin arvovalta. Tämä huomautus edellyttää Pietarin saarnaamista Roomassa. Kleemens Roomalainen todistaa ensimmäisessä kirjeessään Korinttolaisille, c. 5: "Veljesvihan ja kateuden tähden nuo kaikkein suurimmat ja vanhurskaimmat pylväät saivat vainoa osakseen ja joutuivat kamppailemaan kuolemaan asti. Ottakaamme tarkasteltavaksemme sankarilliset apostolit. Pietari joutui väärämielisen veljesvihan tähden kärsimään tuskia, ei kerran ja kahdesti, vaan useita kertoja, ja näin todistuksen annettuaan hän astui siihen kunnian paikkaan, joka hänelle kuului (

).

Keil huomauttaa tähän: "Tosin Kleemens ei mainitse nimeltä Pietarin marttyyrikuoleman paikkaa, vaan edellyttää sen tunnetuksi. Mutta että hän ajatteli Roomaa, käy varmuudella ilmi siitä, että hän nimeää apostoli Paavalin lisäesimerkkinä osoitetusta kärsivällisyydestä, joka korkeimpien vallanpitäjien edessä (se on: Roomassa) oli eronnut tästä elämästä veritodistajana, ja muita valittuja, jotka meidän keskellämme () eli roomalaisten keskuudessa) ovat kärsineet paljon tuskia."

Eusebiuksen mukaan (h.e. II,25, s. 60) Dionysios Korintosta sanoo kummastakin apostolista, Paavalista ja Pietarista: "Yhtä lailla he opettivat samalla Italiassa ja tulivat samaan aikaan () marttyyreiksi." Tässä mainittu samanaikaisuus liittyy vain kummankin marttyyrikuolemaan.

Irenaeus kertoo (*Adv. haer.* III,1) Matteuksen kirjoittaneen heprealaisille evankeliumin heidän murteellaan, kun taas Pietari ja Paavali saarnasivat evankeliumia Roomassa ja vahvistivat kirkkoa.

Tertullianus kirjoittaa (*De praeserv.*, c. 36) Rooman seurakunnasta: "Onnellinen seurakunta – missä Pietarin osalle tuli Herran kärsimysten kaltaisuus ja Paavali kruunattiin Johannes Kastajan kuoleamalla."

Kleemens Aleksandrialainen mainitsee Eusebiuksen kirkkohistoriassa (h. e. VI,14), että monet pyysivät Markusta Pietarin julistaessa evankeliumia Roomassa kirjoittamaan muistista Pietarin kertoman evankeliumin ja että hän sen myös teki. Roomalainen presbyteeri Caijus viittaa lopulta molempien apostolien marttyyrikuoleman tähden jo Pietarin voitonmerkkiin () Vatikaanissa ja Paavalin voitonmerkkiin () Ostian tiellä. (Eusebius h. e. II,28.).

Myöhempi tarunmuodostus, joka liittyy Pietarin oleskeluun Roomassa, ei kumoa vanhempaa, luotettavilta kirkon opettajilta säilynyttä kirkollista traditiota, vaan ennemminkin vain vahvistaa sen. Tämä taru esiintyy pseudoklementiiniläisessä kirjallisuudessa samoin kuin tarina Pietarin taistelusta noita Siimonin kanssa. Sama koskee myöhempää sepitystä Pietarin kaksikymmentäviisivuotisesta piispuudesta Roomassa.

Tämän tiedon mukana kulkee nyt käsi kädessä varhaisessa kirkossa laajalti levinnyt tulkinta, että Babylon (1 Piet. 5:13) tarkoittaa Roomaa. Se löytyy Eusebiuksen mukaan (II,15, s. 46) jo Papialta. Zahn on johdannossaan osoittanut tämän tulkinnan vakuuttavalla tavalla oikeaksi kiinnittäen samalla huomiota siihen, ettei mikään

vanha perimätieto viittaa Pietarin oleskeluun Eufraatin varrella sijaitsevassa Babylonissa. Hän kirjoittaa: "Pietari nimeää Babylonin siksi paikaksi, mistä hän lähettää tervehdyksensä vähä-aasialaisille. Se ei näytä olevan sellainen tiedoksianto lukijoille, joiden vasta tästä olisi määrä päästä perille, missä Pietari on. Se olisi tiedonanto, jolle ei löydy esimerkkiä mistään Uuden Testamentin kirjeestä ja joka olisi muodoltaan täysin erilainen kuin vastaavat tiedonannot muissa kirjeissä. Jos sen sijaan edellytetään lukijoiden tuntevan Pietarin olinpaikka, niin näyttää siltä, että Babylonin nimen on ennemminkin määrä luonnehtia sitä tilaa, jossa olivat sekä hän että se paikallisseurakunta, jonka keskuudessa hän oleskeli. Samoin 5:9:ssä muistutettiin siitä, että koko kristikunnan tulee kestää maailmassa samanlaisia kärsimyksiä kuin lukijoillakin oli. Se näyttää tässä viittaavan siihen, että se uskonveljien murto-osa, jonka luota Pietari lähettää tervehdyksensä on hänen laillaan maailman pääkaupungissa. He ovat siis samoin kuin lohdutusta tarvitsevat lukijatkin kaukana vieraisissa oloissa, kaukana lupauksen maasta ja siitä kaupungista, jonka oikeita kansalaisia kristityt ovat. Jos vielä otamme huomioon, että tervehtivä seurakunta on personoitu ja esitellään aasialaisen kristikunnan vesana ja että Markusta sanotaan Pietarin pojaksi vain epävarsinaisessa mielessä, niin jo puhtaasti eksegeettiset pohdinnat osoittavat, että tässä kuvataan maailman pääkaupunkia Roomaa ja Babyloniksi sanotaan tekijän nykyistä olotilaa."

Sen jälkeen kun Zahn on torjunut (s. 31) oletuksen, että Pietari olisi Ilm. 14:8:sta ja 16:19–18:24:sta riippuvaisena kuvannut Rooman Babyloniksi, hän jatkaa: "Kuten juutalaiset sanoivat Roomaa ja Rooman valtakuntaa Edomiksi ja kuten Jerusalemita ja Siionista tuli hengellisen yhteisön vertauskuvallinen nimi, jonka painopiste on taivaassa ja tulevaisuus maan päällä (?)¹ (Gal. 4:25ss.; Hebr. 12:22; 13:14; Ilm. 21:2), aivan kuten Babylon oli kreikkalaisille ja roomalaisille sananparren tapaan kukoistavan jättikaupungin vertauskuva, niin siitä oli tullut juutalaisille ja kristityille historiallisen perimätiedon ja Vanhan Testamentin profetian mukaan Jumalan Seurakunnalle vihamielisen maailmanvallan pääkaupungin vertauskuvallinen nimi, vaikka ei ole voitu osoittaa, kuka siten oli ensiksi puhunut. Se ei ole ollut sen paremmin Pietari kuin Johanneskaan. Molemmat ennemminkin edellyttävät omien aikalaistensa ja uskotovereidensa tunteneen nykyajan Babylonin."

Seuraava kysymys on: Mihin aikaan ja millaisissa oloissa Pietari vaikutti ja kirjoitti kirjeensä Roomassa? Tämä kysymys on läheisesti

¹ Stöckhardt kritisoi kysymysmerkillä Zahnin sanontaa.

yhteydessä kysymykseen apostoli Paavalin viimeisistä vaiheista. Joka taholta myönnetään, ettei Paavali ollut Roomassa, kun Pietari kirjoitti kirjeensä. Muuten Pietari olisi varmasti maininnut Markuksen ja Silvanuksen ohella myös Paavalin. Niin, Paavali olisi muuten kaiketikin itse lähettänyt rohkaisevan sanan hänelle niin läheisille vähäaasialaisille kristityille heidän kärsimyksissään. Kun Paavali eli Apt. 28:30–31:ssa kerrottua kaksivuotista vankeuskauttaan, hän saattoi julistaa evankeliumia vapaasti ja esteettä. Pietari sitä vastoin ei ollut vielä tullut Roomaan. Muuten ei Apostolientekojen kirjoittaja samoin kuin ei Paavalikaan vankeusajan kirjeissään olisi takuulla jättänyt mainitsematta Pietaria. Onhan esimerkiksi Efesolais-, Kolossalais-, Filemonin ja Filippiläiskirjeessä runsaasti henkilökohtaisia tiedonantoja.

Paavali oli ilmeisesti temmattu pois apostolin toiminnastaan Roomassa, kun Pietari kulki ja saarnasi siellä sekä vahvasti kiertokirjeellään sieltä käsin vähäaasialaisia kristittyjä. Se ei kuitenkaan tarkoita, että Paavali jo silloin olisi temmattu pois toiminnastaan kuoleman kautta ja että hän, kuten on usein arveltu, olisi kärsinyt marttyyrikuoleman Rooman palon jälkeen Neron toimeenpanemissa verisissä kristittyjen vainoissa v. 64.

Nykyisin vallalla oleva oletus selittää samassa määrin Paavalin poissaolon Roomasta Pietarin siellä oloaikana. Sen tukena ovat vanha uskottava perimätieto ja Paavalin pastoraalikirjeiden historialliset maininnat. Niiden mukaan Paavali vapautui toiveensa mukaisesti kaksivuotisesta vankeudestaan ja teki sitten jo kauan aikomansa matkan Espanjaan. Siellä hän teki hyvän aikaa lähetystyötä ja lopulta kävi vielä kerran orientissa ja päätti toisen Rooman vankeutensa jälkeen uransa marttyyrikuolemaan.

Meidän ei kuitenkaan tarvitse Hofmannin, Zahnin ja Burgerin tavoin sijoittaa aikavälille syksy 63 – syksy 64 Paavalin matkaa Espanjaan, Pietarin tuloa Roomaan ja hänen toimintaansa siellä, hänen kirjeensä kirjoittamista eikä myöskään vielä hänen marttyyrikuolemaansa. Tämä aika on arvioitu liian lyhyeksi mainituille tapahtumille. Mikään vanha traditio ei puolla sitä, että Pietari tai Paavali tahi molemmat olisivat kuuluneet vuoden 64 Neron vainon uhreihin. Tertullianus, Origenes ja Lactantius kertovat ainoastaan, että Nero mestautti Pietarin ja Paavalin.

Ei ole mitään estettä esittää tapahtumien kulkua seuraavasti. Päinvastoin, seuraava kuvaus on sopusoinnussa kummankin apostolin viimeistä elinaikaa koskevien varmojen tietojen kanssa.

Paavali vapautui vuoden 64 alussa kahleistaan ja käytti uuden, hänelle vapautuneen ajan pystyttääkseen uskon kuuliaisuutta kaukaiseen länteen, Espanjaan, mahdollisesti myös Britanniaan, ja niin saattaakseen suuren lähetystyönsä päätökseen. Siten hän siirtyi tähänastisesta vaikutuspiiristänsä kauaksi. Niinpä Pietari astui hänen tilalleen ja kaitsi Paavalin perustamia ja tähän asti valvomia pakanakristillisiä seurakuntia. Juuri tämä uusi kutsumus ilmeisesti sai Pietarin asettumaan Roomaan ja jatkamaan Paavalin työtä siellä, minne tämä oli sen jättänyt. Mahdollista on, että hän oli seurannut Paavalin nimenomaista toivomusta.

Rooman seurakunta oli jo silloin, kun Paavali kirjoitti Roomalaiskirjeensä, yksi suurimpia ja huomattavimpia apostolisen kirkon seurakuntia. Se oli epäilemättä sen jälkeen vain kasvanut merkitykseltään, ja siitä oli tullut Italian kirkon metropoli. Se soveltui oikein hyvin apostoliseksi istuimeksi (*sedes apostolica*), ei tietenkään sanan roomalaisessa merkityksessä. Tässä on muistettava, että Herran maallisen vaelluksensa päivinä valitsemat apostolit olivat saaneet häneltä itseltään vielä ennen hänen taivaaseen astumistaan tehtävän saarnata evankeliumia kaikille kansoille. Kaikilla apostoleilla oli kutsu kaikkien paikkakuntien kirkkoa varten. Uuden Testamentin Kirkko on rakennettu Apostolien ja Profeettojen perustukselle. Niin kauan kuin vielä oli tilaa Juudeassa, Samariassa ja Galileassa, ympärileikattujen apostolit työskentelivät ja korjasivat satoa oman kansansa parissa, missä Herra oli kylvänyt. Se tapahtui sen sopimuksen mukaan, mistä Galatalaiskirjeen 2. luvussa kerrotaan, Paavalin taas palvellessa pakanoita.

Kuitenkin siinä määrin, missä Israel kovetti itsensä Kristuksen evankeliumille, laajeni myös noiden kahdentoista näkö- ja toimintapiiri. Sen ajan puitteissa, johon kirjeemme meidät asettaa, monet heistä olivat hyvinkin jo siirtyneet tekemään pakanalähetystyötä, tietenkin niille seuduille, jotka eivät kuuluneet Paavalin toimintapiiriin. Siihen viittaa myös kaikki perimätieto.

Niinpä oli aivan luonnollista, että Pietari, ensimmäinen ympärileikattujen apostoleista, joka helluntaista alkaen näyttää olleen noiden kahdentoista puheenjohtaja ja jolla oli suuri arvonnanto myös pakanakristittyjen keskuudessa, kuten esimerkiksi Paavalin Korinttolaiskirjeistä käy ilmi, otti jatkaakseen Paavalin työtä sekä säilyttääkseen ja vahvistaakseen Vähän Aasian, Kreikan ja Italian kristikuntaa. On pelkkää kuvittelua, kun Hofmann ja Zahn olettavat, että Pietarin olisi vienyt Roomaan se hämminki ja eripura pakanakristillisen ja juutalaiskristillisen osan välillä, minkä Fil.

1:13ss.:ssa mainittu, apostoli Paavalia kohtaan epäsuopea juutalaiskristillinen opettaja oli aiheuttanut Rooman seurakunnassa.

Jos vielä oli jokin erityinen syy Pietarin siirtymiseen Roomaan, niin paljon enemmän se oli Rooman asukkaiden kohonnut vihamielisyys heidän keskuudessaan olleita kristittyjä kohtaan, joka sitten purkautui Neron verilöylyssä. Tässä raskaassa koetuksessa Rooman kristityt tarvitsivat voimakasta vahvistusta jonkun Herran apostolin taholta. Roomasta käsin, kun hätä vaati, Pietari sitten vahvisti kärsiviä veljiä kaukanakin, kuten Vähän Aasian ahdistettuja kristillisiä seurakuntia, tällä esillä olevalla kiertokirjeellä. Tämä ei kuitenkaan tapahtunut heti kohta Pietarin tultua Roomaan.

Hänen kirjeensä loppuhuomautukset viittaavat apostolin pitempiaikaiseen toimintaan Roomassa. Kun hän kirjoitti kirjeensä, hänellä oli 5:12:n mukaan aikaa ja tilaisuus henkilökohtaisesti tulla tuntemaan Silvanuksen, kirjeen tuojan, luotettavuus. Hän lähettää Markuksen terveiset. Tämän piti Kol. 4:10:n mukaan Paavalin antaman tehtävän mukaisesti matkustaa Vähään Aasiaan ja on varmasti niin myös tehnyt ja palvellut jonkin aikaa Vähän Aasian kristittyjä. Mutta nyt hän oli palannut Roomaan ja toimi siellä Silvanuksen ohella Pietarin apuna. Nämä tapahtumat eivät ole aivan äkkiä tapahtuneet toinen toisensa perään.

Ennen kaikkea meidän täytyy palata takaisin vielä kerran vähäaasialaisten kristittyjen tilanteeseen tämän kirjeen kirjoittamisaikana. Heidän ahdinkonsahan aiheutti kirjeen kirjoittamisen. Edellä jo huomasiimme, ettei kirjeessä ole jälkeäkään esivallan tai muusta verisestä vainosta. Se, mikä ahdisti vähäaasialaisia kristittyjä ja teki heidät lohdutusta tarvitseviksi, ei ollut kuitenkaan yleinen kristityn risti, joka alusta lähtien oli Kristuksen Kirkon synnyinlahja, eikä yleinen halveksunta kreikkalaisten taholta, joille ristiinnaulittu Kristus oli hullutusta. Siitä lähtien kun vangittu Paavali oli lähettänyt juuri näille kristityille kirjeensä, joissa ei mainita mitään erityistä ahdinkoa, Vähässä Aasiassa oli tapahtunut huononnusta kristittyjen suhteissa heidän pakanallisiin asukastovereihinsa nähden. Halveksunta oli kohonnut katkeraksi vihollisuudeksi ja vihamielisyudeksi. Tämän kirjeen mukaan kristityt olivat ympäristön pakanoiden mielestä pahantekijöitä (), yhteiskunnan järjestystä vastaan nousseita, sen vihollisia ja vihamielinen sukukunta, joka oikeastaan ei kuulunut tähän maailmaan. Samoja kärsimyksiä oli veljillä maailmassa muuallakin, 5:9. Koko Rooman valtakunnassa oli kansan mieliala ja julkinen mielipide kristittyjen vastainen.

Syytä käänteeseen huonompaan suuntaan, jota ei varmastikaan pidä panna pelkän sattuman tilille, meidän ei tarvitse hakea kaukaa eikä turvautua olettamuksiin. Vuoden 64 kaikkien tuntema, merkittävä tapahtuma, Neron vaino, selittää täysin kristittyjen muuttuneen tilanteen Vähässä Aasiassa ja ylipäänsä Rooman valtakunnassa. Tässä kirjeessä kuvattu ja edellytetty pakanallisen kansan mieliala kristittyjä kohtaan vastaa tarkalleen Rooman väestön mielialaa ja ajatustapaa, joka sitten purkautui ja sai ilmaisunsa Neron kristityille langettamissa rangaistuksissa ja kärsimyksissä.

Tacitus kirjoittaa: *Ergo abolendo rumori Nero subdidit reos et caesitissimis poenis affecit, quos per flacitia invisos vulgus Christianos appellabat* (niinpä hävittääkseen huhun Nero valheellisesti syytti ja erityisin kidutuksin rankaisi häpeällisten ilkitekojen takia noita vihattuja ihmisiä, joita kansa kutsui kristityiksi. *Ann. XV,44*). Maailman pääkaupungissa Rooman keisarin silmien alla kristillinen kirkko oli kasvanut hengelliseksi mahdiksi, joka aiheutti vastavaikutuksen pakanuuden taholta. Kuten Zahn asian ilmaisee, pakanoiden viha ja vastustus synnyttivät nimenomaan tämän katsomuksen, jonka mukaan kristityt olivat vaarallinen rikollisjoukko, jonka kukistaminen oli yhteiskunnan etu (*utilitas publica*).

Kuten jo mainitsimme, Neron vainolla ei ollut verisiä seuraamuksia roomalaisissa provinseissa. Kuitenkin tieto tästä hirvittävästä katastrofista levisi luonnollisia teitä hyvin nopeasti kautta koko Rooman valtakunnan. Sen luonnollisena seurauksena oli, että pakanat kaikkialla katkeroituivat kristittyjä vastaan ja siellä täällä epävarmuuden tunne valtasi kristityt. He olivat kuulleet etäältä leijonan karjunnan ja heidän täytyi odottaa, että vihamielisen maailman pilkka ja uhkaukset saattoivat vaihtua heidänkin paikkakunnallaan ennen pitkää veriteoiksi. On ymmärrettävää, että Aasiassa, ennen kaikkea Vähässä Aasiassa, jossa oli lukuisia, suuria, kukoistavia kristittyjen seurakuntia, nämä Neron vainon jälkipolteet olivat koettavissa.

Sellainen yleinen kansan mielialan vaihdos ei tapahdu joinakin viikkoina tai kuukausina, vaan aivan vähitellen. Vähäaasialaisilla kristityillä oli Pietarin heille kirjoittaessa tästä asemansa huonontumisesta pakanoihin nähden jo silloin monenlaista kokemusta. Niinpä olosuhteita ja asiain kulkua vastaa, jos emme ajoita kirjeen kirjoittamista liian lähelle Neron vainoa ja jos Hugiin, de Wetteen, Credneriin, Reu iin, Bleekiin, Hutheriin, Wiesingeriin ja joihinkin muihin selittäjiin liittyen sijoitamme sen noin vuoteen 66. Siten selittyy sekin, ettei Neron kristittyihin harjoittamaa ilkeyttä, joka kaikkialla oli jo pitkään tunnettu, mainita nimenomaan tässä kirjeessä

eikä meidän tarvitse tehdä tästä mainitsemattomuudesta sitä johtopäätöstä, että kirje olisi kirjoitettu ennen syksyä 64.

Edellä hahmotellun tapahtumain kulun ja tilanteen kanssa käy lopulta hyvin yhteen oletus, että Paavali pian tämän kirjeen kirjoittamisen jälkeen palasi orientista Roomaan, työskenteli vielä lyhyen ajan Pietarin kanssa Roomassa ja lopuksi molemmat apostolit suurin piirtein samanaikaisesti () vuonna 67 kärsivät vielä Neron aikana marttyyrikuoleman.

Otamme nyt kirjeen sisällön ja luonteen lähempään tarkasteluun. Muistutamme siitä, kuinka erilaisen vaikutelman selittäjät ovat saaneet tästä kirjeestä, kun jotkut ovat päätelleet siitä tekijän olleen epäitsenäisen ja Paavalista riippuvaisen, toiset taas, että tekijä olisi opinkäsityksessään eronnut Paavalista. Meidän täytyy aluksi käsitellä lyhyesti kumpaakin käsitystä.

Ensiksi käsiteltävä kysymys on: Miten on tämän kirjeen niin sanotun paavalilaisuuden laita? Tällä käsittelyllä täydennämme edellä kerrottua. Zahn arvioi, että kirjeen kirjoittaja eli Pietari ei ollut alkuvoimainen henki, ennemminkin vieraalle vaikutukselle hyvin altis. Niinpä hän vetää viattomasta loppuhuomautuksesta (Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογιζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, olen kirjoittanut teille lyhyesti Silaksen, uskollisen veljen, kautta) 5:12:ssa omalaatuisen johtopäätöksen: Paavalin päätettyä kirjoittaa ahdistetuille vähäaasialaisille kristityille rohkaisun sanoja hän olisi valinnut Silvanuksen eli Silaan, Paavalin aikaisemman oppilaan ja apulaisen, antamaan neuvoja ja käsittelemään kirjeen perusajatuksia ja sitten jättänyt tälle kirjeen kirjoittamisen, "koska hän piti häntä itseään ja muitakin sopivampana miehenä saattamaan tähän ymmärrettävään ja sydämeen käypään muotoon ne ajatukset ja tunteet, joita Pietarilla oli Vähän Aasian pakanakristittyjä kohtaan". Kuinka? Suuri apostoli Pietari, joka valtavilla saarnoillaan oli rakentanut ja johtanut alkukirkkoa (*ecclesia primitiva*) Juudea-Jerusalemossa, joka kutsui ensimmäisen, Kesareassa olleen pakanakristillisen seurakunnan eloon, ei olisi uskonut voivansa tavoittaa oikeaa sävyä vähäaasialaisia kristittyjä kohtaan?

Ei vain Zahn, vaan koko joukko muitakin vanhempia ja uudempia eksegeettejä on koonnut tästä kirjeestä melkoisen määrän kohtia, joiden on määrä olla muistumia vanhimmista apostolisista kirjeistä, kuten Jaakobin kirjeestä, ennen kaikkea Paavalin kirjeistä, erityisesti Efesolaiskirjeestä ja Room. 12–13:sta. Pietari tunsu epäilemättä apostolitoveriensä vanhemmat kirjeet, erityisesti häntä lähellä olivat Paavalin kirjeet, kuten hän itse 2 Piet. 3:15:ssa todistaa, ja juuri

Roomalaiskirje ja Efesolaiskirje, jonka Paavali oli lähettänyt Roomasta Vähän Aasian kristityille. Hän on tällä kiertokirjeellä tietoisesti astunut pyhien kirjoittajien joukkoon, ja silloin on aivan luonnollista, että hänen puheensa paikoin kuulostaa aikaisemmalta apostoliselta puheelta. Mutta jotakin vieraan työn kirjallista hyväksikäyttöä ei voi hänestä puheen ollen näyttää toteen, kuten selitys tulee osoittamaan. Luulluissa lainauksissa on lähinnä kysymys yksittäisistä lauseista ja ilmaisuista, jotka selittyvät kristittyjen yhteisestä kielenkäytöstä. Niin jo Hofmann on vähentänyt näiden paralleelien luvun vähäiseen määrään ja Keil häviävän pieneen minimiin. Paavalin "pääkäsitteet ja perusideat", joita tästä kirjeestä on löydetty, ovat lähemmin tarkasteltuina yleisiä kristillisiä pääkäsitteitä ja perusajatuksia, jotka tapaamme jokaisesta apostolisesta kiertokirjeestä.

Mitä toiseen kysymykseen eroista Pietarin ja Paavalin välillä tulee, niin Hofmann huomauttaa erään kerran aivan oikein, että erilaiset opin käsitykset, kuten "paavalilainen", "pietarilainen" ja "johanneslainen", ovat olemassa vain kyseisten selittäjien päässä. Se, ettei Pietari käsittele niin perusteellisesti "paavalilaista", lue: kristillistä, vanhurskauttamisoppia kuin Paavali Roomalais- ja Galatalaiskirjeissään, johtuu yksinkertaisesti siitä, että siihen oli yhtä vähän aihetta kuin Paavalilla muissa kirjeissään. Vaikka käsittelemästämme kirjeestä puuttuvatkin sellaiset ilmaisut kuin (vanhurskauttaa) ja (vanhurskaaksi julistaminen), niin ei kuitenkaan puutu itse asia: vanhurskauttamisen perustus, lunastus Kristuksen verellä. Kristuksen suorittama sijaishyvyys on myös "pietarilaisen opinkäsityksen" keskus. Se, ettei Pietari ylipäätään ole käsitellyt seikkaperäisesti "paavalilaisia", se on, kristillisiä dogmeja, on yhteydessä hänen kirjeensä tarkoitukseen, koska hän vain lyhyesti () haluaa vahvistaa sen opin, minkä he ovat muilta saaneet. Ettei Pietari olisi tiennyt mitään Kristuksen pre-eksistenssistä ja että hän käyttäisi aivan eri merkityksessä sellaisia käsitteitä kuten (henki, armo, usko) jne., on puhdasta kuvittelua, mikä hänen kirjettään huolellisesti tutkittaessa ja koeteltaessa raukeaa tyhjiin.

Käsittelemämme kirje ei todellakaan ole kokoomateos. Se on samaa valua. Se, mitä Pietari haluaa sanoa ahdistetuille Vähän Aasian kristillisille seurakunnille vahvistukseksi ja rohkaisuksi, hän todistaa selvin, voimakkain, sydämeenkäyvin sanoin. Vaikka jaksojen rakenne siellä täällä on laajalle ulottuva, niin yksittäiset lauseiden osat ja yksittäiset lauseet ovat selkeästi erillään toisistaan. Kirjeestä ei puutu erikoislaatuisuutta. Siinä on yli 60 hapakslegomenaa.

Pietari "puhuu omaa, Pyhästä Raamatusta syntyynyttä, Uuden Liiton pelastustotuuksien muovaamaa ja niiden ilmaisemiseen kulloistakin tarkoitusta vastaavaa, ilmeikästä kieltä." Hofmann. Erasmus sanoo kirjettä "todella arvoa ansaitsevaksi, alkuperältään apostoliseksi, joka on täynnä apostolista arvovaltaa ja ylevyyttä, sanoiltaan säästeliäs, lauseiltaan kaunopuheinen". Grotius huomauttaa: "Tämä kirje on suuruudessaan yhtäpitävä ensimmäisten apostolien luonteenpiirteen kanssa." Bengel: "Ihailtava on Pietarin puheen paino ja reippaus. Hän pidättää lukijansa parissaan viehättävällä tavalla."

Wiesinger kuvaa kirjeen pääsisällön osuvasti: "Pelastuksen suuret tosiasiat, nimittäin Kristuksen kärsimys ja ylösnousemus, ovat tässä otetut esille epäilemättä niiden täydessä pelastavassa merkityksessä." Kuten Pietarin puheissa, joita Apostolienteat referoi, niin myös tässä hänen kirjeessään astuvat etemme kristillisen totuuden loimilangat terävästi merkityin ääriivivoin.

Kirjeen keskiosassa ovat kuvattuina Jumalan suuret pelastustotuudet: Kristus kärsivänä, kuolleenä, eläväksitehtynä, helvettiin astuneena, ylösnousseena, taivaaseen astuneena, istumassa Jumalan oikealla puolella, josta hän on tuleva tuomitsemaan elävät ja kuolleet. Tässä asetetaan uskolle luja pohja, jota ei voi järkyttää risti eikä kärsimys, eivät vihamielisen maailman hyökkäykset eivätkä helvetin portit. Uskontunnustuksen valtaiset sanat ovat vain tämän Pietarin Kristus-tunnustuksen heijastusta. Mutta myös Jumalan suurten tekojen merkitys, nykyinen osallisuus pelastuksesta ja saatu armo sekä lopullinen pelastus ja tuleva kirkkaus on tässä asetettu valokeilaan.

Lutherin toisen uskonkappaleen selitys nojautuu 1 Piet. 1:18ss:iin.

Samoin apostoli muistuttaa kristittyjä siitä, mitä Jumala on tehnyt heitä kohtaan Henkensä kautta ja yhä jatkuvasti tekee: uusisyntymä, pyhitys, uskossa säilyttäminen, armonvälineiden, Jumalan sanan ja kasteen, autuuttava voima. Tälle perustalle tässä kirjeessä rakentuvat sitten vakavat kehotukset, joiden tarkoitus ei voi jäädä täyttymättä. Sen, mitä Pietari apostolina opettaa kristityille ja todistaa ja teroittaa heidän mieliinsä, hän osoittaa oikeaksi ja vahvistaa kauttaaltaan Profeettojen kirjoituksilla. Se ei kieli "juutalaiskristillisestä" eikä "pietarilaisesta" lähtökohdasta. Kaikki apostolit, juuri myös pakana-apostoli Paavali, opettivat juutalaisia ja pakanoita profeetallisten kirjoitusten avulla. Room. 16:25–26.

Wiesinger päättää arvionsa tästä kirjeestä sanoihin: "Jos emme tietäisi, kenen kynästä tämä kirje on lähtöisin, meidän täytyisi sanoa: Se, joka näin kirjoittaa, on kalliomies, mies, jonka sielu lepää

kalliopohjalla, ja joka ryhtyy tässä valtaisalla todistuksella vahvistamaan toisten sieluja heitä uhkaavien kärsimysten kimppuun käymistä vastaan ja asettamaan heidät myös oikealle kalliopohjalle."

Pietari on kirjoittanut kirjeensä Neron vainon jälkivaikutusten aikana ja kristillisen kirkon kaksisataavuotisen marttyyrikauden aattona. Niin hän vahvistaa ja terästäää vähäaasialaisia kristittyjä nykyisessä ahdingossa ja myös silmällä pitäen tulevia, vielä vaikeampia ahdistuksia. Hänen rohkaisunsa pätee myös tuleville sukupolville.

Niin, tämäkin apostolin kiertokirje on lopulta tarkoitettu kaikkien aikojen kristityille. Kristityt ovat aina muukalaisia maan päällä, sillä heidän täytyy enemmän tai vähemmän tuntea, että heillä on maailma vastassansa, heidän ympäristönsä katsoo heitä kieron ja käsittelee usein heitä aivan huonosti. Kuitenkin heillä on tämän ajan ja maailman keskellä luja pohja jalkojensa alla ja he kulkevat varmoin ja lohdullisin askelin kohti iankaikkista kotia. Sen varmistaa heille myös tämä kirje. Se on Jumalan synnyttämää varmuutta. Joka lukee kirjeen yksinkertaisesti, hartaudella ja niin sitä tarkastelee, havaitsee jotakin siitä, kuinka Jumalan ja Kristuksen Henki, joka oli Profeetoissa, on puhunut myös Apostolien kautta.

Liitämme tähän vielä Lutherin esipuheen Ensimmäisen Pietarin kirjeen selitykseksi:

"Ennen kuin ryhdymme käsittelemään pyhän Pietarin kirjettä, on tarpeellista esittää lyhyt johdanto, jotta tietäisimme, minä tätä kirjettä on pidettävä saadaksemme siitä oikean käsityksen.

Ensiksi on huomattava, että kaikki apostolit esittävät samaa oppia, eikä siis ole oikein, että evankelistoja ja evankeliumeja lasketaan olevan neljä, sillä kaikki, mitä apostolit ovat kirjoittaneet, on yhtä evankeliumia. Mutta evankeliumi ei ole muuta kuin saarna ja sanoma Jumalan armosta ja laupeudesta, jonka Herra Kristus on kuolemallaan ansainnut ja hankkinut. Evankeliumia ei oikeastaan ole se, mikä on kirjoissa ja mikä kirjaimin merkitään, vaan evankeliumi on etupäässä suullinen saarna ja elävä sana sekä ääni, joka kaikuu kaikkeen maailmaan ja jota julkisesti kuulutetaan, niin että se kuuluu kaikkialla. Se ei myöskään ole mikään lakikirja, joka sisältää monia hyviä ohjeita – niin kuin tähän saakka sitä on sellaisena pidetty. Sillä se ei käske meitä tekemään töitä tullaksemme niillä vanhurskaiksi, vaan se julistaa meille Jumalan armon, joka on annettu meille ilmaiseksi ja ansiottomamme, sekä sanoo, että Kristus on astunut meidän sijaamme, sovittanut ja poistanut meidän syntimme sekä tekee työllään meidät hurskaiksi ja autuaiksi.

Ken näin saarnaa ja esittää, hän opettaa oikeata evankeliumia, niin kuin kaikki apostolit, varsinkin pyhä Paavali ja Pietari tekevät kirjeissään. Sen tähden kaikki saarna Kristuksesta on yhtä evankeliumia, vaikka toisella onkin toisenlainen puhetapa kuin toisella. Sillä puhe saattaa olla lyhyt tai pitkä ja samoin kuvauskin. Mutta kun sen sisältönä on, että Kristus on meidän Vapahtajamme ja että me tulemme uskon kautta häneen ilman töitämme vanhurskaiksi ja autuaiksi, niin se on yhdenlaista puhetta ja yhtä evankeliumia, niin kuin myös koko kristikunnassa on vain yksi usko ja yksi kaste.

Niin muodoin on toinen apostoli kirjoittanut samaa kuin toinenkin. Mutta parhaimmat evankelistat ovat ne, jotka eniten ja jaloimmin opettavat, että usko Kristukseen yksin vanhurskauttaa. Sen tähden sisältävät pyhän Paavalin kirjeet enemmän evankeliumia kuin Matteus, Markus ja Luukas. Sillä nämä eivät esitä juuri muuta kuin Kristuksen töitten ja ihmeiden historiaa, mutta armoa, joka meillä on Kristuksen kautta, ei kukaan kuvaa niin oivallisesti kuin pyhä Paavali, varsinkin kirjeessään Roomalaisille. Koska siis Kristuksen sanat ovat tärkeämmät kuin hänen tekonsa ja työnsä, ja jos meidän täytyisi olla vailla jompaa kumpaa, niin parempi olisi olla ilman töitä ja historiaa kuin sanaa ja oppia, niin ansaitsevat todellakin mitä suurimman ylistyksen ne kirjat, jotka eniten käsittelevät Herran Kristuksen oppia ja sanoja. Sillä vaikka Kristuksen ihmetekoja ei olisikaan, emmekä tietäisi niistä mitään, olisi meillä kuitenkin yltäkyllin sanassa, jota ilman meillä ei voi olla elämää.

Niin on tämä pyhän Pietarin kirje Uuden Testamentin jaloimpia kirjoja ja oikeata puhdasta evankeliumia, sillä hän opettaa aivan samoin kuin pyhä Paavali ja kaikki evankelistat oikeata uskoa: meille on lahjoitettu Kristus, joka ottaa pois syntimme ja tekee meidät autuaiksi, niin kuin saamme kuulla.

Tämän mukaan voimme arvostella kaikkia kirjoja ja oppeja, mikä on evankeliumia tai ei. Saarnasta ja kirjoituksesta, joka on toisenlainen, voit empimättä langettaa sen tuomion, että se on vääriä, miten hyvältä se näyttääkin. Tämä tuomiovalta on kaikilla kristityillä, ei paavilla tai kirkolliskokouksilla, jotka kerskaavat, että heillä muka yksin on valta tuomita oppia. Riittääköön tämä johdannoksi ja alkulauseeksi. Kuunnelkaamme nyt itse kirjettä." (W² IX,958–961. SLEY CD-ROM.)

Mitä tätä käsittelevään kirjallisuuteen tulee, niin mainitsemme tässä ainoastaan ne eksegeettiset teokset, joita olemme käyttäneet vertailuun käsillä olevaa kommentaaria työstäessämme – vanhemmalta ajalta: *Die Epistel St. Petri gepredigt und ausgelegt, von*

D. Martin Luther. (1523 ja 1539.) *Commentarius super priorem D. Petri epistolam von Johan Gerhard* 1641; Caloviuksen selitys hänen *Biblia illustrata* -teoksessaan; Bengel, *Gnomon*; uudemmalta ajalta: Ensimmäisen Pietarin kirjeen kommentaarit, jotka ovat kirjoittaneet Wiesinger (1856), Schott (1861), Fronmüller *Langen Bibelwerk* -teoksessa (1871), von Hofmann (1875), Huther Meyerin *Handbuch* teoksessa (1877), Keil (1883), Kühl Meyerin *Handbuch* -teoksessa (1877), Burger Strack-Zöcklerin kommentaarissa (1895), von Soden teoksessa *Hand-Kommentar zum Neuen Testament* (1899), Bigg teoksessa *International Critical Commentary* (1905) – lisäksi sellaisia monografioita kuten *Petri apostoli de Christi ad inferos descensu sententia, ex loco nobilissimo 1. Ep. 3,19 eruta etc.* G. v. Zezschwitz sekä myös tutkimuksia Kristuksen helvettiin astumisesta tunnetuimmissa vanhemmissa ja uudemmissa dogmatiikan oppikirjoissa.

ENSIMMÄINEN LUKU

Alkutervehdys, 1:1–2

Jakeet 1:1–2. *Pietari, Jeesuksen Kristuksen apostoli, valituille muukalaisille, jotka asuvat hajallaan Pontossa, Galatiassa, Kappadokiassa, Aasiassa ja Bityniassa, ja jotka Isän Jumalan edeltämääräämyksen mukaan ovat Hengen pyhityksessä valitut Jeesuksen Kristuksen kuuliaisuuteen ja hänen verellensä vihmottaviksi. Lisääntyköön teille runsaana armo ja rauha.*

Kirjeen tekijä esittäytyy lukijoilleen "Pietariksi, Jeesuksen Kristuksen apostoliksi". Siten hän ilmaisee oikeutensa ja kutsumuksensa opettaa ja kehottaa heitä. Pietarin nimi esiintyy evankeliumeissa apostoliluetteloissa ensimmäisenä.

πρόστολος (apostoli) tai ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen (apostoli), varsinaisesti Jeesuksen Kristuksen lähettiläs on *terminus technicus* niille kahdelletoista, jotka Herra valitsi ja lähetti todistajikseen. Heihin tuli lisäksi myöhemmin Paavali, joka hänkin sai kutsun suoraan Herralta. Apostolit olivat Herran asettamat koko kristikunnan opettajat. Virkanimi ἀπόστολος (apostoli) viittaa samalla jumalalliseen arvovaltaan. Apostolit olivat Herran lähettämiä ja Kristuksen Hengen inspiroimia. Siten kaikki, mitä he opettivat ja kirjoittivat, oli sanan varsinaisessa mielessä Jumalan sanaa, erehtymätöntä jumalallista totuutta.

Luther huomauttaa: "Hän ei kannu sellaista ihanaa arvonimeä oman persoonansa takia, vaan ensiksikin osoittaakseen, ettei hän omasta valinnastaan tai julkeudestaan eikä myöskään inhimillisestä päätöksestä ole tunkeutunut tähän virkaan, vaan Kristus, Herra, on ilman välikäsiä hänet siihen vaatinut ja kutsunut. Toiseksi siksi, että meidän pitää olla varmoja siitä, että hänen (kuten toistenkin apostolien) saarna eli oppi on Jumalan sanaa, niin että kuka ikinä sitä kuulee ja uskoo hänen todistuksensa, hän kuulee sitä, jonka lähettiläs eli legaatti hän on, ja tulee autuaaksi. Mutta se, joka häntä halveksii, halveksii sitä, joka on hänet lähettänyt, Matt. 10."

Pietari nimittää niitä kristittyjä, joiden puoleen hän kääntyy, kunnianimellä ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς (diasporassa oleville valituille muukalaisille). Kuten useimmat selittäjät oikein toteavat, παρεπιδήμοις (muukalaisille) on käsitettävä substantiivisena, διασπορᾶς (diasporassa oleville) taas sanojen παρεπιδήμοις (muukalaisille) ja ἐκλεκτοῖς (valituille) määritteenä adjektiivisena. Sana παρεπ ὁ μοι (muukalaiset), kuten sen synonyymit , tarkoittaa alun perin niitä, jotka muukalaisina ilman kansalais- ja kotipaikkaoikeutta oleskelevat vain tilapäisesti jonkin kansan keskuudessa tai jollakin paikkakunnalla. Tässä tämä nimitys on siirtynyt hengelliseen käyttöön, kuten yleisesti tunnustetaan. Se on kristittyjen nimitys, koska he eivät ole täällä maan päällä kotonaan, vaan heidän kansalaisoikeutensa, perintöosansa ja kotimaansa on ylhäällä taivaassa, jonne he ovat matkalla.

Kaikki ihmiset eivät ole muukalaisia ja toivoretkeläisiä sanan raamatullisessa merkityksessä. Tosin kenelläkään ei ole täällä pysyvää asuinsijaa, mutta useimmat ihmiset tuntevat olevansa täällä kotonaan, tekevät olonsa täällä kotoiseksi eivätkä tiedä mistään muusta osasta ja perinnöstä kuin tästä maallisesta.

Vain kristityt ovat oikeita toivoretkeläisiä, koska he pitävät tätä maata itselleen vieraana ja etsivät taivaallista isänmaata. Niinpä Raamatussa kuvataan myös jo Vanhan Liiton hurskaita isiä sanoilla παρεπ ὁ μοι (muukalaisia) ja (vieraita, muukalaisia). 1 Moos. 47:9; Ps. 39:13; Hebr. 11:9 ss., 13ss.

Sana διασπορᾶς (diasporassa oleville) on läheisessä yhteydessä sanaan παρεπιδήμοις (muukalaisille). Konkreettisesti ymmärrettynä διασπορᾶ (diaspora) oli niiden juutalaisten nimi, jotka elivät pakanamaissa hajallaan Palestiinan ulkopuolella kaukana lupauksen maasta. Niinpä διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων (Joh. 7:35) on kreikkalaisten keskuuteen hajaantuneiden juutalaisten nimitys. Ne selittäjät, joiden mielestä kirje on osoitettu juutalaiskristityille käsittävät kyseisen sanan tässä kohdassa siinä merkityksessä. Useimmat eksegeetit, jotka tunnistavat lukijat pakanakristityiksi, ymmärtävät diasporalla kuten myös muukalaisilla kuvaannollisesti kristikuntaa oikeana Israelina, uusitamentillisena Jumalan kansana, joka on vielä kaukana taivaallisesta kotimaastaan. Genetiivi siinä käsitetään silloin useimmiten genetiiviattribuutiksi. Kuitenkin silloin kumpikin ilmaus sanoisi olennaisesti saman.

Niin myös Soden huomauttaa: "Silloin ei tarvitse vaatia mitään olennaista käsite-eroa sanoille διασπορᾶς (diasporassa oleville) ja παρεπιδήμοις (muukalaisille)... Sana παρεπιδήμοις kiinnittää

katseen maahan, jossa he asuvat, mutta jossa he ovat vieraita, sana *διασπορᾶς* maahan, josta he ovat kotoisin, mutta josta he ovat kaukana. Tekstiyhteydestä käy ilmi, mitä sillä tarkoitetaan: se on *κληρονομία τερηρημ ἐν οὐρανοῖς* (taivaassa säilytetty perintö), jae 4, johon nähden kristityt ovat nyt diasporassa." Meistä vaikuttaa yksinkertaisimmalta jättää sana *διασπορᾶς* sen alkuperäiseen merkitykseen abstraktion ja sitoa se sanaan *παρεπιδήμιοις* laadun genetiivinä (*genetivus qualitatis*).

Kristityt ovat diasporamuukalaisia, jotka ovat ripoteltuja sinne tänne maailmaan. Epäuskoinen maailma on *major pars* (suurempi osa), kristikunta piskuinen lauma. Tällä pienellä laumalla ei ole täällä maailmassa, vieraalla maalla, myöskään mitään näkyvää yhdistymis- ja kokoontumiskohtaa, vaan se on siroteltu maailman kansojen keskuuteen: täällä on isompi joukko, tuolla piskuinen lauma; myös kaukaisimmilla seuduilla on joitakin *membra disiecta ecclesiae* (Kirkon yksittäisiä jäseniä). Evankeliumi Kristuksesta kulkee kautta maan, saavuttaa välistä menestystä siellä, välistä tuolla, tavoittaa milloin tämän, milloin tuon, tuottaa jollakin paikalla runsaan hedelmän, toisella vähäisemmän ja jollakin paikalla se ei ollenkaan tuota näkyvää hedelmää.

Mutta nytpä paino on noiden sanojen eteen asetetulla sanalla *ἐκλεκτοῖς* (valituille). Mitä tämän sanan merkitykseen tulee, viittaan Efesolaiskirjeen kommentaarini selvittelyyn (s. 37 ss.; ks. myös Roomalaiskirjeen selitys, suom. s. 345s., 357ss.). Kristityt ovat niitä, jotka Jumala on valinnut maailmasta omaisuudekseen jo ennen maailman perustamista. Siksi he ovat vieraita maailmassa, josta he jo ovat otetut. Maailma ei myöskään pidä heitä omiinsa kuuluvina. Siksi he ovat Jumalan luona kunniassa ja heillä on ylhäällä Jumalan luona osansa ja perintönsä, kotimaansa. Perustana hajaannukselle, joka näyttää olevan pelkän sattuman varassa, ja Sanan hajanaiselle vaikutukselle on Jumalan iankaikkisuudessa tekemä päätös ja suunnitelma. Jumalalla on valittunsa kaikkialla maailmassa, kaikenlaisen kansan keskellä, myös rappeutuneimmissa kansenkerroksissa.

Kirje on tarkoitettu apostolisena kiertokirjeenä koko kristikunnalle, mutta aluksi suunnattu mainittujen Vähän Aasian provinssien kristityille. Näistä oli puhetta jo johdannossa. Mitä niiden järjestykseen tulee, niin voidaan joltisellakin varmuudella todeta, että kaksi paria, Galatia ja itään rajoittuva Kappadokia, sekä Aasia ja sen naapurina oleva Bitynia, on asetettu rinnakkain. Suurempi, tärkeämpi maakunta mainitaan kummassakin tapauksessa ensin. Sen pohtiminen, miksi kauempana koillisessa sijaitseva Pontos mainitaan

nimiluettelossa ensimmäisenä, on parasta jättää silleen. Ei hyödytä ryhtyä minkäänlaisiin arvailuihin.

Sanaan ἐκλεκτοῖς (valituille), joka on verbaalikäsité, liittyy kolme määritettä. Ensimmäinen on κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρὸς (Isän Jumalan ennaltamääräyksen mukaan). Mitä sanojen πρόγνωσι, προγνωσιν käyttöön kielessä tulee, viittaa Roomalaiskirjeen kommentaarissani olevaan käsittelyyn, s. 395 ss. (suomennos s. 349ss.) Merkitys 'ennaltatietämys', *praescientia*, ei anna minkäänlaista merkitystä eikä ymmärrystä tässäkin kohdassa, missä ei mainita ennalta tuntemiselle mitään erityistä kohdetta. On suurinta mielivaltaa, kun Gerhard ja myöhemmät luterilaiset dogmaatikot täydentävät lisäksi siihen tietämisen kohteeksi uskon ja konstruoivat myös 1 Piet. 1:1–2:sta inhimillisen keksintönsä opilleen *electio intuitu fidei* (valinnalle lopullisen uskon näkemisen perusteella).

Pietari käytti jo helluntaisaarnassaan Apt. 2:23 käsitettä πρόγνωσι (ennaltamäärämys): τοῦτον τῇ ὠρισμένη βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἕκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προοσπήξαντες ἀνείλατε (hänet, joka teille luovutettiin, Jumalan säättämän päätöksen ja edeltämäärämyksen mukaan, te laista tietämättömien miesten kätten kautta naulitsitte ristille ja tapoitte).

Kuten mainitsimme Room. 8:29:ssä on ὠρισμέν βουλ καὶ προγνωσιν τοῦ θεοῦ tässä yksi käsité ja siis προγνωσιν on merkityksensä puolesta sukua sanalle βουλ. Selvästikin ei Jumalan ennaltatietämys vaan ennaltamäärämys on perusteena ja motiivina Kristuksen alttiiksiantamiselle kuolemaan. Tässä 1:2:ssa käsité 'päätös', 'edeltämäärämys' on sävyltään samanlainen kuin Room. 8:29:ssä ja 11:2:ssa.

Meidät kristityt on valittu (*erwählt*), se on, maailmasta valitut (*erlesen*, "poimitut") ja Jumalan omaisuudeksi valitut (*erkoren*). Tätä tarkoittaa Isän Jumalan ennalta omakseen tunteminen, kun Isä Jumala tunsi, valitsi ja teki meidät omikseen ennen kuin maailma oli.

κλεκτοῖς ja προγνωσιν ovat sukulaiskäsitteitä. Molempien käsitteiden sitomisella yhteen κατ prepositiolla on merkitys: Valintamme ei perustu etuun tai ansioon meidän puoleltamme, ei millään tavoin meidän suhtautumiseemme, jonka Jumala on ennalta nähnyt, ei myöskään ennalta nähtyyn uskoon (*praevisa fides*), vaan sen syy on yksin Jumalassa. θεοῦ πατρὸς (Isän Jumalan) on painollinen. Isä Jumala, itsensä tähden, vapaasta armosta iankaikkisuudesta alkaen suuntasi huomionsa meihin ja valitsi juuri meidät omikseen, koska se oli hänelle otollista. Koska valinta perustui

yksin Jumalaan ja hänen päätökseensä, meidän iankaikkinen valitsemuksemme on luja ja varma eikä sitä voi järkyttää mikään perkeleen, maailman eikä oman lihamme juoni eikä mahti. Se on kärsiville, ahdistuneille kristityille suuri lohdutus.

Tämän merkityksen sanoille κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός (Isän Jumalan ennaltamääräämyksen mukaan) vahvistaa selittäjien lähes täysi yksimielisyys. Luther on kääntänyt sen: "*nach der Versehung Gottes des Vaters*" (Isän Jumalan ennaltamääräämyksen mukaan) ja sanonut sen johdosta: "Tästä meidän tulee lyhyesti ottaa esiin tämä oppi, ettei ennaltamääräämyksemme perustu arvollisuuteemme eikä ansioomme, kuten sofistit kuvittelevat. Siinä tapauksessa perkele voisi tehdä sen joka hetki epävarmaksi ja kumota. Sen sijaan se on Jumalan kädessä ja perustuu hänen muuttumattomaan ja ikuiseen laupeuteensa. Siksi sitä sanotaankin Jumalan ennaltamääräämykseksi, ja se on sen tähden varma eikä voi jäädä toteutumatta."

Lyra: *predestinatio*. Erasmus: *praeinitio*. Bengel: *πρὸ γνῶσις complectitur etiam voluntatem et amorem* (ennaltamääräämys käsittää myös tahdon ja rakkauden). De Wette: *βουλή ἐστὶ πρόγνωσις*. Wiesinger: "*nach der Vorhervorsehung Gottes des Vaters*" (Isän Jumalan ennaltamääräämyksen mukaan) – "ennalta omakseen tunteminen, mikä sisältää omakseen tunnettavan puoleen kääntymisen ja omakseen tunnetun omakseen omistamisen). Augustinus: *Eligendos facit Deus, non invenit* (Jumala tekee valitut. Hän ei keksi heitä.). Samoin Schott. Huther: "Kysymyksessä on sellainen Jumalan tunteminen, jolla kohde asetetaan siksi, jona Jumala sen tuntee omakseen." Frommüller: "Ilmaisuun 'Jumalan ennaltamääräämyksen mukaan' on sisällytettävä valitut. Se ei kuvaa pelkkää ennalta tietämistä ja ennalta tuntemista, jolle ei ole ilmoitettu kohdetta, vaan samalla reaalista merkitsemistä ja ennalta määräämistä. Niin 1:20 ja Apt. 2:23. Ennen maailman perustamista Jumala tunsikin omansa omikseen ja määräsi heidät autuuteen." Myös Keil kääntää: "Omakseen tunteminen." Hofmann kirjoittaa: "Jos he nyt ovat valittuja sellaisella Jumalan ennalta omakseen tuntemisella, niin heidän nykyinen tilansa on sen varassa, että Jumala on kääntynyt heidän puoleensa. Se tapahtui ennen heidän olemistaan ja tekemistään eikä sen nojalla, kuinka he häneen suhtautuivat, eikä vasta se, millaisina hän oppi heidät tuntemaan, saanut häntä ottamaan heitä luokseen. Mutta jos heidän valintansa on tällainen, niin se toisaalta on Jumalassa ja siis vahvalla perustuksella, ja toisaalta siitä on kiittäminen hänen vapaata armoaan." Samaan tapaan Burger. Godet huomauttaa: *ἐκλεκτοὶ κατὰ πρόγνωσιν* (valitut Jumalan

ennaltamääräämyksen mukaan) on sen mukaan asiallisesti synonyymi lausumalle *προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν* (ennaltamäärätyt hänen päätöksensä mukaan), Ef. 1:11".

Seuraava ilmaus *ἄγιασμα πνεύματος* (Hengen pyhitys) kuvaa iankaikkisen valinnan toteutusta historiassa. Ne, jotka Jumala jo ennen maailman perustamista oli valinnut maailmasta ja ottanut omikseen, Pyhä Henki on sitten pyhittänyt ajassa, se on, tosiasiallisesti erottanut maailmasta ja asettanut Jumala-suhteeseen, ottanut pois maailman menosta ja asettanut hengelliseen oloon. Tämä on tapahtunut kääntymyksessä tai vastaavasti kasteessa. Pyhän Hengen vaikutuksesta meistä on tullut sitä, mitä nyt olemme, eli kristittyjä.

Mutta nytpä tämä lisäys on määritteenä liitetty *ἐν* preposition avulla sanaan *ἐκλεκτοίς*. Samaan tapaan sanotaan 2 Tess. 2:13:ssa, että Jumala on alusta alkaen valinnut meidät autuuteen *ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος* (Hengen pyhityksessä). Silloin merkitys voi olla vain se, että Jumala on sisällyttänyt valintapäätöksensä myös sen, että Henki pyhittää meidät. Käsitämme preposition *ἐν* parhaiten tapaa ilmaisevaksi. Meidät on valittu Hengen pyhityksessä "Hengen pyhityksen (*ἄγιασμα πνεύματος*) muodossa" (Godet), niin että Jumala päätti pyhittää meidät tuonnempana Henkensä kautta.

Luther: "Isä Jumala on teidät valinnut olemaan hänen valittuja lapsiaan ja tulemaan pyhitetyiksi, ei ulkonaisen, ruumiillisen lain pyhyiden kautta... Miten sitten? Hengen pyhityksen kautta, sillä teidän sydämenne on uskon kautta pyhitetty ja puhdistettu epäjumalanpalvelun ja taikauskon saastasta." Viimeisessä lauseessa Luther määrittelee aivan oikein sen suhteen, jossa sanan *ἐκλεκτοίς* (valituille) toinen ja kolmas määrite ovat toisiinsa nähden eli Hengen pyhityksen ja uskon välillä olevan suhteen.

Kolmas määrite on tarkoitussilmäys: *εἰς ὑπακοὴν καὶ ὀψαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ* (kuuliaisuuteen ja Jeesuksen Kristuksen verellä vihmottaviksi). On väkinäistä ja keinotekoista tehdä sanat *Ἰησοῦ Χριστοῦ* (Jeesuksen Kristuksen) riippuviksi sanasta *ὑπακοὴν* (kuuliaisuuteen) ja samalla myös sanoista *αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ* (Jeesuksen Kristuksen verellä). Tämä viimeainittu on itsenäinen käsite. Ilmaus *ὀψαντισμ* (vihmominen) ja vastaavasti *ὀψαντισμ αἵματος* (verellä vihmominen) on otettu Vanhan Testamentin uhrikultista. 3 Moos. 16:n mukaan uhriverellä vihmottiin ilmestysmajan pyhät esineet. 2 Moos. 24:n mukaan Israelin seurakunta pirskotettiin uhriverellä ja siten päästettiin synneistään. Uuden Liiton uhriveri on Jeesuksen Kristuksen veri. Sillä on ihmisten synti tosiasiallisesti (*vere et realiter*) hyvitetty ja Jumala sovitettu syntisten

kanssa. Kristuksen verellä vihmominen ei ole muuta kuin Kristuksen veren ja uhrikuoleman soveltamista ja sillä hankitun syntien hyvittämissä ja syntien anteeksiantamisen lahjoittamista syntisten omalletunnolle. Se tapahtuu evankeliumia saarnaamalla, Jes. 52:15, sekä kasteen kautta, 3:21, Hebr. 10:22.

Niinpä sanalla ὑπακοή (kuuliaisuus), joka liittyy sanoihin ὀυαντισμὸν (vihmottaviksi) jne., ei tarkoiteta elämänkuuliaisuutta eli siveellistä kuuliaisuutta, vaan uskon kuuliaisuutta eli uskoa, jolla pääsemme osallisiksi syntien anteeksiantamuksesta, kuten tämän tunnustaakin uudempien selittäjien enemmistö. Mutta tästä yhteydestä riippumattakin Uuden Testamentin kielenkäyttö varmistaa sanalle ὑπακοή (kuuliaisuus) merkityksen 'uskonkuuliaisuus'. Usko on Room. 10:16:n mukaan kuuliaisuutta evankeliumia kohtaan, kuuliaisuutta apostolien sanaa kohtaan, 2 Tess. 3:14, totuuden sanaa kohtaan, 1 Piet. 1:22, kristillisen opin muotoa kohtaan, Room. 6:17, ja Kristusta kohtaan, 2 Kor. 10:5, Hebr. 5:9. Epäusko on tottelemattomuutta evankeliumia kohtaan, 2 Tess. 1:8. Apt. 6:7:stä luemme, että monet papit tulivat uskolle kuuliaisiksi (ὕπηκουον τῆ πίστει), samalla kun uskoa (πίστ) tarkastellaan tässä uusitamentillisena pelastusjärjestyksenä. Sanaliitossa ὑπακοῆ πίστεως, Room. 1:15, 16:26 on πίστεως genetiiviattribuutti. Nytpä πίστεως yksinäänkin ilman mitään lisäystä kuvaa kristittyjen luonteenomaista piirrettä ja spesifisesti kristillistä kuuliaisuutta, se on, uskonkuuliaisuutta. Niinpä ὑπακοῆ (pakanain kuuliaisuus), Room. 15:18, on se kuuliaisuus, jota pakanat osoittavat Paavalin evankeliumille. Paavali kirjoittaa Rooman kristityille: ἡ ὑμῶν ὑπακοῆ εἰς πάντας ἀφίκετο (teidän kuuliaisuutenne on tullut kaikkien tietoon), Room. 16:19. Se on samaa, minkä hän huudahtaa Tessalonikan kristityille: ἐν παντὶ τόπω ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελέλυθεν (kaikkialle on teidän uskonne Jumalaan levinnyt) 1 Tess. 1:8.

Missään Uudessa Testamentissa ei käytetä sana ὑπακοή (kuuliaisuus) yksinään ilman viittausta tiettyyn objektiin, tiettyyn käskyyn lain- ja elämänkuuliaisuudesta, vaan aina ainoastaan uskonkuuliaisuudesta. Meidät on siis valittu uskonkuuliaisuuteen ja Kristuksen verellä vihmottaviksi. Valinta uskoon, augustinolainen *electi sumus, ut credamus* (olemme valitut, jotta uskoisimme), on todistettu Raamatussa sanatarkasti (*verbotenus*) tässä kohdassa sanoilla εἰς ὑπακοῆν (kuuliaisuuteen).

Siitä myöhemmät luterilaiset dogmaatit eivät halua tietää mitään, koska he käsittävät uskon valinnan edellytykseksi ja normiksi. Jumala jo alussa tähtäsi siihen, piti neuvoa ja teki siitä päätöksen, että

hän meidät, jotka nyt olemme kristittyjä – ja juuri minut – halusi saattaa vanhurskauttavaan uskoon. Hän päätti silloin myös sen tavan, jolla hän sen tekee. Niin meidän uskomme, vanhurskauttamisemme ja armontilamme on hyvässä tallessa Jumalan kaikkivaltiaassa kädessä ja Jumalan iankaikkisessa, muuttumattomassa päätöksessä.

Asian puolesta on aivan sama, sanotaanko, että meidät on valittu kuuliaisuuteen, tai että Jumala on valinnut meidät uskossa totuuteen (πίστει ἀληθείας), kuten luemme 2 Tess. 2:13:sta, vai sanotaanko, että Jumala on valinnut meidät siten, että hän suunnitteli meille uskon, tai että hän valitsi meidät uskoon. Uskon suhde valintaan on sama, ajatellaanko usko valinnan toteutustavaksi vai tarkoitukseksi.

Apostoli asettaa tässä rinnakkain kolme prepositiota , ja , koska hänellä on mielessä eräs toinen kolmen asian ryhmä. Mitä tulee kuuliaisuuden (ὑπακο) suhteeseen Hengen pyhitykseen (ἀγιασμο πνεύματος), niin Hengen pyhitys toteutuu kuuliaisuuden kautta, kuten Luther edellä olevassa lainauksessa mainitsi. Pyhä Henki on vaikuttanut meissä uskon Kristukseen eli vanhurskauttavan uskon ja pyhittänyt sydämemme sen kautta ja temmannut meidät maailmasta ja sen menosta ja asettanut jumalalliseen oloon. Niinpä Pietari sanoo Apt. 15:9:ssä uskoviksi tulleista pakanoista, että Jumala on puhdistanut heidän sydämensä uskon kautta. Juuri siihen meidät on ennalta määrätty.

Toinen ja kolmas sanan ἐκλεκτοῖς (valituille) lisämäärite kuvaavat lyhyin pregnantein piirtein nykyistä "armoa, jossa olemme", 5:12. Niin tässäkin kohdassa, kuten Room. 8:28ss. ja Ef. 1:3ss., armontilamme ja uskontilamme on Jumalan iankaikkisen valinnan ja määräämysten seurausta, siitä johtuvaa ja sen vaikutusta.

Valintamme lopullista päämäärää (*finis ultimus*) ei mainita tässä nimenomaisesti. Mutta se on *implicite*, kuten Soden oikein tähdentää, sisällä sanassa ἐκλεκτοῖς (valituille), koska Uuden Testamentin kielenkäytön mukaan valinta sanan juhlavassa merkityksessä on valinta autuuteen. Se sisältyy myös sanaan παρρησιῶν (muukalaisille), koska valintansa nojalla kristityt ovat muukalaisia maailmassa ja taivaan kansalaisia.

Selvästikin apostoli haluaa asettaa oikein lukijoittensa eteen nämä kolme asiaa: Isän Jumalan, jota hän erotuksena kahdesta muusta jumaluuden persoonasta sanoo nimenomaan Isäksi, Hengen, πνεύματι, jota hän sanoo myös Pyhäksi Hengeksi ja Jumalan Hengeksi, 1:12 ja 4:14, sekä Jeesuksen Kristuksen. Että Pietarilta olisi ollut vielä salassa Kristuksen pre-eksistenssi, on modernien

kriitikkojen aivan uskomatonta vihjailua. Pietari tunnusti jo ennen helluntaita Herransa elävän Jumalan Pojaksi, eli Isästä iankaikkisuudessa syntyneeksi Pjaksi (jos sanalla 'Poika' ei harjoita lapsellista sanakikkailua), ja helluntain jälkeen hän ylisti Jeesusta kansalleen Jumalan Pojaksi (Apt. 3:36). Hänellä ei muka olisi ollut elämänsä lopulla kirjoittaessaan Kristuksen persoonan selvää, täsmällistä tuntemusta!

Siitä alkaen kun apostolit olivat saaneet Herraltaan käskyn saarnata evankeliumia kaikelle kansalle ja kastaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja heti kohta kun he alkoivat täyttää tätä käskyä, oli jumaluuden kolme persoonaa heidän apostolisen julistuksensa suuri a ja o. Jeesus Kristus on käsittelemässämme kohdassa asetettu Hengen ja Isän Jumalan rinnalle, ja tällä kieliopillisella rinnakkain asettamisella on edellytyksenä asiallinen rinnakkain asettaminen. Kolmiyhteinen Jumala oli alusta alkaen kristittyjen Jumala. Kolmiyhteiseen Jumalaan perustuu kristittyjen pelastus, uskomme, vanhurskauttamisemme, pyhityksemme, iankaikkinen valitsemuksemme, tämä pelastuksemme ennen aikaa oleva lähde ja syy.

Kiertokirjeensä omistusosaan apostoli liittää siunaustoivotuksen: $\chi\acute{\alpha}\rho\iota\varsigma \acute{\upsilon}\mu\acute{\iota}\nu \kappa\alpha\acute{\iota} \epsilon\iota\rho\acute{\eta}\nu\eta \pi\lambda\eta\theta\upsilon\upsilon\theta\epsilon\acute{\iota}\eta$ (armo teille ja rauha lisääntyköön). Armo, armo Jumalalta, ja rauha, rauha Jumalalta ja Jumalan kanssa, ovat Uuden Testamentin olennaiset pelastuslahjat. Miten mittaamattoman suuri onni onkaan Jumalan armo, miten vahva, sydämen ja mielen varjeleva mahti onkaan rauha! Sen Jumala antakoon kokea niiden kristittyjen, joiden puoleen apostoli kääntyy, yhä rikkaampana!

Niin apostoli muistuttaa lukijoitaan kiertokirjeensä alussa, jonka hän on tarkoittanut heidän vahvistukseksi ja lujitukseksi, nimenomaan heidän kristityn tilansa kunniaksi ja arvostukseksi. Kristityt ovat muukalaisia maailmassa ja heidän täytyy kokea ennen muita, että tämä maailma on murheenlaakso. He ovat hajotetut sinne tänne maailmaan. Se tuskin tuntee heitä eikä arvosta heitä. He ovat kodista lähtien kurjia syntisiä, kuten muutkin ihmiset, ja rappeutunutta luomakuntaa. Mutta heidän omatuntonsa on vihmottu ja merkitty Jumalan Pojan verellä. He ovat ottaneet uskossa vastaan Kristuksen, ja niin heillä on armo ja rauha Jumalan kanssa. He ovat Jumalan Hengen pyhittämiä, temmattuja pois tämän maailman turhasta menosta ja asetettuja jumalalliseen oloon. Tälle salassa olevalle kristittyjen aateluudelle on taattu ja sinetöity korkea ikä, iankaikkisuus. Jumala

Isä on jo ennen maailman alkua valinnut heidät omaisuudekseen ja määrännyt heidät olemaan sitä, mitä he nyt kristittyinä ovat ja mitä heillä on. Hän on alusta lähtien antanut heille istuimen ja asunnon taivaallisessa Isän kodissaan ja kansalaisoikeudet iankaikkisessa valtakunnassaan.

Jumalan ylistys, 1:3–12

Jakeet 3–6a. *Ylistetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä, joka suuren laupeutensa mukaan on uudestisyntyttänyt meidät elävään toivoon Jeesuksen Kristuksen kuolleistanousemisen kautta, katoamattomaan, saastumattomaan ja turmeltumattomaan perintöön, joka taivaissa on säilytettyinä teitä varten, jotka Jumalan voimasta uskon kautta varjellutte autuuteen, joka on valmis ilmoitettavaksi viimeisenä aikana. Sen tähden te riemuitsette.*

Apostoli alkaa kiertokirjeensä Jumalan ylistämisellä. Εὐλογητὸς ὁ Θεός (ylistetty olkoon Jumala) on samoin kuin heprean יהוה יהיך tavallinen ylistyksen muoto. Ks. Luuk. 1:68; Room. 1:25; 9:5; 2 Kor. 1:3; 11:31; Ef. 1:3. Jumalaa, jota hän ylistää, hän kutsuu nimellä: ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ (meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä), toisin sanoen: ylistetty olkoon hän, joka on meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä. Kuten jo Ef. 1:3:ssa mainitsimme, Jumala on aivan ainutlaatuisessa suhteessa Jeesukseen Kristukseen ja nimenomaan siinä suhteessa, että hän siitä syystä on hänen Isänsä ja Kristus hänen Poikansa, se on, Uuden Testamentin vakinaisen kielenkäytön mukaan Poika sanan varsinaisessa merkityksessä. Poika on syntynyt Isän olemuksesta ja on siis itsekänsä tosi, olemuksellinen Jumala.

Tätä Jeesusta Kristusta kristityt sanovat "meidän Herraksemme". Sanalla "meidän" Pietari itsekänsä liittyy heihin. Niin on Jumala Jeesuksen Kristuksen kautta meidän Herramme ja Vapahtajamme, myös meidän Jumalamme ja Isämme. Siitä Jumalan hyvästä teosta, jota tässä ylistetään, meidän on kiittäminen myös Herraa Kristusta, joka on sen meille ansainnut ja hankkinut.

Seuraava attribuutilause nimeää tämän Jumalan hyväntuon, doksologian perustan ja sisällön: ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν (joka suuren laupeutensa mukaan on uudestisyntyttänyt meidät elävään toivoon). Vaikka sanoilla εἰς ἐλπίδα ζῶσαν (elävään toivoon) sana ἀναγεννήσας (on uudestisyntyttänyt) on lähemmin määritetty, niin sillä on täysin sama merkitys kuin käsitteillä ἀναγεγεννημένοι (uudestisyntyneet) ilman määrittä 1:23:ssa, γεννηθῆ ἄνωθεν (syntyy uudesti) Joh. 3:3:ssa, παλιγγενεσία (uudestisyntymisen)

Tiit. 3:5:ssä ja ἀπεκύησεν ἡμᾶς (synnytti meidät) Jaak. 1:18:ssa. Näillä tarkoitetaan samaa tapahtumaa, mitä Paavali kuvaa eläväksitekemiseksi ja kuolleista herättämiseksi Ef. 2:5,6:ssa ja Kol. 2:12:ssa sekä uudeksi luomiseksi Ef. 2:10:ssä ja Gal. 6:15:ssä.

Uudestisyntymä eli uusi syntymä yleisesti ottaen on sydämen, ihmisen siveellisen laadun ja mielialan, hänen siveellisen ajattelunsa, tuntemisensa ja tahtonsa perusteellinen muuttuminen, niin että ihmisestä tulee siveellisessä suhteessa hengellisellä tavalla aivan toinen, uusi ihminen. "Sen tähden tässä täytyy lyhyesti sanoen hänestä tulla aivan toinen ihminen, toisin sanoen, koko persoonan täytyy tulla uudeksi, jolla on aivan uusi ymmärrys, ajatukset, mieli ja sydän." Luther (W² XI,1168). Ihmisen kaikki ajatukset, halut, toiveet ja tahdon pyrkimykset ovat luonnostaan, luonnollisen syntymän tähden, koska ihminen on synnissä siinnyt ja syntynyt, suuntautuneet tähän synnilliseen, turhaan maailman menoon. Mutta nyt uudestisyntymisen tähden ne ovat suuntautuneet Jumalaan ja siihen, mikä on Jumalan. Uudestisyntyminen on uuden hengellisen elämän synnyttämistä. Tämä uusi elämä ei ole joutilas olotila (*qualitas otiosa*), vaan koska se on persoonallista elämää, se muodostuu mielen ja tahdon hengellisistä liikkeistä ja toiminnoista (*motus et actus mentis et voluntatis spirituales*). Jakeessa 5 tulee puheeksi πίστις (usko), ja sen jälkeen se mainitaan usein, esimerkiksi 1:6,9,21; 2:6 ja 5:9. Kristityistä käytetään nimeä οἱ πιστεύοι (uskovat), 2:7. Sitä vastoin epäkristityt ovat ἀπιστοῦν (niitä, jotka eivät usko) 2:7 ja οἱ ἀπειθοῦντ (ei-kuuliaisia), 4:17. Niin Pietarille kuten toisillekin apostoleille usko on se erityinen kristillinen käyttäytyminen eli se, mikä kristityille on tunnusomaista ja tekee heidät kristityiksi, ja uskoviksi tuleminen on kristillisyyden alku.

Pietari ymmärtää uskolla (πίστις) samaa mitä kaikki muutkin apostolit eli uskoa Kristukseen, 2:6, luottamusta Kristuksen ansioon, sovitukseen, kuten jo 1:2:ssa sille annetaan nimi ὀλιαντισμὸν αἰματος Ἰησοῦ Χριστοῦ (pirskotus Jeesuksen Kristuksen verellä) kuuliaisuuden (ὕπακοη) ohella. Niin lankeaa siis usko Kristukseen yhteen uudestisyntymisen kanssa, joka tarkoittaa myös kristillisyyden alkua ihmisessä. Huomautimme kohdan 1:2:n johdosta, että ἁγιασμὸς πνεύματος (Hengen pyhitys), mikä asiallisesti on sama kuin uudestisyntyminen, toteutuu kuuliaisuudella (ὕπακοη) ja muistutimme Pietarin sanasta Apt. 15:9, että Jumala on puhdistanut uskolla pakanoiden sydämet. Sitä vastaa se, kun Paavali sanoo hengellisen eläväksitekemisen, eloon herättämisen ja uudeksiluomisen tulevan välitetyksi uskon kautta (διὰ τῆς πίστεως) Ef. 2:(1–)8 ja Kol. 2:12.

Asian laita on niin kuin Luther sanoo 1:3:n johdosta: "Se, joka nyt uskoo sellaisen saarnan, että Kristus on hänen hyväkseen kuollut ja ylösnoussut... siten uudestisyntyy, toisin sanoen, hänet luodaan uudestaan, hän saa Pyhän Hengen, hän on oppinut tuntemaan Jumalan armollisen tahdon ja hänellä on sellainen sydän, ajatustapa, mieli, tahto ja sellaisia ajatuksia, joita muuten kenelläkään tekopyhällä tai teeskentelijällä ei ole."

Koska usko Kristukseen on ensimmäinen hengellinen liike (*motus spiritualis*) ja kaikkien muiden uusien hengellisten liikkeiden lähde, niin uudestisyntymisen sanan varsinaisessa, ahtaassa merkityksessä voi oikein perustein määritellä uskon synnyttämiseksi. Uskon ensimmäinen kipinä on eli ensimmäinen kaipauksen kipinä päästä osalliseksi pelastuksesta Kristuksessa on ensimmäinen ratkaiseva käänne ja muutos syntisen sydämessä. Uudestisyntyminen, jonka me kristityt olemme itessämme kokeneet ja jonka kautta meistä on tullut kristittyjä, on Jumalan teko ja hyvätyö. Jumala, Herramme Jeesus Kristus, on uudestisyntyttänyt meidät ja vaikuttanut meissä uskon Hengellään, evankeliumin sanan kautta, 1:23, ja kasteen kautta, Tiit. 3:6. Tästä uskosta jumaliset hyveet vuotavat. Näillä armonvälineillä, joilla meidät on pirstotettu Kristuksen verellä, meidät on myös sisäisesti uudistettu. Jumala, hän yksin, on sen tehnyt, itsensä tähden, suuren laupeutensa mukaan, ilman minkäänlaista ansiota, aiheutusta, myötävaikutusta, valmistautumista ja valmistelua meidän puoleltamme. Me olemme tehneet hengellisen syntymämme hyväksi yhtä vähän kuin ruumiillisen syntymämme hyväksi. Koska Jumala on niin rikas laupeudesta, hän on temmannut meidät pois syntikurjuudestamme ja saattanut uskoon Vapahtajaamme ja siten asettanut meidät uuteen, pyhään, jumaliseen oloon ja elämään, mikä yksin ansaitsee elämän nimen.

Korostus on nyt epäilemättä tarkoituseräällä: εἰς ἐλπίδα ζωῆς (elävään toivoon). Jumala on uudestisyntyttänyt meidät "elävään toivoon". Uudestisyntymisen lahjoittama elämä on samalla elämää, johon liittyy toivo. Toivo katsoo tulevaisuuteen, tuleviin aarteisiin. Uusi hengellinen, jumalallinen elämä, joka vielä nyt on heikkoa ja epätäydellistä ja jota syntinen liha estelee, pyrkii kohti täyttä toteutumista ja päättyä lopulta iankaikkiseen elämään, jossa me tulemme ruumiin ja sielun puolesta elämään täysin Jumalalle.

Usko, jonka Jumala on synnyttänyt uudestisyntymässä, usko, joka omistaa nyt pelastuksen ja syntien anteeksiantamuksen Kristuksen kautta, asettaa myös toivon itsensä ulkopuolelle tulevaan, toteutuneeseen pelastukseen, lopulliseen, iankaikkiseen autuuteen (σωτηρία), 1:5,9. Sovitetuille syntisille on taivas auki. Tämä on elävä

toivo. Ihmisen astuessa ajalliseen elämään hänen eteensä avautuu kaikenlaisia toiveita, jotka eivät useimmiten kuitenkaan toteudu. Kristittyjen toivo, joka avautui heille uudestisyntymisessä, ei koskaan petä eikä sen päämäärä jää saavuttamatta. Sillä on elämä ja voima itsessään sekä toteutusvoima ja varmuus siitä. Niin uskovan toivolla on elähdyttävä vaikutus kristittyjen sydämille "lohduttamalla, vahvistamalla ja tekemällä Jumalassa lujaksi, rohkeaksi, urhoolliseksi ja iloiseksi". Fronmüller.

Sellaiseen elävään toivoon Jumala on meidät uudestisynnyttänyt "Jeesuksen Kristuksen kuolleistousemisen kautta". Toivomme toteutumisen takaa Jeesuksen Kristuksen kuolleista nouseminen. Jeesus Kristus, Herramme, joka on kuollut meidän edestämme, on noussut ylös kuolleista ja siten inhimillisen luontonsa mukaan astunut kunnian tilaan (*status gloriae*)², kirkastettuun tilaan. Hän on vetävä perässään ylösnousemuksensa ja kirkastettuun elämään kaikki ne, jotka uskon kautta ovat häneen yhdistetyt. Kristus on ylösnousemuksensa myötä mennyt kirkkauteensa, joka on nyt tuleva ilmi meissäkin. Room. 8:17; 5:10.

Toivon kohde, taivaallinen autuus ja kirkkaus, kirkastettujen elämä, kuvataan seuraavissa sanoissa perintönä (εις κληρονομίαν) ja asetetaan kirkkain, hohtavin värein kristittyjen silmien eteen. Se on se perintö, joka valituilla muukalaisilla on taivaassa. Uudestisyntymisen nojalla uskon kautta meistä on tullut Jumalan lapsia. Jos siis olemme lapsia, olemme myös perillisiä. Room. 8:17.

Tämä taivaallinen perintö on katoamaton (ἄφθαρτο). Maalliset tavarat häviävät. Kaikki maallinen kantaa kuoleman itua sisällään. Taivaallinen hyvä ja perintö ei ole alistettu katovaisuudelle (). Se on hävittämätön, kuihtumaton. Maallinen tavara ja perintö on saastunutta. Maalliseen tavarahan on tarttunut paljon vääryyttä, ahneutta ja petosta. Sen nauttimiseen liittyy syntiä, pahaa himoa ja huonoa omaatuntoa. Se jättää jälkeensä omantunnon pistoksia. Taivaallinen perintö on saastuttamaton (ἀμίαντο), aivan puhdas, ilman syntiä. Se on pyhien perintöosa valkeudessa. Kuolemaa ei ole enää oleva, niin ei myöskään syntiä. Odotamme uutta taivasta ja uutta maata, joissa vanhurskaus asuu. 2 Piet. 3:13. Taivaallisen ilon, onnen ja autuuden valtaan voi samalla kaikesta sydämestään pidäkkeittä antautua puhtaalla, loukkaamattomalla omallatunnolla. Se on seesteinen nautinto vailla kitkerää sivumakua. Maallinen onni,

² Kreikan δόξα, joka tavallisimmin käännetään sanalla 'kirkkaus', vastaa heprean sanaa כבוד. Tämä sana tarkoittaa Jumalasta puhuttaessa hänen majesteettillista 'valtasuuruuttaan', 'kunniaansa' ja 'kirkkauttansa'.

kauneus ja ihanuus ovat kukan kaltaisia, joka nopeasti häviää ja vielä nopeammin kuihtuu, joka alkaa vähitellen kukoistaa, on täydessä kukassaan vain lyhyen ajan ja sitten nopeasti lakastuu. Se menettää nopeasti ensimmäisen tenhonsa ja synnyttää lopulta vastenmielisyyttä ja kylläntymistä. Taivaallinen perintö on kuihtumaton (ἀμόραντο). Se on keskeytymättä elinvoimaisen tuore. Taivaallisessa paratiisissa ei ole kuihtumista, heikkenemistä, ei kukoistuksen ja uudestaan kukkaan puhkeamisen vaihtelua. Siellä on ikuinen kevät. Ensi ihastus, joka valtaa sydämen astuttaessa kirkkauden maailmaan, ei koskaan kylmene eikä lamaudu. Iankaikkisen elämän ilo on oleva ikuisesti yhtä sydämellinen, hehkuva ja voimakas.

Luther: "Perintömme, jonka uudestisyntyminen tuo meille muassaan, on ensiksikin katoamaton, ikuinen. Siksi meidän ei tule karvan vertaa surra, että se kärsisi jonkin vahingon tai lakkaisi. Toiseksi se on saastuttamaton, se on, aivan soma ja kaunis, jota ei voi tahria eikä tuhria kuten ajallisia tavaroita. Kolmanneksi se on kuihtumaton, se on, se ei kuivetu eikä mätäne, ei heikkene, kuten kaikki ajalliset, vaan pysyy tuoreena ja viheriöi ikuisesti. Siksi me emme milloinkaan kyllästy emmekä tympäänny siihen."

Todella upea, ihana perintö! Kuitenkin meitä ahdistaa sitä tarkastellessamme kysymys, onko se meille varma. Perintö, josta ihminen pääsee osalliseksi ajallisen syntymänsä kautta, on epävarma ja menetetään helposti. Sitä vastoin se perintö, johon meille antaa oikeuden uudestisyntyminen, on varma eikä häviä. Olemmehan uudestisyntyneet elävään toivoon.

Nyt apostoli liittää perintöön (εις κληρονομίαν) vielä lisämääritteen: ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς (joka on taivaassa säilytettynä teitä varten). "Elämä kirkastuneisuudessa, joka merkitsee kirkkauden haltuun saamista, on olemassa siitä lähtien, kun Kristus meni Jumalan tykö. Se on siellä, missä hän on, valmiina hänen omiaan varten, että se tulisi heidän omakseen hänen ilmestymisessään." Hofmann. Sanoilla "teitä varten" (εις ὑμᾶς) apostoli soveltaa sen, mitä hän sanoo taivaallisesta perinnöstä, lukijoihinsa ja kaikkien aikojen lukijoihin, erityisesti siksi, että he käsittäisivät sen olevan sanotun lohdutukseksi. Perintö ei todellakaan häviä.

Mutta voisimmeko me jotenkin kadottaa perinnön? Voisimmeko me yhtä kaikki herpautua tiellä tai eksyä pois oikealta tieltä, ennen kuin pääsemme perille? Täällä vieraissa oloissa meitä ympäröivät tuhannet vaarat. Kuitenkin Pietari antaa meille tässä myös varmuuden ja takuun meitä itseämme vastaan, kun hän kirjoittaa jakeessa 5: τοὺς

ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένουσ δια πίστεωσ εἰσ σωτηρίαν (jotka Jumalan voimasta uskon kautta varjellutte autuuteen). Perintö on talletettuna meitä varten taivaassa, ja meidät varjellaan täällä maailmassa perintöä varten.

Tässä on esitetty yhteen lyhyeen ilmaisuun kolme ajatusta. **1.** Meidät, meidän sielumme varjellaan autuuteen. **2.** Tämä tapahtuu uskon kautta, siis uskon kautta Jeesukseen Kristukseen ja hänen lunastukseensa. **3.** Varjeltuminen uskon kautta tapahtuu Jumalan voimasta (Luther: "*aus Gottes Macht*"). Jumalan voima säilyttää meille uskon ja varjelee meidät siten autuuteen. Käsite διὰ πίστεωσ (uskon kautta) on alisteinen sanoille ἐν δυνάμει θεοῦ (Jumalan voimasta). Hofmann huomauttaa osuvasti: "Korostus on sillä, että heidät varjellaan, ja sillä, mitä varten heidät varjellaan. Sille on alisteista se, miten se tapahtuu. Se ei kuitenkaan tapahdu kahdella eri tavalla, toisaalta Kaikkivaltiaan ylhäältä tukevalla kädellä ja toisaalta siihen sisäisesti tarttuvalla uskolla, vaan φρουρουμένουσ δια πίστεωσ (varjeltuminen uskon kautta) tapahtuu ἐν δυνάμει θεοῦ (Jumalan voimasta), kuten sanajärjestys kertoo."

Paavali katsoo Ef. 1:19:ssä uskon ylipäättään, uskontilan alusta sen loppuun, juontuvan Jumalan voiman ylenpalttisesta suuruudesta, hänen voimakkaan väkevyytensä vaikutuksesta. Meillä kristityillä on väkeviä vihollisia vastassamme, jotka yrittävät riistää meiltä autuuttavan uskon. Mutta Jumalan voima on vahvempi kuin mitkään näkyvät ja näkymättömät viholliset. Hänen voimallisessa suojassaan uskomme on luja ja voittamaton. Jumalan voima ei ole sama kuin Jumalan Henki, kuten useat selittäjät arvelevat. Se tosin toimii Hengen vaikutuksissa, joka on voiman ja väkevyuden Henki, kuten nämä vaikutukset puolestaan ovat elävän ja voimallisen Jumalan sanan välittämiä.

Tämä Pietarin kristityille antama kallis lupaus sortuu, jos se tehdään riippuvaksi jollakin tavoin ihmisen suhtautumisesta ja häneltä vaadituista ehdoista. Toki on varmaa, että ihminen, kristitty, on se, joka uskoo, pysyy uskossa, pitää kiinni Kristuksesta ja voittaa ahdistuksen. Mutta sen, että kristitty niin tekee, vaikuttaa Jumala hänessä kaikkivaltiaan voimansa ja väkevyytensä mukaan. Jumalan uskollisuus tekee meistä uskollisia, Jumalan voima tekee meistä vahvoja ja lujia. Lankeaminen uskosta on tosin ihmisen oma vika, mutta sen vastakohta eli uskossa pysymisen syy ei ole ihmisen parempi käytös tai ihmisen suhtautumisen määräämä Jumalan teko, vaan Jumalan kaiken vaikuttavuus, jonka motiivi on vain siinä itsessään. Tämä on tosin järjellemme lainvastaista, mutta sellaista lainvastaisuutta, johon meidät pakottaa Raamattu.

Juuri tämä rajoittamaton, suuri, kallis lupaus: "Te varjellutte Jumalan voimasta autuuteen" on Jumalan voiman läpitunkema. Se tunkeutuu kristittyjen sydämiin voimalla, nostaa ahdistetun, horjuvan, vajoavan uskon yhä uudelleen ylös, pitää sen voimassa ja varjelee meidät siten autuuteen. Vielä kerran apostoli tähdentää, että autuus, toteutunut pelastus, on meitä varten jo valmiina (εις σωτηρίαν ἐτοιμῆν) ja lisää ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ (se on tuleva ilmi meissä viimeisenä aikana).

Lopuksi (1:6a) sanotaan vielä: ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε (josta te riemuitsette). γαλλιᾶσθ kuvaa ilon, ihastuksen ja riemun korkeinta astetta. Tämä alkaa Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen päivänä ja kestää iankaikkisesti, johon preesensmuoto viittaa. Kristityillä, jotka nämä apostolin sanat lukevat ja kuulevat, kaikuu vielä korvissa kirjeen alussa oleva sana ἐκλεκτοῖς (valituille). He ovat valittuja muukalaisia. Heidän iankaikkinen valitsemuksensa ja ennaltamääräämyksensä ei voi jäädä toteutumatta eikä sitä voi kumota. Se takaa heille jo nyt, että Jumala on varjeleva heidät iankaikkiseen iloon ja autuuteen.

Luther kirjoittaa jakeen 5 johdosta: "Tämä tarkoittaa: On mahdotonta, että te voisitte olla perkeleen kiukkuisen vihan, myrkyin ja kavaluuden ulkopuolella ja että voisitte kestää maailman katkeraa vihollisuutta, pilkkaa ja vainoa. Mutta teillä on vahva taustatuki ja auttaja. Hän on Jumala ja Herran Jeesuksen Kristuksen Isä, joka alettuaan teissä hyvän työnsä on sen myös täyttävä. Muuten se menetetään. Hän varjelee teidät jumalallisella kaikkivaltiaalla voimallaan ja mahdollaan, niin että te pysytte kestävinä uskossa hänen sanaansa ja elävässä toivossa varrotte kärsivällisinä autuutta, joka on valmistettu teitä varten maailman ensi alusta asti, mutta joka vielä on salassa ja peitossa, varmasti lukittuna ja sinetöitynä, niin että se pysyy vahingoittumattomana ja katoamattomana. Omalla ajallaan se kuitenkin silmänräpäyksessä avataan, että te saatte sitä ikuisesti katsella ja siitä iloita." (W² VII,1110.)

Jakeet 1:6b – 9. ...*vaikka te nyt, jos se on tarpeellista, vähän aikaa kärsittekin murhetta moninaisissa kiusauksissa, jotta teidän uskonne koetteleminen havaittaisiin paljoa kallisarvoisemmaksi kuin katoava kulta, joka kuitenkin tullessa koetellaan, ja koituisi kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä. Häntä te rakastatte, vaikka ette ole häntä nähneet, häneen te uskotte, vaikka ette nyt häntä näe, ja riemuitsette sanomattomalla ja kirkastuneella ilolla, sillä te saavutatte uskon päämäärän, sielujen pelastuksen.*

Tulevaa iloa ja autuutta vasten apostoli asettaa nyt kristittyjen nykyisen kärsimystilan: ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον ἐστὶ λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς (vaikka te nyt, jos on tarpeellista, vähän aikaa kärsittekin murhetta moninaisissa kiusauksissa), jae 6b. Kristityt ovat nykyisin monenlaisille kiusauksille alttiina, se on, tekstiyhteyden mukaan monenlaisten vastusten alaisia epäuskoisen maailman taholta. Tämä ei ollut totta vain vähäaasialaisista kristityistä, joille kirje ensiksi osoitettiin. Kaikki kristityt kaikkina aikoina ovat täällä alhaalla muukalaisia ja kokevat kaikin tavoin maailman lasten epäsuosiota. Kristityt eivät ole stoalaisia. He eivät ole tunteettomia ahdistuksiin ja tämän ajan kärsimykseen nähden, vaan se koskee heihin myös sisäisesti ja saattaa heidät murheellisiksi ja surullisiksi. Mutta jo se lohduttaa kärsimysten keskellä, että he tietävät sen kestävän vain vähän aikaa, vain nämä maallisen pyhiinvaelluksen lyhyet päivät, ja että kaikki se kärsimys, joka heitä kohtaa, on Jumalan heille tarkoittamaa (εἰ δέον, jos on tarpeen), ja nimenomaan sen Jumalan, joka Jeesuksen Kristuksen kautta on heidän Jumalansa ja Isänsä.

Nyt jakeessa 7 apostoli viittaa kristityn kärsimysten siunaukselliseen tarkoitukseen: ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθῆ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν (jotta teidän uskonne koetteleminen havaittaisiin paljoo kallisarvoisemmaksi kuin katoava kulta, joka kuitenkin tulella koetellaan, ja koituisi kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi). Tämän kohdan merkitys on kuitenkin kokonaisuutena selvä, kuten myös yksityiskohdista voi käydä selväksi ja kuten Wiesinger mainitsee: Kärsimyksillä koettelemisen tarkoituksena on auttaa kristittyjä säilyttämään uskonsa ja siten tulemaan kerran kirkastetuiksi.

Mitä rakenteeseen tulee, niin verbi εὐρεθῆ (havaittaisiin) on eräiden selittäjien toimesta yhdistetty sanaan πολυτιμότερον (kallisarvoisemmaksi) predikatiivina. Tätä vastaan puhuu jo sanan εὐρεθῆ (havaittaisiin) paikka ja edelleen se seikka, että merkityksellisistä sanoista εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν (kiitokseksi ja ylistykseksi ja kunniaksi) tulisi pelkkä lisäke. Me liitämme sen vuoksi useimpien selittäjien kanssa sanan εὐρεθῆ (havaittaisiin) sanoihin εἰς ἔπαινον... (kunniaksi...), kun samalla käsitämme sanan πολυτιμότερον (paljoo kallisarvoisemmaksi) sanojen τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως (teidän uskonne koetteleminen) apofantioksi.

Soden arvioi aivan oikein: "Jos analogisesti Room. 7:10:n mukaan konstruoi tämän kohdan (ἵνα τὸ δοκίμιον εὐρέθῃ εἰς ἔπαινον... jotta koetus havaittaisiin ylistykseksi), niin silloin mielenkiinnon painopiste siirtyy välineestä tulokseen. Pleroforia (täydellinen ilmaus) ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν (kiitos ja ylistys ja kunnia) olisi kömpelö ja liikaa, jos prepositio εἰς muodostaisi vain liitteen täydelliseen lauseeseen. Nyt pleroforia on täysin paikallaan tästä konstruktiosta puheen ollen. Sillä sen varassa on koko lauseen tähtäyspiste."

Room. 7:10:ssä, jossa verbi εὐρέθῃ on samoin konstruoitu εἰς prepositiolla, sanotaan: καὶ εὐρέθῃ μοι ἡ ἐντολὴ ἢ εἰς ζωὴν αὕτη εἰς θάνατον (ja kävi ilmi, että käskysana, joka oli oleva minulle elämäksi, olikin minulle kuolemaksi). Kysymys on kuitenkin ennen muuta siitä, miten tarkoituksellisen subjektin τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως on ymmärrettävä.

Sanan δοκίμιον alkuperäinen merkitys, klassisen kreikan δοκ μ ον sanan eräs sivumuoto, 'koetinväline', ei sovi tähän eikä siihen toiseen kohtaan, missä tämä sana Uudessa Testamentissa vielä esiintyy, Jaak. 1:3.

Useimmat eksegeetit käsittävät sanan δοκίμιον merkitsevän samaa kuin δοκ μ , ja silloin useimmiten δοκίμιον/δοκ μ käsitetään passiivisessa merkityksessä: 'kestäväisyys', 'kestävänä oleminen'. Mutta 'kestävyyden', kärsimyksillä koettelemisen tuloksen, ei silloin kuitenkaan pitäisi tulla mainituksi finaalilauseen subjektissa, vaan predikaatissa. Ja uskoa kultaan verrattaessa täytyisi sen sijaan, että sanotaan χρυσίου... δοκιμαζομένου (koeteltava kulta), kohdan kuulua: δοκιμα μένου, "kulta, joka on koeteltu ja siten taattu". Preesensmuoto osoittaa, että ajatellaan kullan olevan koetuksessa.

Ymmärrämme sen tähden Wiesingeriin, Brückneriin De Wetten kommentaarissa ja vanhempiin selittäjiin liittyen sanoilla τὸ δοκίμιον τῆς πίστεως 'uskon koettelemista', 'uskon tutkimista' (*exploratio, examinatio fidei*). Tällä aktiivisella merkityksellä 'koe', 'tutkiminen' on δοκίμιον sanan synonyyminä profaanikreikassa sana δοκ μ ja myös Uudessa Testamentissa, 2 Kor. 8:2: ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως (monen ahdistuksen kokeessa). Tämä merkitys on ainoa, joka sopii rinnakkaiskohtaan Jaak. 1:3: ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν. Tämä tarkoittaa: Teidän uskonne koetteleminen, joka on jakeessa 2 mainittuja moninaisia kiusauksia tai kärsimyksiä, vaikuttaa kärsivällisyyttä. Ei kestäväisyys, joka lankeaa yhteen kärsivällisyyden () kanssa, vaan

koetteleminen vaikuttaa kärsivällisyyttä. Niinpä Paavali kirjoittaa Room. 5:3:ssa: ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται (ahdistus saa aikaan kärsivällisyyttä). Tämän mukaisesti käänämme jakeen 7: "...että teidän uskonne koetteleminen havaittaisiin paljoo kallisarvoisemmaksi kuin katoava kulta, joka kuitenkin tulella koetellaan, ylistykseksi, kirkkaudeksi ja kunniaksi."

Monenlaisten kiusausten tuoma ahdistus kuvataan siis finaalilauseessa kokeeksi, uskon koettelemiseksi, johon jo ilmaisu ἐν πειρασμοῖς (kiusauksissa) viittaa ja ilmaisee sen tarkoituksiksi meidän kirkastamisemme. Näitä ajatuksia apostoli havainnollistaa löyhästi liitetyllä appositionilla kuvalla tulella koeteltavasta ja tutkittavasta kullasta. On selvää, että itse uskoa verrataan kultaan, koettelemista kärsimyksissä sitä vastoin tulikokeeseen, kullan sulattamiseen tulella. Tässä on siis *constructio ad sensum* (merkityksen mukainen kongruenssi, rakenteen sopeuttaminen merkitykseen), kun sanan πολυτιμότερον (kallisarvoisempi, yks. akk.) tilalla pitäisi varsinaisesti olla πολυτιμ τ ο (mon. akk.). Ilmaisua χρυσίο δοκιμαζ μ νο (koeteltu kulta) vastaa δοκιμα μέν (koeteltu usko). Kulta on katoavaista (ἀπολλ μ νο).

Usko on paljon kultaakin arvokkaampi. Sillä on katoamaton arvo, koska se tekee meidät Jumalan edessä vanhurskaiksi ja autuaiksi. Uskon vertaamaton arvo on objektissa, johon se tarttuu ja josta se pitää kiinni. Tämä on Kristus ja hänen verensä, vihmontaveri, 1:2, Kristuksen pyhä, kallis veri, kulta ja hopeaa kalliimpi, 1:18–19. Niin kuin kulta, vaikka se on katoavaa, heitetään sen suhteellisen arvon tähden tuleen sen sulattamiseksi, niin myös uskomme joutuu ahdistusten tuleen. Tulella sulattamalla kulta puhdistetaan kuonasta, samoin uskomme ahdistusten helteessä kaikesta siihen kuulumattomasta.

Niin kauan kuin täällä maailmassa ja lihassa elämme, uskoamme on tarttuneena paljon vierasta, väärää luottamusta. Luotamme niin usein siihen, mikä on luotua. On niin paljon itseensä luottamista ja omavanhurskautta. Kärsimysten tulikokeessa kuitenkin koemme – emme ainoastaan kaiken maallisen turhuutta – vaan myös, ettemme ole mitään, emme kerrassaan mitään Jumalan edessä ja ettemme tekemisillämme ja elämällämme voi näyttäytyä Jumalan edessä. Niin pidämme kaikkea muuta roskana ja tartumme yksinomaan Herraamme ja Vapahtajaamme Jeesukseen Kristukseen ja hänen kalliiseen vereensä, jonka varassa me yksin voimme kestää Jumalan edessä.

Fronmüller: "Niin kuin kullasta poltetaan tulella pois kuona, niin tulee myös uskosta erottaa kaikki epäaito, kaikki luottamus omaan viisauteen ja voimaan sekä kaikki laskelmointi luotujen avun varaan."

Luther: "Tuli ei vähennä kultaa. Se puhdistaa sen kaikesta ylimääräisestä. Niin Jumala on sälyttänyt ristin kaikkien kristittyjen kannettavaksi, että heitä puhdistettaisiin, että usko pysyisi puhtaana, kuten sana on puhdas, että riippuisimme yksin sanassa kiinni emmekä luottaisi mihinkään muuhun. Me näet tarvitsemme sellaista puhdistusta ja ristiä vanhan, karkean Aadamimme tähden."

Sellaisella koettelemisella ja puhdistamisella usko kasvaa ja vahvistuu. Siitä Luther sanoo: "Sen tähden Jumala heittää meidät ahdistusten ja kärsimysten tuleen. Niillä meitä koetellaan ja puhdistetaan loppuun asti, niin ettei meissä ainoastaan yhä enemmän kuoletettaisi syntiä, vaan myös usko suoriutuisi kokeesta ja kasvaisi. Niin tulemme päivä päivältä asiastamme varmemmiksi, vartumme Jumalan viisauden ja tuntemisen käsityksessä, niin että Raamattu tulee meille yhä selvemmäksi kehottaaksemme sitä voimallisemmin meikäläisiä terveellä opilla ja nuhdellaksemme vastaansanojia. Jos perkele ei olisi niin kiivaasti sellaisella voimalla ja kavaluudella hyökännyt näinä vuosina, me emme olisi koskaan päässeet tällaiseen varmuuteen opista. Myöskään kristillisen vanhurskauden opinkohta ja oppi uskosta eivät olisi tulleet niin kirikkaiksi."

Kuten apostoli finaalilauseen määritteessä korostaa, tämän uskon koettelemisen tulee nyt koitua "ylistykseksi ja kirkkaudeksi ja kunniaksi". "Koettelemisen tulee osoittautua sellaiseksi, mikä koituu εις ἔπαινον... (ylistykseksi...)". Wiesinger. Tämä on Jumalan tarkoitus, kun hän sälyttää ristin ja kärsimystä kristitylle. Se toteutuu valituista muukalaisista puheen ollen. Heidät näet varjellaan Jumalan voimasta uskon kautta autuuteen. Koko maan päällä oloaika on kristityille koeaikaa, ὀλίγον ἄρτι (vähän aikaa). Kun he kasvavat uskossa siirtyen yhdestä kokeesta toiseen ja suoriutuvat kokeista, niin täysi, lopullinen kokeesta suoriutuminen seuraa vasta heidän pyhiinvaelluksensa päätteeksi. Silloin tunnustetaan, kruunataan ja kirkastetaan koeteltu ja kokeen läpäissyt usko, samoin kuin kulta tulikokeen jälkeen säteilee täyttä, ihanaa hohtoaan. "Autuas se mies, joka kiusauksen kestää, sillä kun hänet on koeteltu, hän on saava elämän kruunun, jonka Herra on luvannut niille, jotka häntä rakastavat!" (Jaak. 1:12.) Tämä tapahtuu "Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä" (ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ).

Sitä lyhyttä kuolon yötä, joka Herrassa nukkuneilta katoaa kuin silmänräpäys, ei apostoli tässä ota lainkaan huomioon. Sinä päivänä,

jona Jeesus Kristus astuu esiin siitä tilasta, jossa hän ei meille näy, hän on ylistävä julkisesti omiaan, jotka loppuun asti ovat pysyneet hänelle uskollisina sanoen: "Sinä hyvä ja uskollinen palvelija". Hän on antava heille osallisuuden kirkkauteensa, joka sitten on tunkeutuva heidän lävitseen ja valaiseva heidät aivan täysin ja kokonaan ruumiin ja sielun puolesta. He pääsevät osallisiksi myös hänen kunniaustansa. He tulevat hänen kanssaan hallitsemaan ja juhlimaan riemuvoittoa. 2 Tim. 2:12. Niin kärsimys, joka näyttää olevan kirkkautta vastaan, on kristityille juuri Jumalan määräämä tie kirkkauteen, *via regni* (tie valtakuntaan).

Sanat ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä) on ennen muuta määrite sanoille εὐρεθῆ εἰς ἔπαινον... (koituisi kiitokseksi...). Palaava Kristus on kirkastava omansa. Mutta apostoli puhuu vielä Kristuksen julkitulosta liittämällä sanoihin ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä) relatiivilauseen: ὄν οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ (jota te rakastatte, vaikka ette ole häntä nähneet, häneen te uskotte, vaikka ette nyt häntä näe, ja riemuitsette sanomattomalla ja kirkastuneella ilolla, sillä te saavutatte uskon päämäärän, sielujen pelastuksen).

Näiden sanojen rakenne ja merkitys riippuu olennaisesti siitä, kuinka sana ἀγαλλιᾶσθε (riemuitsette) ymmärretään. Joukko selittäjiä käsittää sillä kristittyjen nykyistä iloa, jonka usko tuo muassaan ja kääntää ja selittää sen mukaisesti: "jota te rakastatte, häntä näkemättä, johon nyt uskoen, ei nähden, riemuitsette". Tämä tarkoittaa: josta te nyt uskossa iloitsette, tai liittämällä sanat εἰς ὃν (josta) sanaan ἀγαλλιᾶσθε (riemuitsette): josta te iloitsette, kun te nyt uskotte häntä näkemättä.

Kuten useimmat selittäjät ovat havainneet, heti pistää silmään, että verbillä ἀγαλλιᾶσθε (riemuitsette) jakeessa 8 otetaan uudestaan esiin jakeen 6 lausuma ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε (josta te riemuitsette). Kuten jo edellä mainitsimme, tämä ilmaisee suurinta, lopullista iloa, joka astuu esiin vasta ajan lopussa. Sanan (ilolla) kaksi attribuuttia asettaa sen täysin kaiken epäilyn ulkopuolelle. Relatiivilauseen toisen puoliskon olisi varsinaisesti pitänyt ensimmäistä vastaten kuulua: εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες πιστεύετε τε δὲ (vaikka häntä näkemättä kuitenkin uskotte). Silloin Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen johdosta riemuitsemisestä olisi tullut itsenäinen ilmaisu. Mutta apostoli jättää eloisesti puhuen alkamansa rakenteen olemaan ja siirtyy partisipiin πιστεύοντες (uskovat) liittäkseen siihen heti kohta pääverbin ἀγαλλιᾶσθε (riemuitsette), joka hänellä oli mielessä jo

sanoista ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä) puhuessaan. Hän olisi voinut myös sanoja ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ, ἐν ᾧ ἀγαλλιᾷσθε (ajan lopussa, jossa riemuitsette) vastaten kirjoittaa: ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ... ἀγαλλιᾷσθε (Jeesuksen Kristuksen ilmestymisessä, jossa ... riemuitsette). Koska hän haluaa asettaa juuri tämän henkilön, Jeesuksen Kristuksen, rakkautemme ja uskomme kohteen, lukijoiden silmien eteen, hän kytkee relatiivilauseen Jeesukseen Kristukseen sanojen ὅν (jota) ja εἰς ὅν (johon) avulla.

Käännämme ja selitämme siis seuraavasti: "jota te rakastatte olematta häntä nähneet, johon te nyt häntä näkemättä uskotte, ja silloin iloitsette", nimittäin, kun Jeesus Kristus ilmestyy. Aluksi Pietari antaa kristittyjen ajateltavaksi, että juuri se, jota he rakastavat ja johon he nyt häntä näkemättä uskovat, on ilmestyvä ja he tulevat näkemään hänet. Tämä on tämänhetkinen kristittyjen *status quo*, kärsimyksen ja uskon tila. Me uskomme nyt Herraamme ja Vapahtajaamme Jeesukseen Kristukseen, luotamme häneen ja riipumme hänessä kiinni. Tämä sisältyy uskomiseen Kristukseen häntä näkemättä.

Ilmaus μὴ ὀρῶντες (näkemättä) kieltää sen, mikä uskon käsitteestä on suljettu pois. Usko pitäytyy siihen, mikä ei näy, näkymättömään Kristukseen, jonka evankeliumin sana on saattanut meidät tuntemaan. Uskosta virtaa sydämellinen rakkaus Herraan. "Se näet, joka tosissaan uskoo, että hänet on vanhurskautettu kuolemalla ja ylösnousemuksella synnistä ja lunastettu kuolemasta, tosiaan rakastaa häntä." Luther. Rakastamme Jeesusta häntä näkemättä. "'Te ette ole häntä nähneet.' Niin kirjoittaa eräs, joka oli hänet nähnyt ja jonka rakkaus on peräisin siltä ajalta. Siksi hänestä on suurta, että he rakastavat häntä, vaikka eivät ole häntä nähneet." Hofmann.

Tämä nykyinen olotila ei tule kuitenkaan kestäämään kauaa. Kärsimys vaihtuu kohta kirkkauteen ja usko näkemiseen. Vähän ajan päästä tulee ilmi ja me näemme silmillämme sen, johon olemme häntä näkemättä olleet yhdistetyt uskon kautta ja rakkauden sitein. Näemme Jeesuksen Kristuksen sellaisena kuin hän on, siinä hahmossa, jollaisena hän nyt on uskon silmillemme ja jollaiseksi myös Pietari hänet tässä kiertokirjeessään lukijoilleen maalaa. Hän kuvaa hänet Isän Pojaksi (1:3), Siionista esiin käyneeksi (2:6), lihaan ilmaantuneeksi, väärin edestä kuolleeksi, sitten kuolleista ylösnousseeksi ja taivaaseen astuneeksi (3:18ss.).

Tulemme katselemaan Jumalaa, sitä Jumalaa, joka on meidän lihaamme, Ihmisen Poikaa hänen jumalallisessa kunniansaan ja

kirkkaudessaan. Tulemme näkemään Jeesuksen sellaisena, kuin Pietari ja hänen apostolitoverinsa näkivät hänet hänen ylösnousemuksensa jälkeen. Näemme kirkastetun Vapahtajan haavoineen, tämän lunastuksemme pysyvän, hävittämättömän muistomerkin. Mikä riemu ja autuus se onkaan oleva! Silloin riemuitsemme "sanomattomalla ilolla", jota ei voi kuvata eikä sanoilla tyhjiin ammentaa, ihanalla, "kirkastuneella" ilolla, aivan puhtaalla, surusta vapaalla ilolla, joka vastaa kirkastamisen tilaa, jossa Kristus on ja josta me silloin tulemme osallisiksi. Apostoleille, jotka olivat jo nähneet Jeesuksen hänen alennuksessaan ja kirkkaudessaan, on hänen ilmestymisensä päivä oleva jälleennäkemisen päivä, jonka kaltaista jälleennäkemistä ja tuntemista ei ole. Mutta Pietari "kadehtii" samalla kristittyjä, jotka eivät vielä ole nähneet Jeesusta, ensinäkemisen ainutlaatuisen ilon tähden ja sen ihastuksen vuoksi, joka on heidät valtaava. Hän, joka jo täällä oli heidän sielunsa lohdutus ja elämä, astuu silloin heidän silmiensä eteen ja näyttää peittämättömät kasvonsa, joilta loistaa Jumalan kirkkaus, ystävällisyys ja sävyisyys. Tätä ensimmäistä näkemistä ja ihastusta seuraa sitten loppumaton katseleminen, iloitseminen ja riemuitseminen.

Tähän autuaaseen aikaan tähyten Kirkko veisaa: "Oi Jeesus, miten ihanaa silloin onkaan minulla! Tuhansin katsein sinä virkistät minua, kun pääsen täältä maasta luoksesi. Sinä, suloinen sieluni turva, millaista onkaan puheesi ja sanasi, kun avaat sydämesi minulle ja veljilleni, ruumiisi jäsenille! Miten ihanan valon luovatkaan kasvosi minuun, kun sen tuossa elämässä ensi kerran näen! Miten hyvytyesi valtaakaan iki-ihastuksella mieleni! Saan nähdä silmäsi, suusi ja ruumiisi haavoineen, joihin lujasti luotamme, ja myös sydämeni pohjasta tervehtää näitä käsien ja jalkojen jälkiä."

Sanaan ἀγαλλιᾶσθε (riemuitsette) liitetään vielä määräite: κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν (saatte omaksenne uskon päämäärän, sielujenne autuuden) eli viette täältä voittona sielujen autuuden (1:9). Kun Kristus palaa, hän ohjenta omilleen iankaikkiseen omistukseen ja nautintoon autuuden, heille valmiina olevan (jae 5) perinnön, joka on talletettuna taivaassa (jae 4).

Autuutta sanotaan uskon lopuksi, koska uskolla on tähdätty pelastukseen. Usko Kristukseen eli vanhurskauttava usko on myös autuuttavaa uskoa. Sana σωτηρία (autuus, pelastus) on kaikkialla tässä kirjeessä lopullinen, täyttynyt pelastus, jota tavallisesti sanomme autuudeksi. Se sisältää samalla ja nimenomaan tässä, jossa puhutaan sielujen pelastuksesta (σωτηρία ψυχῶν), pelastuksen käsitteen.

Sana ei ole tässä ruumiin vastakohtana, koska autuus käsittää myös ruumiin kirkastamisen, vaan se kuvaa, kuten muuallakin, esimerkiksi Matt. 16:25,26; Mark. 8:35; Luuk. 9:24 ja 14:26, "yksilöelämää" (Hofmann), "siveellistä, iankaikkiseen elämän tarkoitettua olemusta" (Grimm), "olemassa olevaa persoonallisuutta, henkilöä" (Wiesinger), "minää", "varsinaista elämän subjektia, jonka pelastus tai säilyttäminen lähestyy kuoleman edessä" (Cremer).

Ihminen kadottaa sielunsa, minänsä, itsensä, kun hän vajoaa tuhoon, iankaikkiseen kuolemaan. Sielumme, elämämme, henkemme pelastuu, me itse tulemme lopullisesti pelastetuiksi, kun astumme iankaikkiseen elämään.

Iankaikkinen elämä ja sen ilo pohjautuu ja huipentuu Jumalan ja Jeesuksen Kristuksen katselemiseen. Kristuksen ja Jumalan ja Marian Pojan kasvojen hohteesta säteilee myös taivaallinen perintö, tulevaisen maailma. Se on silloin virrannut myös omaan olemukseemme ja elämäämme, niin että se on sen läpitunkemaa. Karitsa on itse valona ja kaunistaa Jumalan kaupungin, uuden Jerusalemin, ja saa sen valoisan kirkkaaksi. Ilm. 22:23. Niin kristittyjen toivo ei suuntaudu ainoastaan taivaaseen ja taivaallisiin aarteisiin, vaan ennen kaikkea tähän kalliiseen henkilöön, itseensä Jeesukseen Kristukseen, jota ilman taivas ei olisi taivas eikä autuus autuutta.

Jakeet 1:10–12. *Tätä pelastusta ovat etsineet ja tutkineet Profeetat, jotka ovat ennustaneet teidän osaksenne määrätystä armosta. He ovat tutkineet, mihin tai millaiseen aikaan heissä oleva Kristuksen Henki viittasi, edeltäpäin todistaessaan Kristusta kohtaavista kärsimyksistä ja niiden jälkeen tulevasta kunniaista. Ja heille, koska he eivät palvelleet itseänsä, vaan teitä, ilmoitettiin se, mikä nyt on teille julistettu niiden kautta, jotka taivaasta lähetetyssä Pyhässä Hengessä ovat teille evankeliumia julistaneet; ja siihen enkelitkin halajavat katsahtaa.*

Apostoli valaisee nyt autuuden toivon suuruutta tähdentämällä, että Profeetat ovat etsineet ja tutkineet autuutta (περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηράνυσαν προφηταί), jae 10a. Relatiivinen περὶ ἧς (jota) osoittaa epäamättömästi, että sanalla σωτηρίας (autuutta) tarkoitetaan aivan samaa mitä jakeessa 9 uskon päämäärällä ja sielujen pelastuksella (σωτηρία ψυχῶν), nimittäin pelastuksen lopullista toteutumista. Niin myös Huther, Keil, Köhl ja Soden ovat

oikein todenneet. Käsitettä σωτηρία (autuus) ei sovi tässä laajentaa tarkoittamaan lisäksi nykyistä pelastusta. Taivaallista, iankaikkista autuutta koskien Profeetat ovat etsineet ja tutkineet, ja nimenomaan innolla ja asiaan paneutuen, mihin kahdesti esiintyvä prefiksi ἐκ viittaa. Tähän tutkimiseen viitataan uudestaan jakeessa 11 verbillä ἐρᾶντωντες (tutkien). Sitä, millaista se oli ja mihin se erityisesti suuntautui, käsittelemme vasta sen jälkeen, kun olemme ensiksi tarkastelleet sanaan προφηται (Profeetat) liittyvää appositiolauseetta: οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες (jotka ovat profetoineet teidän osaksenne tulevasta armosta), jae 10b, ja rinnakkaislausumaa πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον (Henki edeltäpäin todistaessaan), jae 11.

Profeetat ja sanainspiraatio. Palaamme aluksi jakeen 10 subjektiin προφηται (Profeetat). Tämän käsitteen johdosta Cremer lausuu: "Profeetan tekee kaksi asiaa: Jumalan itsensä vaikuttama katsominen Jumalan salaisuuksiin ja näiden salaisuuksien ilmoittaminen – ja nimenomaan ne ovat asian puolesta hänen pelastuspäätöksensä salaisuuksia ja niihin liittyviä asioita, niin että Vanhan Liiton Profeetoista puheen ollen heidän julistuksensa on ennalta julistamista." ροφητεύ (profetoiminen) on siten profeetan virkapuhetta, Jumalan ilmoituksen julistamista. Profeetta puhuu Jumalan sanaa, Jumala puhuu hänen kauttaan.

Uudessa Testamentissa προφ τ , προφηται (profeetta, profeetat) tarkoittavat Vanhan Liiton tuttuja Profeettoja. Evankeliumeissa sekä Apostolien puheissa ja kirjeissä lainattaessa Vanhaa Testamenttia puhutaan aina Profeetoista. Profeetat ovat "Jumalan pyhiä ihmisiä", joilta "luja profeetallinen sana", Vanhan Liiton Raamattu, on peräisin. 2 Piet. 1:19,21. Pietari lukee myös Daavidin (Apt. 2:25) ja Mooseksen (Apt. 3:22) Profeettoihin. Siten myös jokainen Vanhan Testamentin kirjoitus ja jokainen yksittäinen Profeettojen kirjallinen *dictum* (lausuma) on Jumalan sanaa ja sillä on Jumalan arvovalta. Kaiken, mitä nyt on kirjoitettuna Raamatussa, on Jumala puhunut.

Matteus esittää evankeliumissaan ensimmäiset sitaatit Vanhasta Testamentista sanoilla: ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος (että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetan kautta, joka sanoo; Matt. 1:22; 2:15). Paavali kirjoittaa Room. 1:1–2:ssa: εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, (Jumalan evankeliumia, jonka Jumala on edeltä luvannut Profeettainsa kautta Pyhissä Kirjoituksissa). Pietari todistaa eräissä ensimmäisistä saarnoistaan koskien vanhatestamentillisiä Raamatun sanoja: πάντων, ὧν

ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. (kaikki, mistä Jumala on puhunut ikiajoista asti pyhien Profeettojensa suun kautta (Apt. 3:21).

Mitä sanoihin προφ τ , προφ τ (profeetta, profetoida) tulee, niin ilmoituskäsitteen lisäksi on otettava huomioon myös inspiraatio. Se, että Pietarilla käsittelemässämme kohdassa ilmaisusta οἱ προφητεύσαντες (ovat profetoineet) on mielessä Raamatussa olevat Profeettojen ennustukset, käy ilmi jakeesta 12, missä hän sanoo Profeettojen ennustuksillaan palvelleen meitä.

Artikkelin puuttuminen sanasta προφ (Profeetat) ei pakota meitä olettamaan, että apostoli olisi siten halunnut viitata Profeettojen korkeaan säätyyn ja arvoon: Profeetat olivat miehiä, jotka etsivät ja tutkivat autuuteen liittyviä asioita. Säännönmukainen Uuden Testamentin kielenkäyttö, jonka mukaan tunnetut kristilliset käsitteet tiettyihin asioihin ja henkilöihin liittyessäänkin ovat usein ilman artikkelia, tulee meitä vastaan kaikkialla tässä kirjeessä. Jo ensimmäinen jakso antaa tästä riittävästi todisteita. Niin kuin ilman artikkelia ἐκλεκτο παρεπ δ μοι (1:1) ovat valitut muukalaiset, γένος ἐκλεκτόν, βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἁγίον valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä kansa (2:9), ja ἄγγελοι enkelit (1:12), niin προφηῆται ovat Profeetat.

Viellä vähemmän pitää paikkansa Hofmannin outo mielipide, että sanan προφηῆται merkitystä rajoittaisi ilmaus οἱ... προφητεύσαντες (jotka ovat profetoineet), että tässä olisi kysymyksessä vain tietty profeettojen *species* (laji) eli ne, jotka ovat ennustaneet pakanoiden armoihin ottamisesta. Samoin kuin 1:7:ssä ilmaisussa χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου (katoava kulta) kuvataan katoavaisuutta kullan ominaisuutena ylipäättään eikä jonkin tietyn kulturalajin katoavaisuutta, niin tässä käsittelemässämme kohdassa ilmaistaan Profeettojen tuntomeriksi (*characteristicum*) yleensä, että he ovat profetoineet περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος (teille määrätystä armosta). Mitä viimemainittuun ilmaisuun tulee, niin sen voi kääntää "teitä kohdanneesta armosta" tai "teitä varten määrätystä armosta", mikä Profeettojen näkökannalta katsoen on asetettava ensisijaiseksi.

Tällä armolla ei toden totta ole käsitettävä pakanakristityille ajateltua tai heidän osakseen tullutta erityisarmoaa, kuten Hofmann ajattelee, kun hän ymmärtää sanan ὑμᾶς (teille) puhutteluksi pakanoille. Sellaista eroa pakana- ja juutalaiskristittyjen välille ei mikään osoita tässä yhteydessä. Ilmaus εἰς ὑμᾶς (teitä varten) on tässä kuten 1:4:ssäkin yleensä kaikkia kristillisiä lukijoita koskeva.

Kuitenkaan emme tässä saa tätä kristityille määrättyä χάρις (armoa) liittää tämänhetkiseen armoon, joka on etupäässä syntien anteeksiantamusta. Sen sijaan kontekstin mukaisesti se tulee yhdistää siihen armoon, joka on identtinen toteutuneen pelastuksen (σωτηρία) kanssa, jonka perustuksena on vapaa, ansaitsematon Jumalan armo kurjaa syntistä kohtaan. Koko tässä jaksossa apostolilla on tähtäimessä kristittyjen toivottu tuleva hyvä. Niin hän puhuu myös jakeessa 13 armosta, joka kohtaa meitä Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä.

Tätä Profeettoja ja heidän profetoimistaan koskevaa ilmaisua selitetään ja täydennetään vielä lähemmin jakeessa 11: ἐραυνῶντες, εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρούμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας (tätä pelastusta ovat etsineet ja tutkineet Profeetat, jotka ovat ennustaneet teidän osaksenne määrätystä armosta, ovat tutkineet, mihin tai millaiseen aikaan heissä oleva Kristuksen Henki viittasi, edeltäpäin todistaessaan Kristusta kohtaavista kärsimyksistä ja niiden jälkeen tulevasta kunniasta).

Tässä sanotaan Kristuksen Hengestä, joka oli Profeetoissa, että hän edeltä todisti nimenomaan sen, minkä Profeetat ovat ennustaneet. Pyhää Henkeä, Jumalan Henkeä, joka eli ja vaikutti Profeetoissa, sanotaan Kristuksen Hengeksi, Henkeä, joka on Kristuksella ja jonka hän antaa. Tässä, kuten useimmat eksegeetit, myös nuoremmat, ovat havainneet, annetaan todistus Kristuksen pre-eksistenssistä (ennaltaolosta).

Mainitsimme edellä, ettei Pietari tunne ketään muuta Kristusta kuin hänet, joka on Isän olemuksellinen Poika ja Isän ja Pyhän Hengen kanssa yhtäläisessä asemassa. Hän on ollut sitä iankaikkisuudesta lähtien. Kristus on Logos, joka oli alussa ja joka oli Jumalan tykönä, jonka kautta maailma on luotu, josta sitten Israel, Jumalan kansa, ja jo Israelin isät antoivat monella tavoin todistuksen.

"Herran enkeli" on jo kertomuksessa kantaisistä. Hän käski Moosesta viemään Israelin pois Egyptistä ja johti Israelia erämaavaelluksen aikana. Tämä on se enkeli, joka on Jumalan kanssa yhtä olemusta, iankaikkinen Logos.

Paavali kirjoittaa, että Kristus, hengellinen kallio, seurasi Israelin mukana ja että israelilaiset kiusasivat häntä erämaassa. 1 Kor. 10:5,9.

Herran enkeli, Logos, astuu sitten myös myöhemmin esiin Israelin historiassa, erityisesti kysymyksen ollessa avusta ja pelastuksesta. Jumalan Poika vaikutti ja ohjasi Israelin historiassa. Hän ohjasi myös Hengellään profetointia Israelissa.

Pietari kutsuu häntä myös tässä "Kristukseksi", nimeää hänet viran ja tehtävän mukaan, joka hänen oli määrä suorittaa lihaan tullessa Logoksena, pelastuksen välittäjän virkansa mukaan. Sillä on perustuksensa siinä, että Israelin koko historia ja sen profetoiminen, joka oli Jumalan Pojan Hengen johdattamaa, tähtäsi nimenomaan pelastukseen Kristuksessa ja valmisteli sitä.

Kristuksen Hengestä sanotaan, että hän edeltä todisti juuri sen, minkä Profeetat ovat profetoineet. Profeettojen προφητεῦ (profetoiminen) ja Kristuksen Hengen προμαρτ ρ (todistaminen) olivat yhtä ja samaa puhetta. Tällä on Raamatun inspiraatio ja juuri sanainspiraatio osoitettu kirkaasti ja niin, että sitä on mahdotonta käsittää väärin. Pyhä Henki oli Raamatun varsinainen tekijä, Profeetat hänen orgaanejaan. Henki on puhunut Profeettojen kautta. "Jumala on puhunut Profeettojen suun kautta", Apt. 3:21. Pyhä Henki on puhunut juuri sen, mikä nyt on kirjoitettuna. Hän on antanut käteen, ojentanut ja *suppeditavit* (varustanut, antanut) Profeetoille kaikki ne sanat, joista profeetallinen puhe on pantu kokoon ja jotka ovat Jumalan ajatusten ilmaisu. Pyhät Jumalan ihmiset ovat puhuneet ja kirjoittaneet Pyhän Hengen kuljettamina, kantamina ja liikuttamina. Pyhä Henki pani ja määräsi heidät kirjoittamaan juuri sen, minkä he ovat kirjoittaneet. 2 Piet. 1:21.

Jos apostolin tarkoitus olisi ollut vain sanoa, että Jumala on ilmoittanut profetian sisällön vain yleisesti, hänen olisi pitänyt ilmaista itsensä toisin. Se ei ollut apostolin tarkoitus, sillä sanamuoto τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρούμενον (heissä ennalta todistava Kristuksen Henki) ei salli muuta käsitystä kuin sen, että Kristuksen Henki inspiroi Profeetoille sekä kaikki ne sanat, jotka he kirjoittivat, että näillä sanoilla ne ajatukset, jotka hän halusi ilmaista.

Profetian ydin ja johtotähti on Kristus: toisaalta vaimon siemen, Aabrahamin siemen, Daavidin poika, ja toisaalta HERRA Sebaot, joka haluaa tulla kansansa luo ja asua sen keskellä. Erityisesti Kristuksen Henki, joka oli Profeetoissa, on etukäteen todistanut "Kristukselle määrätystä kärsimyksistä ja sen jälkeisistä kirkastamisista sen jälkeen" (τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας). Ilmaus τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα (Kristukselle määrätystä kärsimyksistä) ei salli liittää siihen kristittyjen kärsimyksiä. Niinpä sanoilla τὰς μετὰ ταῦτα δόξας (sen jälkeen tulevista kirkastamisista) tarkoitetaan Kristuksen kirkastamisista, niitä Kristuksen kirkkauden eri asteita ja portaita, joita Pietari luettelee 3:18–4:6:ssa. Kuten jakson kontekstista käy ilmi, Kristuksen kunniaan on epäilemättä silti sisällytetty kristittyjen δόξα (kirkastaminen). Kristus on valituille muukalaisille, jotka hän on verellään päästänyt

synneistä ja joille hän kuolleista nousemisellaan on valmistanut iankaikkisen taivaaseen talletetun perinnön, jotta se aikojen lopussa tulisi julki.

Nyt apostoli ottaa tässä kirjeessä itse esiin Profeettojen kirjoituksista kohtia, jotka käsittelevät Kristuksen kärsimystä ja kirkkautta. Hän lainaa kohdassa 2:7 psalmisanaa 118:22, joka puhuu rakentajien hylkäämästä kivistä, josta tuli kulmakivi. Ennen kaikkea hän ajattelee 2:21ss:ssa Vanhan Testamentin evankelistan suurta kärsimyskuvausta, Jes. 53, sitä ainutlaatuista kärsijää, joka ei ollut syntiä tehnyt, jonka suusta ei petosta löytynyt ja joka häntä pilkattaessa ei pilkannut takaisin. Jesaja painottaa tässä profetiassa myös Messiaan kärsimyksen siunauksellista tarkoitusta ja vaikutusta. "Hänet on haavoitettu meidän rikostemme tähden, runneltu meidän pahain tekojemme tähden." "Rangaistus oli hänen päällensä, että meillä rauha olisi" – niin kuin Pietari sen vapaasti toistaa. HERRAN palvelijan *passio magna* (suuri kärsimys), jolla kansan synty hyvitetään, on kuitenkin sekä hänelle itselleen että hänen kansalleen tie kirkkauteen.

Jesaja viittaa sen jälkeisiin kirkastamisiin (τὰς μετὰ ταῦτα δόξας), kun hän kirjoittaa niin syvästi alennetusta ja halveksitusta HERRAN palvelijasta: יְרִים וְנִשָּׂא וְגִבָּה מֵאֵד (hän on nouseva, kohoava ja sängen korkea oleva). Tämä on ylösnousemus, taivaaseen astuminen, istuutuminen Jumalan oikealle puolelle. Kansasta, jonka synty on otettu pois, jonka rikokset on anteeksiannettu, hän sanoo, että se on asuva Herransa ja kuninkaansa luona turvassa ikuisessa Jumalan kaupungissa, uudessa Jerusalemissa, Jes. 33:17–24. Niin profeetta Jesaja ja Kristuksen Henki hänen kauttaan ovat edeltä erityisesti todistaneet tästä tulevasta armosta ja autuudesta, jae 10, jonka Kristus on kärsimisellään ja kuolemallaan meille hankkinut, sekä ylösnousemuksellaan ja kirkastamisellaan meille valmistanut ja meille valmiina asettanut.

Miten suloisilla, hohtavilla väreillä hän onkaan maalannut kirkastetun maailman, uuden taivaan ja uuden maan, pelastuksen lopullisen toteutumisen, kun Herran lunastetut saapuvat Siioniin riemuiten, iankaikkinen ilo ja onni päänsä päällä, kipu ja huokaus pois väistyneinä, kun ei ole enää mitään muutosta, vanhenemista, heikkoutta, epäonnistumista, virheitä eikä lakastumista. Silloin Jumalan kansa koostuu pelkistä vanhurskaista ja on oleva Herran istutus hänelle ylistykseksi. Silloin ruumiimme viheriöi kuin ruoho. Silloin silmämme katselevat Kuningasta hänen ihanuudessaan. Silloin HERRA on lohduttava omiansa niin kuin äiti lastaan. Silloin HERRA itse on oleva Siionin iankaikkinen valo. Jes. 33:17,24; 35:10; 60:18–

21; 65:17–23; 66:12–14. Muutkin Profeetat ovat puhuneet samoista asioista. Psalmissa 22 Daavid on kuvannut perusteellisesti Messiaan kärsimyksen, mutta myös tulevan korotuksen, ja samalla ajatellut sitä pelastusta, joka on nyt valmistettuna kaikkia kansoja varten, myös sitä iankaikkista pelastusta, että sydämemme on elävä ikuisesti.

8. psalmissa asetetaan Ihmisen Poika silmiemme eteen, joka on vähäksi aikaa jäänyt Jumalasta puuttuvaksi, mutta joka sitten on kruunattu ja kaunistettu kunnialla ja joka on palauttanut ihmisluvulle sen menettämän kunnian ja herruuden.

Psalmissa 16 näemme Jumalan Pyhän tunkeutuvan kärsimyksen ja kuoleman läpi katoavaisuutta näkemättä elämään Jumalan oikealle puolelle, sinne, missä on ilo ja onni ja suloinen meno iankaikkisesti. Se ihana perintöosuus, joka on tullut hänelle, on kaikkien pyhien (מִשְׁכָּנֵי יְהוָה, jae 3) perintö.

Palaamme nyt vielä varsinaiseen käsittelemäämme ilmaukseen, predikaattiin jakeissa 10 ja 11, eli Profeettojen etsimiseen ja tutkimiseen. Sen jälkeen, mitä tähän mennessä olemme havainneet, se ei voi koskea kysymystä, kuinka pakanoiden armoihin ottaminen eli kääntyminen liittyy Kristuksen kärsimykseen ja sen jälkeiseen kirkkauteen, kuten Hofmann esittää. Etsiminen suuntautuu pelastuksen lopulliseen toteutumiseen, kristittyjen toivomaan autuuteen (σωτηρία).

Profeetat ovat erityisesti tutkineet, mihin ja millaiseen aikaan Kristuksen Henki heissä Kristuksen kärsimysten ennalta julistamisella ja sitä seuraavilla kirkastamisilla viittasi (εις τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, mihin ja millaiseen aikaan heissä oleva Kristuksen Henki viittasi). ei tarkoita 'paljastaa', vaan 'osoittaa', ja niin ες on 'viitata johonkin'. Etsiminen ja tutkiminen olivat Profeettojen henkilökohtaista tutkimista ja ponnistelua ja eri asia kuin heidän kutsumustoimensa. Tutkiminen edellyttää dokumenttia. Profeetat ovat tutkineet omaa profetiaansa, joka Kristuksen Hengen tuotteena oli heille kuin vieras, objektiivinen asia, kuin autuas mysteeri, jota he itse eivät vielä täysin käsittäneet. He tutkivat päästäkseen perille ja saadakseen selon siitä, milloin (τίνα καιρὸν), lähitulevaisuudessa vai etäämpänä, se kirkkaus, johon Kristus kärsimyksensä ja kuolemansa kautta oli menevä ja joka Kristuksen kautta luotavassa autuudessa oli tuleva näkyviin, ja miten (ποῖον καιρὸν) tämä kaikki, minkä Kristuksen Henki oli heille ilmoittanut, oli täyttyvä ja astuva todellisuuteen.

Keil huomauttaa: "Sikäli kuin nyt Profeetat kirjoituksissaan tallensivat profetiansa sisällön, niin myös heidän tutkimisensa liittyi heidän profetiakirjoitustensa sisältöön ja oli Jumalan Hengen inspiroimien ja tämän Hengen toimesta lausuttujen ja kirjoitettujen profetioiden hengellistä pohtimista. Sen tarkoituksena oli päästä selvyteen niiden yhteydestä aikaisempiin ilmoituksiin, jotka Jumala oli antanut sanoina ja tekoina, sekä myös niiden toteutumisesta. Se koski heidän henkilökohtaista, ei-inspiroitua ajatteluaan ja tietoaan... He eivät halunneet saada selkoa vain Kristuksen kärsimysten ja niitä seuraavien kirkastumisten ajankohdasta, vaan myös tämän ajan luonteesta päästäkseen selville tavasta, jolla Kristuksen kärsimys ja kirkastus realisoituisi pelastuksena (σωτηρία)."

Kühl kirjoittaa: "Niin kuin käy selväksi siitä sävystä, jolla tekijä nimenomaisesti päättää jakeen 12, tämän jakson tarkoitus on korostaa puheena olevan autuuden (σωτηρία) ihanuutta, joka oli kiinnostuksen kohteena jo Vanhan Testamentin Profeetoilla, kun he kuten tunnettua sitä miettien ja pohtien näkivät vaivaa tutkiakseen sitä aikaa, jolloin σωτηρία (autuus) on toteutuva Kristuksen kärsimyksen ja kirkastamisen nojalla ja määritelläkseen tämän toteutumisaajan luonteen... Siitä, milloin ja miten lopunajan toteutuminen olisi tapahtuva, heillä oli vain inhimillisiä ajatuksia."

Profeettojen sellainen etsiminen ja tutkiminen ei johtunut kuitenkaan tutkimusvietistä tai tiedonhalusta, vaan pelastukseen liittyvästä halusta. He olivat sisäisesti oman persoonansa puolesta kiinnostuneita siitä, mitä he tutkivat ja miettivät. Vanhan Liiton uskovat olivat aivan hyvin tietoisia siitä, että luvattu Vapahtaja ja luvattu iankaikkinen pelastus oli määrätty myös heitä varten. Sen vuoksi he tutkivat lupauksen täyttymisen aikaa ja tapaa. Profeettojen henkilökohtainen tutkiminen oli samalla *privatum desiderium* (oma halu), kuten vanhat selittäjät sitä nimittivät. Se oli uskon kaipausta, josta Herra sanoo: "Sillä totisesti minä sanon teille: monet profeetat ja vanhurskaat ovat halunneet nähdä, mitä te näette, eivätkä ole nähneet, ja kuulla, mitä te kuulette, eivätkä ole kuulleet." Matt. 13:17.

Luther: "Tästä näemme, että rakkailta Profeetoilla on ollut sydämellinen kaipausta armoon ja autuuteen, joka oli Kristuksessa luvattu, jota nyt meille ja koko maailmalle evankeliumissa tarjotaan ja jaetaan ja jota me nyt toivossa varmoina kärsivällisesti odotamme."

Tästä Profeettojen hartaasta, hellittämättömästä, kaipaavasta etsimisestä ja tutkimisesta voivat kristilliset lukijat luodata, miten suuri, sanoin kuvaamaton autuus heitä odottaa ja on jo valmiina heitä varten taivaassa.

Apostoli jatkaa nyt jakeessa 12: οἷς ἀπεκαλύφθη, ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ δηκόνουν αὐτά (heille, koska eivät palvelleet itseänsä, vaan teitä, ilmoitettiin). Tätä ei voi olla tarkoitettu ikään kuin Jumala olisi antanut Profeettojen etsimiseen ja kyselyyn sellaisen tiedon, joka olisi antanut vastauksen heidän kyselyynsä ja olisi tyydyttänyt heidän halajamisensa. Profeettojen etsiminen ja tutkiminen on näet halki koko Vanhan Liiton Vanhan Testamentin profeettojen *characteristicum* (ominaispiirre) ja säilyi siihen asti, kunnes täyttymyksen aika koitti. Apostoli päinvastoin liittää Profeettojen etsimistä ja tutkimista koskevaan ilmaukseen "minä ja millaisena aikana" (εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν) huomautuksen, että Jumala oli kuitenkin ilmoittanut jotakin aikaa koskevaa, mutta jolla ei kuitenkaan ilmoitettu pelastuksen toteutumisen tarkkaa ajankohtaa eikä tapaa. He eivät nimittäin palvelleet profetioimisellaan itseään, vaan pikemminkin toisia, myöhempiä sukupolvia, teitä eli meitä kristittyjä, koska hän heti lisää täsmentävät konkreettiset sanat ὑμῖν δ (teitä) tai μῖν δ (meitä).

Tämä Jumalan ilmoitus on itse olennainen osa profetiaa ja esiintyy sellaisissa Profeettojen kirjoituksissa, joissa messiaaninen pelastus on sijoitettu päivien loppuun (מִימֵי הַיְהוּדָה). Jes. 2:2; Miika 4:2; Hoos. 3:5; Jer. 31:1; 30:24ss. Kuitenkaan Pietari tässä jakeessa 12 ei halua laajentaa Profeettojen etsimistä ja tutkimista profetiaan, vaan tähdentää sitä, mitä meillä kristityillä on etuna Profeettoihin ja yleensä Vanhan Liiton uskoviin nähden, ja että olemme tavallaan korkeammassa asemassa kuin Vanhan Liiton suuret Profeetat. Nämä ovat olleet meidän palvelijoitamme. He ovat palvelleet profetioillaan meitä, niin kuin se jo heille itselleen ilmoitettiin. Heidän profetiansa oli meille tarkoitettu. Korostus ei ole sanalla ἀπεκαλύφθη (ilmoitettiin), vaan sanalla ὅτι (jotta) alkavalla tämän Jumalan ilmoituksen sisällöllä.

Mutta nyt pä ei sanota ainoastaan δηκόνουν (palvelivat), vaan δηκόνουν αὐτά (palvelivat tällä, nämä asiat tiedoksi antamalla). Profeetat ovat virkatoimenaan saattaneet tiedoksi ja välittäneet meille edellä mainitut asiat, jotka muodostivat heidän profetiansa sisällön, nimittäin Kristuksen kärsimyksen ja sen jälkeisen kirkastamisen ja siten aikaansaadun autuuden (σωτηρία). Se ei kuitenkaan tarkoita, että he siten hankkivat meille pelastuksen, kuten monet selittäjät asian ilmaisevat. Heidän palvelunsa oli päinvastoin uusitamentillisten pelastusta koskevien tosiasioiden tiedoksi saattamista.

Sanoilla οὐχ ἑαυτοῖς (ei itseään) ei kielletä sitä, että heidän profetiansa hyödyttivät myös heitä itseään ja heidän aikalaisiaan. Vanhan Liiton uskovat uskoivat nimenomaan myös tulevaan

Kristukseen ja tulivat autuaiksi tämän uskon kautta. Sanojen οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ (ei itseään, vaan teitä) merkitys sen sijaan on tämä: "Profeetat eivät ole kirjoittaneet sitä, mikä heidän kirjoituksistaan on luettavissa, omistaakseen itse kirjallisen muistiinpanon saamastaan ilmoituksesta, vaan apostolin lukijoiden tulee pitää sitä heille tarkoitettuna ja vakuuttua siitä, että se, mitä heille nyt on jo tapahtuneena julistettu, on jo kauan sitten ennustettu ja siitä on ennalta todistettu." Hofmann.

Apostolilla on ilmaisua διηκόνου ἀνά (palvelivat tällä) käyttäessään mielessä kirjallinen tiedoksi saattaminen, kirjoitettu profetia. Profeetat ovat välittäneet meille kirjoituksensa ja niissä suuret asiat, Kristuksen kärsimyksen ja kirkkauden sekä meille tarkoitetun armon ja autuuden. Heidän kirjoituksensa ovat määrättyt jälkimaailmaa, meitä kristittyjä, varten. Nyt me olemme kokeneet ja saaneet silmiemme eteen sen, johon nuo kaukaa olivat viitanneet.

Profeetallisista kirjoituksista me voimme ja meidän tuleekin vakuuttua, että se, minkä varassa meidän uskomme ja toivomme nyt lepää, oli ennustettu jo kauan sitten. Juuri me kristitythän olemme nyt profetian täydessä omistuksessa ja nautinnossa. Elämme profetian täyttymyksen aikaa ja sen vuoksi ymmärrämme sen paljon paremmin kuin Profeetat itse. Tiedämme tarkoin, miten pelastus toteutui, kun sitä vastoin Profeetat tutkivat sitä turhaan. Luvattu Kristus on ilmaantunut, kärsinyt ja vuodattanut ristillä verensä. Niin hän on hankkinut meille iankaikkisen pelastuksen. Hän on noussut kuolleista, kirkastettu ja mennyt kunniaan. Hän on siten jo valmistanut meille taivaallisen perinnön, niin että sen puolestaan tarvitsee vain tulla ilmi. Tunnumme nyt lihaan tulleen Sanan. Tunnumme Jeesuksen Kristuksen Herranamme, Vapahtajanamme ja Autuaaksitekijänämme. Tunnumme tämän rakkaan henkilön, jolla pelastuksemme ja autuutemme lepää. Tartumme tähän Jeesukseen Kristukseen ja pidämme hänestä kiinni uskossa. Olemme häneen liitetyt rakkaudessa. Enää puuttuu vain, että peite vedetään pois silmiltämme nähdäksemme hänet sellaisena kuin hän on. Uskomme ja toivomme vahvistumista palvelee ja suuren lohdutuksen takaa meille se, jos löydämme Jeesuksen, pelastuksemme, jo Vanhasta Testamentista, jos näemme, että Kristuksen Henki on jo ennalta todistanut sen, mikä on jo tapahtunut ja toteutunut, ja jos vakuutamme, että iankaikkisella pelastuksellamme Jumalan iankaikkisessa armopäätöksessä, joka on saanut ilmaisunsa Profeettojen profetioissa, on täten vahva tuki ja luja perusta.

Uuden Liiton aionin etuisuutta Vanhan Liiton aioniin nähden valaistaan jakeessa 12 seuraavilla sanoilla: ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ

ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ (mikä on nyt teille julistettu niiden toimesta, jotka taivaasta lähetetyssä Pyhässä Hengessä ovat teille evankeliumia julistaneet) Ei ole kielenkäytön mukaista yhdistää tiukasti keskenään sanoja αὐτά, ἃ merkityksessä "juuri se, mikä": Profeetat ovat välittäneet meille juuri sen, mitä teille nyt on julistettu. Pronominin ἃ (mikä) avulla löysästi liitetyssä relatiivilauseessa enemminkin Profeettojen profetiasta kertovaan lausumaan liittyy toinen lausuma, joka kertoo Uuden Liiton evankelistojen julistuksesta. Yhdymme niihin selittäjiin, jotka liittävät ilmaisun εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς (teille evankeliumin julistaneet) evankeliumin, ilosanoman iloiseksi tekevään, autuuttavaan vaikutukseen, niin kuin heprean kielen רַבָּה synonyymi henkilöä koskevan akkusatiivin kanssa merkitsee alun perin *laeto nuntio exhilarare aliquem* (ilahduttaa jotakuta ilosanomalla). Lukutavalle ὑμᾶς on tässä kuitenkin annettava etusija ὑμῶν sanaan nähden. Vrt. Apt. 8:25,40; 13:32; 14:21.

Aluksi herää kysymys, keitä saarnaajia kuvataan nimellä εὐαγγελισ μ ν ὑμᾶς (teille evankeliumin julistaneet). Varmastikaan ei vain niitä miehiä, jotka istuttivat evankeliumin Vähään Aasiaan. Sanat ὑμῶν (teille) ja (meille) viittaavat koko jaksossa kristittyihin yhteisesti. Mutta ei myöskään evankeliumin saarnaajiin yleisesti, vaan ainoastaan niihin, jotka asettivat perustuksen julistamalla evankeliumin, siis Apostoleihin. Tämän osoittaa todeksi rinnastus Profeettojen (προφηται) jakeissa 10–11 ja evankeliumin julistajien (εὐαγγελισ μ ν) välillä.

Profeetoista sanottiin, että Kristuksen Henki todisti ennalta heissä Kristuksen kärsimyksistä ja kirkkaudesta. Juuri tätä Hengen vaikutusta eikä yleisesti valaisevaa sekä voimaa ja rohkeutta vuodattavaa vaikutusta, vaan erityisesti Pyhän Hengen inspiraatiotoimintaa kuvataan sitten sanoilla ἐν πνεύματι ἀγίῳ tai πνεύματι ἀγίῳ (Pyhässä Hengessä). Profeettojen ja Apostolien sana on inspiroitua Jumalan sanaa, mikä on kaiken kristillisen saarnan perustana. Lukutavassa ἐν πνεύματι ἀγίῳ (Pyhässä Hengessä) ajatellaan Pyhä Henki hallitsevaksi voimaksi, toisessa lukutavassa πνεύματι ("Hengeltä") alkuun panevaksi ja toteuttavaksi syyksi.

Ilmaus ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ (taivaasta lähetetyssä) viittaa Pyhän Hengen juhlalliseen vuodattamiseen helluntaina. Silloin vuodatettiin Pyhä Henki koko Jeesuksen opetuslapsijoukon päälle. Sitten hän todisti monin tavoin, erityisesti kun on Apostoleista puhe, siitä, että hän pani heidät toteuttamaan heidän apostolinkutsumustaan ja teki heidät siihen kykeneviksi ja että hän inspiroi heidän puheensa, opetuksensa ja kirjoituksensa. Pyhä Henki on lähetetty tänne taivaasta,

jossa nyt kirkastettu, lunastustyönsä päättänyt Vapahtaja asuu. Pietari painottaa helluntaisaarnassaan, että Jeesus, jonka Jumala herätti kuolleista, joka nyt on ylennettynä Jumalan oikealle puolelle, on vuodattanut luvatus Pyhän Hengen. Apt. 2:32–33.

Niin Pyhä Henki on sitten todistanut Apostolien kautta korotetussa Kristuksessa toteutunutta pelastusta. Apostolit ovat, kuten lauseen predikaatti ilmaisee, olleet Pyhän Hengen kuljettamia ja julistaneet kristityille juuri ne asiat, joihin sekä (se) että (mikä) viittaavat, nimittäin Kristuksen kärsimykset ja sitä seuraavat kirkastamiset, meille tarkoitetun armon ja autuuden. He julistivat jo tapahtuneena sen, minkä Profeetat olivat ennustaneet. Apostolit olivat itsekin Kristuksen kärsimysten ja kirkastumisen silminnäkijöitä ja korvin kuulijoita. He kuuluttivat voimakkaasti maailmaan: Aika on täyttynyt, ennustus on käynyt toteen, pelastus on valmis!

Esimerkiksi Pietarin ensimmäisistä saarnoista, kristikunnan ensimmäisestä inspiroidusta evankeliumin julistajasta, näkyy, miten Apostolit puhuivat. Pietari julistaa juutalaisille ja pakanoille, että Jumala on täyttänyt sen, minkä hän oli puhunut pyhien Profeettojensa suulla, että nimittäin

– Jeesuksessa Kristuksessa, ristiinnaulitussa ja ylösnousseessa, on pelastus;

–ennalta tehdyn päätöksen mukaan tämä Jeesus Kristus annettiin kuolemaan ja tuli juutalaisten ristiinnaulitsemaksi, niin että nyt meidän syntimme ovat otetut pois, niin että kaikilla, jotka uskovat hänen nimeensä, on syntien anteeksiantamus;

– Jumala herätti tämän Jeesuksen kuolleista, kirkasti Poikansa ja otti hänet taivaaseen. Sieltä hän on hänet lähettävä, jotta uskoville koittaisivat virvoituksen ajat Herran kasvoista.

Vrt. Apt. 2:22–24; 3:13–21; 4:11–12; 10:39–43.

Niin näissä apostolin saarnoissa suunnataan katse myös pelastuksen lopulliseen toteutumiseen.

Vastaava sisältö on apostoli Paavalin evankeliumilla, evankeliumilla Jumalan Pojasta, jonka Jumala on ennalta julistanut Profeettojen kirjoituksissa. Sen mukaan:

– Kristus on kuollut meidän syntiemme tähden ja kolmantena päivänä noussut kuolleista,

–olemme tulleet vanhurskaiksi Jumalan edessä ja Jumalan lapsiksi uskon kautta Kristukseen,

- olemme jo nyt iankaikkisen elämän perillisiä
- Kristuksen (kunnia) on meidän (kunniamme) ja on kerran tuleva meissä ilmi.

Tätä kaksinkertaista Pyhän Hengen todistusta Kristuksen ansaitsemasta ja esille tuomasta pelastuksesta (σωτηρία), joka tulee esiin Profeettojen profetiassa ja Apostolien julistuksessa, korostetaan todella voimakkaasti apostolisen doksologian, 1:3–12, lopussa. Se koskee elävää toivoa, johon Jumala on meidät uudestisyntyttänyt. Tämä Hengen todistus on toivomme luja, horjuttamaton perustus. Se synnyttää valittujen muukalaisten sydämissä jumalallisen, järkyttämättömän pelastusvarmuuden.

Johdattaakseen kristittyjen mieliin heidän pelastuksensa valtavuuden ja kirkkauden, apostoli liittää lopulta vielä jakeeseen 12c maininnan enkeleistä: εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι (jota enkelitkin halajavat katsella). Jumalan enkelit taivaassa haluavat katsella juuri niitä asioita, joista Profeetat ovat profetoineet ja joita Apostolit ovat julistaneet, sanalla sanottuna, he haluavat tutkia sitä pelastusta (σωτηρία), joka on määrätty meitä kristittyjä varten ja joka meitä varten on talletettuna taivaassa.

αρκύ tarkoittaa varsinaisesti 'kumartua jonkin puoleen voidakseen sitä tarkastella' ja preposition εἰς kanssa 'katsoa johonkin'. Verbin etuliite παρ tarkoittaa, että enkelit ovat tämän pelastuksen ulkopuolella. Jumala ei ole antanut tulevaa maailmaa enkelien, vaan ihmisten alaisuuteen. Hebr. 2:5. Enkelit ovat tosin hekin autuaita, henkiä, jotka elävät, liikkuvat ja iloitsevat kolmiyhteisen Jumalan kasvojen edessä. Mutta kadotuksesta pelastettujen ihmisten autuus ja kirkastunut ilo syntisten kirkastetusta Vapahtajasta on heille tuntematonta. Sitä enkelit eivät voi heidän kanssaan tuntea eivätkä kokea. Heillähän ei ole Vapahtajaa eivätkä he myöskään häntä tarvitse, koska he ovat puhtaita ja pyhiä. Kuitenkin heillä on ilo katsella sitä pelastusta ja onnea ja ylistää Jumalaa siitä, jota Jumala ei ole valmistanut heille, vaan ihmisille.

Jakson 1:3–12 tiivistelmä: **Apostoli muistuttaa Jumalaa kiittäen kristittyjä heidän toivonsa kirkkaudesta, tosin samalla myös siitä, että tie kirkkauteen kulkee kärsimysten kautta ja antaa heille ajateltavaksi, miten paljon suurempi onni heillä on Profeettoihin ja enkeleihin verrattuna.**

Yleisiä kehotuksia vaeltaa kristillisesti, 1:13–2:10

Jakeet 1:13–17. *Vyöttäkää sen tähden mielenne kupeet ja olkaa raittiit; ja pankaa täysi toivonne siihen armoon, joka teille tarjotaan Jeesuksen Kristuksen ilmestymisessä. Niin kuin kuuliaisten lasten tulee, älkää mukautuko niiden himojen mukaan, joissa te ennen, tietämättömyytenne aikana, elitte, vaan sen Pyhän mukaan, joka on teidät kutsunut, tulkaa tekin kaikessa vaelluksessanne pyhiksi. Sillä kirjoitettu on: "Olkaa pyhät, sillä minä olen pyhä." Ja jos te Isänänne huudatte avuksi häntä, joka henkilöön katsomatta tuomitsee kunkin hänen tekojensa mukaan, niin vaeltakaa pelossa tämä muukalaisuutenne aika.*

Nyt seuraa apostolin kehotuksia kristilliseen vaellukseen. Ne ovat kristityille suunnattuja evankelisia kehotuksia, joita he uudestisyntyneinä voivat seurata heissä olevan Pyhän Hengen voimasta. Niin he todella tekevätkin, vaikka he eivät milloinkaan saavuta siinä täydellistä kuuliaisuutta. Kristityt, valitut, muukalaiset, säilyvät Jumalan voimasta uskossa autuuteen ja pysyvät myös kristillisessä olossa ja elämässä. Tällaiset apostoliset kehotukset, jotka valtaavat kristittyjen uudistetun tahdon ja sitä kannustavat, ovat nyt myös nimenomaan se väline Jumalan kädessä, jolla hän toteuttaa työnsä heissä.

Kehotus alkaa sanoilla: Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ (Sen vuoksi vyöttäkää mielenne kupeet ja olkaa raittiit, pankaa täysi toivonne armoon, joka teille tuodaan Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä). Jae 13.

Διὸ (sen vuoksi) viittaa taaksepäin ylistyksen kokonaissisältöön jakeissa 3–12. Se huipentuu siihen ajatukseen, että elävään toivoon uudestisyntyneille on määrätty σωτηρία (autuus) uskon päämääränä (τὸ τέλος τῆς πίστεως). Sen tähden että meillä on niin suuri toivo ja meillä on odotettavana niin suuri autuus, meidän tulee panna siihen täysi toivomme ja pitää se elävänä tallella.

Toivosta, joka edellisessä jaksossa esitetään kristittyjen etuoikeutena, tulee nyt kehottamisen kohde. Sanotaan τελείως

ἐλπίζατε (pankaa täysi toivonne). Se on lauseen *verbum finitum* (finiittiverbi), sen pääajatus. Käyttäessään aoristin imperatiivia apostoli ajattelee toivoa, joka kristityillä on halki koko elämän ja joka ikään kuin keskittyy yhdeksi toiminnoksi. Prepositio ἐπί ei viittaa perusteeseen, vaan toivon kohteeseen samoin kuin 1 Tim. 5:5:ssä. Myös verbistä (uskoa) puheen ollen käytetään uskon kohteen yhteydessä ἐπί preposition sijasta prepositiota, esimerkiksi Apt. 9:42; 11:17. ἐπί on, kuten Burger oikein mainitsee, 'toivoa jotakin omistamalla se omakseen'. Tämä on tässä se toivo, joka Kristuksen ilmestyessä tuodaan meille.

(armo) on tässä, kuten jakeessa 10, tekstiyhteyden mukaan tuleva autuus, jonka Jumala antaa meille armosta, kuten useimmat uudemmat eksegeetit oikein toteavat. Tämän asettaa kaiken epäilyksen ulkopuolelle määrite ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen ilmestymisessä). Tällä ilmaisulla ei näet voida tarkoittaa Kristuksen ilmaantumista evankeliumissa, ei myöskään hänen ihmiseksi tuloaan, joka olisi täysin kielenkäytön vastaista, vaan kuten kaikkialla Uudessa Testamentissa, kuin myös jakeessa 7, juhlaavaa Jeesuksen Kristuksen ilmestymistä tuomiopäivänä ja hänen paluutaan kirkkaudessa. Kun hän tuona päivänä tulee julki, hän ojentaa valituille muukalaisille heidän perintönsä. Preesensin partisipi φερομένην (tuodaan) kuvailee, samoin kuin preesensmuodot κομιζόμενοι (saavutatte) jakeessa 9, ja ἀγαλλιᾶσθε (riemuitsette) jakeissa 6 ja 8, edessä olevaa pelastuksen toteutumista. Apostolin kehoitus tähtää siihen, että kristityt aivan täysin, hellittämättä ja jakamattomasti suuntaavat mielensä ja katseensa Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen päivään ja autuuteen, jonka hän silloin heille tuo.

Tähän kestävään toivoon on sitten kuitenkin sidottu kaksi ehtoa, jotka mainitaan kummassakin edelle asetetussa partisipissa ja jotka siten ovat samalla myös kehotuksen kohteita.

Ensimmäinen ehto on: ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν (mielenne kupeet vyötettyinä). Samantapainen sanonta on Luuk. 12:35:ssä: Ἐστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιζωσμένοι (olkoot teidän kupeenne vyötettyinä) ja Ef. 6:14:ssä: περιζωσάμενοι τὴν ὀσφύν ὑμῶν (kupeenne vyötettyinä). Raamatullinen ilmaus ὀσφύας (kupeet) selitetään epeksegeettisellä (selittävällä) genetiivillä τῆς διανοίας ὑμῶν (mielenne). διανοία on 'mieli', joka, kuten , käsittää ajattelun ja tahdon eli (kuten sanotaan) "siveellisen ajattelun". Merkitys on tämä: "Se, joka haluaa tehdä työtä tai juosta, ei jätä vyötään löysänä roikkumaan, niin että vaate liehuu jaloissa, vaan vetää sen ylös ja kiristää sen vyöllä

kupeiden ympärille. Samoin kristittyjenkin täytyy pitää tiukasti koossa sisäinen ajattelunsa eli siis itsensä siveellisessä ajattelussaan, sen sijaan, että he antaisivat ajatustensa liidellä valtoimenaan sinne tänne." Hofmann. Jos he niin tekevät, he havaitsevat olevansa siinä tilassa, mistä käytetään sanaa $\nu\eta\phi\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma$ (ollen raittiit).

Tämä toinen toivon edellytys on läheisesti sisällöltään sukua ensimmäiselle. Sanalla $\nu\eta\phi\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma$ (ollen raittiit) tarkoitetaan hengellistä raittiutta ja harkintaa, *sobrietas spiritualis*. Tämä sisältää sen, että kristityt eivät salli tämän maailman kiihokkeiden ja nautintojen sumuttaa itseään, vaan pitävät henkensä vapaana ja selvänä pysyen tietoisina tilastaan, velvollisuudestaan ja päämäärästään, johon he pyrkivät, sekä tiestä määränpäähän. "Tämä on heille välttämätöntä, jos kerran heidän tulee elää toivossa sen varassa, mitä Kristuksen takaisintulo heille tuottaa, koska he muuten yllättäen tulevat luonnollisen ihmisen himojen vangitsemiksi, jolle tämän ajan maalliset asiat näyttävät paremmilta kuin tulevan pelastuksen hengelliset aarteet." Hofmann.

Seuraava partisipilause ei ala uutta jaksoa: $\omega\varsigma\ \tau\acute{\epsilon}\kappa\nu\alpha\ \acute{\upsilon}\pi\alpha\kappa\omicron\eta\varsigma\ \mu\grave{\eta}\ \sigma\upsilon\sigma\chi\eta\mu\alpha\tau\iota\zeta\omicron\mu\epsilon\nu\omicron\iota\ \tau\alpha\iota\varsigma\ \pi\rho\acute{\omicron}\tau\epsilon\rho\omicron\nu\ \acute{\epsilon}\nu\ \tau\grave{\eta}\ \acute{\alpha}\gamma\nu\omicron\iota\alpha\ \acute{\upsilon}\mu\omega\acute{\nu}\ \acute{\epsilon}\pi\iota\theta\upsilon\mu\iota\alpha\iota\varsigma$ (niin kuin kuuliaiset lapset älkää mukautuko niiden himojen mukaan, joissa te ennen tietämättömyytenne aikana elite), jae 14. Sen sijaan se liittyy luontevasti sanoihin $\tau\epsilon\lambda\epsilon\iota\omega\varsigma\ \acute{\epsilon}\lambda\pi\iota\sigma\alpha\tau\epsilon$ (pankaa täysi toivonne) jakeessa 13a. Apostoli opettaa edelleen, millainen käytös ei sovi yhteen tulevan armon odotuksen kanssa ja millainen käytös tästä odotuksesta seuraa.

Hän puhuttelee lukijoita kuuliaisuuden lapsiksi, $\omega\varsigma\ \tau\acute{\epsilon}\kappa\nu\alpha\ \acute{\upsilon}\pi\alpha\kappa\omicron\eta\varsigma$. Tämä ilmaus tulee ymmärtää vastaavasti samoin kuin $\upsilon\iota\omicron\ \tau\grave{\eta}\varsigma\ \acute{\alpha}\pi\epsilon\iota\theta\epsilon\iota\alpha\varsigma$ (tottelemattomuuden lapset Ef. 2:2:ssa ja $\tau\acute{\epsilon}\kappa\nu\alpha\ \phi\omega\tau\ \varsigma$ (valon lapset) Ef. 5:8:ssa. Tämä viimeainittu kohta sanoo kristittyjä sellaisiksi, jotka saavat siveellisen laatunsa kuuliaisuudesta. Sanalla $\acute{\upsilon}\pi\alpha\kappa\omicron$ (kuuliaisuus) tarkoitetaan samaa kuin jakeissa 2 ja 22, nimittäin kuuliaisuutta "Jumalan pelastustahdolle" (Cremer) tai "saarnalle pelastuksesta" (Kühl), evankeliumille, ei laille. Jumalan pelastustahdolla tarkoitetaan toteutunutta pelastusta. Se evankeliumi, jolle lukijat ovat tulleet kuuliaisiksi, on evankeliumi heidän autuudestaan. Ef. 1:13. Niinpä heidän tulee karttaa kaikkea, mikä on esteenä heidän taivaalliselle autuudelleen.

Sen, mitä heidän on kartettava, lausuvat sanat $\mu\grave{\eta}\ \sigma\upsilon\sigma\chi\eta\mu\alpha\tau\iota\zeta\omicron\mu\epsilon\nu\omicron\iota\ \dots$ (älkää mukautuko...). $\upsilon\sigma\chi\eta\mu\alpha\tau\ \zeta$ tarkoittaa: 'tehdä itsensä samankaltaiseksi', 'omaksua samanlainen $\sigma\chi\ \mu\alpha$ kuin jollakulla toisella on'. $\chi\ \mu\alpha$ on 'hahmo', 'muoto',

'olemus' ja siveellisessä merkityksessä, kuten tässä, 'elämäntapa', 'habitus', 'ryhti'. 'käytös'.

Kristittyjen ei tule olla olemukseltaan eli hahmoltaan sellaisia eikä niin käyttäytyä – nyt odottaisi puheen jatkuvan tähän tapaan: niin kuin ne, joita himot hallitsevat. Mutta koska ne lukijat, joita tässä *a potiori* (enemmistön mukaan) tarkastellaan pakanakristittyinä, aikaisemmin itse palvelivat himojaan, niin apostoli liittää ilmaisuun μή συσχηματιζόμενοι (älkää mukautuko) lyhyessä, pregnantissa sanassa korrelaattina prefiksille henkilödatiivin sijaan asiadatiivin, jonka tarkoituksena ei ole samaistaa lukijoita pakanoihin: ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις (niiden himojen mukaan, joissa te ennen, tietämättömydessänne elite). Suomeksi voimme sanojen ταῖς ja ἐπιθυμίαις väliin pannun määritteen kääntää parhaiten liittämällä siihen verbin. Käännämme siis: "aikaisemmin tietämättömydessänne hellimienne himojen mukaan" tai: "koska te ette kuuliaisuuden lapsina käyttäydy niiden himojen mukaan, jotka aikaisemmin hallitsivat teitä tietämättömyytenne aikana".³

Lukijoiden ei pidä nyt sen jälkeen, kun he ovat ottaneet evankeliumin uskossa vastaan, elää samalla tavalla kuin aikaisemmin, kun he vielä olivat pakanoita ja kun himot ja halut olivat leimaa antavia heidän elämälleen. Silloin he elivät vielä tietämättömydessään tuntematta Jumalaa, autuutta ja taivasta. Niinpä he olivat täysin maallisiin sotkeutuneita eivätkä tunteneet muuta onnea ja aarretta kuin lihallisten himojen ja halujen tyydyttämisen. Nyt tietämättömyyden aika on ohi. Nyt he ovat kuulleet ja uskoneet evankeliumin. Silloin on oikein sanoutua irti maallisista himoista, jotka eivät käy yksiin luvatus, taivaassa säilytetyn saastuttamattoman perinnön kanssa.

Apostoli esittää lausuman συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον... ἐπιθυμίαις (mukautuen... himoille, joissa ennen elite) käänteisen puolen itsenäisessä lauseessa käyttämättä partisipirakennetta: ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε (vaan teidät kutsuneen pyhän mukaan tulkaa tekin kaikessa vaelluksessanne pyhiksi), jae 15.

Jumala on absoluuttisesti pyhä ja puhdas. Hän on valkeus eikä hänessä ole pimeyttä, 1 Joh. 1:5. Pyhä on kutsunut meidät.

³ KR -38:n käännös on hyvä: "Älkää mukautuko niiden himojen mukaan, joissa te ennen, tietämättömyytenne aikana, elite."

on tässä kuten kaikkialla apostolisissa kirjeissä aikaan saava, tuloksekas kutsuminen ja sama kuin kääntymys. Jumala on kutsullaan evankeliumissa kutsunut ja vetänyt luokseen ja Kristuksen tykö ne, jotka nyt ovat kristittyjä eli valitut muukalaiset, ja asettanut heidät yhteyteensä maailman syntisestä menosta.

Wiesinger lausuu aivan oikein: (kutsuminen),
(valinta) ja (ennalta lapseuteen
määrääminen) toteutuvat ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος (Hengen
pyhityksessä). Niinpä ilmaus καλέσαντα ὑμᾶς (kutsunut teidät)
lausuu julki erään Jumalan teon, joka ei ainoastaan velvoita yleisessä
merkityksessä, vaan velvoittaa sen tähden, että se antaa sen, mihin se
velvoittaa."

Niin kristittyjen tulee sen Pyhän mukaan, joka on heidät kutsunut, ja vastaavasti sen mukaan, että Pyhä on heidät kutsunut, myös omasta puolestaan tulla pyhiksi (ἅγιοι γενήθητε), osoittautua pyhiksi, tavoitella hurskautta ja oikeamielisyyttä (*pietas* ja *probitas*, Grimm) ja tehdä nimenomaan niin kaikessa ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ (vaelluksessaan), *in omni vivendi agendique ratione* (kaikessa elämisessä ja toiminnassa). Kristitty voi ja hänen tuleekin, koska hän on uudestisyntynyt, Hengen pyhittämä ja kutsuma, missä ikinä hän on tai liikkeukin, joka tilassa ja kaikissa olosuhteissa harjoittaa pyhyyttä, vaikka hänen kaikkeen tekemiseensä ja tekemättä jättämiseensä vielä sekoittuu syntiä. Pahan himon sijasta tulee hänessä, hänen elämässään ja vaelluksessaan heijastua Jumalan kuvan.

Oekumenius: "ἀλλὰ καλέσαντ
σοσχηματιζόμενοι " (vaan nyt hän sanoo voihekien
sille, joka on olemukseltaan pyhä). Apostoli perustelee tämän
kehotuksensa pyhitykseen Raamatun sanalla: διότι γέγραπται ἅγιοι
ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος εἰμι (sillä on kirjoitettu: olkaa pyhiä, sillä
minä olen pyhä). 3 Moos. 11:44; 19:2; 20:26. Tämä on sekä Vanhan
että Uuden Liiton peruslaki, joka yhä pätee yhtäläisesti niin
kristittyihin kuin Israeliinkin. On Jumalan muuttumaton olemus, että
hän on pyhä, ja hänen muuttumaton tahtonsa omiaan kohtaan, jotka
hän on kutsunut luokseen ja ottanut omikseen, on, että he olisivat
pyhiä.

Didymos: "Koska Jumala, joka evankeliumilla on kutsunut teidät
autuuteen, on pyhä, on välttämätöntä, että kuuliaisina
kutsumuksellenne tulisitte kaikessa kanssakäymisessä ja viisaudessa
hänen pyhikseen, erityisesti kun hän joka kutsuu, kehottaa ja vaatii
pyhitettyjä olemaan pyhiä. Hän näet sanoo: samoin kuin minä olen
pyhyiden lähde ja olemukseltani pyhä, ahkeroinen tekin ollaksenne

osallisia pyhydestäni, te, joita minä rakastan, että olisitte kuin minä olen."

Harle : "Uuden Liiton armoa Jumala ei ole vaihtanut epäpyhäksi armoksi, vaan armo on muuttanut syntisen pyhäksi, jotta syntinen tämän armon nojalla tulisi yhä enemmän ja enemmän Jumalan kaltaiseksi."

Ilmaisun ἀλλὰ... ἅγιοι γενήθητε tai ἅγιοι (vaan olkaa pyhiä) läheinen yhteys edellä olevaan partisipilauseeseen μὴ συχηματιζόμενοι... (älkää mukautuko) ja sanojen τελείως ἐλπίζατε (pankaa täysi toivonne) määräite osoittavat, että tämä kehotus pyhitykseen on läheisesti yhteydessä kehotukseen kestävästä toivosta ja että toivonkin tulee olla myös pyhityksessä todeksi osoitettu. Taivaallinen perintö on juuri pyhien perintö valkeudessa. Kol. 1:12. Ilman pyhitystä kukaan ei voi nähdä Herraa. Hebr. 12:14.

Toinen vastaava kehotus liittyy läheisesti yhteen pyhyteen kannustavan kehotuksen kanssa: καὶ ἐπατέρορα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε (ja jos te Isänänne huudatte avuksi häntä, joka henkilöön katsomatta tuomitsee jokaisen hänen tekonsa mukaan, niin vaeltakaa pelossa tämä muukalaisuutenne aika), jae 17. Esilause on vain muodon puolesta hypoteettinen, asian puolesta asian varmaksi toteava.

Sen merkitys on: Jos te, kuten teettekin, huudatte avuksi Isänä sitä, joka henkilöön katsomatta tuomitsee kunkin teon mukaan, niin vaeltakaa pelossa muukalaisuutenne aika. Edellä oleva kehotus jakeessa 16 viittasi takaisinpäin Jumalan kutsumiseen, josta lukijoiden nykytila oli alkanut. Tässä oleva jae 17 viittaa eteenpäin Jumalan tuomioon, joka odottaa heitä maallisen vaelluksensa lopussa. Sana κρίνοντα (tuomitseva) viittaa samaan tuomioon kuin vastaava ilmaus ἐπιτίμως ἔχοντι κρίναι (hänelle, joka on valmis tuomitsemaan) kohdassa 4:5, juhllalliseen tuomioon viimeisenä päivänä, Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen päivänä, jolloin Jumala on tuomitseva koko maanpiirin Kristuksen kautta, Apt. 17:31. Katse tulevaisuuteen, Kristuksen päivään, ohjaa tässäkin kohdassa vaadittua kristittyjen käytöstä. Sitten kristittyjen tulee ajatella, että se Jumala, jota he Isänään avuksi huutavat ja jonka lapsia heistä on tullut uskon kautta Kristukseen, on kuitenkin samalla vanhurskas tuomari ja on tuona päivänä tuomitseva kunkin henkilöön katsomatta jokaisen tekojen mukaan. Jumala on ἀπροσωπολήπτως (tuomitseva henkilöön katsomatta).

Tämä ilmaus on *hapaks legomenon*, samoin kuin $\pi\rho\omicron\sigma\omega\pi\omicron\lambda\eta\mu\pi\tau\ \varsigma$ (henkilöön katsova) Apt. 10:34:ssä. Se on muodostettu sanoista $\pi\rho\ \sigma\omega\pi\omicron$ heprealaisen ilmaisun mukaan $\text{חַיִּיב} \text{אֵינִי}$ mukaan ('hyväksyä henkilö', 'ottaa henkilö huomioon', 'olla puolueellinen', 'kohottaa kasvot'). Tuomiossaan Jumala ei kiinnitä huomiota siihen, onko jollakulla ollut kristityn tai Jumalan lapsen nimi tai kristityn tai Jumalan lapsen ulkomuoto. Jumala on $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}\ \tau\omicron\ \acute{\epsilon}\kappa\acute{\alpha}\sigma\tau\omicron\upsilon\ \epsilon\grave{\rho}\gamma\omicron\nu$ (tuomitseva kunkin tekonsa mukaan). Yksikkö $\epsilon\grave{\rho}\gamma\omicron\nu$ (teon) käsittää ihmisen koko ulkonaisen ja sisäisen käytöksen yhtenä, yhtenäisenä tekona, hänen elämänsä kokonaisedelmänä. Jumala tuomitsee jokaisen hänen tekonsa eli tekojensa mukaan. "Jumala on kostava kullekin hänen tekojensa mukaan", Room. 2:6.

Teot ovat se mittapuu, jonka mukaan tuomari tuomiopäivänä, tuona julkisen oikeudenkäynnin päivänä, on lausuva tuomionsa. Teoista näkyy, ovatko usko ja Jumalan lapseus pelkkää pintakiiltoa vai todellisia. Oikeat Jumalan lapset osoittavat välttämättä uskonsa hyvissä teoissa ja toimivat taivaallisen Isänsä tahdon mukaan hänelle mieliksi. Missä ei ole hyviä tekoja, siellä ei ole uskoa ja siellä Abba-huuto on pelkkää teeskentelyä. Pahat teot ovat epäuskon ja katumattomuuden ilmausta. Niin ihmisen lopullinen kohtalo riippuu hänen tosiasiallisesta uskostaan tai epäuskostaan.

Vertaa pidempää selitystä tuomion normista Roomalaiskirjeen kommentaarissani kohdan Room. 2:6ss.:n johdosta⁴. Koska Jumala on puolueeton ja tuomitsee kunkin hänen tekojensa mukaan, meidän kristittyjen tulee vaeltaa pelossa. Tällä ei tarkoiteta orjamaista pelkoa, vaan pyhää arkuutta sen edessä, että tuomari on vakavissaan ja vanhurskas. Se kannustaa heitä kaikella vakavuudella ja ahkeruudella tavoittelemaan hyviä tekoja, jotta sitten lopuksi tuomari tunnustaisi heidän koko elämäntyönsä heidän uskonsa ihanaksi hedelmäksi.

Apostoli liittää sanoihin $\acute{\epsilon}\nu\ \phi\acute{o}\beta\omega\ \acute{\alpha}\nu\alpha\sigma\tau\rho\acute{\alpha}\phi\eta\tau\epsilon$ (vaeltakaa pelossa) vielä määritteen $\tau\omicron\nu\ \tau\eta\varsigma\ \pi\alpha\rho\omicron\upsilon\kappa\iota\acute{\alpha}\varsigma\ \acute{\upsilon}\mu\omicron\nu\ \chi\rho\acute{o}\nu\omicron\nu$ (muukalaisuutenne aika). Kristityt elävät vieraalla maalla, ja siihen kätkeytyy monia vaaroja ja kiusauksia. Niin heidän täytyy myös varoa ja karttaa erehdyksiä, jotka sulkisivat heiltä pääsyn pois vieraista oloista taivaalliseen kotimaahan.

Luther: "Pietari siis sanoo: Olette nyt uskon kautta päässeet siihen, että olette Jumalan lapsia ja hän on teidän Isänne, ja olette saaneet katoamattoman perinnön taivaassa, kuten hän edellä sanoi. Nyt on

⁴ Suomennos s. 75 ss.

enää jäljellä, että peite otetaan pois ja paljastetaan se, mikä vielä on salassa. Sitä teidän tulee varrota siihen asti, kunnes sen näette. Koska nyt olette päässeet siihen tilaan, että voitte ilolla kutsua Jumalaa Isäksi, on hän kuitenkin niin vanhurskas, että hän antaa kullekin hänen tekojensa mukaan eikä katso henkilöön.

Niinpä et saa kuvitella, että Jumala säästäisi sinut sen vuoksi, että sinulla on jo korkea kristityn ja Jumalan lapsen nimi, ja luulet sen riittävän, kunhan kerskaat kristityn nimestä, vaikka elätkin ilman jumalanpelkoa. Maailma tosin tuomitsee henkilöön katsoen. Se ei rankaise kaikkia samalla tavalla ja säästää ystäviä, rikkaita, kauniita, oppineita, viisaita ja voimakkaita. Mutta sellaista Jumala ei katso. Kaikki ovat hänelle samassa asemassa, olkoon henkilö miten korkea tahansa... Niinpä apostoli haluaa meidän varustautuvan Jumalan tuomioon ja elävän jumalanpelossa. Hän tahtoo, ettemme kersku kristityn kunnianimestä emmekä luota siihen, että hän päästäisi meidät vähemmällä kuin toiset...

On kuitenkin eräs kysymys: Kun sanomme Jumalan tekevän autuaiksi vain uskon kautta tekoihin katsomatta, miksi sitten Pietari sanoo, ettei hän tuomitse henkilön mukaan, vaan tekojen mukaan? Vastaus: Se, että olemme opettaneet, että usko yksin Jumalan edessä tekee vanhurskaaksi, on epäilemättä totta. Sehän on niin selvästi Raamatusta saatu, ettei sitä voi kieltää. Nytpä sekin, että apostoli sanoo tässä Jumalan tuomitsevan tekojen mukaan, on totta. Kuitenkin tulee olla varma siitä, että missä ei ole uskoa, siellä ei voi olla Jumalan käskemiä hyviä tekojakaan. Myös toisin päin: Uskoa ei ole siellä, missä ei ole hyviä tekoja. Sen vuoksi pane yhteen usko ja hyvät teot, niin että niissä yhdessä on koko kristillisen elämän summa. Ei niin, että teot saisivat aikaan jotakin vanhurskauttamiseksi Jumalan edessä, vaan että ilman tekoja ei ole uskoa tai ei ole kysymyksessä oikea usko. Vaikka siis Jumala tuomitseekin meidät tekojen mukaan, pysyy totena, että teot ovat vain uskon hedelmiä, joista näkee missä on usko tai epäusko. Sen vuoksi Jumala on tuomitseva sinut teoista ja osoittava niistä varmaksi, että olet joko uskonut tai et ole." (W² IX,992s.)

Jakeet 1:18–21. *Tehän tiedätte, ettette ole millään katoavaisella, ette hopealla etkä kullalla, lunastetut turhasta, isiltä peritystä vaelluksestanne, vaan Kristuksen kalliilla verellä, niin kuin virheettömän ja tahrattoman karitsan, hänen, joka tosin oli edeltä tiedetty jo ennen maailman perustamista, mutta vasta viimeisinä aikoina on ilmoitettu teitä varten, jotka hänen kauttansa uskotte*

Jumalaan, joka herätti hänet kuolleista ja antoi hänelle kirkkauden, niin että teidän uskonne ja toivonne on Jumalaan.

Apostoli vahvistaa kehotustaan muistuttamalla suuresta, ratkaisevasta, pelastusta koskevasta tosiasiaista, pelastuksesta Kristuksessa. Kristityt tietävät, kuten heidän tuleekin tietää ja todella muistaa, että heidät on lunastettu heidän turhasta, isiltä peritystä vaelluksestaan (εἰδότες, ὅτι... ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαράδοτου). αταία ἀναστροφ (turha vaellus) on vaeltamista ilman siveellistä sisältöä, siis samaa kuin edellä mainittu himoissa vaeltaminen, jae 14. Attribuutilla πατροπαράδοτου (isiltä peritystä) "korostetaan, ettei αταία ἀναστροφ (turha vaellus) ole ominaista vain yhdelle sukupolvelle, vaan koko sukukunnalle vanhimista ajoista eli syntiinlankeemuksesta lähtien. Siten se hallitsee yksittäistä ihmistä niin, ettei hän voi siitä itse vapautua." Huther. Lasten isiltä perimä synti on sama synti, jota me sanomme perisyänniksi. Ihmisellä se on syntyjään määräten kaikkea hänen tekemistään ja tekemättä jättämistään ja sen lisäksi hänet vielä pidetään siinä kasvatuksella, tavoilla, totumuksilla ja esimerkeillä.

Sellaisesta turhasta, isien tapoja noudattavasta vaelluksesta ovat päässeet irti Kristuksen ja hänen verensä kautta ne, jotka ennen olivat pakanoita. Siten he ovat tulleet kykeneviksi kiistämään syntihimoilta niiden aseman ja vaeltamaan pyhityksessä ja Herran pelossa. Tämä tähän kykeneväksi tekeminen sisältää samalla velvoituksen. Siten koko partisiipilause jakeissa 18–21 sisältää motiivin yhtenäiselle kehotukselle jakeissa 13–17. Tarkasteltuamme lähemmin sanan ἐλυτρώθητε (olette lunastetut) muita määritteitä palaamme siihen mistä meidät on lunastettu, nimittäin käsitteeseen ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς (turhasta vaelluksestanne).

Lunastus. Verbillä λυτο (lunastaa) on alkuperäinen merkityksensä 'ostaa vapaaksi orjuudesta tai vankeudesta maksamalla lunnaat' kaikkialla, missä on puhe lunastuksesta Kristuksen kuoleman kautta, kuten myös käsittelemässämme kohdassa, missä λ το (lunnaat) nimenomaan mainitaan. Vankeus, josta tässä on kysymys, on velkavankeus. Jumalan edessä synti tuo aina mukanaan velan. Koko maailma on Jumalan edessä ὑπόδικος τῷ θεῷ, Room. 3:19, velkapää ja rangaistuksen alainen.

Pääsy vapaaksi tästä vankeudesta tarvitsi paljon korkeamman hinnan kuin yhden ihmisen vapauttaminen ruumiillisesta vankeudesta vaatii. Meidät on lunastettu – ο φθαροῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ...

ἀλλὰ τιμῶ αἵματι ...Χριστοῦ (ei millään katoavaisella, kullalla tai hopealla, vaan Kristuksen kalliilla verellä). Kristus on antanut alttiiksi pyhän, viattoman elämänsä syyllisten edestä väkivaltaiseen, veriseen kuolemaan. Se on velanmaksu ja lunnaat koko maailman edestä. Sanojen τιμῶ αἵματι (kalliilla verellä) ja Χριστοῦ (Kristuksen) väliin on pantu appositiomäärite ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου (niin kuin virheettömän ja tahrattoman karitsan).

Lunnaisiin, kuten Room. 3:23 ss:ssa, yhdistyy ajatus uhrista, joka havainnollistaa samaa asiaa. Genetiivi (Kristuksen) määrää sanoja τιμῶ αἵματι (kalliilla verellä), mutta on asetettu niiden appositioiksi, koska jakeessa 20 seuraavan määritteen tulee myös liittyä sanaan Χριστοῦ (Kristuksen). Kristus on oikea uhrilamppas, ei tässä erityisesti pääsiäislampas. Niin jo Johannes Kastaja viittasi häneen sanoilla: "Katso Jumalan Karitsa, joka kantaa maailman synnit." Joh. 1:29.

Israelilaisen uhrin merkitys oli, että moitteeton, virheetön eläin, μ μ , eläin, jossa ei ollut vikaa eikä tahraa, , vrt. 3 Moos. 22:19ss., astui ihmisten sijaan, jotka olivat tehneet itsensä syyllisiksi lain rikkomiseen, ja kärsi heidän ansaitsemansa rangaistuksen eli kuoleman. Uhrilampaan veri hyvitti ihmisen syntivelan. Kristus, jota kukaan ei voinut näyttää syylliseksi syntiin ja jonka suusta ei petosta havaittu, otti päälleen koko maailman synnin, luki sen itselleen ja kuoli syntisten kuoleman, vuodatti ristillä pyhän verensä ja hyvitti siten meidän syyllisyytemme ja kärsi meidän rangaistuksemme.

Sanaan Χριστοῦ (Kristuksen) liittyy partisipimäärite προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς. Käännämme tämän liittyen selittäjien enemmistöön: "Joka oli edeltä määrätty ennen maailman perustamista, mutta joka on ilmoitettu viimeisinä aikoina teitä varten." Myös käännös "edeltä tunnettu" toki ymmärretään tavallisesti merkityksessä "edeltä määrätty". Jopa Calovius hylkää tässä ennalta näkemisensä (*praevision*) ja selittää: *Christus destinatus est redemptor noster* (Kristus on määrätty Lunastajaksemme). Viittaamme sanan (edeltämääräisyys) käsittelyyn 1:2:ssa. Selvästikin sana προεγνωσμένου (edeltä määrätyn) viittaa sanan Χριστοῦ (Kristuksen) edelle asetettuun painokkaaseen appositioon ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου (niin kuin virheettömän ja tahrattoman karitsan). Jumala on määrännyt Kristuksen karitsaksi, jonka oli määrä kantaa maailman synti, uhrilampaana ja Lunastajana.

Lunastuksemme Jeesuksen Kristuksen veren kautta ei ole tapahtunut sattumoisin, vaan se perustuu Jumalan jo ennen maailman perustamista tekemään päätökseen. Vrt. Joh. 17:24; Ef. 1:4. Tästä päätöksestä Pietari todisti jo helluntaisaarnassaan seuraavin sanoin: τοῦτον τῆ ὠρισμένη βουλῆ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον (hänet, joka teille luovutettiin Jumalan ennalta määrätyn päätöksen ja edeltämääräämyksen mukaan), Apt. 2:23. Jumalan määräämän päätöksen mukaan Kristus luovutettiin kuolemaan. Vrt. Apt. 4:27–28, missä rukoileva seurakunta puhuu siitä, että Herodes ja Pontius Pilatus, pakanat ja juutalaiset, olivat kokoontuneet Jumalan pyhää Poikaa (παῖς), Jeesusta, vastaan toteuttaakseen sen, minkä Jumalan käsi ja päätös oli edeltä määrännyt (ποιῆσαι, ὅσα ἡ χεῖρ σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι). Jeesuksen Kristuksen, pelastuksen välittäjän, virka ja työ on Jumalan iankaikkisen päätöksen sisältö, ei Kristuksen persoona sinänsä. Kristuksen reaalin pre-eksistenssi edellytetään tässä itsestäänselvyytenä, kuten Burger korostaa. Osoitimme edellä kohdan 1:2,3,11 johdosta, ettei Pietari tunne Jeesusta muuta kuin olemuksellisenä Isän Poikana, Isän ja Hengen kanssa yhtäläisessä asemassa olevana, iankaikkisena Logoksena, joka oli alussa ja joka alussa oli Jumalan tykönä ja joka todisti itsestään jo Vanhan Liiton kansalle Henkensä kautta. Tämän Poikansa Jumala määräsi jo ennen maailman alkua syntiselle ihmiskunnalle Lunastajaksi.

Tullaan olennaisesti samaan tulokseen, jos Hofmannin ja Keilin tavoin tässä kohden sana προεγνωσμένου (edeltä määrätyn) käsitetään samassa pregnantissa merkityksessä, jossa προγ ν σ (ennalta määrätä) Room. 8:29:ssä ja 11:2:ssa ja προ γνωσ (ennaltamääräämys) ovat, nimittäin merkityksessä 'ottaa omakseen', 'määrätä omakseen'. 'valita omakseen'. Tämän Poikansa Jumala on sitten aikojen lopulla ilmoittanut nimenomaan siksi, joksi hänet oli määrätty iankaikkisuudessa, nimittäin uhrilampaaksi ja Lunastajaksi. Tämä tapahtui Jumalan Pojan ilmaantumisessa lihaan, hänen kärsimyksessään ja kuolemassaan lihassa ja niiden myötä.

Tässä apostoli käsittää, kuten Hebr. 1:1:ssä, Kristuksen ihmiseksi tulon viimeisen aionin aluksi. "Hänet oli siis ennalta määrätty, ennen

aikojen alkua, ja hänen ilmaantumisensa myötä aika saavutti loppuvaiheensa." Hofmann.

Kuten useimmat uudemmat selittäjät, jopa Soden, tunnustavat, φανερωθέντος (ilmoitettu) käsittää Kristuksen reaalisen pre-eksistenssin. ανεγο ei tarkoita mitään muuta kuin *conspicuum reddere* (tehdä näkyväksi), 'ilmoittaa', kuten monet Cremerin esittämät todisteet osoittavat, ja niin φανεγο tarkoittaa 'tulla ilmi, julki', ei koskaan 'toteutua'. Se, joka ennalta iankaikkisuudesta lähtien on todella ollut olemassa – ei vain jotenkin Jumalan päätöksessä tai ajatuksessa – on maailman aikojen lopulla tullut julki. Lainaamme vielä kahden mainitun nuoremman eksegeetin selitystä, joka vahvistaa käsityksemme. Kuten jo mainitsimme, olennaista eroa ei ole sen välillä, kääntääkö sanan προεγνωσμένου 'määrätä ennalta' vai 'valita ennalta omakseen', 'omistaa itselleen', 'kääntyä rakastaen jonkun puoleen'.

Keil kirjoittaa: "Χριστ (Kristus) on Jumalan ennalta ennen maailman perustamista Lunastajaksi määräämän Jumalan Pojan virkanimi, joka aikojen lopulla ilmaantui Jeesuksessa maan päälle. προεγνωσμεναι ei ole *praedestinatus* tai *praeordinatus* (edeltä määrätty, Bayer), ei edeltä tiedetty, vaan se on sanan ο γνωσ 1:2:ssa selvitettyssä merkityksessä: 'ennalta omakseen tunnistettu'. Se tarkoittaa, ettei häntä ole tehty Jumalan myötämielisen tuntemisen objektiksi. Prefiksin avulla on εγνωσμεναι (tunnettu) nimenomaisesti kuvattu ennen maailman perustamista tapahtuneeksi omakseen tuntemiseksi. Ihmiskunnan lunastus on sisällytetty kolmiyhteisen Jumalan rakkauden päätökseen ennen maailman luomista. Tässä päätöksessä Jumala ei ole ainoastaan tuntenut Kristusta omakseen sinä, joka on lunastava langenneen maailman ilmestymällä maailmaan, vaan Jumala on tehnyt hänet Lunastajana myös myötämielisen omakseen tuntemisen eli rakkautensa kohteeksi. Mutta koska kolmiyhteinen Jumala, Isä, Poika ja Pyhä Henki, teki tämän päätöksen, niin Jumala ei ole edeltä määrännyt Lunastajaksi nimenomaan maailmanajan täytyttyä ihmiseksi tullutta Jumalan Poikaa, vaan iankaikkisen, Jumalan kanssa samaa olemusta olevan Pojan, Logoksen (Joh. 1:1). Logoksen sijasta Kristusta sanotaan Lunastajaksi, koska sillä päätöksellä päätettiin myös, että hän toteuttaa lunastuksen, minkä hän saattoi toteuttaa vain jumalihmisenä... Iankaikkisessa, yhtäläisesti Jumalan kaltaisessa Pojassa on Kristus, ihmiseksi tullut Jumalan Poika, edeltä omaksi tunnettu ja Jumalan rakkauden kohde, koska – puhuaksemme inhimillisesti tästä Jumalan

rakkauden käsittämättömän syvästä rakkaudesta – Poika on Isän kanssa pitänyt neuvoa lunastuksesta ja ottanut sen toteuttaakseen vapaasta rakkaudesta. Vrt. Fil. 2:6–8. – ἀνερωθέντος (ilmi saatettu) viittaa Jumalan Pojan ihmiseksi tulemiseen lunastustyön toteuttamiseksi."

Hofmann: " $\rho\omicron\gamma\ \nu\ \sigma$ on tässä, kuten Room. 8:29:ssä ja 1:2:ssa, Jumalan tahdon toiminto. Sen avulla Jumala ottaa ennalta etukäteen omakseen sellaisen, mitä vielä ei ole, jotta tästä puolestaan tulisi nimenomaan se henkilö, joka hän tosin onkin ja jota sanotaan Kristukseksi, (kuten nuo kohdat osoittavat), eikä sen kohde olisi Messias-idea, vaan henkilö sanan (Kristus) mainitsemassa ominaisuudessa. Jos nyt tämän ennalta omakseen ottamisen ($\rho\omicron\gamma\ \nu\ \sigma$) vastakohtana on ilmaantuminen ($\alpha\nu\epsilon\rho$), niin ilmaantuminenkin voi tulla ymmärretyksi vain suhteessa tähän vastakohtaan, siis sen henkilön historiaan ilmaantumisesta, jonka Jumala ennen maailman alkua tunnusti ennalta omakseen. Hänen näkyväksi tuloaan ei pidä käsittää hänen historialliseen olemassaolonsa sisältyvänä vastakohtana sen sitä aikaisemmalle salassaololle, mikä hän oli. Koska $\phi\alpha\nu\epsilon\rho$ ei tarkoita todellisuuteen astumista, vaan astumista näkyvään olotilaan, niin tällä käsitteellä epäilemättä ilmoitetaan, että Kristus on ollut ennen ilmaantumistaan. Se ei saa Jumalan päätöksen salassa olosta esilletulon merkitystä siitä vastakohdasta, jossa se on tässä omaksi ottamiselle ($\rho\omicron\gamma\ \nu\ \sigma$). Eihän näet käsite $\rho\omicron\gamma\ \nu\ \sigma$ (tuntea joku omakseen) tarkoita nimenomaan Jumalan päätöstä, vaan Jumalan tahdontoimintoa, jonka kohteena on henkilö. Vain olemassa olevan voidaan sanoa tulevan ilmi. Niinpä sanan $\alpha\nu\epsilon\rho\omega\theta\acute{\epsilon}\nu\tau\omicron\varsigma$ (ilmoitettu, saatettu julki) vastakohdasta johtuu sanalle $\rho\omicron\epsilon\epsilon\gamma\nu\omega\sigma\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\upsilon$ (ennalta omakseen tunnettu) se käsitys, ettei tästä ennalta omakseen tuntemisen kohteesta ylipäänsä vasta pitäisi tulla se, jollaiseksi hänet on edeltä omaksi tunnettu, vaan hän on tullut edeltä omaksi tunnetuksi vain ollakseen se, joksi häntä nimellä Kristus ($\rho\omicron\chi\sigma\tau\omicron\varsigma$) kutsutaan."

Jakeessa 20 on paino selvästikin ilmaisulla $\rho\omicron\epsilon\epsilon\gamma\nu\omega\sigma\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\upsilon$ $\rho\omicron\theta\ \kappa\alpha\tau\alpha\beta\omicron\lambda\eta\varsigma\ \kappa\acute{\omicron}\sigma\mu\omicron\upsilon$ (joka oli ennalta omaksi tunnistettu ennen maailman perustamista) Kristusta koskevassa partisipimääritteessä. "Päähuomio on sanoilla $\rho\omicron\epsilon\epsilon\gamma\nu\omega\sigma\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\upsilon$ $\rho\omicron\theta\dots$ (ennalta omaksi tunnistettu...), siksi se (Kristuksen veri) taataan katoamattomaksi ($\omicron\ \phi\theta\alpha\rho\tau$)." Soden. Iankaikkisen Jumalan Pojan verellä, jonka Jumala asetti lunnaksi jo ennen maailman alkua ja ennen synnin maailmaan tuloa, on vertaamaton, loputon arvo. Se on vaakakupissa nostanut ylös meidän syntiemme ja pahojen tekojemme suuren määrän

ja painon, niin tuhatkertaisesti koko maailman kaikki synnit, jotka halki maailman ovat tulleet tehdyiksi. Tämä on kurjan syntisen lohdutus elämässä ja kuolemassa, myös tuomion kauhuissa. Halki iankaikkisuuksien maailman alusta lähtien pelastetut syntiset antavat ylistyksen, kunnian, palvonnan ja kiitoksen Karitsalle, joka valtaistuimella istuu ja joka on teurastettu, Ilm. 13:8. Sanoilla δι' ὑμᾶς (teitä varten) apostoli soveltaa kristillisiin lukijoihinsa sen, mitä hän on sanonut Kristuksen ilmestymisestä, niin kuin yleensäkin hänen muistuttamisensa Kristuksen kautta tapahtuneesta lunastuksesta (ἐλυτρώθητε, olette lunastetut) on suunnattu kristityille. Heistä puheen ollen lunastus on saavuttanut tarkoituksensa, kun taas kaikki ne, jotka eivät usko evankeliumia Kristuksesta, tekevät tyhjäksi oman persoonansa puolesta autuuttaan koskevan Jumalan armoneuvon. Vrt. Luuk. 7:30; Gal. 2:21.

Erityisesti Pietari on tässä tähdännyt seuraavaan apposition: τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεόν (jonka kautta te uskotte Jumalaan), jae 21. Tätä lunastuksen hedelmää ja vaikutusta ilmenee niissä, jotka nyt ovat kristittyjä. Korostus on sanoilla εἰς θεόν (Jumalaan). Kristuksen kautta, hänen lihaan tulemisellaan, hänen verellään ja lunastuksellaan meidät on asetettu oikeaan suhteeseen Jumalaan. Siten olemme saaneet lapsenoikeuden Jumalaan nähden ja "luottamuksen Jumalaan" (Kühl), niin että voimme nyt turvallisesti ja kaikessa luottamuksessa astua Jumalan eteen ja rukoilla häntä niin kuin rakkaat lapset armasta isäänsä.

Tästä nykyisestä asiantilasta ja kristityn asemastamme muistuttamista apostoli vahvistaa vielä lisäyksellä: τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. Käännämme useimpien eksegeettien tavoin: "... joka herätti hänet kuolleista ja antoi hänelle kirkkauden, niin että teidän uskonne ja toivonne suuntautuvat Jumalaan." Käännös: "niin että teidän uskonne on myös toivo Jumalaan"⁵ on väkinäinen ja häiritsee rinnastusta (*parallelismus membrorum*), koska selvästi τὴν πίστιν ὑμῶν (teidän uskonne) vastaa sanoja τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ... (joka herätti hänet...) ja ἐλπίδα (toivo) vastaa sanoja δόξαν αὐτῷ δόντα (antoi hänelle kirkkauden). Kaikki paino lepää tässäkin sanoilla εἰς θεόν (Jumalaan), suhteellamme Jumalaan. Jumala on herättänyt Kristuksen kuolleista. Hän on siten todistanut hyväksyneensä Kristuksen lunnaat ja uhrin ja tulleen saatetuksi sovintoon syntisten kanssa. Hän on

⁵ Näin KR -38.

siten tosiasiasiallisesti julistanut Kristuksen Jumalan Karitsaksi, joka on lunastanut meidät synneistämme.

Niinpä Pietari viittasi jo helluntaisaarnassaan Kristuksen ylösnousemukseen osoituksena siitä, että Jumala on tehnyt Jeesuksen, ristiinnaulitun, Herraksi ja Kristukseksi., Apt. 2:36. Sen seurausta ja vaikutusta on (ὥστε, niin kuin), että me sitä luottavaisemmin turvaudumme sovitettuun Jumalaan ja taivaallisen Isäämme. Jumala on antanut Kristukselle, Herrallemme ja Vapahtajallemme, kirkkauden, kirkastanut hänet hänen inhimillisen luontonsa mukaan ja tehnyt hänet osalliseksi taivaallisesta kunniastaan (δόξα). Niin myös toivomme on suuntautunut Jumalaan. Elämme siinä varmassa toivossa, että Jumala on kerran antava meillekin osallisuuden kirkkaudestaan ja Kristuksen kirkkaudesta.

Juuri käsitelty tyypilliset ilmaisut ἐλυτρώθητε (olette lunastetut) ja ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ (virheettömän ja tahrattoman Karitsan, Kristuksen) määritteineen viittaavat, kuten olemme sanoneet, velasta ja syyllisyydestä lunastamiseen. Tämä lunastus sisältää vapautuksen synnistä itsestään, turhasta, isiltä peritystä vaelluksesta, vapautuksen kirouksesta ja pakosta, synnin mahdista ja herruudesta. Jos velka on hyvitetty ja rangaistus kärsitty, niin myös synnin ota, sen voima, on murrettu. Tätä Pietari teroittaa kristillisten lukijoidensa mieleen. Jos uskomme sydämestämme, että Kristus on Jumalan edessä vapauttanut meidät kaikista synnistä ja rikoksista, niin olemme myös sisäisesti synnistä vapaita ja meillä on voimaa sanoutua irti isien turhasta menosta ja vaelluksesta ja katkaista vanhat, vuosikautiset synnin siteet. Jos meillä on Jumalan edessä hyvä omatunto ja meillä on täysi pelottomuus, luottamus ja toivo Jumalaan, silloin myös vaellamme pyhydessä ja vanhurskaudessa, joka Jumalaa miellyttää – toisin ei voi olla.

Niin apostoli on halunnut kehottaa kristittyjä sydämellisesti ja vetoavasti käyttämään Kristuksen toimittamaa lunastusta hyväkseen täällä maan päällä eläessään ja käyttämään oikein sitä vapautta ja voimaa, joka heillä on Kristuksessa. Tämä kehoitus kätkee sisäänsä vakavan varoituksen. Jos me sitten, kun olemme vapautetut, unohtaisimme Herran pelon ja pyhityksen ja lankeaisimme takaisin vanhaan, turhaan menoomme ja palvelisimme uudestaan syntiä, silloin peruisimme vapautuksemme ja pitäisimme halpana lunnaitamme, Kristuksen kallista verta, ja polkisimme sitä jaloillamme. Silloin myös asettaisimme pois voimasta Jumalan iankaikkisen armoneuvon itsemme osalta, kieltäisimme kristillisyytemme, uskomme ja

toivomme ja menettäisimme Jumalan armon ja iankaikkisen elämän. Siitä Jumala meitä armossaan varjelkoon!

Samalla kun lyhyesti katsomme taaksepäin ilmaisuihin προεγνωσμένου (edeltä omakseen tunnettu) jakeessa 20 ja κατά πρόγνωσιν θεοῦ πατρός (Isän Jumalan edeltä määräämisen mukaan) jakeessa 2, huomautamme vielä, että näillä molemmilla ilmaisuilla kuvataan Jumalan kahta iankaikkista tahdontoimintoa tai kuten myös voimme sanoa, kahta Jumalan päätöstä, jotka käsitteellisesti tulee pitää jyrkästi toisistaan erillään. Niitä ei saa sekoittaa toisiinsa, kuten usein tapahtuu. Näin siitä huolimatta, käsitetäänkö ennalta omakseen tunteminen ennalta määräämiseksi vai ennalta omakseen valitsemiseksi.

Apostoli Pyhän Hengen inspiroimana katsoo molemmissa ajan ja maailman toiselle puolelle Jumalan iankaikkisuuteen. Toisella kerralla, jakeessa 20, hän näkee Kristuksen, Jumalan Pojan ja Jumalan Karitsan. Ennen maailman perustamista Jumala on etukäteen määrännyt Kristuksen, ainoan, iankaikkisen Poikansa Lunastajaksi ja uhrilampaaksi ja nimenomaan koko ihmissuvun Lunastajaksi. Toisella kerralla, jakeessa 2, hän katsoo Hengessä valittujen muukalaisten joukkoa. Ennen maailman alkua Jumala on Kristuksen, Lunastajan, tähden valinnut omaisuudekseen yksittäisiä, määrättyjä henkilöitä, juuri ne, jotka nyt kulkevat maailmassa muukalaisina kohti taivaallista kotimaataan, ne, jotka nyt ovat kristittyjä ja uskovat Kristukseen, Lunastajaansa. Hän on määrännyt heidät olemaan sitä, mitä he nyt ovat, ja mitä he tulevat olemaan, siis uskon kuuliaisuuteen ja autuuteen.

Kummastakin päätöksestä psalmin sana on tosi: "Mutta Herran neuvo pysyy iankaikkisesti, hänen sydämensä aivoitukset suvusta sukuun." Ps. 33:1. Molemmat päätökset iankaikkisuudessa tehtyinä ovat riippumattomia siitä, mitä tapahtuu ajassa ja maailmassa. Ne ovat lujia ja horjumattomia ja toteutuvat varmasti. Lunastuspäätös on jo täysin ja kokonaan toteutunut. Kristus on tullut ja lunastanut koko ihmissuvun. Maailmassa ei ole yhtään ainutta henkilöä, jota ei olisi lunastettu Kristuksen verellä. Myös ne, jotka eivät usko ja jotka lopulta joutuvat kadotukseen, ovat lunastettuja, mutta he ovat tehneet tai tekevät sen hirvittävän, anteeksiantamattoman synnin, että kieltävät Herran, joka on heidät lunastanut. 2 Piet. 2:1.

Niin myöskään valintaa koskeva päätös ei voi jäädä toteutumatta eikä sitä voi kumota. Yksikään valituista ei joudu hukkaan, vaan heidät kaikki säilytetään Jumalan voimasta autuuteen. Nämä ovat Jumalan iankaikkisten ajatusten peruslinjat, jotka apostoli on tässä

terävästi ja tunnettavasti kuvannut. Se, minkä hän niin on meille ilmoittanut, riittää niille, jotka terveellisellä opilla eivät tähtää muuhun kuin omaan ja lähimmäisensä pelastukseen. Olemme iloisia ja varmoja omasta autuudestamme, joka perustuu Jumalan iankaikkiseen päätökseen. Julistamme toisille Kristusta, maailman Lunastajaa, joka on myös heidän edestänsä vuodattanut verensä pelastaaksensa heidät turmiosta. Se veri riittää syntisen kääntämiseen ja autuaaksi tekemiseen.

Sen sijaan voi meitä, jos käymme yli tämän tarpeellisen ja autuuttavan tiedon, jos me panemme sorkkamme näihin Jumalan iankaikkisen päätöksen peruslinjoihin sekä vedämme omien ajatustemme mukaan yhteyslinjoja ja sujautamme valintaan esimerkiksi *praevisio fidein* (uskon ennalta näkemisen). Silloin saatamme koko kristillisen opin sekasotkuun. Voi meitä, jos ilman Jumalan sanaa ja ilmoitusta kapuamme taivaaseen, istuudumme Jumalan neuvonpitoon ja yritämme tutkia sitä, mitä ei saa tutkia, sitä, miksi Jumala ei kaikkia ihmisiä, joille hän on määrännyt ja lähettänyt Kristuksen Lunastajaksi, ottanut valintaa koskevaan päätökseensä, jota siinä tapauksessa ei enää mitenkään voisi kuvata valinnaksi. Voi meitä, jos yritämme tutkia, miksi Jumala ei estä niiden epäuskoa, jotka hukkaavat pelastuksensa Kristuksessa, ja miksi Jumala sallii heidän epäuskonsa, joka tuomitsee heidät. Silloin alkaisi horjua se luja perusta, jolla nyt olemme.

Meidän ei tarvitse myöskään käsitellä enää sitä, mitä Raamattu muuten todistaa Jumalan yleisestä armotahdosta ja yleisistä armolupauksista, mitä se sanoo Jumalan kaikkien niiden vakavasta ja voimallisesta kutsumisesta, jotka kuulevat evankeliumia, ja mitä se kertoo yleisestä pelastusjärjestyksestä, joka myös on horjumattoman varma: "Joka uskoo ja tulee kastetuksi, se pelastuu; mutta joka ei usko, se tuomitaan kadotuksen."

Meidän ei myöskään tarvitse käsitellä sitä, mikä on sopusoinnussa Jumalan iankaikkisen lunastusta koskevan päätöksen kanssa, eikä sitäkään, mikä on sen kanssa ristiriidassa. Viittaan tässä selvityksiini Roomalaiskirjeen kommentaarissani, s. 437 ss.⁶ ja Efesolaiskirjeen kommentaarissani, s. 83ss.

Jakeet 22–25. *Puhdistaneina sielunne totuuden kuuliaisuudessa vilpittömään veljesrakkauteen rakastakaa toisianne hartaasti*

⁶ Suomennos s. 384 ss.

puhtaasta sydäimestä, te, jotka olette uudestisyntyneet, ette katoavasta, vaan katoamattomasta siemenestä, Jumalan elävän ja pysyvän sanan kautta. Sillä: "kaikki liha on kuin ruoho, ja kaikki sen kauneus kuin ruohon kukkanen; ruoho kuivuu, ja kukkanen varisee, mutta HERRAN sana pysyy iankaikkisesti." Ja tämä on se sana, joka on teille ilosanomana julistettu.

Seuraa kehotus veljesrakkauteen. Se liitetään asyndeettisesti edellä olevaan, ja silti molempien kehotusten välillä on sisäinen yhteys. Kuuliaisuuden lapsina kristittyjen tulee kieltää itseltään aikaisemmat himot ja vaeltaa pyhydessä ja Herran pelossa. Totuuden kuuliaisuus velvoittaa heidät myös molemminpuoliseen rakkauteen.

Jakeessa 22 päälauseen finiittiverbin (*verbum finitum*) ἀλλήλους ἀγαπήσατε (rakastakaa toisianne) eteen on asetettu partisipilause: Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον (puhdistaneina sielunne totuuden kuuliaisuudessa vilpittömään veljesrakkauteen). Näillä sanoilla ilmaistaan eräs rakkauden edellytys. Herää kysymys, onko tämä edellytys ajateltava vielä toteutettavaksi vai jo toteutuneeksi. Pidämme viime mainittua käsitystä parempana. Seuraava partisipilause, joka nimeää kristityn tilan alun, ἀναγεγεννημένοι... (uudestisyntyneet), ilmenee pakottamatta ensimmäisen partisipimäärityksen ἡγνικότες (puhdistaneina) tarkempana selityksenä ja täydennyksenä. Jos apostoli olisi samalla halunnut vaatia verbillä ἀγαπ (rakastaa) puhdistamista () sen edellytyksenä, niin hän olisi käyttänyt perfektin partisipin sijasta aoristia ja kirjoittanut: Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνισαίτε... ἀγαπήσατε (puhdistettuanne sielunne... rakastakaa). Käännämme siis: "Puhdistaneina sielunne totuuden kuuliaisuudella vilpittömään veljesrakkauteen..."

Verbi (puhdistaa), kuten Cremer oikein tähdentää, on rituaalisessa merkityksessä Uudelle Testamentille vieras lukuun ottamatta Joh. 11:55.⁷ Verbi tarkoittaa yksinkertaisesti 'puhdistaa', 'ilman 'vihkimisen' sivumerkitystä". Niin Jaak. 4:8: ἀγνίσατε καρδίας, διψυχοι (puhdistakaa sydämenne, te kaksimieliset). 1 Joh. 3:3: ἀγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν (puhdistaa itsensä niin, kuin hän on puhdas). Merkitys on siis tämä: Koska te nyt olette tulleet totuudelle kuuliaisiksi ja totuuden kuuliaisuudella puhdistaneet sydämenne vilpittömään veljesrakkauteen, niin

⁷ "Mutta juutalaisten pääsiäinen oli lähellä, ja monet menivät maaseudulta ylös Jerusalemiin ennen pääsiäisjuhlaa, puhdistamaan itsensä." KR -38.

rakastakaa toinen toistanne. Kun syntinen tulee kuuliaiseksi pelastustotuudelle eli evankeliumille Kristuksesta ja Lunastajalle ottaen hänet uskossa vastaan, niin hän myös siten puhdistaa sielunsa perityn luontonsa synnillisistä vieteistä. Usko lunastukseen synnistä saa aikaan sydämen puhdistuksen. Tosin tämän itsensä puhdistamisen myötä uskovaksi tullessa eli kääntymyksessä on tapahtunut vasta alku. Puhdistus jatkuu kuitenkin halki koko kristityn elämän, kuten uskokin, ja saavuttaa päätepisteensä, kun synnin ruumis kuoleman myötä kokonaan lakkaa. Korostus on tässä ilmaisulla εις φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον (vilpittömään veljesrakkauteen). Prepositio εις antaa tietyn suunnan sanalle ἡγνικότες (puhdistaneina) vastaten kehotuksen tavoitetta. Kun syntinen tulee kuuliaiseksi totuudelle, evankeliumille Kristuksesta ja hänelle, joka on edestämme antanut oman sydänverensä, ja ottaa hänet uskossa vastaan, hän silloin myös suuntaa sydämensä ja mielensä veljiin Kristuksessa ja puhdistaa niin sielunsa turmeltuneen luontonsa itsekkäistä pyrkimyksistä ja uudistuu vilpittömään veljesrakkauteen, joka on täysin teeskentelemätöntä ja ajattelee vain veljien parasta ja heidän pelastustaan. Usko lunastavaan rakkauteen antaa veljesrakkauden. Kun ja koska olemme uskon kautta puhdistaneet sielumme puhtaampaan veljesrakkauteen ja koska tämä mieliala asuu meissä, niin meidän tulee pitää toisiamme aina – tämä sisältyy aoristin imperatiiviin – rakkaina sillä tavalla kuin sanat ἐκ καθαράς καρδίας (puhtaasta sydäimestä; noudatamme tätä lukutapaa) ja ἐκτενῶς (hartaasti, kiintymyksellä) ilmaisevat. Sana ἐκτενῶς "vaatii sellaista rakkautta, joka heikkouttaan ei anna periksi, vaan kaikella vakavuudella on peräänantamaton". Se vaatii samalla ἐκ καθαράς καρδίας (puhtaasta sydäimestä) sellaista rakastamista, joka pohjimmiltaan ei kuitenkaan itsekkäästi etsi vain omaansa, vaan on todella sitä, mitä varten se on". Hofmann.

Seuraavalla partisipimääritteellä ἀναγεγεννημένοι... (tultuanne uudestisyntytyiksi...), jae 23, määritetään tarkemmin kehotuksen ἀγαπήσατε (rakastakaa) motiivi. Aktiivisen perfektin partisipin ἡγνικότες (puhdistautuneina) rinnalle astuu perfektin passiivin partisipi ἀναγεγεννημένοι... (tultuanne uudestisyntytyiksi...). Tultuamme kristityiksi Jumala vaikutti meissä, että silloin toteutimme kuuliaisuutta totuudelle ja puhdistimme sielumme vilpittömään veljesrakkauteen. Jumala näet uudestisyntytti meidät suuren laupeutena mukaan, jae 3. Jumala vaikutti Hengellään meissä uskon Kristukseen ja puhdisti sielumme uskon kautta synnynnäisen luontomme synnillisistä, itsekkäistä pyrkimyksistä. Hän sai aikaan myös muut autuaalliset hyveet, jotka vuotavat uskosta, kuten rakkauden Jumalaan ja veljiin. Nämä hengelliset toiminnot ja sielunliikkeet ovat, kuten jo jakeen 3 johdosta mainitsimme,

uudestisyntymisen vaikuttamaa uutta hengellistä elämää. Juuri tämän todella hengellisen syntymisen ja uuden elämän Jumala on meissä synnyttänyt.

Mainitut hengelliset mielenliikkeet ja toiminnot (*motus et actus spirituales*) eivät ole yksittäisiä tunteita, eivät sielumme katoavia mielvireitä, vaan niistä on samalla tullut meidän toinen luontomme, syvin olemuksemme (*habitus*). Uudestisyntymisen kautta meistä on tullut uusia ihmisiä, uusia luomuksia. Niin uusi syntyminen ja uusi luonto vaatii ja pakottaa meitä perään antamatta myös osoittamaan veljesrakkautta ja rakastamaan toisiamme vilpittömästi, sydämellisesti ja lämpimästi. Jos me kristityt epäisimme veljiltämme rakkauden, me unohtaisimme ja kieltäisimme sen, millaisia varsinaisesti olemme.

Uudestisyntyminen. Apostoli kuvaa tässä yhteydessä vielä tarkemmin tätä Jumalan tekoa sydämissämme eli uudestisyntymistä. Olemme uudestisyntyneet, "emme katoavasta siemenestä, vaan katoamattomasta Jumalan elävän ja pysyvän sanan kautta" – οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. πορ on tässä sama kuin στ ρ , siemen. Tässä ei ole ajateltava olevan kyseessä *semen frugum* (peltosiemen), vaan *semen humanum* (ihmistä koskeva siemen). Luonnollinen elämämme on lähtöisin katoavasta siemenestä. Se elämä, jonka olemme saaneet uudestisyntymisessä, on peräisin katoamattomasta siemenestä. Tämä siemen on Jumalan sana, ja jakeen 25 mukaan nimenomaan se sana, joka on meille julistettu (τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς), evankeliumi Kristuksesta, Lunastajastamme.

Samalla kun puhe siirtyy kuvasta asiaan, apostoli vaihtaa prepositiota ja kirjoittaa preposition ἐκ (jostakin käsin) sijasta (kautta), διὰ λόγου θεοῦ (Jumalan sanan kautta). Jumalan, Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, on uudestisyntymisen aikaansaaja, ἀναγεννήσας ἡμᾶς (joka on uudestisyntynyt meidät), jae 3, ja Jumalan sana on uudestisyntymisen väline Jumalan kädessä. Yhtä kaikki Jumalan sanaa tarkastellaan kauttaaltaan hengellisenä siemenenä. Jumala on antanut sanan siemenen, evankeliumin, pudota sydämiimme ja niin hän on synnyttänyt uuden hengellisen elämän, uskon ja sen mukana muita jumalisia hyveitä sydämeemme.

Jumalan sanalle on liitetty kaksi attribuuttia: ζῶν καὶ μέν ν (elävä ja pysyvä). Jumalan sana on itsessään elävä niin kuin Jumala itsekin, koska se on juuri Jumalan sana. Jumalan sanat ovat henki ja elämä, ja nimenomaan elämä sanan alkuperäisessä ja täydessä merkityksessä.

Koska Jumalan sana on elävä, se on myös pysyvä. Se pysyy aina tuoreena ja viheriöivänä ja on kaikkina aikoina ja kaikissa olosuhteissa voimallinen ja vaikuttava. Se pysyy alati ja kuten jae 2 lausuu, iankaikkisesti. Vaikka sanan muoto, Raamattu ja saarna, katoavat ajan mukana, niin säilyy kuitenkin sanan sisältö iankaikkisesti. Juuri evankeliumin Jumalan iankaikkisesta Pojasta ja iankaikkisesta lunastuksesta Kristus on tuonut esiin. Sellainen, kuin sana on, on myös sanan vaikuttama uusi elämä. Hengellinen siemen on muuttanut meidät kaltaisekseen. Uudestisyntymisen elämä on todellinen, jumalallinen ja siksi katoamaton elämä. Uudestisyntymisessä saatu elämä päättyy lopulta iankaikkiseen elämään.

Usko, joka suuntautuu Kristukseen, muuttaa vain muotoaan. Siitä tulee näkemistä. Tulemme iankaikkisuudessa näkemään silmillämme Jeesuksen Kristuksen, Vapahtajamme, johon olemme täällä uskoneet. Tulemme häntä myös fyysisesti syleilemään ja olemaan mitä läheisimmin häneen yhdistyneitä. Katselemme silloin Jumalaa, joka Kristuksen kautta on Jumalamme ja Isämme, ja elämme Jumalalle ja palvelemme häntä olemassaolomme joka solulla. Tulemme olemaan aivan puhtaita ja pyhiä kuin Jumala. Pyhitys on silloin olevan täydelliseksi tehty ja synty kokonaan puhdistettu pois. Tulemme olemaan iankaikkisessa elämässä kaikkien täydellisiksi tehtyjen Jumalan lasten kanssa liitettyinä toisiimme tahrattomassa, täysin puhtaassa rakkaudessa. Tässä oleva uudestisyntymisen kuvaus on yleinen. Uudestisyntymä on kristillisen elämän lähde ja tekstiyhteyden mukaan myös veljesrakkauden lähde. Samoin myös sana μένοντος (pysyvä) ottaa huomioon sanan ἐκτενω̅ς (hartaasti, kiintymyksellä) ilmaiseman rakkauden jakeessa 22.

Luther lausuu tämän kohdan johdosta: "Jumala lähettää sanansa, evankeliumin, ja antaa siemenen pudota ihmisten sydämiin. Missä se nyt tarttuu kiinni sydämeen, niin siellä on Pyhä Henki ja luo uuden ihmisen. Silloin hänestä tulee aivan toinen ihminen ja hänelle tulevat toiset ajatukset, toiset sanat ja teot. Sinä siis muutut kokonaan. Sitä, mitä olet aikaisemmin paennut, sinä nyt etsit, ja mitä olet etsinyt, nyt pakenet. Fyysinen syntymä tapahtuu näin: Kun ihminen on saanut siemenen, siemen muuttuu, niin ettei se ole siemen. Mutta tämä siemen ei voi muuttua, vaan pysyy ikuisesti. Mutta se muuttua minut, niin että minä vaellan siinä, ja se, mikä minussa on luonnostaan paha, katoaa kokonaan. Sen tähden se on ihmeellinen syntymä oudosta siemenestä." (W² IX,1003.)

Sana (pysyvä) käsittää myös sen, minkä Luther kuvaa seuraavin sanoin: "Sana on jumalallinen ja iankaikkinen voima.

Vaikka näet ääni tai puhe pian katoaa, niin säilyy kuitenkin sen ydin, ääneen sisältyvä ymmärrys ja totuus. Samoin kuin jos panen suulleni viinimaljan, juon viinin, vaikka en työnnäkään maljaa kitaani. Niin on myös sana, jonka ääni tuo. Se menee sydämeen ja tulee eläväksi, vaikka ääni jää ulkopuolelle ja katoaa. Sen vuoksi se on Jumalan voima, niin Jumala itse." (W² IX,1005.)

ἰὸτι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου, ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν, τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς (sillä: kaikki liha on kuin ruoho, ja kaikki sen kauneus kuin ruohon kukkanen; ruoho kuivuu, ja kukkanen varisee, mutta HERRAN sana pysyy iankaikkisesti. Ja tämä on se sana, joka on teille ilosanomana julistettu.) Sana διότι (sen tähden) tekee tarpeettomaksi lisälainauksen, kuten Soden on oikein havainnut. Apostoli vahvistaa juuri sanotun tunnetulla Raamatun sanalla, Jes. 40:6,8, jossa erityisesti tulee esille vastakohta Herran iankaikkiselle sanalle: kaikki liha, koko luonnollinen, turmeltunut ihmisyyden, on kuin ruoho, joka kuivettuu. Aoristi ἐξηράνθη (kuivettuu) viittaa, kuten myös seuraava ἐξέπεσεν (varisee), yleisesti koettuun tosiasiaan. Ihminen, vaimosta syntynyt, elää vain lyhyen ajan, tulee vanhaksi ja heikoksi ja vajaa kuoleman tomuun.

Lihan kauneus, δόξα, hepreaksi יְדֹנָה, *quicquid ex carne veluti flos ex gramine suo efflorescit* (mikä tahansa puhkeaa lihasta kuin kedon kukka), on kaikkea sitä, mitä luonnollinen ihminen kehittää ja saa esiin itsestään, millä ihminen tässä elämässä viettää hyviä päiviä, komeilee ja ylvästelee. Se on kaikkea, mikä luonnollisella alueella on hänelle suurta, ihanaa ja viehättävää, ihmisen kauneutta, voimaa, rikkautta, kunniaa, arvonantoa, taitoa, sivistystä, viisautta, hyvettä ja vanhurskautta. Se kaikki on turhaa, ilman pysyvää arvoa ja sisältöä ja lakastuu kuin kedon ruoho. Kukka varisee jo, kun sen varsi on vielä maassa. Ihminen menettää jo haudan tällä puolen voimansa ja kauneutensa ja kokee elinaikanaan jo paljon kaiken ajallisen katoavuutta ja omaa voimattomuuttaan ja mitättömyyttään.

Fronmüller: "Lihallakin on ihanuutensa ja kukoistuksensa. Se pukeutuu kauneuden, viisauden, jalomielisyyden, isänmaallisuuden, jopa pyhyiden muotteihin. Se ilmenee valtiomuodoissa, taiteessa ja tieteessä, filosofisissa järjestelmissä ja uskonnollisissa rakennelmissä, sikäli kuin ne eivät ole Hengen läpäisemiä. Sen tähden ne lakastuvat niin nopeasti ja sitäkin nopeammin kuin ne puhkesivat kukoistukseen, kuin kedon kukka, jonka lehdet putoavat hajalle toisistaan."

Steiger: "Ei ainoastaan tämä syntinen luonto ole kuihtuva kuin ruoho, myös sen herkimmät, suloisimmat tuotteet ja ihmisylpeys ovat vain kedon kukan kaltaisia: lihaa lihasta, sen kaiken täytyy kuivettua ja varista, ja nimenomaan kukoistus kuihtuu, vieläpä ennen kuin korsi kuivettuu. Niin erehtyvä on niiden kuvittelu, jotka eivät tosin pyri hylkäämään luonnon mukaista eli lihaa, nimittäin sen välittömässä ilmenemisessä, vaan odottavat pelastusta koulutuksestaan, omasta välittäjän toimestaan ja paluustaan omaan itseensä, ruohon kukkasesta (ἄνθος χόρτου), taiteesta, tieteestä, hyveestä ja valtiosta, mitä kaikkea he pitävät sinänsä jumalallisena sen sijaan että panisivat sen kaiken juureltaan yhden kategorian, turhuuden, turmion ja kirouksen alle – kaikki tämä vain se vuoksi, etteivät he tiedä mitään toisesta, katoamattomasta elämästä, joka on annettu välittömästi sanassa, ei luonnossa."

Niin, mitäpä se, mikä ihmisestä on peräisin, on ollut? Mutta HERRAN sana pysyy iankaikkisesti. "HERRAN sana verrattuna lihaan () ja sen ihanuuteen on kuin katoamattoman elämän puu nopeasti kuihtuvien kedon kukkasten joukossa!" Wiesinger. HERRAN sana on ainoa luja ja pysyvä keskellä tätä kuoleman maailmaa. HERRAN sana ja elämä, joka nousee oraalle sanasta, pysyy, kun kaikki muu katoaa. Se voittaa kuoleman, kestää sen yli ja tuo julki vasta tuossa elämässä täyden kauneutensa ja ihanuutensa.

Tämä on se sana, kirjoittaa apostoli, "joka on teille julistettu", εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς. Lainatut Jesajan sanat ovat osa erämaan saarnaajan, Herran airuen, saarnaa, joilla Uusi Testamentti, evankeliumi Kristuksesta, alkaa. Mutta jo Vanhan Testamentin sanasta, lupauksesta Kristuksesta, on totta se, minkä sekä profeetta että apostoli lukevat Uuden Testamentin saarnalle.

Evankeliumi Kristuksesta, niin lähellä meitä, silmiemme ja korviemme edessä, pysyy iankaikkisesti, se nostaa ja kantaa meidät tästä katoavaisuudesta ja tämän maailman kurjuudesta iankaikkiseen, autuaalliseen elämään. Sana Kristuksesta, joka on kuollut meidän ja meidän syntiemme tähden ja joka on noussut ylös kuolleista, tempaa jokaisen, jonka sydämeen se on juurtunut uskon kautta, mukaansa tämän maailman kurjuudesta kuoleman kautta helvetin läpi ja tuo hänet Jumalan luo, Jumalan, jolla yksin on kuolemattomuus. Se asettaa hänet katoamattomaan, saastumattomaan ja lakastumattomaan perintöön, jonka Jumala on valmistanut valituille lapsilleen.

Luther: "Se, mitä liha ja veri ovat, on katoavaa kuin heinä ja ruoho, vaikka se olisi nuorta ja kukoistuksessaan. Samoin kuin se on vaurasta, voimakasta, viisasta ja hurskasta ja viheriöivää (mikä kaikki

kuuluu kukan olemukseen), niin kuitenkin kukkanen alkaa lakastua. Se, mikä on nuorta ja sievää, käy vanhaksi ja rumaksi; rikas käy köyhäksi ja niin pois päin, ja sen kaiken täytyy sortua Jumalan sanan kautta. Mutta tämä siemen ei voi hävitä. Tämä on se sana, jota teille on julistettu. Aivan kuin jos hän sanoisi: Teidän ei tarvitse avata silmiänne selkoselälleen, jos tulette Jumalan sanaan, siinä se on edessänne: se on se sana, mitä me saarnaamme... Tosin se on nopeasti puhuttu ja kuultu, mutta jos se tulee sydämeen, se ei voi kuolla. Niin kauan kuin sinä riiput sen varassa, niin kauan se säilyttää sinut. Kun siis kuulen, että Jeesus Kristus on kuollut, ottanut pois syntini ja hankkinut minulle taivaan ja lahjoittanut kaiken, mitä hänellä on, silloin kuulen evankeliumia. Kun saarnataan, sana menee pois äkkiä. Mutta kun se putoaa sydämeen ja otetaan uskolla vastaan, se ei voi milloinkaan langeta pois. Tätä totuutta ei mikään luotu voi kumota. Helvetin perustukset eivät mahda sille mitään. Vaikka joutuisin perkeleen kitaan, voisin tarttua sanaan ja pääsisin sieltä ulos, jos vain sana pysyy." (w² IX,1004.)

Jakson 1:13–25 tiivistelmä. Apostoli kehottaa kristittyjä kestävään toivoon, pyhitykseen ja Herran pelkoon sekä veljesrakkauteen. Hän perustelee kehotuksensa viittaamalla Isään Jumalaan, pyhään ja vanhurskaaseen tuomariin, Kristukseen, joka on lunastanut meidät verellään, ja Pyhän Hengen työhön, jota ovat kokeneet ne, jotka ovat uudestisyntyneet sanan kautta.

TOINEN LUKU

Jakeet 2:1–3. *Pankaa siis pois kaikki pahuus ja kaikki vilppi ja ulkokultaisuus ja kateus ja kaikki panettelu ja halatkaa⁸ niin kuin vastasyntyneet lapset sanan väärentämätöntä maitoa, että te sen kautta kasvaisitte pelastukseen, jos "olette maistaneet, että Herra on hyvä."*

Apostoli jatkaa kehottamistaan. Tähän jaksoon sisältyvän uuden kehotuksen tarkoitus on ilmaistu sanoilla *ἴνα ἐν... ἀὐξηθῆτε* (jotta kasvaisitte) jakeessa 2. Kristittyjen tulee tehdä parhaansa kasvaakseen alkamassaan kristillisyydessä. Päälause (halatkaa puhdasta hengellistä maitoa) nimeää tätä tarkoitusta varten kasvun välineen. Hengellinen kasvu ei ole mahdollista, elleivät kristityt pane pois paheitaan, joita heillä vielä on. Siihen viittaa edelle asetettu partisiplause jakeessa 1: *Ἀποθέμενοι οὖν...* (pankaa siis pois).

Tämän esilauseen sisältö, joka on myös osa kehotusta, on päätelty edellä olevasta *οὖν* (siis) sanan avulla. Me kristityt olemme 1:22–23:n mukaan uudestisyntyneet sanan kautta ja olemme puhdistaneet sielumme totuuden kuuliaisuudella vilpittömään veljesrakkauteen. Tosin emme ole kokonaan uudestisyntymämme myötä panneet pois vanhaa paha luontoamme. Kuitenkin uusi syntymämme tekee meidät kykeneviksi ja velvoittaa meitä nyt jatkuvasti puhdistautumaan vanhan ihmisen pahoista, itsekäistä pyrkimyksistä. Pistää silmään, että tässä mainitut pahat asiat ovat puhtaan veljesrakkauden vastakohta, kuten myös useimmat selittäjät ovat havainneet.

Meidän tulee panna pois itsestämme *πᾶσαν κακίαν* (kaikki pahuus), se on,

– samoin kuin esimerkiksi kohdissa Room. 1:29, Kol. 3:8; Ef. 4:31 kaikki pahuus, joka tapahtuu veljen vahingoittamiseksi

– *καὶ πάντα δόλον* (ja kaikki vilppi), kaikki kavaluus, joka pyrkii lähimmäistä pettämällä itsekäisiin päämääriin

⁸ Verbillä halata on tässä merkitys: 'haluta hartaasti, kovasti', 'haluta sydämensä pohjasta'.

– καὶ ὑποκρίσεις (ja teeskentely), kaikenlainen ulkokultaisuus, joka tekeytyy toisenlaiseksi kuin on

– καὶ φθόνους (ja kateus), joka ei suo lähimmäiselle hyvää

– καὶ πάσας καταλαλιάς (ja kaikki panettelu), kaikenlainen omaksi ilokseen juoruaminen ja veljen saattaminen huonoon valoon.

Augustinus: *Malitia malo delectatur alieno; invidia bono cruciatur alieno; dolus duplicat cor; adulatio duplicat linguam; detractatio vulnerat famam.* (Pahuus mieltyy vieraaseen pahaan, kateus kiusaantuu toisen hyvästä, petos kahdentaa rohkeuden, liehittely kielen ja panettelu haavoittaa mainetta.)

Luther huomauttaa teeskentelyn johdosta: "Kristityn tulee toimia niin, että hän voi kärsiä kaikkien näkevän ja tietävän, mitä hän ajattelee. Hänen tulee siis kaikessa vaelluksessaan ja tekemisessään pyrkiä vain ylistämään Jumalaa ja palvelemaan lähimmäistään. Älköön hän arkaalko kenenkään edessä. Olkoon jokainen sydämensä sopukoissa sitä, miltä näyttääkin. Älköön kukaan tehkö silmänlumetta, jotta saisi ihmiset haukkomaan henkeään." (W² IX,1007.)

Luther jatkaa: "Pietari lausuu myös, että tulee panna pois viha ja juoruaminen. Hän osuu hienosti ihmisten tavallisiin paheisiin heidän keskinäisessä toiminnassaan. Juoruaminen on tavallista ja kevytmielistä, ja käykin pian, ettei kukaan ota sitä vakavissaan. Sen tähden pysykää siitä erillänne, hän sanoo, te, joilla on jo Henki, niin että tiedätte, mitkä ovat Hengen hedelmiä."

Näiden paheiden pois paneminen kulkee käsi kädessä rakkaudessa kasvamisen kanssa. Kuitenkaan apostoli tuodessaan esiin asian positiivisen puolen ei heijastele ainoastaan veljesrakkautta, vaan puhuu aivan yleisesti kasvusta hengellisessä olossa ja elämässä asiaa mitenkään rajoittamatta. Siitä hän oli jo edellisessä jaksossa 1:13–25 ottanut esille kaksi pääpiirrettä, jotka Paavalikin aina mainitsee kirjeissään, nimittäin pyhityksen ja rakkauden. Kasvu tähtää autuuteen (εἰς σωτηρίαν), mikä tässä on toteutunut pelastus. Siihen kuuluvat myös uuden hengellisen elämän päätökseen saattaminen ja Jumalan lapseuden toteutuminen.

Kasvua ei voi pakottaa. Se tapahtuu itsestään, jos ihminen vain nauttii sopivaa ravintoa. Niin on myös hengellisen kasvun laita. Kristitty tarvitsee uuden ihmisensä ylläpitoon ja kasvuun oikeata hengellistä ravintoa. Niinpä apostoli antaa kehotukselleen juuri tämän asun: ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀύξηθῆτε... (niin kuin vastasyntyneet

lapset halatkaa sanan puhdasta maitoa...). Kristittyjen tulee halata vastasyntyneiden lasten tavoin hengen puhdasta maitoa kasvaakseen sen voimasta.

Se ei tarkoita, että kirjeen lukijat olisivat vasta hiljan tulleet kristityiksi ja sen vuoksi tarvitsisivat vielä maitoa eivätkä vahvaa ruokaa niin kuin kypsemmät kristityt. Sitä mieltä ovat ne selittäjät, joiden mielestä lukijat olivat juutalaiskristittyjä, jotka olisivat kääntyneet kristityiksi jo ennen Paavalin lähetystoimintaa Vähässä Aasiassa. Nämä pitävät Pietarin kirjettä Paavalin Vähään Aasiaan suuntaamia kirjeitä vanhempana.

Prefiksi ἄσπι sanassa ἄσπιγέννητα asettaa sitä vastoin uuden hengellisen syntymän, jonka kristityt ovat kokeneet ajallisen elämänsä aikana, ensimmäisen, luonnollisen syntymänsä vastakohtaksi, ja sen uuden elämän, johon he ovat astuneet uudestisyntyessään, sen elämän vastakohtaksi, jossa he ovat eläneet luonnollisesta syntymästään käsin. Tässä uudessa lapseuden tilassaan kristityt ja nimenomaan kaikki kristityt ovat koko elinaikansa vastasyntyneitä lapsukaisia. Heille on ominaista lapsenomaisuus ja lapsenmielisyys, kun taas luonnollisen elämän kehittyessä syntyy kaikenlaista epäpuhtautta ja paha tahallisuutta. Sellaiset seikathan ovat mainittujen paheiden takana. Niinpä tässä apostolin mainitsema maito ei ole vastakohtana vahvalle ruoalle vastakääntyneiden nuorten kristittyjen ravintona, vaan se on ajateltu yleensä kaikkien uudestisyntyneiden ravinnoksi.

Hofmann: "Heitä (lukijoita) ei sanota vastasyntyneiksi lapsiksi vastakohtana niille, jotka jo kauan ovat olleet uudessa elämässä, vaan vastakohtana sille elämälle, jossa he aikaisemmin syntymästään asti ovat olleet. Sen tähden myöskään sitä maitoa, jota heidän tulee halata, ei ole tarkoitettu vastakohtaksi kypsempien kristittyjen vahvalle ruoalle, vaan sen vastakohtaksi, mitä he sitä ennen olivat halunneet." Tästä maidosta apostoli käyttää ilmaisua τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα (hengen puhdas maito). Se on hengen maitoa, jota ammennetaan sielulla, kuten Luther sanoo (W² IX,1007). Sydämen tulee etsiä puhdasta maitoa kuin äidinmaitoa, johon ei ole sekoitettu mitään vierasta eikä mitään sitä väärentävää.

Pietarilla on tätä ilmaisua käyttäessään mielessään Jumalan sana. Siinä ei ole lukijalle mitään epäselvää. Jumalan sana on uudestisyntymisen siemen ja uudestisyntyneiden ruoka. Jumalan sana on puhdasta, jossa ei ole petosta eikä väärää. Se tahtoo ihmiselle vain hyvää. Sen tarkoituksena on vain meidän parhaamme, meidän auttamisemme, pelastuksemme ja autuutemme. Se vahvistaa ja ravitsee hengellistä elämäämme. Jumalan sanasta uudestisyntyneiden

ravintona on totta sama, mitä sanoimme sanasta uudestisyntymisen siemenenä. Ihminen muuttaa luonnollisen ruoan sitä nauttiessaan olemukseensa kuuluvaksi, lihaksi ja vereksi. Sitä vastoin tämä hengen ja hengellinen ravinto, Jumalan sana, muuttaa kristityn tämän ravinnon luonteen mukaiseksi. Jumalan sana tekee kristityn mukaisekseen, mitä pidempään sitä puhtaammaksi, hurskaammaksi ja siveämmäksi, niin että hän pyrkii olemaan rehellinen Jumalan ja ihmisten kanssa ja koettaa palvella ja miellyttää Jumalaa ja lähimmäistä. Sana tekee uudestisyntyneen yhä lapsenmielisemmäksi, niin että vain yksi asia on hänellä silmämääränä, nimittäin hänen autuutensa (εἰς σωτηρίαν) ja se, mikä sitä palvelee ja edistää. Tämä ei ole mikään mekaaninen prosessi, vaan puhtaasti henkissiveellinen liike. Voimme myös sanoa, että tulemme sanan kaltaisiksi. Mutta sana on vaikuttava tekijä.

Sana vaikuttaa sydämessämme hyviä, pyhiä ja terveellisiä ajatuksia, toiveita ja aikoja. Se saa aikaan sekä hyvän tahtomisen että sen toteuttamisen. Kaikkein tärkeintä on kuulla, lukea, oppia ja tutkia sanaa kaikella ahkeruudella ja sydämen halulla. Uudestisyntynyt kaipaa itsestään tätä tervettä maitoa ja ravintoa, kuten vastasyntyneellä lapsukaisella on luonnollinen halu äidinmaitoon. Mutta koska meissä on vielä hidas ja heikko liha, tarvitsemme jatkuvasti tätä rohkaisua: Halatkaa tosiaan tätä puhdasta Jumalan sanaa, josta olette syntyneet ja joka ravitsee teidät iankaikkiseen elämään.

Apostoli lisää vielä Ps. 34:9:ään liittyen: εἴτερο ἐγεύσασθε, ὅτι χρῆστος ὁ κύριος (koska kerran olette maistaneet, että HERRA on hyvä). Konjunktioilla εἴτερο (koska kerran, koskapa) hän tuo esiin todellisen tosiasian. Kristityt ovat aina kokeneet sitä, mitä hän sanoo hengen puhtaasta maidosta. Sen tulee vetää ja kannustaa heitä yhä ahkerammin käyttämään Jumalan sanaa. Te olette maistaneet, niin apostoli sanoo. Meidän tulisi odottaa hänen jatkavan: "että HERRAN sana on hyvää". Sen sijaan hän panee maistamiselle toisen objektin ja kirjoittaa: "että HERRA on hyvä."

Sanalla ὁ κύριος (HERRA) hän tarkoittaa, kuten seuraavasta ilmenee, Herraa Kristusta. Kristus, HERRA, on sanassaan (*in, mit und bei seinem Worte*). Tietyksi Pietarilla on tässäkin mielessä evankeliumin sana. Sanallaan, evankeliumillaan, Kristus antaa itsensä meille syötäväksi, juotavaksi ja maistettavaksi. Se kertoo HERRAsta, että hän on hyvä. Χρῆστος (Kristus) on näet vilpitön, rehellinen, rehti, hyväsydäminen, sitten myös hyvä muita kohtaan, *benignus, benevolens* (suopea, hyvänsuopa). Sanan kautta pääsemme

ymmärtämään, että HERRA on hyvä, oikeamielinen eikä hänessä ole vääryyttä. Sanassa maistamme Jumalan, Vapahtajamme, ystävällisyyttä ja sävyisyyttä, joka on antanut itsensä alttiiksi meidän edestämme. Niin ennen muuta vahvistuu sanan kautta usko, joka tarttuu Kristukseen ja omistaa hänet, ja uskosta HERRAN hyvyuteen vuotaa kaikki hyvä ja oikea, todellinen hyväsydämyisyys, sävyisyys, lempeys, ystävällisyys. Tätä me kristityt olemme uudesta syntymästämme lähtien kokeneet runsaasti monin tavoin. Miksi emme siis soisi HERRAN anteliaan sanan runsaasti asua keskellämme ja itse tulla yhä enemmän suosiollisen HERRAMme kaltaisiksi, jotta Kristus saisi yhä runsaammin muodon meissä.

Luther lausuu sanan ἐγεύσασθ (maistaneet) johdosta: "Maistamista on uskoa sydämellä, että Kristus on lahjoittanut itsensä minulle ja tullut omakseni ja että minun syntini ja onnettomuuteni ovat hänen ja hänen elämänsä on minun. Kun se menee sydämeen, se maistuu. Miten sitten voin siitä iloita ja nauttia? Enkö olisi sydämestäni iloinen, jos joku ystävä lahjoittaisi minulle sata kultarahaa. Mutta se, jonka sydämeen se ei käy, ei voi siitä iloita. Sen sijaan se maistuu hyvältä niille, jotka ovat kuolinhädässä tai joita paha omatunto vaivaa. Sydän ja omatunto eivät voi tuskissaan kuulla mitään sitä suloisempaa. Silloin se on kärkeä sen perään, haistaa paistin tuoksun jo kaukaa eikä siihen kyllästy." (W² IX,1009s.)

Kohdan 2:1–3 kehotus kohdistuu hengellisen elämän kasvuun ja Jumalan sanan ahkeraan käyttöön, joka vaikuttaa kasvun ja edistää sitä.

Jakeet 2:4–10. *Ja tulkaa hänen tykönsä, elävän kiven tykö, jonka ihmiset tosin ovat hyljänneet, mutta joka Jumalan edessä on valittu, kallis, ja rakentukaa itsekin elävinä kivinä hengelliseksi huoneeksi, pyhäksi papistoksi, uhraamaan hengellisiä uhreja, jotka Jeesuksen Kristuksen kautta ovat Jumalalle mieluisia. Sillä Raamatussa sanotaan: "Katso, minä lasken Siioniin valitun kiven, kalliin kulmakiven; ja joka häneen uskoo, ei ole häpeään joutuva." Teille siis, jotka usotte, se on kallis, mutta niille, jotka eivät usko, "on se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, tullut kulmakiveksi" ja "kompastuskiveksi ja loukkauskallioksi." Koska he eivät tottele sanaa, niin he kompastuvat; ja siihen heidät on pantukin. Mutta te olette "valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, omaisuus kansa,*

Julistaaksenne sen jaloja tekoja⁹, joka on pimeydestä kutsunut teidät ihmeelliseen valkeuteensa; te, jotka ennen "ette olleet kansa", mutta nyt olette "Jumalan kansa", jotka ennen "ette olleet armahdetut", mutta nyt "olette armahdetut."

Apostoli jatkaa liittyen jakeen 3 sanaan ὁ κύριος (Herra): πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα... καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομῆσθε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱερότευμα ἅγιον (jonka elävän kiven tykö tulleina... itsekin elävinä kivinä rakentukaa hengelliseksi huoneeksi, pyhäksi papistoksi), jakeet 4–5a. Nyt tulee puheeksi aivan uusi käsite, nimittäin ajatus hengellisestä rakennuksesta, οἶκος πνευματικὸς (hengellinen talo, rakennus, temppele). Tähänastiset kehotukset oli suunnattu yksittäisille kristityille. Nyt puhutaan uskovista kristityistä kokonaisuutena, seurakunnaksi yhtyneinä. Ajatus rakennuksesta ja temppeleistä siirtyy heti kohta toiseen asiaan, nimittäin pyhään papistoon (ἱερότευμα ἅγιον). Nyt herää kysymys ennen muuta siitä, onko finiittiverbi οἰκοδομῆσθε (rakentukaa) kuten myös edellä oleva προσερχόμενοι (tykötulleet) käsitettävä indikatiivisena vain imperatiivisena eli sisältääkö koko jakso vain pelkän lausuman ja opetuksen vai kehotuksen.

Ensiksi mainittua kantaa edustavat esimerkiksi Gerhard, Bengel, Wiesinger, Hofmann, Burger ja Köhl, viime mainittua Luther, Huther, De Wette-Brückner, Schott, Fronmüller, Keil ja Soden. Ensiksi mainitun tueksi esitetään, että jakeessa 9, jossa seurakunnalle annetaan samanlaisia määreitä kuin jakeessa 5, puhutaan siitä, mitä Kirkko on *de facto*. Siinä sanotaan: te olette "valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, omaisuuskansa..." Varmasti tämä on Seurakunta, sen alusta, syntymästä ja kutsumisesta lähtien. Se siitä tuli jo uudestisyntymisen kautta. Se ei kuitenkaan sulje pois sitä, että Seurakunta tulee yhä enemmän ja täydellisemmin siksi, mitä se jo on. Presens οἰκοδομῆσθε (rakentukaa) samoin kuin presensin partisipi προσερχόμενοι (tykötulleet) viittaavat joka tapauksessa siihen, mikä tapahtuu nykyajassa riippumatta siitä, ymmärretäänkö tämä toteamuksena vai käskynä. Silloin myöskään jakeen 9 ilmaus ei ole esteenä sille, että apostoli vaatii tässä Seurakuntaa enentymään siinä, mitä se on.

⁹ Sanoja "jaloja tekoja" vastaa kreikassa ilmaus τὰς ἀρετὰς. Sille ei ole saksassa eikä suomessakaan löytynyt oikein sopivaa vastinetta, vaan selityksissä siitä käytetään vaihtelevia käännöksiä. Tässä sana ei merkitse Jumalan ominaisuutta, vaan hänen siunauksellisia tekojaan, 'voimatekoja', 'mainetekoja' (Ps. 106:2; 145:150:2).

Tämän viime mainitun käsityksen puolesta puhuu koko yhteys. Apostolin puhe on jo jakeesta 1:13 alkaen muodoltaan kehotusta. Mitä hän tässä lausuu ja opettaa, palvelee kehotuksen motivointia ja vahvistamista.

Yleisten kehotusten jälkeen seuraa jakeesta 2:11 alkaen erityisiä kehotuksia. Edelleen on otettava huomioon, että tarkoitusta ilmaisevat lauseet ἀνεύγκαι πνευματικᾶς θουσίας (tuomaan hengellisiä uhreja) jakeessa 5 ja ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε (julistaaksenne Jumalan suuria tekoja) jakeessa 9 sisältävät myös kehotuksen lukijalle. Silmäillessämme lyhyesti koko jaksoa 2:4–10 siitä pistää esiin sana ἱεράτευμα (papisto). Se on pääkäsite. Kristityt ovat uudestisyntyneitä. He ovat Jumalan lapsia. Kuitenkin kristillisen Seurakunnan jaloin nimitys on elävän Jumalan temppele, papisto.

Pietari kehottaa nyt Seurakuntaa kasvamaan yhä enemmän tähän kunniaan ja arvoon ja toteuttamaan yhä täydellisemmin tätä papillista luonnettaan tuomalla hengellisiä uhreja ja kuuluttamalla Jumalan suuria tekoja. Hän ei vaadi tässä mitään varsinaisesti uutta, vaan asettaa edellä kuvatut, uudestisyntymästä ja uskosta vuotavat kristilliset hyveet ja teot samalla ylevämmän otsikon alle kuvatessaan niitä papilliseksi toiminnaksi ja koko uskovien Seurakunnalle uskotun papillisen toimen toteuttamiseksi.

Ymmärrämme relatiivipronominin *v* (jonka) tässä demonstratiiviseksi suomen kielen tapaan ja käännäimme: "Tämän, elävän kiven, luokse tulleina... rakentukaa tekin elävinä kivinä hengelliseksi huoneeksi, pyhäksi papistoksi", jakeet 4–5a.

Verbi *προσ ρχε* *ι* (tulla luo) järjestyy tavallisesti datiivilla ja merkitsee 'lähestyä jotakuta', 'astua jonkun luo', 'astua johonkin suhteeseen tai kanssakäymiseen jonkun kanssa'. Rakenne kuvaa läheistä yhteyttä tässä merkityksessä: 'liittyä johonkin'. Apostoli kehottaa kristittyjä liittymään Kristukseen, joka tarjoaa itsensä heille sanassa. Kristukseen liittyminen ei ole muuta kuin häneen uskomista. Se merkitsee samaa kuin *πιστεύω ἐπ' αὐτῷ* (uskoa häneen) jakeessa 6.

Ilmaisu *πρὸς ὃν προσερχόμενοι* (tähän liittyvinä, tämän luo tulevina) liittyy jo seuraavaan objektin määritteeseen: *λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῶ ἐκλεκτὸν ἔντιμον* (elävään kiveen, tosin ihmisten hylkäämään, mutta Jumalan edessä valittuun ja kalliiseen). Kysymyksessä ei ole jokin mikä tahansa kivi, vaan aivan tietty kivi, jota siihen liittyvä appositioilause lähemmin kuvaa.

Tämä appositiolause ei ole varsinainen sitaatti, vaan se on vapaa käännös ja yhdistelmä Vanhan Testamentin ilmaisuista Psalmissa 118:22 ja Jes. 28:16:ssa.

Ensimmäinen kohta kuuluu tarkalleen täydellisenä seuraavasti: "Kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi." Pietari lainasi sitä sellaisenaan puhuessaan juutalaisten Suuren Neuvoston edessä, Apt. 4:11. Silloin apostoli osoitti, että tämä profetia oli täyttynyt Jeesus Nasaretilaisessa, jonka juutalaisten hallitusmiehet hylkäsivät ja ristiinnaulitsivat, mutta jonka Jumala herätti kuolleista ja teki Uuden Liiton Kirkon kulmakiveksi. Käsittelemässämme kohdassa apostoli käyttää vain psalmisanan ensimmäistä osaa ja yleistää sen sisällön. Hän kirjoittaa: ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοδεκιμασμένον (mutta ihmisten hylkäämän). Juutalaisten hallitusmiehet eivät tahtoneet Jeesuksen heitä hallitsevan ja antoivat hänestä hylkäystuomion. Se heijastuu ylipäätään siinä, kun ihmiset, luonnollinen ihmiskunta eli epäuskoinen maailma tuomitsee Jeesuksen. Maailma pitää häntä halpana ja hylkää hänet. Se ei halua tietää hänestä mitään Herranaan ja Vapahtajanaan.

Pietari asettaa sitten maailman tuomion Jumalan tuomion vastakohdaksi jatkamalla: παρὰ δὲ θεῶ ἐκλεκτὸν ἔντιμον (mutta Jumalalle valitun ja kalliin). Nämä ovat määreitä, jotka profeetta Jesaja Septuagintan mukaan antaa Messiaalle ennustuksessaan 8:16. Hän puhuu siinä kivistä, jonka HERRA on asettava Siioniin. Hän kuvaa tämän kiven nimenomaan kulmakiveksi. Kristus on ihmisten hylkäämä, mutta Jumalalle hyvin arvokas kivi. "Ihmiset pitivät sitä aikomaansa rakentamiseen kelvottomana ja panivat sen syrjään, mutta Jumalan tarkoittamaan rakennukseen se on valittu ja arvokas." Hofmann.

Vaikka apostoli ei ota kirjeseensä molemmille ennustuksille luonteenomaista ilmausta יהוה אלהינו, תבנה לנו בית, λίθο ἀκρογωνιαῖο (kulmakivi) elävän kiven kuvukseensa, niin hän kuitenkin jo tässä ajattelee tämän kiven rakennuksen, nimittäin tämän hengellisen huoneen (οἶκος πνευματικός) kulmakiveksi ja peruskiveksi jakeessa 5 viitatessaan juuri tähän tunnettuun profeettasanaan. Juuri ne Pietarin mainitsevat Kristuksen, kulmakiven, määritteet, jotka tästä saamme lukea, kuuluvat hänen kehotukseensa. Sen, että Kristus on maailman hylkäämä, mutta Jumalalle valittu ja korkeassa arvossa, on tarkoitus rohkaista ja kannustaa kristittyjä erottautumaan ihmisten yleisestä arvioinnista ja yhtymään Jumalan arviointiin, pitäytymään ja liittymään Kristukseen ja rakentamaan hänen varaansa tullakseen osallisiksi hänen kunnistaan.

Kristukseen, kulmakiveen, liitetään vielä toinen attribuutti: ζῶντα (elävän). Sitä vastaa kristittyjen kunnianimitys: ὡς λίθοι ζῶντες (elävinä kivinä). Tällä apostoli ei halua lausua ainoastaan, ettei hän tässä tarkoita tavallisia kiviä ja ettei hänellä ole mielessä kivrakennelma, vaan henkilöt. Tämä on itsestään selvää. Kristusta sanotaan eläväksi kiveksi, vastaavalla tavalla kuin edellä oli puhe Jumalan elävästä sanasta. Kristuksella, ihmiseksi tulleella Jumalan Pojalla, on elämä itsessään alun pitäen ja nimenomaan elämä sanan täydessä merkityksessä, ja sen jälkeen kun hänet tapettiin hänen lihansa kannalta, hän meni ylösnousemuksensa myötä myös inhimillisen luontonsa puolesta ja ruumiinsa puolesta hengelliseen, jumalalliseen, kirkastettuun elämään.

Kun kristittyjä kutsutaan samalla tavoin eläviksi rakennuskiviksi, niin heille luetaan myös hengellinen, jumalallinen elämä, joka tosin nyt vielä on sisäistä ja salassa olevaa. Olemme 2 Piet. 1:4:n mukaan tulleet osallisiksi jumalallisesta luonnosta. Mutta tätä uutta elämää ja olemusta meillä ei ole itsestämme käsin, vaan Kristuksesta, elävästä kulmakivestä ja elämän alkulähteestä käsin. Kristus on tehnyt meidät hengellisesti eläviksi Hengellään ja elävällä sanallaan. Hän on vaikuttanut meissä uskon, ja uskon kautta meidät on tehty Kristuksen kanssa eläviksi ja sen kautta olemme nousseet ylös. Ef. 2:8; Kol. 2:12. Uudestisyntymiseen liittyvä elämä on osallisuutta Kristuksen ylösnousemuselämään. Elävinä kivinä meidän tulee nyt liittyä Kristukseen, elävään kulmakiveen. Voimme myös sanoa: Meidän tulee rakentaa ristiinnaulitun ja ylösnousseen Kristuksen, Jumalan ja Ihmisen Pojan, varaan. Molemmat ilmaisut tarkoittavat uskoa ja luottamusta Kristukseen.

Tosin tämä on jo tapahtunut. Olemme jo silloin, kun meistä tuli kristittyjä, liittyneet Kristukseen eli rakentaneet hänen varaansa. Silloin Kristus, elävä kivi, itse veti meidät luoksensa. Kuten jo edellä oli puhe, apostolin kehoitus tähtää siihen, että me yhä kiinteämmin liitymme Kristukseen ja yhä lujemmin rakennamme hänen varaansa.

Merkitys on aivan sama, jos sanotaan, että kristityt liittyvät elävään kiveen, Kristukseen, tai että he rakentavat hänen varaansa. Verbiä οἰκοδομεῖσθε (rakentukaa) ei ole kuitenkaan tarkoitettu tässä ymmärrettäväksi samassa merkityksessä kuin rakentaa Kristuksen varaan. Olisihan tautologiaa ja vailla mieltä sanoa: liittyyssänne Kristukseen rakentakaa hänen varaansa. Myöskään sanan οἰκοδομεῖσθε (rakentukaa) perässä ei ole kohdetta, esimerkiksi ἐπ’ αὐτῷ (hänen varaansa). Sana οἰκοδομεῖσθε (rakentukaa) ei ole tässä itsenäinen käsite, vaan kuuluu läheisesti seuraavan nominin οἶκος

πνευματικὸς (hengellinen huone) yhteyteen. Sen pohjalla on puheentapa οἶκος οἰκοδομεῖ (rakentaa talo). Kristittyjen tulee rakentaa tai, jos sanan οἰκοδομεῖσθε käsittää puhtaasti passiivisesti, tulla rakennetuiksi hengellisenä huoneena eli hengelliseksi huoneeksi.

Mutta jos nyt joku kysyy, miten se tapahtuu tai miten sen tulee tapahtua, niin vastauksen antaa partisipilause πρὸς ὄν προσερχόμενοι (hänen luokseen tulleina). Liittyessään uskossa Kristukseen tai vastaavasti hänen varaansa rakentaessaan kristityt liittyvät *eo ipso* (juuri siten) keskenään yhteen yhdeksi rakennukseksi. Kun kivi toisensa jälkeen liittyy kulmakiveen, syntyy rakennus.

Mitä apostoli kristityiltä haluaa, on pohjimmiltaan vain tämä yksi asia, että he uskovat Kristukseen ja kasvavat siinä käyttämällä ahkerasti Jumalan elävää¹⁰ sanaa. Kun he niin tekevät, silloin täyttyy myös kehotus: οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς (rakentukaa hengelliseksi huoneeksi). Jumalan tarkoitus ja tahto on: ei siellä täällä hajallaan olevia eläviä kiviä, vaan nämä liittyneinä yhdeksi kokonaisuudeksi eli yhdeksi rakennukseksi; ei toisistaan erillään olevia kristittyjä, jotka toisistaan eristäytyneinä uskovat, elävät ja tulevat autuaiksi, vaan yksi kristikunta, uskovien kristittyjen yksi kokoontuminen ja yhteenliittyminen, yksi kristillinen Kirkko eli Seurakunta.

Tämä ajatus on jo kauan sitten toteutunut. Siitä saakka kun Kristukseen uskovia on ollut maailmassa, on myös yksi uskovien Seurakunta. Usko, joka yhdistää meidät Kristukseen, on juuri se, mikä yhdistää ja sitoo meidät kristityt keskenämmekin yhteen. Yhteinen usko, yksi henki ja yksi usko konstituoivat kristillisen Kirkon, ei mikään ulkonainen laitos tai organisaatio. Ulkonainen yhteenliittyminen, yhdessä rukoileminen, yhteinen työ ja yhteiselo ovat vasta yhden uskon myötä annettu ja asetettu sisäisen yhteyden seurausta ja vaikutusta. Aikaa myöten kristillinen Kirkko kasvaa jäsenmäärältään. Evankeliumi voittaa Kristukselle yhä uusia jäseniä. Tulemalla Kristuksen luo ja kääntymällä hänen puoleensa heidät samalla liitetään elävinä kiviä kirkkorakennukseen.

Kuitenkaan tässä kohden ei ole kysymys siitä ulkonaisesta kirkon kasvusta, jota apostoli Paavali kuvaa esimerkiksi Ef. 2:11ss.:ssa. Pietari tarkastelee uskovia kristittyjä, joita hänen kirjeensä koskee, Kirkkona, Seurakuntana, huoneena/temppelinä (οἶκος) sen myöhemmästä kasvusta riippumattomana ja nimenomaan hengellisenä

¹⁰ Jumala sana on aina olemukseltaan elävää riippumatta siitä muodosta, jossa se tulee meille.

rakennuksena (οἶκος πνευματικ ς). Koko rakennusta koossapitävänä ja kannattavana kulmakivenä on elävä Kristus, ylösnoussut, elävän Jumalan Poika. Kivet, joista rakennus on koottu, ovat hengellisesti eläviä, Hengen täyttämiä henkilöitä ja Jumalan Henki vallitsee läpi koko rakennuksen. Niinpä Kirkko on Jumalan asumus Hengessä eli elävän Jumalan temppeli Jumalaa ja Kristusta vihaavan maailman keskellä. Niin, tätä ovat uskovat kristityt olleet alusta alkaen. He ovat hengellinen huone, ja sellaisena heidän on määrä kasvaa jatkuvasti lisää. Jos he nyt vahvistuvat uskossa Kristukseen ja Hengessä, mihin apostoli heitä kehottaa, niin he vastaavat yhä täydellisemmin sitä tarkoitusta, joka heillä on Kirkon jäseninä (*membra ecclesiae*) ja kasvavat keskenään yhteen yhä lähemmin hengen ja uskon yhteytenä.

Pietari ei kehittele pidemmälle kuvaa rakennuksesta eli temppelistä, kuten Paavali tekee Efesolaiskirjeessä. Sen sijaan Pietari ottaa heti esiin erään toisen käsitteen, nimittäin ἱεράτευμα ἅγιον (pyhän papiston). Lutherin käännös *Priestertum* on tarkoitettu konkreettisesti merkityksessä *Priesterschaft* (papisto). Uskovat kristityt ovat toisaalta eläviä rakennuskiviä, joista Jumalan temppeli muodostuu, toisaalta Jumalan pappeja temppelissä.

Apostoli käyttää edelleen vanhatestamentillisiä käsitteitä. Se, mitä Israelin temppeli, papisto ja uhrin olivat ulkonaisina epätäydellisinä esikuvina, on nyt tullut Uudessa Liitossa täyttymykseen ja toteutunut kristityistä puheen ollen, ja täydellinen on samalla vastakohtana epätäydelliselle. Tarkoituksilmaisu εἰς ἱεράτευμα ἅγιον (pyhäksi temppeliksi) on kieliopillisesti vielä riippuvainen sanasta οἰκοδομεῖσθε (rakentukaa). Se on myös rinnakkainen sanoille οἶκος πνευματικ ς (hengellinen huone). Tämä toinen tarkoituseräys on liitetty ensimmäiseen εἰς prepositiolla, jotta se voidaan erottaa siitä samalla, kun puhe siirtyy välittömästi uuteen aiheeseen. Tarkasti ajatellen sanan οἰκοδομεῖσθε (rakentukaa) yhteyteen sopii vain οἶκος πνευματικ ς (hengellinen huone).

Merkitys on, että kristittyjen tulee liittymällä Kristukseen rakentua hengelliseksi huoneeksi ja kasvaa pyhäksi papistoksi. Kristityistä on jo uskon kautta tullut pappeja ja heidän tulee nyt ravitsemalla uskoansa Jumalan sanalla yhdistyä yhä lähemmin Kristukseen sekä pysyä sinä, mitä he ovat, siinä enentyä ja muodostua yhä enemmän sellaisiksi, mitä he ovat.

Uskovien kristittyjen suurin etuoikeus on olla ἱεράτευμα ἅγιον (pyhä papisto). He ovat Vanhan Liiton papiston *antitypos* (vastakuva, täyttymys). Vanhassa Liitossa pappuus rajoittui Aaronin sukuun.

Aaronilaiset papit olivat Jumalan palvelijoita temppelissä. Heidän etuoikeutensa oli lähestyä Jumalaa ja seistä Jumalan edessä. Heillä oli nimenä אֱלֹהֵינוּ הַנְּשִׁים (ne, jotka HERRAa lähestyvät) 2 Moos. 19:22 ja קָרְבֵי (jotka minua lähestyvät) 3 Moos. 10:3. Vrt. myös 3 Moos. 21:17,21,23ss. 2 Aik. 29:11:ssä sanotaan papeista ja leeviläisistä: "HERRA on valinnut teidät seisomaan hänen edessään..."

Vanhan Liiton pappeihinkin liitetään määräite 'pyhä' (שִׁדְדָה), sikäli kuin he olivat erotetut Jumalan määräyksellä pyhäkköpalveluun. Leeviläiset papit astuivat Jumalan eteen välittäjinä kansansa puolesta. Vrt. Hebr. 5:1. Tosin papit saivat käydä ulos ja sisään temppelin pyhään. Kaikkeinpyhin, jossa Jumala asui, oli heiltä esiripulla suljettu. Ylimmäinen pappi meni kerran vuodessa kaikkeinpyhimpään. Silloin peitti häneltäkin pyhän tilan täyttämä suitsutuspilvi ja -savu Israelin Jumalan, jonka valtaistuini oli kerubien yläpuolella. Niin erottavaa aitaa Jumalan ja ihmisten väliltä ei vielä ollut aivan otettu pois.

Mutta nyt on Kristus, oikea Välimies, tullut. Nyt Uudessa Liitossa on varjokuvasta tehty ruumis eli epätäydellinen on tehty täydelliseksi. Kristus on uhrannut itsensä syntisten ihmisten edestä ja on mennyt omalla verellään kaikkeinpyhimpään ja ilmestynyt Jumalan edessä ja siten avannut syntisille pääsyn Jumalan tykö. Kaikki, jotka uskovat Kristukseen, Välimieheen ja Lunastajaan ja jotka uskon kautta ovat tulleet osallisiksi kaikkien syntiensä anteeksiantamuksesta, ovat pappeja Jumalan edessä ja heillä on tuo korkea, pyhä oikeus lähestyä Jumalaa ja astua hänen eteensä, koskapa heidän syntinsä eivät enää erota heitä ja pidä heitä kaukana Jumalasta.

He ovat Jumalan Hengen sisäisesti uudistamia ja pyhittämiä, temmattuja pois tämän syntisen maailman jumalattomasta menosta ja asetettuja jumalalliseen menoon ja elämään. He ovat poikkeuksetta kaikki pappeja. Tässä ei ole eroa. Toisen ei enää tarvitse edustaa toista. Heikoimmallakin kristityllä, joka kuitenkin vilpittömästi uskoo Vapahtajaansa Jeesukseen Kristukseen, on vapaa, esteetön pääsy Jumalan luo. Missä ikinä hän on ja kulkee, hän on ja vaeltaa Jumalan edessä.

Tämä on pyhä papisto, pappisseurakunta, jonka asuinsijat eivät ole vain maan päällä eikä se ole vain toivioiretkellä taivaallista kotimaata kohti, vaan se on jo käynyt esiripun läpi kaikkeinpyhimpään, sen yllä on jo taivas avoinna ja se on aivan lähellä Majesteetin valtaistuinta. Seurakunta on lähempänä Jumalaa, kaikkein Korkeinta, kuin ihmisiä, joiden kanssa se täällä toimii ja asioi. Nyt apostoli haluaa, että kaikki kristityt kaiken aikaa muistavat tämän papillisen arvonsa, pitävät yllä suhteensa Jumalaan ja tulevat häntä yhä lähemmäksi. Se tapahtuu, kun

Kristuksen sana runsaasti asuu heidän keskellään ja kun he yhä lujemmin liittyvät Kristukseen ja riippuvat hänessä kiinni.

Kristikunnan tulee kaikkialla osoittautua myös pyhäksi papistoksi ja osoittaa teoin se asemansa, missä se on Jumalaan. Papinarvo ja pappisoikeudet lankeavat yhteen papinviran ja palvelustehtävän kanssa. Vanhan Liiton papiston päätoimi oli uhrata kansan syntien tähden Jumalalle. Uhrit olivat aineellisia eläinuhreja, jotka sinänsä eivät voineet ottaa pois syntiä. Ne palvelivat synnin hyvittämiseksi vain sen vuoksi, että Jumala oli ne määrännyt ja koska ne ennustivat Uuden Liiton paremmasta uhrista.

Uuden Liiton pappien virka on, kuten sanat ἀνεύγκαι πνευματικὰς θυσίας (uhrata hengellisiä uhreja) lausuvat, tuoda hengellisiä uhreja Jumalalle, jonka edessä he ovat ja vaeltavat. Samoin kuin kristityt itse oman persoonansa puolesta ovat syntyneet Jumalan Hengestä ja ovat täytetyt Hengellä ja muodostavat siis hengellisen huoneen ja ovat hengellisiä pappeja, niin myös heidän uhrinsa ovat hengellisiä.

Uurit ovat lähtöisin Hengestä ja ovat Jumalan Hengen vaikuttamia ja läpituokemia. Ne eivät ole enää synti- ja sovitusuhreria, koska synti on täydellisesti hyvitetty Kristuksen *yhdellä* uhrilla ja lopullisesti otettu pois. Ne ovat pelkkiä ylistys- ja kiitosuhreja. Kristittyjen päätehtävä on kaikkialla ylistää ja kiittää Kristuksen hankkimasta pelastuksesta. Heidän tulee kiittää Jumalaa sydämellä ja myös suulla. Niinpä Hebr. 13:15 lausuu: "Uhratkaamme siis hänen kauttansa Jumalalle joka aika kiitosuhria, se on: niiden huulten hedelmää, jotka hänen nimeänsä ylistävät."

Meidän tulee kuitenkin kiittää Jumalaa myös teoilla. Uuden Liiton hengellisiin uhreihin kuuluvat kristittyjen kaikki hyvät teot, jotka vuotavat Hengestä ja uskosta ja joilla he ylistävät Isäänsä taivaissa. Siihen kuuluu pyhä vaellus jumalanpelossa, kuten sitä kuvataan 1:13:sta lähtien. Se suuntautuu joka suhteessa Jumalaan ja siihen, että vaellamme kaikessa Jumalalle mieliksi.

Myös rakkauden ja veljesrakkauden teot, joihin apostoli on kehottanut 1:22:sta lähtien, ovat uhreja, joita tuomme Jumalalle. Ne näet tapahtuvat Jumalalle mieliksi, ylistykseksi ja kunniaksi. Luemme Hebr. 13:16:sta: "Mutta älkää unohtako tehdä hyvää ja jakaa omastanne, sillä senkaltaisiin uhreihin Jumala mielistyy." Koko Uuden Liiton jumalanpalvelus sisältyy Room. 12:1:n mukaan siihen, että kristityt antavat ruumiinsa Jumalalle uhriksi ja että jokainen kristitty asettaa Jumalan palveluun ruumiinsa kaikkine jäsenineen ja

voimiseen, silmänsä, korvansa, suunsa, kielensä, kätensä ja jalkansa eli itsensä kaikkineen, mitä hän on ja mitä hänellä on.

Näistä hengellisistä uhreista mainitaan vielä, että ne ovat Jumalalle otollisia Jeesuksen Kristuksen kautta (εὐπροσδέκτους θεῶ δια Ἰησοῦ Χριστοῦ). Sanojen δια Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen kautta) liittyminen sanaan εὐπροσδέκτους (mieluisia) on kieliopillisesti yksinkertaisinta ja luonnollisinta sekä parhaiten asiaa vastaavaa. Varmasti kaikki, mikä on Hengestä ja luonteeltaan hengellistä, miellyttää Jumalaa. Koska kuitenkin uskovissa kristityissä ja heidän teoissaan vielä riippuu kiinni liha ja vielä on niin paljon haluttomuutta, nyreyttä, velttoutta, turhuutta, välinpitämättömyyttä ja omanvoitonpyyntiä, mutta Jumala haluaa täydellisiä uhreja, niin myös heidän uhrinsa ja tekonsa ovat Jumalalle täysin otollisia ja mieluisia ainoastaan Jeesuksen Kristuksen kautta, joka omalla täydellisellä ansiollaan peittää heidän kaikki puutteensa ja tahransa.

Nyt perustellaan kristityille annettu kehotus sillä, että kristityt rakentuvat Kristukseen liittymällä hengelliseksi huoneeksi ja pyhäksi papistoksi. Sitä ei perustella ainoastaan raamattusitaatilla Jes. 28:16:sta, vaan myös sen selityksellä, johon on kudottu mukaan myös toisia Raamatun sanoja. Tämä käy ilmi jo edes nopeasti vilkaisemalla sanalla διότι (sillä) alkavia virkkeitä jakeissa 6–10. Tässä kuvataan lähemmin kristittyjen korkeaa kunniaa ja arvoa, erityisesti heidän papillisista luonnetaan ja esitetään se voimassa olevana nykyisenä asiointilana. Tähän perustuu edellä oleva kehottaminen.

Apostoli esittää ensiksi Kristukseen, hengellisen huoneen perus- ja kulmakiveen liittämänsä, määritteet ἐκλεκτὸν ἔντιμον (valitun, kalliin) voimassa oleviksi Raamatun sanoina. Hän siis osoittaa, kuinka Jumala itse arvioi Siionin laskemaansa kiveä. ἰότι περιέχει ἐν γράφῃ-ιδού τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν ἔντιμον (sillä Raamatussa on: katso minä asetan Siioniin kulmakiven, valitun, kalliin) jae 6. Hän lisää vielä profeettasanon lopun Septuagintan mukaan: καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ κατασχυθῆ (ja joka uskoo häneen, ei joudu häpeään).

Tässä lisäyksessä Uuden Liiton kulmakivi on samalla pelastuksen kallio. Uskovien Seurakuntaa, joka rakennetaan tälle kalliolle, eivät helvetin portitkaan voita. Rakennus on pysyvä, horjuttamaton. Seurakunta kasvaa kohden taivaallista autuutta (). Jae 2. Kuitenkin apostoli viivähtää seuraavassa kuvaten Kristuksen Kirkon nykyistä kunniaa, josta koko jakso puhuu. Hän jatkaa: ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν (teille, jotka uskotte, siis kunnia), jae 7. Sanalla ἡ τιμὴ (kunnia) hän selvästikin viittaa raamattusitaatin sanaan

ἐντιμον (kallis). Hän teroittaa kristityille, että se kunnia ja arvo, joka kulmakivellä on Jumalan luona, tulee heidänkin hyväkseen ja että he ovat siitä osallisia, koska he ovat Jumalan temppelin eläviä kiviä eli osia siinä temppelissä, jonka perustuksena on Kristus. Hän korostaa, että tämä kunnia on tullut uskovien eli niiden osaksi, jotka uskossa perustautuvat Kristukselle, viittaamalla profeetan sanaan ὁ πιστεύων (joka uskoo).

Mutta ennen kuin hän kehittelee eteenpäin sanoja ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν (teille, jotka uskotte, se on siis kunnia), hän asettaa uskovien kunniaa ja arvoa vasten epäuskoisten hirvittävän kohtalon: ἀπιστοῦσιν δὲ λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου (niille, jotka eivät usko, on se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, tullut kulmakiveksi ja kompastuskiveksi ja loukkauskallioksi). Myös epäuskoisille on rakentajien hylkäämä kulmakivi, Kristus, ristiinnaulittu, tullut kulmakiveksi, mutta eri merkityksessä kuin uskoville, jotka rakentuvat ristiinnaulitun ja ylösnousseen varaan hengelliseksi huoneeksi. Epäuskoisille siitä on tullut kulmakivi sanan huonossa merkityksessä, jonka teräviä reunoja vasten he törmäävät ja särkyvät palasiksi.

Apostoli selittää tämän tarkemmin kahdella seuraavalla ilmaisulla λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου (kompastuskivi ja loukkauskallio). Se ei tarkoita ainoastaan, että Kristus koituu epäuskoisille tuhoksi, "objektiiviseksi" tuhoksi, kuten useimmat uudemmat selittäjät esittävät. Tämä selitys ei tee oikeutta kielenkäytölle. Pietari heijastelee tässä profeetta Jesajan sanaa 8:14:ssä. Siinä sanotaan HERRAsta Sebaotista eli yhteyden mukaan Kristus Immanuelista, että hän on oleva Israelin kummallekin huoneelle eli katumattomalle Israelille loukkauskivi eli -kallio, נֶבֶן נֶבֶן וְצִוְר מְכֻשָׁר (kompastuksen kallio). Pietari kääntää nämä heprean nimit vapaasti, toisin kuin Septuaginta, selittäen ne samalla, kuten jo ennen häntä Paavali oli tehnyt Room. 9:33:ssa, johon hän nyt tässä todennäköisesti liittyy.

Verbi προσκόμ tarkoittaa 'törmätä johonkin', niin että kompastuu ja kaatuu. Substantiivi πρόσκ merkitsee estettä, *offendiculum*, johon törmätään ja jonka seurauksena kaadutaan. Siirretyissä merkityksessä käytetään verbiä προσκό ja nominia πρόσκ klassisessa kreikassa siveellisestä harha-askeleesta ja sen aiheuttamisesta. Sitä samaa πρόσκ merkitsee myös Uudessa Testamentissa, esimerkiksi Room. 14:20 ja 1 Kor. 8:9. Synonyymejä ovat Uudessa Testamentissa usein esiintyvät ilmaisut

σκανδ λ (pahentaa) ja σκ νδ λο (pahennus). Ensimmäisen mainitun Cremer määrittelee aivan oikein "jumalanvastaisen käytöksen aiheuttamiseksi ja sen aiheuttamaksi tuhoksi". Viime mainitun hän määrittelee siksi, "mikä antaa aiheen tuhoksi koituvaan käytökseen". Myöhemmässä kreikassa esiintyy tämän käsitteen eräs vivahde, esimerkiksi Polybioksella ja Diodorilla. Se merkitsee usein samaa kuin 'pahentua johonkin', 'tuntea itsensä hyläytyksi', 'kyllästyä', 'tulla haluttomaksi' (Schierlitz), 'pelästyä', 'säikähtyä', 'kammota' (*abhorre*, Grimm), ja πρῶσκ on kauhun ja vastenmielisyyden kohde. Sitä vastaten σκ νδ λο merkitsee myös sellaista, 'johon iljetyksenä pahennutaan', Matt. 16:23 (Cremer).

Tässä viimeisessä mainituksessa merkityksessä on nyt myös joka tapauksessa käsitettävä käsittelemässämme kohdassa sekä πρῶσκ että sen synonyymi σκ νδ λο. Kristuksesta on tullut epäuskoisille ja hänestä on aina tuleva heille kompastuskivi ja pahennuksen kallio. Tämä kivi on asetettu heidän tielleen. He eivät pääse sitä kiertämään. Koska he eivät halua sille rakentaa eivätkä uskoa Kristukseen ja tulla autuaiksi hänen kauttaan, tapahtuu, että he juoksevat sitä vastaan, törmäävät siihen ja loukkaantuvat, katkeroituvat ja ottavat hänet yhä enemmän pahakseen, kavahtavat häntä iljetyksenä, käyvät yhä vihamielisemmiksi häntä kohtaan ja niin lankeavat lopulta iankaikkiseen tuhoon.

Cremer: "Kristus on λίθος προσκόμματος (lankeemuksen kallio) niille, jotka eivät salli hänen koitua itselleen pelastukseksi, vaan häneen loukkaantuen kärsivät vahingon eli synnin ja rangaistuksen samalla kertaa, Room. 9:32–33; 1 Piet. 2:8, rinnakkaisilmaisuna vahvemmalle πέτρα σκανδάλου ilmaisulle. ῥῶσκ ja σκ νδ λο ovat aina myös Kristuksen ollessa pahennus aiheena jumalanvastaiseen käytökseen ja siitä aiheutuvaan tuhoon, ei koskaan yksistään viime mainittuun. Tuhoksi koitua törmäys Kristukseen ja häneen pahentuminen ovat epäuskon viimeinen kypsä hedelmä eli kuten voimme sanoa, epäusko sen korkeimmassa potenssissa, sen lopullisena täydellistymänä. Se on olennaisesti sama kuin lopullinen paadutustila. Muuten myös heprean ilmaisu מְשֻׁל (pahennus) sisältää molemmat seikat: Aiheutus synnin tekemiseen ja siksi myös tuhon syy. Delitzschkin kääntää Jes. 8:14:n juuri samoin kuin Paavali ja Pietari: "kompastuskivi ja pahennuksen kallio."

Tarkemmaksi selitykseksi ilmaisuille jakeissa 7b ja 8a apostoli liittää vielä relatiivilauseen: οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἁπειθοῦντες (kompastuvat, koska eivät tottele sanaa), jae 8b.

Sanojen τῷ λόγῳ (sanaa) asema sanan ἀπειθοῦντες (eivät tottele) edellä sekä se seikka, että οἱ προσκόπτουσιν (kompastuvat) ilman objektia sanoisi saman, mikä on jo ilmaistu sanoissa λίθος προσκόμματος (kompastuksen kallio), puoltaa sanojen τῷ λόγῳ (sanaa) yhdistämistä verbiin προσκόπτουσιν (kompastuvat), kuitenkin siten, että se määrittää myös sanaa ἀπειθοῦντες (eivät tottele).

Käännämme sen vuoksi: "Ne, jotka kompastuvat sanaan, koska eivät sitä usko." Epäuskoiiset kompastuvat Kristukseen. Mutta miten ja missä he tulevat kosketuksiin Kristuksen kanssa? Sanan kautta, Kristuksesta kertovan sanan kautta, evankeliumin kautta, joka kulkee halki maiden ja mantujen ja jota saarnataan juutalaisille ja pakanoille. Samassa sanassa, jossa Kristus antaa itsensä uskoville ja jossa hän antaa heidän nähdä hyvyytensä ja sitä maistaa (jakeet 2–3), hän astuu jokaisen lähelle, joiden korviin se tulee. Niin kuin ihminen asennoituu sanaan, hän suhtautuu myös Kristukseen.

Päädytään siis samaan tulokseen, sanotaanko Kristusta vai sanaa kallioksi, joka on pantu epäuskoisten tielle, niin että he törmäävät Kristukseen tai sanaan. Viime mainituksa toteutuu ensimmäinen; viime mainittu on todiste ensimmäisestä, mikä selitys näyttää sopivan tähän paremmin. Epäuskoiisista käytetään tässä nimeä ἀπειθοῦντες (tottelemattomat). πειθὸν on epäusko tottelemattomuutena evankeliumia kohtaan. Myös epäuskoiisille on tullut sana Kristuksesta, mutta he ovat sen torjuneet ja he ovat asettuneet sanan terveellistä vaikutusta vastaan. Niin he törmäävät sanaan ja pahentuvat siihen, jota he eivät kuitenkaan voi kokonaan saada pois mielestään. Mitä useammin sana tuodaan heidän lähelleen, sitä vastenmielisemmältä se heistä tuntuu ja sitä suurempi inho heidät täyttää heidän omaksi vahingokseen ja tuhokseen. Se on Jumalan sallimus.

Lauseen päätössanat εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν (mihin heidät on pantukin) liittyvät edellä oleviin sanoihin οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες (kompastuvat, jotka eivät tottele sanaa). Epäuskoiiset, jotka eivät kerta kaikkiaan halua totella sanaa, ovat Jumalan vanhurskaan tuomion mukaisesti määrättyt ja asetetut siihen, että he sanan vaikutuksesta katkeroituvat ja kovettuvat yhä enemmän, niin että pelastuksen sanasta tulee heille kuoleman haju kuolemaksi. Jumala jättää heidät lopulta heidän vääraan, paatuneeseen mieleensä. Sitä vakavammin apostoli ei voisi varoittaa epäuskosta ja evankeliumin halveksunnasta.

Apostoli asettaa jakeessa 9 taas epäuskoiiset uskovien vastakohtaksi, jotka elävät heidän parissaan muukalaisina ja kokevat

heiltä paljon kärsimystä selittämällä lisää lausetta jakeessa 7: "Teille taas, jotka usotte, kunnia." Hän kääntyy tässä suoraan kristillisten lukijoittensa puoleen sanomalla: "Te olette valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä kansa, omaisuuskansa." Saksan kielessä käytetään määräävää artikkelia, koska on olemassa vain yksi tällainen suku ja kansa. Miten paljon vastustajiaan ylempänä ovatkaan uskovat kristityt! Epäuskoiset ovat tässä maailmassa suuria herroja. Heillä on mahtia, kunniaa ja vaikutusvaltaa. Kristikunta taas on pieni lauma, jota epäuskoinen maailma halveksii samoin kuin heidän Herraansa ja Mestariaan Jeesusta Kristusta. Kuitenkin Jumalan silmissä tämä vastakohta on aivan erilainen. Epäuskoiset, jotka ovat juosseet päin kulmakiveä, Kristusta, ovat jo nyt joutuneet häpeään, makaavat maassa kuin pirstaleina, vihittyinä ikuisen tuhoon ja häpeään. Sitä vastoin Kristukseen uskovat ovat Jumalan edessä kalliita ja todellisuudessa Jumalan kansa. He eivät vain joskus kerran tule osallisiksi Jumalan kirkkaudesta, vaan he ovat jo nyt varustetut Jumalan arvonannolla ja kunnioituksella.

Kun lyhyesti silmää Kirkon kunnianimiä jakeessa 9, kiinnittyy huomio ensiksikin siihen, että apostoli tässä jälleen tarkastelee kristittyjä yhtenä kokonaisuutena, yhtenäisenä kansana, γένος, ἔθνος, λαός. Kristityt ovat maailmassa hajallaan ja kielen, aseman, säädyn ja sivistyksen puolesta erilaisia. He ovat ehkä kirkollisestikin toisistaan erillään, niin kuin sellainen ero voi olla kirkollinen velvollisuus. He eivät kuitenkaan saa unohtaa *una sanctaa*, johon kuuluvat kaikki ne, jotka sydämestään perustuvat Kristukselle, Jumalan Pojalle, pelastuksensa fundamentille. Tarkka vastakohta epäuskoisiin nähden, jotka törmäävät kulmakiveen Kristukseen ja lankeavat, kuuluisi varsinaisesti: Te sitä vastoin olette hengellinen rakennus, Herran tempeli, koska te olette rakentuneet Kristukselle, kulmakivelle. Apostoli kuitenkin asettaa tässä sen tilalle käsitteen "papisto". Sanalla ἱεράτευμα (papisto) on kaikki korostus myös jakeessa 9 samoin kuin jakeessa 5. Mitä ylistettävää ja kunnioitettavaa voidaan kristityistä sanoa, huipentuu huudahdukseen: Te olette kuninkaallinen papisto.

Jakeessa 9 luetellut kunnianimet ovat Vanhasta Testamentista. Pääkohta, jota Pietari heijastelee, on 2 Moos. 19:5–6: "Jos te nyt kuulette minun ääntäni ja pidätte minun liittoni, niin te olette minun omaisuuteni ennen kaikkia muita kansoja... kuninkaallinen papisto ja pyhä kansa." Hofmann lausuu tämän johdosta: "Mitä Israel oli Vanhan Liiton tavalla, sitä ovat nyt lukijat Uuden Liiton tavalla, nimittäin Jumalan Seurakunta." Tätä vastaan Keil on oikeutetusti sitä mieltä, ettei näitä kunnianimiä anneta Israelin kansankokonaisuudelle suoraan

eikä ehdoitta. Sanotaan: "jos te kuulette minun ääntäni ja pidätte minun liittoni" – silloin te olette minun omaisuuskansani. Myös toisessa vastaavassa Jumalan sanassa 5 Moos. 7:6 sanotaan: "Sillä sinä olet Herralle, Jumalallesi, pyhitetty kansa; Herra, sinun Jumalasi, on valinnut sinut olemaan (לְקָרְבָנִי) hänelle omaisuuskansa."

Tässä mainitaan Israelia koskevan Jumalan valinnan tarkoitus ja päämäärä. Kumpikaan näistä lausumista ei sisällä mitään mainintaa siitä, mitä Israel nyt on kansana, vaan lupauksia, jotka koskevat uskollista, uskovaa Israelia. Kuten Keil ja Hutter oikein arvioivat, ne ovat täyttyneet uskollisessa ja uskovassa, juutalaisista ja pakanoista koostuvassa kristikunnassa. Kun toisaalta Israelia kuvataan Profeetoissa suorastaan valittuna kansana ja vastaavasti, niin yhteyden mukaan kysymyksessä on oikeanlaatuinen Israel eli hengellinen Israel. Tällä Israelilla, joka uskoi tulevaan Kristukseen, epäilemättä oli jo osallisuus uskon kautta Uuden Liiton Seurakunnan kunniaan ja arvoon. Vanhassa ja Uudessa Liitossa on vain yksi Jumalan kansa. Apostolin jakeessa 9 uskoville kristityille antamat korkeat kunnianimet kantavat Uuden Liiton leimaa. Öhler: "Nimet 'pyhä kansa', 'pappisvaltakunta', 'omaisuuskansa' (2 Moos. 19) ovat nimiä, jotka ovat täynnä tulevaisuutta. Ne ovat ennustavia tyποksia (esikuvia) siitä, mikä on tuleva."

Apostoli ei lainaa tällä kohden sanatarkasti Vanhan Testamentin sanoja. Myöskään se, mikä on saatu 2 Moos. 19:sta, ei ole varsinainen sitaatti, vaan Pietari käyttää Vanhan Testamentin ilmaisuja kristittyjen kunnianimistä ja arvosta. Niinpä hänen kristityille antamansa ensimmäinen kunnianimi, γένος ἐκλεκτόν (valittu suku) ei ole osa 2 Moos. 19:5–6:ta eikä mitään muutakaan Raamatun sanaa, vaan se vastaa vain sisällöltään sellaisia profeettasanoja, joissa mainitaan Israel ja nimenomaan oikea, uskova Israel, HERRAn palvelija, jonka HERRA on valinnut, kuten esimerkiksi Jes. 43:10,20; 44:1,2; 45:4ss. Sana ἐκλεκτόν samoin kuin heprean בְּחִירָה (valittuni) ja אֱשֶׁר בְּחִירָתִי (jonka minä valitsin) on merkitykseltään sama kuin ἐκλεκτοῖς (valituille) 1:1:ssä.

Uskovien kunnia ei ole satunnainen suosionosoitus eikä etusijan antaminen, vaan se on alkuperältään ikivanha. Jumala on ne, jotka nyt uskovat Kristukseen, ennen maailman perustamista valinnut itselleen maailmasta olemaan sitä, mitä he nyt ovat ja mitä he tulevat kerran olemaan. Sanalla γένος (suku) tähdennetään, että valitut muodostavat kokonaisuuden, yhtenäisen suvun. Jumala on alun alkaen valinnut itselleen yhden ikuisen Kirkon. Iankaikkinen valinta koskee yksilöitä ja koskee jokaista yksittäistä valittujen henkilöä, mutta Jumala on

samalla iankaikkisessa valinnassaan ja iankaikkisessa päätöksessään asettanut kaikkien paikkojen ja aikojen valitut yhdeksi suvuksi (*genus*), joka on erotettu kaikista maailman suvuista. Mikä kunnia nyt onkaan hajalla oleville, yksinäisille, halveksituille muukalaisille kuulua tähän valittuun sukuun!

Tällä svulla on, kuten toinen kunnianimi lausuu, papillis-kuninkaallinen luonne. Me kristityt olemme 1:2:n mukaan kutsutut kuuliaisuuteen totuutta kohtaan ja valitut vihmottaviksi Kristuksen verellä ja siten myös papilliseen asemaan Jumalaan nähden. Se on uskon ja vanhurskauttamisen seurausta. Pappeutemme on Jumalan iankaikkisuudessa säätämä.

Vastaava heprean ilmaus 2 Moos. 19:6:ssa on מִלְכָּה כֹהֵנִים (pappien kuninkuus). Emme käsitä sitä papeista koostuvaksi kuningaskunnaksi tai yhteisöksi, vaan ymmärrämme vanhojen juutalaisten ja kristillisten selittäjien kanssa sekä Keiliin, Wiesingeriin ja eräisiin muihin liittyen sanan מִלְכָּה kuninkuudeksi "kuninkaallisen vallan, korkeuden ja arvon sisällyksenä".

Apostolin omaksuma kreikkalainen käänös βασιλειον ἱεράτευμα (kuninkaallinen papisto) tarjoaa olennaisesti saman merkityksen – kuitenkin siten, että peruskäsite, papinarvo, tulee siinä vielä enemmän esille. Kristityt ovat kuninkaallinen papisto. Se ei tarkoita: "papisto, joka kuuluu Herralle, kuninkaalle" tai "jolla on ruhtinaallista arvoa", vaan joka on "olemukseltaan kuninkaallinen". He ovat kuin Herra Kristus, oikea Melkisedek, samalla pappeja ja kuninkaita. Vrt. Ilm. 1:6 ja 5:10.

Edellä jakeessa 5 käsitelimme, mitä Uuden Liiton ἱεράτευμα (pappeus) sisältää, kuinka aaronilainen pappeus on sen esikuva ja kuitenkin samalla sen vastakohta. Uskovat kristityt ovat pappeja Jumalan edessä. Heillä on vapaa pääsy Jumalan tykö. He seisovat Jumalan edessä ja toimivat hänen kanssaan. He muodostavat kaikki yhdessä pappissuvun. Heillä kaikilla on samat oikeudet Jumalan edessä. Heillä on samalla kuninkaallinen kunnia ja arvo, kuten attribuutti βασιλειον (kuninkaallinen) ilmaisee. Tämä ylittää rutkasti Vanhan Liiton pappeusidean. Heidän kuninkaallinen arvonsa on seurausta heidän papillisesta arvostaan. Uskovilla kristityillä, jotka Kristuksen kautta ovat sovitetut Jumalan kanssa ja ovat aivan lähellä Jumalaa ja hänen kanssaan mitä läheisimmässä yhteydessä, on sen vuoksi myös valta ylitse kaikkien jumalanvastaisten voimien ja he vallitsevat Kristuksen kanssa syntiä, kuolemaa ja perkelettä.

Kristikunta, koska se käyttää Jumalan voimaa, voi vallita myös maailmaa ja yksimielisellä rukouksellaan määrätä maailman kulkua ja sen kohtaloita. Se on vastustajiaan vahvempi ja voi rukouksillaan ja anomisillaan tukahduttaa ja ehkäistä sekä sittenkin voittaa Jumalan voimalla maailman kaiken vihamielisyyden, vaikka Jumala antaakin heidän kärsiä vähän aikaa. Kaikki on alistettu heidän alleen; kaiken täytyy palvella heidän parastaan. Tämä kristikunnan papilliskuninkaallinen kunnia on nyt vielä salassa ja tulee ilmi vasta Jumalan valtakunnan täydellisyydessä. Silloin valittujen suuri, täydellinen joukko yhtyenä pyhien enkeleitten joukkoon on seisova ja palvoen rukoileva Jumalan ja Karitsan valtaistuimen edessä sekä hallitseva ja viettävä voitonjuhlaa Kristuksen kanssa iankaikkisesti. Ilm. 5:6–14.

Kristittyjen kolmas kunnianimi ἔθνος ἁγίων (pyhä kansa) vastaa sanaan ἁγίων (pyhä) ilmaisussa εἰς ἱερότευμα ἁγίων (pyhäksi papistiksi) jakeessa 5. Mitä Israelin oli määrä olla Jumalan määräyksestä (2 Moos. 19:6; 5 Moos. 7:6; 14:2,21; 26:19; 28:9) eli שְׂרָפָה עַם (pyhä kansa) ja mitä Jumala vaati jo Vanhan Testamentin liittokansalta: "Olkaa pyhät, sillä minä olen pyhä" (1:16), sitä Uuden Liiton Seurakunta on teossa ja totuudessa. Tosin myös tässä on otettava huomioon, että myös jo Vanhan Liiton hengellinen Israel oli tällainen. Me kristityt olemme Pyhän Hengen pyhittämiä sanalla ja uskolla, temmatut pois tästä syntisestä maailmasta ja asetetut hengelliseen, jumalalliseen oloon, niin kuin 1:2:n mukaan olemmekin valitut Hengen pyhitykseen. Jumalan Henki asuu ja vaikuttaa meissä sekä pyhittää ja uudistaa meitä päivästä toiseen.

Pyhyys on Jumalan huoneen, erityisesti Jumalan pappien kaunistus. Se ei myöskään jää täysin salaan. Pappiskansa, joka taukoamatta on ja vaeltaa Jumalan edessä ja toimii hänen kanssaan, heijastaa Jumalan pyhyyttä, kuten vastaavasti Mooseksen kasvot säteilivät sen jälkeen, kun hän oli ollut Jumalan kanssa 40 päivää ja 40 yötä. Se on kuin kirkas valo tässä pahassa sukukunnassa. Tosin kristikunnassa on vielä paljon ryppejä ja tahroja. Ne eivät kuitenkaan kokonaan pimennä sen hengellistä, jumalallista laatua. Voi aistia jotakin siitä, että tässä suvussa ja kaikissa sen jäsenissä, heikoimmissakin, elää toinen henki kuin maailmassa ja sen lapsissa. Siitä, joka sisäisesti todella kuuluu Jumalan kansaan, löytyy kuitenkin kaikista puutteista ja raihnaisuudesta huolimatta tämä tuntomerkki: taistelu syntiä vastaan, pyrkimys pyhyyteen ja oikeaan Jumalan mielen mukaan.

Lopulta sekin määräys, että Israel on oleva omaisuuskansa, $\eta\lambda\lambda\theta$ (2 Moos. 19:5; 5 Moos. 7:6), $\lambda\alpha\omicron\varsigma \epsilon\iota\varsigma \pi\epsilon\omicron\iota\pi\omicron\iota\eta\sigma\iota\nu$, toteutuu kristikunnassa, niin kuin se toteutui jo Vanhan Liiton uskovassa Israelissa. Alkuperäiset käsite-erot sanojen $\gamma\acute{\epsilon}\nu\omicron\varsigma$ (suku, kansa), $\acute{\epsilon}\theta\nu\omicron\varsigma$ (pakanakansa), $\lambda\alpha\omicron\varsigma$ (Jumalan kansa) ovat kielenkäytössä suuresti himmentyneet eivätkä tule tässä kohdassa kysymykseen. Jumala on alussa valinnut Kirkkonsa omaisuudekseen. Tämä sisältyy jo käsitteisiin $\acute{\epsilon}\kappa\lambda$ (valita), $\acute{\epsilon}\kappa\lambda\epsilon\kappa\tau \varsigma$ (valittu). Kun apostoli Kirkon arvoa kuvatessaan ottaa vielä kerran esille Jumalan omistusoikeuden, niin hän haluaa sillä osoittaa, että sen, minkä Jumala on valinnut, täytyy pysyä hänen omanaan, ja se on oleva hänen omansa ajassa ja ikuisuudessa. Jumala ei luovu omaisuudestaan, kansastaan. Kristikunnan vastustajat, sen uskon ja autuuden viholliset eivät koskaan onnistu riistämään Jumalalta tätä hänen kallista omaisuuttaan. Niin Pietari jo kirjeensä alussa (1:5) antoi valituille muukalaisille vakuutuksen siitä, että heidät tullaan Jumalan voimasta uskon kautta säilyttämään autuuteen.

Jakeen 9b finaalilause $\acute{\omicron}\pi\omega\varsigma \tau\acute{\alpha}\varsigma \acute{\alpha}\rho\epsilon\tau\acute{\alpha}\varsigma \acute{\epsilon}\xi\alpha\gamma\gamma\epsilon\iota\lambda\eta\tau\epsilon \tau\omicron\upsilon \acute{\epsilon}\kappa \sigma\acute{\omicron}\tau\omicron\upsilon\varsigma \acute{\upsilon}\mu\acute{\alpha}\varsigma \kappa\alpha\lambda\acute{\epsilon}\sigma\alpha\nu\tau\omicron\varsigma \epsilon\iota\varsigma \tau\omicron \theta\alpha\upsilon\mu\alpha\sigma\tau\omicron\nu \acute{\alpha}\upsilon\tau\omicron\upsilon \varphi\omega\varsigma$ (julistaaksenne sen jaloja tekoja, joka on kutsunut teidät pimeydestä ihmeelliseen valkeuteensa) sisältää neljä keskenään samanlaatuista kunnianimeä, erityisesti pääkäsitteen $\iota\epsilon\rho\acute{\alpha}\tau\epsilon\upsilon\mu\alpha$ (pappuus).

Tämä lause kertoo, mihin Jumala on pyrkinyt kristikunnalle annetulla kunnialla ja arvolla. Se sisältää samalla pareneisiin (kehotuksen) samoin kuin finaalilause $\acute{\alpha}\nu\epsilon\nu\acute{\epsilon}\gamma\kappa\alpha\iota \pi\nu\epsilon\upsilon\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{\alpha}\varsigma \theta\upsilon\sigma\iota\acute{\alpha}\varsigma$ (uhraamaan hengellisiä uhreja) jakeessa 5. Apostoli sisällyttää tähänkin kristityn tilan kuvaukseensa jälleen kehotuksen. Kristittyjen tulee osoittautua myös siksi, mitä he ovat, nimittäin Jumalan kansaksi, pyhäksi kansaksi ja kuninkaalliseksi papistoksi ja sellaisena toimia. Vanhan Liiton pappien päätehtävä oli uhrata Jumalalle kansan puolesta. Kristityt toteuttavat pappisoikeuttaan tuomalla Jumalalle hengellisiä uhreja. Tämä lausuttiin jakeessa 5.

Leeviläisten pappien oikeuksiin kuului myös lain opettaminen kansalle. 5 Moos. 17:11. Kristityt täyttävät papillisia oikeuksiaan maailmassa opettamalla toisia ja opastamalla tietämättömiä. Tätä apostoli nyt korostaa. Kristittyjen suhde maailmaan, joka tulee esiin läpi koko seuraavan jakson, tulee jo tässä esiin. Verbin $\acute{\epsilon}\xi\alpha\gamma\gamma \lambda \epsilon$ (julistaa) käsitämme sen alkuperäisessä merkityksessä 'julistaa julki' (Cremer), *foris vel foras nunciare, divulgare* (tehdä tunnetuksi) (Grimm), *is qui foris sunt nuntiare quae intus fiunt*, Xenofonin mukaan (*Anab.*2,4,21 (Huther)). Meidän kristittyjen tulee

saattaa tiedoksi muille se, minkä itse olemme oppineet ja uskoneet. Meidän ei tule pitää itsellämme sitä, mikä on sisällämme, vaan huutaa se julki maailmaan. Julistuksen kohteeksi mainitaan Jumalan suuret teot (ἄρετα). Vastaavasti sanotaan Jes. 43:21: "Kansa, jonka minä olen luonut, on julistava minun mainetekojani", (יְהוָה יְקַדְּשׁוּךָ אֱלֹהֵינוּ).

ἄρετα on jonkun erinomaisuuden ja kiitettävyyden varsinainen sisältö (Hofmann, Burger). Jumalan pappeina meidän tulee kertoa maailmalle, että se Jumala, jonka edessä seisomme ja jota palvelemme, on pyhä ja vanhurskas Jumala, jolle ei jumalattomuus kelpaa ja joka on tuomitseva kunkin hänen tekojensa mukaan. Jumalan pappeina meidän tulee kuitenkin ylistää maailmalle ennen kaikkea Jumalan hyvyyttä, hyväntahtoisuutta, laupeutta ja armoa, jota itse olemme saaneet kokea. Gerhard ymmärtää Jumalan hyveillä *Dei attributa, quae in opere gratuita vocationis et in toto negotio salutis nostrae relucet* (Jumalan ominaisuuksia, jotka loistavat armollisen kutsumisen teossa ja koko pelastuksemme asiassa).

Tämä sisältyy Jumalan kuvaamiseen seuraavassa: τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς (joka on pimeydestä kutsunut teidät ihmeelliseen valkeuteensa).

(kutsuminen) merkitsee tässäkin, kuten 1:15:ssä ja 5:10:ssä sekä kaikkialla Paavalilla "vaikuttavaa, tuloksellista kutsua", kuten yleisesti myönnetään, ja on asiallisesti sama kuin kääntymys, kuten myös lausumat ἀναγεννήσας ἡμᾶς (joka on uudestisynttänyt teidät) 1:3:ssa ja ἀναγεγεννημένοι (uudestisyntytyt) 1:23:ssa. Jumala on kutsunut meidät pois pimeydestä ja kutsunut ja vetänyt meidät sisään valoonsa evankeliumin kutsuhuudolla ja tuonut meidät pimeydestä valoonsa.

Rinnakkaiskohta on Kol. 1:13: ὃς ἐρρούσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ (joka on pelastanut meidät pimeyden vallasta siirtänyt rakkaan Poikansa valtakuntaan). Vrt.

(kutsua) verbin selitystä Roomalaiskirjeen kommentaarissani (s. 390ss.)¹¹. Yhteyden mukaan pimeydellä tarkoitetaan aikaisempaa onnetonta tilaa synnin alaisuudessa ja Jumalan valkeudella puolestaan, kuten Joh. 1:4ss:ssa, Jumalan antamaa pelastusta eli Jumalan armoa Kristuksessa eikä Jumalan pyhyyttä, kuten esimerkiksi 1 Joh. 1:5:ssä. Tämä Uuden Liiton pelastus on ihmeellinen, koska se ylittää kaiken ajattelumme ja käsityskykymme.

¹¹ Suomennos s. 345ss.

Useimmat selittäjät ovat oikein havainneet, että Pietari kuvaa tässä lukijoitaan nimenomaan pakanakristittyinä, jotka ovat pakanuuden pimeydestä siirretyt Jeesuksen Kristuksen valtakuntaan eli Uuden Liiton armon valtakuntaan.

Vastakohtaa sanojen "ennen" ja "nyt" välillä apostoli kuvaa vielä jakeessa 10 sanoilla: οἱ ποτε ο λαός, νῦν δὲ λαός θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες (jotka ennen ette olleet kansa, mutta nyt olette Jumalan kansa, jotka ette olleet armahdetut, mutta nyt olette armahdetut). Tämä heijastelee Hoos. 2:25:tä, Osoitimme Room. 9:25:n selityksessä, että Hoosea on tässä ennustanut pakanoiden kääntymyksen (vrt. Roomalaiskirjeen kommentaariani, s. 462 ss., suomennos s. 408ss.), kuten Paavalikin samoin liittää tämän profeettasanan pakanoiden kutsumiseen.

Molemmat lausumat "ei kansa" ja "ei armahdettu" ovat, kuten Wiesinger oikein toteaa, suhteessa Jumalaan. Olisi outoa, jos apostoli olisi halunnut sanoa, kuten useat selittäjät olettavat, että lukijat sitä ennen olisivat olleet vailla kaikkea sitä, mikä kuuluu kansalle, ilman kaikkia kansan peruslakeja. Heparan ilmaisu מִי שֶׁנֶל (ei kansani) ja sen vastakohta λαός θεοῦ (Jumalan kansa) asettavat kaiken epäilyn ulkopuolelle, että Pietari tarkoitti ilmaisulla ο λαός (ei kansa) vain sitä, etteivät lukijat ennen olleet Jumalan kansa ja että he olivat vieraita Israelin teokratialle (τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραήλ), Ef. 2:12. Mutta nyt he ovat Jumalan kansa. Sitä ennen he eivät olleet armahdettuja, vaan Jumalan vihan alla, mutta nyt he ovat saaneet armon. Juuri sitä, mitä heille itselleen on tapahtunut, tulee heidän oikeina Uuden Liiton pappeina julistaa ympäröivälle maailmalle, tietysti siinä tarkoituksessa, että vielä monet sielut pelastuisivat heidän tavallaan pimeydestä ja tuhosta sekä tulisivat osallisiksi siitä autuudesta, minkä Kristus on heillekin hankkinut.

Luther: "Papin kuuluu olla Jumalan lähettiläs ja julistaa Jumalan käskystä hänen sanaansa. Teidän tulee saarnata sitä Jumalan hyvää ja ihmeellistä tekoa, jonka hän on tehnyt teitä kohtaan, kun hän toi teidät pimeydestä valoon. Se on korkein papinvirka. Saarnanne tulee olla sitä, että veli julistaa toiselle Jumalan voimallisia tekoja, kuinka te olette lunastetut synnistä, helvetistä ja kuolemasta sekä kaikesta pahasta ja kutsutut iankaikkiseen elämään. Siis teidän tulee opettaa toisillekin, kuinka he pääsevät sellaiseen valkeuteen. Kaiken tulee suuntautua siihen, että opitte tuntemaan, mitä Jumala on teille tehnyt, ja pidätte ensiarvoisena julistaa sitä julkisesti ja kutsua jokaista valkeuteen, johon teidät on kutsuttu. Missä näette ihmisiä, jotka eivät tätä tiedä, teidän tulee heitä ohjata ja opettaa heille, kuten itse olette

oppineet, eli kuinka Jumalan hyvyydestä ja voimasta heidän on tuleminen autuaiksi ja pääseminen pimeydestä valoon...

Huomaamme siis, että ensimmäinen ja tärkein virka meille kristityille on julistaa Jumalan hyviä tekoja. Mitä nyt sitten ovat ne Jumalan hyvät ja jalot teot, joita hän on osoittanut? Ne ovat niitä, kuten usein olemme sanoneet, että Kristus on Jumalan voimasta niellyt kuoleman, syönyt helvetin ja juonut tyhjiin synnin ja on asettanut meidät iankaikkiseen elämään: Nämä ovat sellaisia suuria hyviä tekoja, joita kukaan ihminen ei pysty käsittämään, saati tekemään. Sen tähden sillä ei ole mitään arvoa, että meille kristityille saarnataan ihmisoppia, vaan meille tulisi saarnata siitä voimasta, millä perkele, synty ja kuolema voitetaan."

Useat selittäjät kiinnittävät oikeutetusti huomiota siihen, että "julistamiseen" sisältyy myös kristittyjen tekoja, koska kristittyjen elämässä heijastuvat Jumalan hyvät teot. Kristittyjen hyvillä teoilla on kahdenlainen merkitys: Ne ovat uhreja, joita tuomme Jumalalle, ja teonsaarna lähimmäisillemme.

Yleinen hengellinen pappeus ja Kirkon virka

Monissa kommentaareissa on kirjeen tässä, erityisesti jakeita 2:5 ja 2:9 selitettäessä, lyhyempi tai pidempi esitys kaikkien kristittyjen yleisestä pappeudesta ja sen suhteesta Kirkon virkaan.

Huther lausuu seuraavasti Kühlin yhtyessä häneen: "Tässä lausutun yleisen pappeuden idean kanssa ei ole ristiriidassa vain katolinen oppi erityisestä pappeudesta, vaan myös jokainen oppi sanan ja sakramenttien jakamisen virasta, joka sen haltijoille lukee jollain tavoin jumalalliseen mandaattiin nojaavan, pelastuksen välittämiseen välttämättömän (papillisen) merkityksen seurakunnassa."

Wiesinger päätelee käsittelemästämme kohdasta, jonka mukaan kaikki kristityt ovat velvoitetut julistamaan evankeliumia, sen käsityksen, että kirkollinen virka on puhtaasti inhimillinen säädös ja järjestys. Me puolestamme teemme täyttä totta kaikkien uskovien yleisestä hengellisestä pappeudesta, jota ei kukaan toinen teologi ole tuonut niin kirkkaaseen valaistukseen kuin Luther. Samalla korostamme, että kaikilla kristityillä on oikeus ja velvollisuus Jumalan pappeina julistaa jokaiselle, ystävälle ja viholliselle, Jumalan jaloja tekoja, eli mikä on sama asia, saarnata evankeliumia, niin että kaikessa evankeliumin julistamisessa on pelastava voima, myös silloin, kun se tulee tavallisen maallikon suusta.

Tätä Luther korostaa sekä edellä olevassa lainauksessa että usein muutenkin. Kirjoituksessaan *Messun väärinkäytöstä* hän mm. lausuu seuraavasti: "Paavali sanoo 2 Kor. 3:6:ssa: 'Joka on tehnyt meidät kykeneviksi olemaan Uuden Liiton palvelijoita, ei kirjaimen, vaan Hengen.' Pyhä Paavali on lausunut nämä sanat kaikille kristityille tehdäkseen heistä kaikista Hengen palvelijoita. Hengen palvelija saarnaa armoa ja syntien anteeksiantamusta; samoin kuin kirjaimen palvelija saarnaa lain sanaa. Jälkimmäinen kuuluu Moosekselle, edellinen Kristukselle. Pietari sanoo kaikille kristityille: '... julistaaksenne sen voimaa, joka on kutsunut teidät pimeydestä ihmeelliseen valkeuteensa', 1 Piet. 2:9. Koskapa kaikki kristityt ovat kutsutut pimeydestä, jokainen on velvoitettu kuuluttamaan sen voimaa, joka on hänet kutsunut." (Erl. 28, s. 47.) Edelleen Psalmin 110 selityksessä: "Mikä on nyt sellainen pyhä kaunistus eli papinpuku, jolla kristikunta on koristeltu ja jota sanotaan pyhäksi saarnaviraksi. Ei

mikään muu kuin nuo kauniit, jumalalliset, moninaiset Pyhän Hengen lahjat (kuten pyhä Paavali ja Pietari sanovat), jotka annetaan kristikunnalle sitä varten, jotta niiden kautta opittaisiin tuntemaan Jumala ja ylistettäisiin häntä, mikä tapahtuu etupäässä evankeliumin saarnan kautta." (Erl. 40, s. 124.)

Luterilainen tunnustus käsittelee perusteellisesti sitä, että Kristus on antanut taivaan valtakunnan avaimet koko joukolle eli koko Kirkolle. Siten kaikilla opetuslapsilla eli kaikilla uskovoilla on valta ja käsky "saarnata evankeliumia, julistaa syntien anteeksiantamusta, jakaa sakramenteja ja sitoa jumalattomat synteihinsä" (Müller s. 332 ss; ks. myös GA, s. 480; TK 1990, s. 288,31).

Tästä puhuessamme emme sivuuta sitä toista seikkaa, että Raamattu toisaalla selvästi ja määrätietoisesti todistaa, että myös julkinen saarnavirka eli Kirkon virka perustuu jumalalliseen oikeuteen ja on Jumalasta peräisin. Sitä Paavali opettaa esimerkiksi kohdissa Apt. 20:28; 1 Kor. 12:28; Ef. 4:11. Sitä opettaa Pietari kehottaen kristittyjä 1 Piet. 5:1ss:ssa olemaan alamaisia presbyteereille eli seurakunnan vanhimmille. Emme näe tässä kaikille kristityille annettujen oikeuksien rajoitusta, vaan päinvastoin asetamme Kirkon viran yhteyteen kaikkien kristittyjen pappeuden kanssa. Samalla paikkakunnalla asuvilla kristityillä on kaikki yhtäläiset oikeudet. Jotta kaikki tapahtuisi järjestyksessä, he siirtävät Jumalan tahdon ja järjestyksen mukaisesti yhteiset oikeutensa tietyille sopiville henkilöille siinä määrin ja sitä varten, että nämä julkisesti eli yhteisön nimissä opettavat, saarnaavat, päästävät synneistä ja toimittavat sakramentit. Niinpä juuri myös kristillisten saarnaajien (pastorien) valitseminen ja kutsuminen on kristillisten seurakuntien taholta kaikkien uskovien kristittyjen yleisen pappeuden ilmausta ja toteutusta.

Luther: "Myönnämme toki, ettei monen pidä saarnata yhtä aikaa, vaikka heillä kaikilla on valta. Sillä kun Paavali saarnasi, Barnabas vaikeni. Apt. 14:2. Eikö Barnabaalla ollut valtaa saarnata? Kaiken pitää näet tapahtua kunniallisesti ja järjestyksessä. 1 Kor. 14:40. Siten ei kuitenkaan kumota saarnaviran yhteisyyttä, vaan se vahvistetaan. Jos näet eivät kaikki voisi saarnata ja jos vain yhdellä olisi oikeus puhua, miksi olisi ollut tarpeen pitää järjestys ja se säätää? Juuri sen vuoksi, että heillä kaikilla on valta ja mahti saarnata, on tarpeen säilyttää järjestys." (Messun väärinkäytöstä. Erl. 28,47.)

Tämä "järjestys" ei ole Lutherille pelkkä inhimillinen, vaan jumalallinen järjestys, sillä hän tähdentää usein, että "hengellinen

sääty" – julkinen saarnavirka ja Kirkon opettajien kutsu – "on Jumalan asettama ja säätämä" (Vrt. Walch X,488). Hän lausuu edelleen: "Siispä Jumala on lähettänyt sinut taivaasta. Kuinka niin? Sinä tulet kasteesta. Siinä olet syntynyt Jumalan lapseksi Kristuksen kautta. Vaikka olemmekin kaikki kutsutut, emme kuitenkaan voi kaikki samalla saarnata. Kuitenkin olet velvollinen julkisesti tunnustamaan Kristusta. Mutta tulee valita joitakuuta saarnaamaan kaikille muille ja heidän tulee häntä kuunnella ja antaa sille hyväksyntänsä ja tunnustaa totuudessa sen olevan totta. Kastettujen joukko antaa hänelle erityisen kutsun, nimittäin pappisvihkimyksessä, ja ne, jotka siten tulevat kutsutuiksi, puhuvat sitten Jumalan sanaa." (*Auslegung des Johannesevangeliums*. Erl. 47, s. 159. W² VII,2089. Joh. 3:34:n johdosta.)

Schmalkaldin opinkohtien liitteessä sanotaan: "Sillä missä ikinä on seurakunta, siellä sillä on oikeus evankeliumin virkaan. Sen vuoksi on välttämätöntä, että seurakunta säilyttää oikeuden kutsua, valita ja vihkiä viran hoitajia. Tämä oikeus on nimenomaan seurakunnalle annettu lahja, jota ei mikään inhimillinen auktoriteetti voi siltä riistää. Sen todistaa apostoli Paavalikin Efesolaiskirjeessä: 'Hän nousi korkeuteen, hän antoi lahjoja ihmisille', ja sitten apostoli luettelee erityisesti kirkolle annettuina lahjoina paimenet ja opettajat (*pastores et doctores*) ja lisää, että nämä annetaan hoitamaan virkaa, rakentamaan Kristuksen ruumista (Ef. 4:8,11s.). Missä siis on tosi seurakunta, siellä täytyy olla oikeus valita ja vihkiä viran hoitajia. Julistaahan maallikkokin hätätilanteessa synninpäästön ja toimii siten virassa, toisen paimenena. Niinpä Augustinus kertoo tarinan kahdesta kristitystä, jotka matkustivat laivassa: ensin toinen kastoi toisen, kasteoppilaan, sitten tämä vastakastettu antoi synninpäästön kastajalleen. Tähän kuuluvat ne Kristuksen sanat, jotka todistavat, että avaimet on annettu kirkolle, ei ainoastaan tietyille henkilöille: 'Missä kaksi tai kolme on koolla minun nimessäni...' (Matt. 18:20). Tämän vahvistaa vihdoin myös Pietarin sana: 'Te olette kuninkaallinen papisto.' (1. Piet. 2:9) Nämä sanat koskevat tosi kirkkoa. Koska pappeus kuuluu yksin sille, sille kuuluu varmasti myös oikeus valita ja vihkiä palvelusviran hoitajia.' (TK 1990, s. 293, 67–69. Vrt. TK 1948, s. 282.)

Tässä perustetaan siis myös seurakunnan palvelijoiden eli pastoreiden erityinen kutsu kaikkien uskovien yleiselle pappeudelle.

Päätämme Luther-sitaatit hänen seuraaviin sanoihinsa hänen Ensimmäisen Pietarin kirjeen selityksestään: "Nyt sanonet: Jos on totta, että me kaikki olemme pappeja ja velvollisia saarnaamaan, niin millainen meno siitä tuleekaan? Eikö siis saa olla mitään eroa ihmisten välillä, ja saavatko naisetkin olla pappeja? Vastaus: Uudessa Liitossa kellään papilla oikeutta myöden ei saisi olla päässään paljaaksi ajettua

paikkaa, ei sen vuoksi, että se itsessään olisi pahaa, saisihan itse kukin minun puolestani ajaa vaikka koko päänsä paljaaksi, vaan sen vuoksi, ettei tehtäisi erotusta niiden, joita tähän asti on sanottu papeiksi, ja tavallisen kristityn välillä – sitä usko ei voi kärsiä. Siis niin, että niiden, joita nyt sanotaan papeiksi, pitäisi kaikkien olla maallikkoja niin kuin muutkin, ja seurakunta valitsisi heistä vain muutamia kykeneviä saarnavirkaan. On siis olemassa ulkonainen ero viran tähden, johon seurakunta kutsuu. Mutta Jumalan edessä ei ole mitään eroa. Joukosta asetetaan joitakin toisten edelle sen vuoksi, että he seurakunnan puolesta hoitaisivat ja toimittaisivat kaikille yhteistä virkaa. Sillä kuten sanottu, kaikkien kristittyjen tulee uhrata, rukoilla sekä julistaa ja tunnustaa Jumalan armoa Kristuksessa. Älköön siis kukaan itsestään ruvetko seurakunnassa saarnaamaan, vaan joukosta valittakoon ja asetettakoon yksi, joka taas voidaan erottaa, jos hän ei olisi moitteeton. Pyhä Paavali näet opettaa 1 Tim. 3:2:ssa ja Tiit. 1:6:ssa, että sellaisten henkilöiden tulee olla nuhteettomia." (W² VII,1174).¹²

Kohdan 2:4–10 esittämät pääajatuksot ovat seuraavat: Apostoli kehottaa kristillistä seurakuntaa perustautumaan yhä lujemmin uskossa Kristukselle, palvelemaan Jumalaa ja tuomaan hänelle otollisia uhreja, julistamaan lähimmäisilleen Jumalan jaloja tekoja sanoin ja teoin muistamalla Kristukselta saamaansa suurta kunniaa ja kuninkaallisapillista arvoa. Samalla apostoli viittaa Kristukseen pahentuvien, epäuskoisten onnettomaan kohtaloon.

¹² Tämä sitaatti on Lutherin 1. Pietarin kirjeen selityksen toisesta versiosta vuodelta 1539. Se poikkeaa jonkin verran ensimmäisestä versiosta vuodelta 1523, jota Valituille muukalaisille kirja on käyttänyt suomennoksessaan.

Erityisiä kehotuksia koskien kristittyjen asemia maailmassa, 2:11–3:12

Jakeet 2:11–12. *Rakkaani, niin kuin utoja ja muukalaisia minä kehotan teitä pidättymään lihallisista himoista, jotka sotivat sielua vastaan, ja vaeltamaan nuhteettomasti pakanain keskuudessa, että he siitä, mistä he teitä parjaavat niin kuin pahantekijöitä, teidän hyvien tekojenne tähden, niitä tarkatessaan, ylistäisivät Jumalaa etsikkopäivänä.*

Pietari valmistautuu harvinaisella puhuttelullaan γαπητοί (rakkaani) jakeessa 11 uuteen kehotukseen ja tekee sen todella vetoavaksi. Yhdistämme kristillisten lukijoiden kuvaamisen vieraiksi ja muukalaisiksi (ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους) verbiin παρακαλῶ (kehotan): kehotan teitä, vieraita ja muukalaisia. Kristittyjen siitä ominaisuudesta, että he ovat täällä vieraita, johtuu kaikki se, mihin apostoli kehottaa heitä koko jaksossa 2:11–3:12.

Olemme edellä 1:1:ssä selittäneet, mitä sanat π ο ο (vieraat) ja παρεπ δ μο (muukalaiset) merkitsevät. Kristityt ovat valittuna sukuna tässä maailmassa toivioletkeläisiä ja vieraita, joiden koti on taivaassa. Siitä muistuttamisen on määrä olla kristityille motiivina lihallisista himoista pidättymiseen ja hyvään vaellukseen pakanoiden keskuudessa. Tämä on lyhyt tiivistelmä käsillä olevasta kohdasta.

Ensiksi lausutaan kielteisenä, kuten 1:14:ssä: ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν (pidättymään lihallisista himoista). 1:14:ssä korostettiin, ettei lihallisten himojen tyydyttäminen sovi yhteen kristittyjen toivon kanssa; tässä korostetaan, että ne ovat ristiriidassa kristittyjen aseman kanssa. Kristityt ovat muukalaisia maailmassa. Heidät on jo sisäisesti temmattu irti maailmasta. Siitä seuraa, etteivät he salli itseään kiedottavan maailman pahaan menoon. Maailman lapsia hallitsevat pahat himot, ja he toteuttavat kaikessa lihansa tahtoa. Niin ei pidä olla kristityistä puheen ollen. Kristityillä on tosin vielä heidän (lihansa), paha liha himoineen ja haluineen. Mutta kristittyinä, uudestisyntyneinä he voivat ja heidän tulee torjua nämä himot ja estää niiden pääseminen tekojen asteelle.

Tämän varoituksen vahvistamiseksi apostoli liittää siihen vielä relatiivilauseen: αἴτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς (jotka taistelevat sielua vastaan). (sielu) kuvaa tässä, kuten 1:9:ssä, "yksilöllistä elämää", "olemassa olevaa persoonallisuutta, persoonaa",

"elämän varsinaista subjektia, jonka pelastuksesta ja säilyttämisestä on kysymys". Lihalliset himot käyvät nyt sotaa sielua vastaan. Ne pyrkivät saamaan takaisin valtaansa kristityn, josta on tullut niiden herra, ja pakottamaan hänet niille kuuliaiseksi. Jos ne onnistuvat siinä, ihminen kadottaa ikuisesti sielunsa, jonka hän kristittyinä olisi voinut pelastaa ja hän kadottaa elämänsä eli itsensä. Tätä tulee aina teroittaa kristittyjen mieleen, etteivät he anna näön ja pintakiillon, joilla maailma somistaa itseään, sokaista ja hurmata itseään. Heidän ei pidä luulla, että perään antaminen lihalle olisi vain luonnollisen vietin anteeksiannettavaa tyydytystä. Sellaiset vakavat varoitukset ovat Jumalan kädessä välineitä, joilla hän säilyttää valitut muukalaiset lankeemukselta, synniltä ja turmelukselta.

Luther: "Mitä pyhä Pietari tarkoittaa sanoessaan: 'Pidätkää himoista, jotka taistelevat sielua vastaan'? Hän haluaa sanoa: Teidän ei pidä luulla, että se tapahtuisi leikkien ja nukkumalla. Synti on nyt kylläkin poissa uskon kautta. Teillä on kuitenkin liha, joka yhä vielä raivoaa mielettömästi. Sen vuoksi pitääkää varanne ja tukahduttakaa sen. Himon tukahduttamisen täytyy tapahtua väen väkisin. Mitä suurempi on uskonne, sitä suurempia ovat myös vaikeudet. Sen tähden teidän tulee olla varustettuina ja haarniskoituina ja taistella lakkaamatta. Himot näet haluavat käydä joukolla kimppuunne ja saada teidät vangeikseen... Se on nyt oikeata, kristillistä elämää eikä siinä ole koskaan lepoa. Se ei ole sitä, ettei tunne itsessään syntiä, vaan että tuntee sen hyvinkin, mutta ei anna sille suostumustaan. Tulee paastota, rukoilla, tehdä työtä tukahduttaakseen himon ja pitääkseen sen kurissa. Sen tähden sinun ei pidä luulla tulevaisu pyhimykseksi, kuten nuo houkat siitä puhuvat. Koska liha ja veri pysyvät, pysyy koko ajan myös synti. Sen vuoksi sitä vastaan täytyy aina taistella. Sen, jolla ei ole siitä kokemusta, ei pidä kerskua olevansa kristitty." (W² VII, 1031s.)

Partisipilauseen τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν (pitäen hyvän vaelluksen pakanain keskuudessa) jakeessa 12 sanomme suomeksi: säilyttämään hyvän vaelluksenne pakanain keskuudessa. Tässä vastaisi tarkasti lauserakennetta akkusatiivi ἔχοντς (säilyttämään). Mutta panemalla sen tilalle nominatiivin ἔχοντες (säilyttämään) apostoli asettaa kristityn vaelluksen myönteisen puolen tasavertaisena ja itsenäisenä lihallisten himojen kieltämisen rinnalle. Kristittyjen tulee ahkeroida, että heillä olisi hyvä vaellus, mikä olisi omiaan tekemään hyvän vaikutuksen myös pakanoihin, joiden keskellä he elävät.

Partisipilauseeseen liittyy finaalilause: ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς (jotta he siitä, mistä he

parjaavat teitä pahantekijöinä, teidän hyvien tekojenne tähden niitä tarkatessaan ylistäisivät Jumalaa etsikon päivänä). Meistä on yksinkertaisinta Hutheriin, Wiesingeriin, Sodeeniin ja eräisiin toisiin yhtyen ottaa esiin sanoista ἐν ᾧ (mistä) verbin καταλαλοῦσιν (parjaavat) edellä sanat ἐν (tästä) määritteeksi verbille δοξάσωσιν (ylistäisivät) ja käsittää hyvät teot samalla objektiksi verbille ἐποπτεύοντες (tarkatessaan). Annamme etusijan tälle verbimuodolle lukutavan ἐποπτεύετε (tarkattuaan) sijasta. Kristittyjen tulee tähdätä hyvällä vaelluksellaan siihen, että ne, jotka heitä nyt häpäisevät, voisivat heidän kanssaan kerran kiittää Jumalaa. Kristittyjen tulee kaiken aikaa pyrkiä voittamaan ulkopuolella olevat ja saamaan heidät kääntymään Jumalan tykö.

Luther: "Hyvä vaellus ei tee meistä Jumalan edessä vanhurskaita, vaan meidän täytyy ensiksi olla vanhurskaita ja uskoa, jo ennen kuin alamme hyvän vaelluksen. Sen vuoksi minun ei tule vaelttaa ulkonaisesti hyvin sovittaakseni sillä Jumalan edessä synnin ja ansaitakseni autuuden, vaan sitä varten, että pakanat siten tulisivat parannukseen ja saatettaisiin meidänkin kauttamme tulemaan Kristuksen tykö (mikä on oikeata rakkauden työtä). He puhuvat meistä pahaa takanapäin, parjaavat meitä ja pitävät meitä pahimpina lurjuksina. Sen tähden meidän tulee hyvällä vaelluksella pakottaa heidät sanomaan: Voi, eipä heitä sittenkään voi syyttää mistään." (W² IX,1033s.)

Apostolilla on tässä mielessä sellaiset pakanat, epäkristityt, joista on vielä toivoa, että he kerran kääntyvät ja jonakin päivänä kokevat etsikon. Sitä vastoin hän toisessa yhteydessä, esimerkiksi 2:7–8, 3:20 ja 4:4–5, puhuu sellaisista epäuskoisista, joiden kohdalla Kristuksen ja evankeliumin vastustaminen on kohonnut pysyväksi pahenukseksi ja paatumukseksi, jonka varmana loppuna on tuomio ja kadotus.

Tarkastelemme vielä yksittäisiä ilmaisuja. Pakanat eli epäkristityt puhuvat pahaa (καταλαλοῦσιν) kristityistä, parjaavat ja pilkkaavat heitä. Sanoilla ἐν ᾧ (siitä, mistä) osoitetaan parjauksen alue, kohde ja peruste. Se ei voi olla sama kuin kristittyjen hyvä vaellus tai hyvät teot, kuten monet selittäjät luulevat. Silloinhan se olisi aivan tarpeetonta. Ei niin, vaan heitä moitittiin ja pilkattiin ylipäätään juuri pahantekijöiksi (ὡς κακοποιῶν) sen vuoksi, että he olivat kristittyjä, minkä kannan esimerkiksi myös Hutter, Hofmann ja Burger ovat omaksuneet. Heidän kristillisyytensä katsottiin heidän pahaksi teokseen. Niinhän jo Herra sanoi opetuslapsilleen: "Autuaita olette te, kun ihmiset minun tähteni teitä solvaavat ja vainoavat ja valehdellen puhuvat teistä kaikkinaista pahaa" (Matt. 5:11).

Kun pakanasta tuli kristitty, se merkitsi välirikkoa tämän kansan ja kansallisen erikoislaadun, kansanuskonnon sekä isiltä perityn vaelluksen kanssa. Kääntyneet pakanat todistivat kääntymättömille tovereilleen, ettei Kristuksen ulkopuolella ole pelastusta eikä heillä ollut enää mitään tekemistä pimeyden hedelmättömien tekojen kanssa. Niin kristityt olivat pakanoiden mielessä alusta lähtien omalaatuinen, itsepäinen, ylpeä, ihmisvihamielinen suku, joka ei kuuluisi tähän maailmaan. Samaan tapaan ihmiset arvioivat tänäänkin kristittyjä ja kristillisyyttä.

Mutta jos nyt kristityillä on maailman silmissä hyvä vaellus, saattaa tapahtua, että pakanat eli epäkristityt juuri kristittyjen hyvien tekojen tähden (ἐκ τῶν καλῶν ἔργων), juuri siitä, mistä he nyt kristittyjä ivaavat, vielä ylistävät Jumalaa kristinuskosta, kun he pääsevät siitä ja kristittyjen Jumalasta osallisiksi. Kristittyjen hyvät teot eivät tosin ole itsessään armonväline eivätkä käännetyksväline. Kuitenkin ne saavat pakanat ajattelemaan todenmukaisesti siitä, mitä he kristinuskosta tietävät. Pakanat, joiden keskuudessa kristityt elivät, tiesivät toki jotakin. Nykyiset pakanat niin sanotuissa kristillisissä maissa tietävät jotakin siitä Jumalasta, jota kristityt huutavat avuksi, ja Kristuksesta, Vapahtajasta, johon kristityt uskovat. Oikeat kristityt eivät vaikenne sydämensä uskosta ja kannastaan, vaan julistavat maailmalle Jumalan jaloja tekoja.

Kun nyt pakana, epäkristitty, tarkastelee kristittyjen hyviä tekoja oikein ja huolella – tämä sisältyy sanaan ἐποπτεύοντες – ja kun hän käsittää, että kristityt pyrkivät elämään Jumalan ja lähimmäisten kanssa hyvin ja rehellisesti, niin häneltä ikään kuin putoavat suomukset silmiltä. Hän oppii tuntemaan, että kristittyjen Jumala ja Jeesuksen Kristuksen Isä, joka johdattaa ja tekee kristityt kykeneviksi sellaisiin tekoihin, on tosi, elävä Jumala, ja niin pakana antaa omalta osaltaan hänelle ylistyksen ja kunnian. Epäilemättä Pietarilla oli tätä kirjoittaessaan mielessä Mestarinsa sana: "Niin loistakoon teidän valonne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät teidän Isääne, joka on taivaissa." (Matt. 5:16.)

Apostoli liittää vielä finaalilauseeseen päätössanan ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς (etsikon päivänä). Sanalla ἐπισκοπῆς (etsikko) tarkoitetaan selvästikin "Jumalan pelastuksen tuottavaa armollista etsimistä" (Cremer). Sanaa ἐπισκοπῆς (pitää huolta, katsoa puoleen) käytetään usein Vanhassa Testamentissa sanan ἰδῆν käännöksenä merkitsemässä Jumalan hyvää tekoa, apua ja pelastusta. Tämän osoittavat Cremerin mainitsemat kohdat. Hän lausuu vielä: "Tämä Jumalan ἐπισκοπῆς (pitää huolta, katsoa puoleen) päättää aina puutteen ja kurjuuden tilan."

Apt. 15:14:ssä kuvataan pakanoiden kääntymystä sanoilla: θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ (Jumala katsoi pakanain puoleen ottaakseen heistä kansan omalle nimellensä). Sama merkitys on sanalla ἐπισκοπ (etsikko) myös tässä käsittelemässämme kohdassa. Tällainen pakanoiden mielenmuutos, johon kristittyjen hyvä vaellus on tähdännyt, ei ole tulosta omista pohdinnoista ja ponnisteluista, vaan Jumalan armon vaikutusta. "Tässäkin on totta se sana, ettei ihminen voi ottaa mitään, ellei hänelle anneta sitä ylhäältä." Wiesinger.

Jumala on määrännyt ennalta jokaiselle pakanalle, jokaiselle syntiselle, joka ennemmin tai myöhemmin vielä kääntyy väärältä tieltään ja tulee lopulta autuaaksi ja luetaan siis valittuihin, hänen kääntymisensä päivän ja hetken. Kun hänen hetkensä on koittanut, Jumala antaa ihmeellisestä valkeudestaan, josta sana ja kristittyjen teot todistavat, langeta joitakin säteitä hänen siihenastiseen pimeään sydämeensä, ilmoittaa hänelle armonsä Kristuksessa ja voittaa siten tämän sydämen puolelleen, niin että tämä kääntyy hänen tykönsä ja ylistää ja tunnustaa häntä Jumalanaan ja Herranaan. Niin kristityillä on täytettävänä korkea, pyhä velvollisuus vaelluksellaan tämän maailman lapsia ja kansalaisia kohtaan, joiden keskuudessa he asuvat vieraina.

Tähän ei tarvita epätavallisia, valtavia kääntymysyrityksiä. Kristityt voivat, missä ikinä siihen vain on tilaisuus, tunnustaa Jumalaansa ja Kristusta, pidättyä maailman saastutukselta ja hoitaa maallisen kutsumuksensa uskollisesti ja tunnollisesti. Niin Jumala on ajallaan tekevä voimalliseksi ja eläväksi tämän heidän saarnansa ja teonsaarnansa milloin tämän, milloin tuon heidän epäuskoisen matkatoverinsa sydämessä. Niin Jumala on irrottava vielä monia sieluja irti maallisista ja voittava heitä taivasta varten. Valitut muukalaiset, kun he kulkevat täällä maailmassa Jumalan teitä, vetävät tykönsä aina joitakuita tämän maailman kansalaisia ja johdattavat kanssaan taivaaseen.

Jakeet 2:13–17. *Olkaa alamaiset kaikelle inhimilliselle järjestykselle Herran tähden, niin hyvin kuninkaalle, joka on ylin, kuin käskynhaltijoille, jotka hän on lähettänyt paha tekeville rangaistukseksi, mutta hyvää tekeville kiitokseksi; sillä se on Jumalan tahto, että te hyvää tekemällä tukitte suun mielettömäin ihmisten ymmärtämättömydeltä niin kuin vapaat, ei niin kuin ne, joilla vapaus on pahuuden verhona, vaan niin kuin Jumalan palvelijat. Kunnioittakaa kaikkia, rakastakaa veljiä, pelätkää Jumalaa, kunnioittakaa kuningasta.*

Kristittyjen hyvän vaelluksen tulee osoittautua ennen kaikkea Jumalan säätämässä elämän olosuhteissa. Muukalaisten täytyy yhtä kaikki mukautua tämän vieraan maan tapoihin ja lakeihin, jonka kansalaisia he eivät ole ja jossa he oleskelevat väliaikaisesti. Kristittyjen, jotka ovat vieraita ja muukalaisia maan päällä ja joiden kansalaisoikeudet ovat taivaassa, tulee kuitenkin kunnioittaa myös tämän maailman järjestyksiä.

Niinpä apostoli käskää heitä: Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον (olkaa alamaiset kaikelle inhimilliselle järjestykselle), jae 13. Toisen aoristin passiivilla ποτ γ (alistua, olla alamainen) on mediumin merkitys. τίσις, tavallisesti 'luominen', 'luotu', '*creatura*', on tässä alkuperäismerkityksessään 'laitos', 'järjestys'. ἡ ἀνθρωπίνη κτίσις (inhimillinen, ihmisille annettu järjestys) ei tarkoita, että tämä järjestys olisi peräisin ihmisistä. Uudessa Testamentissa Jumala on aina tämän toiminnan () subjekti. Kristityt ovat velvollisia kuuliaisuuteen yksin Jumalalle ja sille, mitä Jumala haluaa ja käskää, sanan varsinaisessa ja täydessä merkityksessä, ei ihmisille eikä ihmissäädöksille. ὁ ἀνθρωπίνῃ κτίσει on: kaikki Jumalan ihmisille määräämä, ihmisten yhteiseloa säätelevä järjestys tai toimenpide. Näin myös Huther, Hofmann, Keil ja Burger.

Tässä Jumalasta vieraantuneessa, rappeutuneessa maailmassa on kuitenkin vielä säilynyt *bonum creaturae* (luomiseen perustuvaa hyvää) ja siihen kuuluvat myös yleisinhimillisellä alueella tavatut Jumalan järjestykset ja säädökset, jotka ovat Jumalan maailman ylläpidon ja hallinnan palveluksessa. Niin kristityille Jumalan toivioletkeläisinä kuuluvat molemmat asiat: ensiksikin se, että he vastustavat maailman synnillistä menoa, sen pahoja tapoja ja tottumuksia mukautumatta missään kohden siihen, mikä on pahaa; toiseksi se, että he alistuvat kaikkiin jumalallisiin instituutioihin tässä maailmassa. Apostoli lisää vielä: (Herran tähden), se on, Kristuksen tähden, ottaen hänet huomioon, jolle vastakohta tuottaisi häpeää. Niin myös Hofmann, Keil, Soden.

Apostoli erittelee nyt nämä jumalalliset instituutiot ja nimeää ensiksi esivallan, joka säätelee yhteiskunnallista yhteiseloa. Hän kirjoittaa: εἴτε βασιλεῖ (niin kuninkaalle). Hän tarkoittaa Rooman keisaria, joka siihen aikaan oli Nero, pakana, peto miehekseen, tyranni, kristittyjen vainoaja. Kuitenkaan alamaisuus ei ole kiinni henkilöstä, vaan kaikki riippuu virasta, jota henkilö hoitaa. Niinpä apostoli lisää: ὡς ὑπέρχοντι, "sinä, joka on yläpuolella",

päällikkönä, hallitsijana. Tämä valta on jokaisessa kansakunnassa. Se ei ole riippuvainen valtiomuodosta. Se on niin tasavallassa kuin monarkiassa. Juuri tämä valta, hallitsijan valta on κτίσι , jumalallinen järjestys.

Vallan omistaminen, ὑπερέχ ν, on ratkaisevaa, ei se tapa, jolla hallitsija on tullut valtaan, oikeudella vai vääryydellä. Jokainen olemassa oleva esivalta, jolla tosiasiallisesti on valta käsissään, on Jumalan asettama. Room. 13:1. Sen tähden kuuliaisuus esivaltaa kohtaan, jolle kristityt ovat alistetut, on heidän velvollisuutensa. Kristittyjen tulee olla alamaisia – ei kuitenkaan pelkästään kuninkaalle, vaan – myös ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις (käskynhaltijoille, jotka hän on lähettänyt), jotka hän asettaa, kaikille valtion virkamiehille, joilla on osallisuus ylimmän virkaan ja arvovaltaan, kaikille esivaltaisille henkilöille kaupungissa ja maassa. Se on usein heille paljon vaikeampaa, sillä paikalliset viranomaiset ja heidän huonot puolensa ovat nähtävissä, kun taas keisari on etäällä.

Seuraavat sanat εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν (pahantekijöiden rankaisemiseksi, mutta kiitokseksi hyvää tekeville) mainitsevat sen tarkoituksen, mitä varten Jumala on säättänyt esivallan viran. Ne ovat kielellisesti riippuvaisia sanasta πεμπομένοις (lähetytyille). Ne liittyvät kuitenkin asiallisesti myös sanaan βασιλε , joka on lähettäjä (π μ π). "Hyvän tekeminen" on luonnollisesti käsitettävä tässä yhteiskunnallisessa merkityksessä yhteiskunnalliseksi vanhurskaudeksi (*iustitia civilis*).

Esivalta on säädetty pitämään aisoissa pahantekijöitä rangaistusten avulla sekä tunnustamaan, suojaamaan ja edistämään kunniallisia, kunnollisia kansalaisia.

Toistamme tässä, mitä esitimme Room. 13:3–4:n johdosta: "Kaikki esivallan funktiot, lainsäädäntö, lakien toteutus ja lainrikkokojen, pahantekijöiden ja rikollisten rankaisu, mitä ilman laki olisi kuollut kirjain, tähtäävät siihen, että pahojen ihmisten lainrikkomiset estettäisiin siinä määrin, ettei vaarannettaisi yleistä rauhaa, julkista järjestystä eikä muuta sellaista. Siten hyviä kansalaisia ja alamaisia suojellaan. Tämä esivallan terveellinen tarkoitus on riittävä syy kristityille olla alamaisia. Sen tarkoitus toteutuu muuten yleisesti silloinkin, vaikka vallanpitäjät harjoittavat valtaansa mielivaltaisesti ja käyttävät sitä omaksi edukseen ja kun virkamieskuntaa syystä syytetään korruptiosta. Herramme tapoihin kuuluu – kuten Luther usein korostaa – että hän pahojen kautta hallitsee täynnä pahoja konnia olevaa maailmaa ja pitää sitä kurissa.

Vanhurskas, viisas ruhtinas ja vanhurskas, viisas esivalta on, kuten Luther usein sanoo, "valkoinen korppi", siunaus, joka suhteellisen harvoin tulee kansan osaksi. Mutta ilmankin sellaista lisälahjaa kristityt ovat tyytyväisiä ja kiitollisia, kunhan se vain heidän paikkakunnallaan ylläpitää maistraatin ja poliisin avulla jossakin määrin julkista järjestystä, niin että he voivat viettää hiljaista ja rauhallista elämää kaikessa jumalisuudessa ja kunniallisuudessa ja toimittaa askareensa rauhassa sekä rakentaa Jumalan valtakuntaa. (Suom. s. 507.)

Huomautettakoon vielä, että esivallan jumalallinen valta ja velvoitus kuuliaisuuteen ulottuvat juuri niin pitkälle kuin apostolin mainitsema esivallan jumalallinen tehtävä, josta muuten pakanatkin tietävät jotakin. Platon sanoo: "Palkinnoin ja rangaistuksin pidetään valtiota voimassa." Jos esivallan edustajat ylittävät Jumalan sille asettamat rajat, silloin loppuu myös heidän jumalallinen arvovaltansa ja oikeutensa vaatia kuuliaisuutta. Jos valtiollinen esivalta määrää alamaisille jotakin sellaista, minkä Jumala on kieltänyt, tai kieltää, minkä Jumala on käskennyt ja jos se haluaa sekaantua kirkon hallintaan, silloin on kristityille voimassa se, mitä Pietari lausui juutalaista esivaltaa vastaan. Kun se kielsi Apostoleja saarnaamasta evankeliumia, Pietari sanoi, että tulee totella enemmän Jumalaa kuin ihmisiä. Apt. 4:19. Jos esivalta muuten vaatii jotakin, joka ei kuulu sen virkatehtäviin ja mihin sillä ei ole Jumalan antamaa oikeutta, mutta joka ei kuitenkaan loukkaa kristittyjen omaatuntoa, silloin kristityt voivat muistaa sitä, mitä apostoli seuraavassa tähdentää kristityille orjille, että heidän sopii sietää pahaa ja kärsiä vääryyttä. Sikäli kuin ja siihen määrään asti kuin tyranninen esivalta toteuttaa esivallan jumalallisia tehtäviä, sille kuuluu kuuliaisuus ja alamaisuus.

Apostoli perustelee kehotustaan vielä seuraavalla: ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιούντας φμιοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν (sillä tämä on Jumalan tahto, että te hyvää tekemällä tukitte suun mielettömän ihmisten ymmärtämättömyydeltä), jae 15. Sana οὕτως (sillä tavalla) viittaa takaisin päin kehotuksen pääkäsitteeseen σάχητε (olkaa alamaisia). Sen merkitys on: Sillä se on Jumalan tahto, että te sillä tavalla, nimittäin kuuliaisuudella, tekemällä hyvää, ei paljolla vastaan väittämällä, vaiennatte ymmärtämättömien ihmisten tietämättömyyden, jotka pitävät kristittyjä kapinoivina tai ainakin valtiolle vaarallisena ryhmänä ja yhteiskunnalle vahingollisina.

Jakeessa 16 sanotaan edelleen: ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δούλοι (niin kuin vapaat, ei niin kuin ne, joille vapaus on

pahuuden verhona, vaan kuin Jumalan orjina). Tämä lausuma liittyy läheisesti edellä olevaan jakeeseen 15. Tässä on rakenteen vaihdos, kun odotetun akkusatiivin sijasta on nominatiivi. Kristittyjen tulee nimenomaan kuuliaisuudella "niin kuin vapaat" saattaa pakanoiden pahat takapuheet häpeään.

Ei siitä huolimatta, että he ovat vapaita, vaan nimenomaan sen tähden, että he ovat vapaita, heidän tulee totella esivaltaa. Kristityt ovat vapaita, vapaita herroja taivasten valtakunnassa ja siten paljon kaikkien maallisten asioiden ja toimien yläpuolella, myös poliittisten toimien yläpuolella. Niinpä osoittakoot he siis tätä vapauttaan juuri olemalla halukkaasti alamaisia vieraalla, luonnollisella, yhteiskunnallisella alueella. Jos he asettuisivat tässä vastustelemaan, se olisi osoitus siitä, että he ovat vielä liian vahvasti sidoksissa maallisiin asioihin.

"Eikä niin ikään kuin heidän vapautensa oli pahuuden verhona." Kristityt eivät saa käyttää kristillistä vapauttaan verhotakseen sillä pahuuttaan, lihallista vapaudenhaluaan ja vapautumista luonnollisista, ajallisista velvollisuuksistaan. Ikään kuin vapaat – Jumalan orjina. Oikea kristillinen vapaus on samalla Jumalan orjuutta. Vrt. Room. 6:16 (Ks. Stöckhardt, Roomalaiskirjeen selitys, s. 268, ks. myös siinä loppuviitettä 16.) Kristityt ovat vapaita, mutta eivät ehdottoman vapaita herroja, vaan vapaita Jumalassa ja Jumalan alaisuudessa. Silloin vain he myös tuntevat itsensä todella vapaiksi, kun he pyrkivät kaikessa täyttämään Jumalan tahdon.

Kehotus alamaisuuteen valtiollista esivaltaa kohtaan tulee päätökseen ja samalla laajenee nelijäsenisessä lauseessa jakeessa 17.

Sen ensimmäinen lause kuuluu: πάντας τιμῶσατε (kunnioittakaa kaikkia), antakaa kunnia kaikille, antakaa kunnia kullekin lähimmäisellenne hänen yhteiskunnallisen asemansa mukaan ja sen mukaan, mikä tulee hänelle Jumalan luomana olentona.

Toinen lause kuuluu: τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε (rakastakaa veljiä). Tällä tarkoitetaan läheistä, luottamuksellista rakkautta, jota on vain samanmielisten kesken, kristityillä uskontovereitaan kohtaan.

Kolmas lause kuuluu: τὸν θεὸν φοβῆσθε (pelätkää Jumalaa). Vain Jumalalle, korkeimmalle tuomarille, kuuluu pelko, pelko kaikessa, jonka jälkeen jäävät kaikki muut huomioon otettavat asiat. Vrt. 1:17.

Neljäs lause kuuluu: τὸν βασιλέα τιμᾶτε (kunnioittakaa kuningasta) tunnustamalla hänen jumalallinen valtuutensa ja olkaa sen mukaisesti hänelle alamaisia.

Kaksi keskimmäistä kehotuksen jäsentä kuvaavat erityisesti kristillistä käytöstä Jumalaa ja kristiveljiä kohtaan. Ne ovat täydennyksenä ensimmäiselle ja neljännelle lauseelle, joilla on korostus. Apostoli haluaa korostaa, että kristillinen veljesrakkaus sopii aivan hyvin yhteen kaikkien ihmisten kunnioittamisen kanssa. Myöskään Jumalan pelko ei sulje pois kuninkaan kunnioittamista. Samalla kaksi keskimmäistä kehotusta rajoittavat ensimmäistä ja neljättä. Se, mitä kristityt antavat keisarille ja lähimmäisilleen, ei saa koskaan lyhentää tai haitata sitä, mitä he ovat velkaa lähimmäisilleen ja Jumalalleen.

Juuri käsitelty jakso kuuliaisuudesta esivaltaa kohtaan koskettaa useammassa kohdassa samoja asioita kuin Room. 13:1ss. Siitä ei kuitenkaan seuraa, että Pietari olisi riippuvainen Paavalista. Silmään pistää myös eroja. Roomalaiskirjeessä ei ole vielä mitään siitä, että pakanat olisivat pitäneet kristittyjä valtion vihollisina ja heitä sellaisina ivanneet. Voi vain jotenkin sanoa, että Pietari siellä täällä halusi heijastella apostolitoverinsa vastaavia ilmaisuja, jonka kirje Roomalaisille täytyi olla hänelle tunnettu. Myös esillä olevalla tämän kirjeen kehotuksella on oma luonteensa ja on yhtä valua.

Jakeet 2:18–25. *Orjat, olkaa kaikella pelolla isännillenne alamaiset, ei ainoastaan hyvälle ja lempeille, vaan nurjillekin. Sillä se on suosiota, että joku omantunnon tähden Jumalan edessä kestää vaivoja, syyttömästi kärsien. Sillä mitä kiitettävää siinä on, jos te olette kärsivällisiä silloin, kun teitä syntienne tähden piestään? Mutta jos olette kärsivällisiä, kun hyvien tekojenne tähden saatte kärsiä, niin se on Jumalan armoa. Sillä siihen te olette kutsutut, koska Kristuskin kärsi teidän puolestanne, jättäen teille esikuvan, että te noudattaisitte hänen jälkiänsä, joka "ei syntiä tehnyt ja jonka suussa ei petosta ollut", joka häntä herjattaessa ei herjannut takaisin, joka kärsiessään ei uhannut, vaan jätti asiansa sen haltuun, joka oikein tuomitsee, joka "itse kantoi meidän syntimme" ruumiissansa ristinpuuhun, että me, synneistä pois kuolleina, eläisimme vanhurskaudelle; ja hänen "haavojensa kautta te olette parannetut." Sillä te olitte "eksyksissä niin kuin lampaat", mutta nyt te olette palanneet sielujenne paimenen ja kaitsijan tykö.*

Apostoli siirtyy nyt käsittelemään kodin piiriin kuuluvia järjestyksiä. Ensiksi on kehoitus kristityille orjille. Asian luonteesta johtuu, että sillä on paljon yhtäläisyyttä Paavalin vastaavan kodintaulun kanssa, Ef. 6:5–8 ja Kol. 3:22–25. Paavalilta puuttuu kuitenkin viittaus kristittyjen orjien kärsimyksiin ja Kristuksen pilkkaan. Pietari käyttää kristillisistä orjista nimitystä οἰκέται (perheen orjat) sikäli, kuin he nimenomaan kuuluivat perheenjäseniin. Perheenisät olivat heihin nähden δεσπότες (isäntiä, herroja). Partisipi ὑποτασσόμενοι (alistuvaiset) liittyy päälauseeseen jakeessa 13: Ὑποτάγητε πάση ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον (olkaa alamaiset kaikelle inhimilliselle järjestykselle Herran tähden). Perheen pään ja perheen orjien suhde kuului sekin Jumalan säätämiin inhimillisen yhteiselämän järjestyksiin. Käännämme: "Te orjat, olkaa isännillenne alamaiset."

Tämän tulee tapahtua nimenomaan "kaikella pelolla" (ἐν παντὶ φόβῳ), niin että orjat kavahtavat joka suhteessa, luonnollisesti kodin piirissä ja heidän kotiin kuuluvan kutsumuksensa piirissä, asettumasta vastustamaan isäntiensä tahtoa. Vrt. Ef. 6:5: καὶ (pelolla ja vavistuksella). Kristityistä orjista puheen ollen tämä pelko perustuu siihen tietoisuuteen, että heidän isännillään on Jumalan antama valtuutus ja sillä on kaiken yläpuolella olevassa Jumalan pelossa rajansa.

Apostoli lisää vielä: ο μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς (ei ainoastaan hyvälle ja lempeille, vaan nurjillekin). Kristittyjen orjien tulee halukkaasti alistua, ei vain hyvälle, hyväntahtoisille, ystävällisille ja lempeille, vaan nurjillekin isännilleen, jotka osoittavat väärää mieltänsä kohtelemalla heitä kovasti ja epäoikeudenmukaisesti. Vallan väärin käyttö ei kumoa isännän oikeutta. Se tuntuu ymmärrettävästi kovin vaikealta.

Sen vuoksi apostoli rohkaisee kristittyjä orjia perustelemalla kehoitustansa seuraavilla sanoilla: τοῦτο γὰρ χάρις, εὐ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχω ἀδίκως (sillä se on suosiota, jos joku omantunnon tähden Jumalan edessä kestää vaivoja, syyttömästi kärsien), jae 19. Jos joku kestää rauhallisesti sairastumisia ja vaivoja vihastumatta ja uhmatta kärsimällä vääryyttä isännältään, se on Jumalalle otollista: χάρις παρὰ θεῶ (Deo gratum et acceptum, Jumalalle mieluista ja otollista, Gerhard), jae 20. Ymmärrämme tässä sanan χάρις merkityksessä 'suosio', 'mieltymys' Gerhardin, De Wetten, Hofmannin, Keilin, Frommüllerin, Kühlin ja Burgerin lailla, mikä merkitys yksin sopii tähän yhteyteen. Pietari tarkoittaa sanalla χάρις "ei kärsimystä sinänsä, vaan kärsivällistä kestämistä kärsimyksissä, joihin ei ole syypää."

Kuitenkaan ei saa jättää huomiotta χάρις sanan eteen korostetusti asetettua ilmaisua διὰ συνείδησιν θεοῦ, "Jumalaan sidotun omantunnon tähden" tai "tietoisena Jumalasta" tai "pitäen Jumalan mielessä".

Tämän käsitteen useimmat selittäjät määrittelevät tässä siten, että kristityt tietävät ja muistavat, että tämä alistumisjärjestys isäntien, nurjienkin, alaisuuteen on Jumalan tahto tai että vapaaehtoinen ja syyttömästi kärsiminen olisi Jumalalle otollista. Silloin kuitenkin apostolin puhe kulkisi kehässä. Jälkilause sanoisi olennaisesti saman kuin esilause: jos kristitty tekisi sitä, minkä hän tietää olevan Jumalalle otollista, se on otollista Jumalalle.

Ei niin, vaan herää kysymys, mikä saa isännän kiusaamaan orjaa, joka ei ole syyllistynyt mihinkään ja joka on aina ollut hänelle mieliksi. Tässä on puhe nurjasta, kiukkuisesta isännästä, jonka närkästyminen johtui siitä, että orja oli kristitty. Apostolin mielessä ovat tässä kristityt orjat ja pakanalliset isännät. Pakanallinen isäntä vihasi orjan uskontoa, hänen kristillisyyttään. Se oli hänestä rikosluonteista, kuten pakanoille yleensäkin, jae 12. Jumalaan sidotun omantunnon tähden oikeamielinen kristitty orja muistaen, mihin hän kristittyinä oli Jumalaan nähden velvollinen, kärsi halukkaasti kaikkea vastusta ja kaikkea epäoikeutettua kohtelua, jota hänen kristillisyytensä hänelle aiheutti. Hänhän ei halunnut loukata kristillistä omaatuntoaan. Jos kristitty näin tekee ja siitä syystä kärsii, niin se on Jumalalle aivan otollista ja mieleen.

Muutenkin apostoli puhuessaan kristittyjen kärsimyksistä tähdentää kristittyinä, 4:15. Seuraavassa pitkähäkössä perustelulauseessa jakeissa 21ss. kristittyjen orjien kärsimys ilmenee osallisuutena Kristuksen pilkkaan. Seuraa tämä lauseen todistelu *ex contrario* (vastakohtasta käsin): ποῖον γὰρ κλέος, ε ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε· ἀλλ' ε ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε (sillä mitä kiitettävää on siinä, jos olette kärsivällisiä, kun teitä syntienne tähden lyödään), jae 20a. Sanalla ἁμαρτάνοντες tarkoitetaan laiminlyöntejä, joita orja päästää palvellessaan tulemaan kontolleen. Verbi κολαφ ζε v merkitsee 'lyödä nyrkillä', 'läimäyttää korville' ja sitten yleensä 'lyödä'. "Futuuri ὑπομενεῖτε on kehotuksen näkökannalta." Wiesinger. Sen merkitys on: Siinä ei ole mitään kiitettävää, jos kestätte lyöntejä, jotka te itse olette virheillänne ansainneet.

Nyt jälleen vastakohta: ἀλλ' ε ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῶ (vaan jos olette

kärsivällisiä silloin, kun te hyvien tekojenne tähden kärsitte, se on Jumalalle otollista), jae 20b. Sanalla γ ο (sillä) τοῦτο (se) sanan jäljessä on liian vähän tukea käsikirjoituksissa. Kärsimisen syy ei voi sisältyä partisipiin ἀγαθοποιούντες (hyvää tekevinä). Niin nurjaa isäntää, joka lyö orjaansa, koska hän tekee hyvää ja tottelee häntä, ei ole Jumalan maankamaralla. Merkitys voi olla vain se, että orjan täytyy kärsiä ja saada lyönnejä, kun hän tekee tai siitä huolimatta, että hän tekee sitä, mikä on hyvää ja täyttää uskollisesti velvollisuutensa. Kärsimyksen ja lyöntien syynä on hänen kristillisyytensä. Jos nyt joku sallii kärsivällisesti kärsimisen tulla osalleen hyvää tehdessään, se on aivan mieluisaa Jumalan silmissä.

Tämä kehotus on suunnattu lähinnä kristillisille kotiorjille ja edellyttää silloin yleisesti voimassa ollutta maaorjuutta. Sillä on sovelluksensa myös nykyisiin olosuhteisiin. Tästä huomautimme jo Ef. 6:5–9:n johdosta. Se soveltuu tämän päivän renkeihin ja piikoihin tai vastaavasti työläisiin, jotka voivat vapaasti ja vapaaehtoisesti astua työsuhteeseen ja jälleen sanoutua siitä irti. Sillä niin kauan kuin he ovat palveluksessa, he kuuluvat taloon ja sen regimenttiin.

Niin pysyvät voimassa Lutherin sanat: "Rengit ja piiat, työläiset, päiväpalkkalaiset jne. ovat kristittyjä yhtä hyvin kuin maailman edessä korkeasäätyiset ihmiset, koska heillä on sama sana, usko, kaste ja kaikki taivaalliset, ikuiset Kristuksen lahjat kuin muillakin. Sen tähden he ovat Jumalan edessä yhtä suuria ja korkea-arvoisia kuin hekin. Mutta ulkonaisesti ja maailman edessä on se ero, että he ovat alhaisempia ja heidän täytyy palvella toisia. Koska siis Jumala on kutsunut heidät siihen säätyyn, heidän tulee pitää kutsumuksenaan olla isännilleen alamaisia, tarkata heitä ja ottaa heistä vaarin. Sen tähden profeetta esittää kauniin vertauksen ja osoittaa, kuinka heidän tulee hyvin palvella, Ps. 123:2: 'Niin kuin palvelijoiden silmät katsovat heidän isäntiensä käsiin, niin kuin palvelijattaren silmät emäntänsä käsiin, samoin meidänkin silmämme katsovat Herran, meidän Jumalamme puoleen.'

Se on: palvelijoiden ja palvelijattarien tulee nöyryydellä ja pelolla tehdä, mitä isäntä tai emäntä vaatii. Niin on Jumalan tahto ja sen tähden on alttiilla mielellä niin tehtävä. Niinpä he voivat olla aivan varmoja siitä, että se on Jumalalle otollista ja mieluista, mikäli he tekevät sen uskossa ja kuuliaisina Jumalalle. Sen tähden ne ovatkin parhaimpia tekoja, joita kukin tekee kutsumuksessaan Jumalan käskyn mukaan. Rengin tai piian ei pidä ajatella: 'Miten vähäisessä onnettomassa säädysssä olenkaan. Minun pitää aina olla kiinni työssäni, niin etten voi Jumalaa palvella.' Niin yleisesti valitettiin paavikunnassa. Pietari sanoo, ettei se, että olet renki tai piika, estä

sinua. Voit palvella Jumalaa aivan yhtä hyvin kuin joku toinen korkeammassa säädysssä. Usko, että Kristuksen kautta olet saanut syntien anteeksiantamuksen, vanhurskauden ja autuuden ja ole hänen tähtensä kuuliainen isännällesi, olkoon isäntäsi hurskas tai paha, ystävällinen tai omalaatuinen ja vihainen. Ajattele: olkoon isäntäni millainen tahansa, tahdon palvella häntä ja Kristusta, joka on minua palvellut ja kuollut minun edestäni, hänelle kunniaksi, koska hän sitä minulta tahtoo." (W² IX,1206.)

"Ensimmäinen peruste kestävään syyttömästi kärsimiseen... oli Jumalan miellyttäminen, toinen peruste on kristityn kutsumus, jota edelleen motivoidaan Kristuksen esikuvalla." Frommüller. "Sillä siihen te olette kutsutut" (εις τούτο γὰρ ἐκλήθητε), jae 21a, eli siihen, mitä edellä oli esitetty, että kestätte haluisasti vääryyttä, jota teille tehdään. Jo heidän saadessaan kutsun ja heidän kääntyessään Kristuksen tykö kristittyjen näköpiiriin ei asetettu ainoastaan iankaikkista kirkkautta, 5:10, vaan myös kärsimystie tienä kirkkauteen. Niin kristittyjen kutsumukseen kuuluu kulkea tätä tietä ja kärsiä viattomina ja kärsivällisinä. Sanomme: kristittyjen kutsumukseen. Tässä kohdassa ja seuraavassa apostoli näet puhuu uskoville kristityille orjille. Se, mitä hän heille sanoo, pätee kaikista kristityistä, niin kuin sana "te" vaihtelee sanojen "me", "meitä", "meidän" kanssa.

Tämä kristittyjen kutsumus perustellaan jakeessa 21b seuraavalla tosiasialla: ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῶν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ (sillä Kristuskin kärsi teidän tähtenne jättäen teille esikuvan, että seuraisitte hänen jälkiänsä). Kristuskin on kärsinyt meidän tähtemme. Annamme etusijan lukutavalle ὑπὲρ ὑμῶν (meidän edestämme) yhtä vahvasti edustetun lukutavan ὑπὲρ ὑμῶν (teidän edestänne) sijasta. Se lukutapa selittyy näet helposti siitä, että kopioitsijat saattoivat olla taipuvaisia korvaamaan sanan ὑμῶν (meidän) sanan ἐκλήθητε (olette kutsutut) jäljessä ja muuttamaan se sanan ὑμῶν (teille) edessä sanaksi ὑμῶν (teidän).

Sanat ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν (kärsi teidän edestänne) on yhtenäinen käsite. Sana κα (ja) ilmaisee samanlaatuisuutta Kristuksen kärsimisessä ja kristittyjen kärsimyksissä. Kristus on kärsinyt meidän puolestamme, meidän tähtemme, meidän hyväksemme, meille pelastukseksi. Se tarkoittaa, ettei hän kärsinyt omien syntiensä tähden, vaan viattomana. Hän on kärsinyt meidän tähtemme, meitä rakastaen, siis auliisti omasta tahdostaan. Sellaisella, viattomalla, kärsivällisellä, auliilla kärsimyksellä, josta koko

yhteydessä on kysymys, hän pani alulle ja antoi meille esikuvan. Sillä hän jätti jälkeensä "teille" eli kaikille kristityille esikuvan.

πογοαμμ merkitsee ohjetta ja mallia jäljentämistä varten ja sitten jäljiteltävää esikuvaa. Kuva esikuvasta vaihtuu heti kohta toiseksi kuvaksi eli johtajaksi, joka kulkee edellä: "että te seuraisitte hänen jälkiään". Myös synkällä kärsimystiellä on meillä edessämme nähtävänä Vapahtajamme tietä valaisevat jalanjäljet, joita meidän tulee seurata. Steiger sanookin tähän oikein: "Kristuksen kärsimyksen esikuva kehottaa meitä näkemään hänen kärsimyksensä sijaiskärsimyksenä edestämme, uhrina ja hyvänä tekona meitä kohtaan, joka velvoittaa meidät häntä palvelemaan."

Ei käy kieltäminen, että ὑπέρο μῶν (meidän edestämme) ulottuu kauemmaksi kuin esikuva. Se kertoo enemmän kuin vain sen, että Kristus on kärsinyt viattomana ja kärsivällisenä, minkä olisi voinut toisinkin ilmaista. Se näet kertoo, että apostoli halusi korostaa juuri Kristuksen kärsimyksen ansiollista puolta, sen lunastavaa voimaa ja vaikutusta. Se velvoittaa meidät tulemaan hänen esikuvansa kaltaisiksi ja seuraamaan hänen jälkiään ja samalla tekee meidät kykeneviksi siihen.

Fronmüller: "Tässä ilmaistaan pregnantissa kielessä kaksi ajatusta: **1.** Te olette velvoitetut kuuliaisuuteen Kristusta kohtaan, koska hän on kärsinyt teidän puolestanne. **2.** Teidät on kutsuttu kärsivällisesti kärsimään, myös ilman omaa syytänne, koska myös Kristus kärsiessään teidän puolestanne kärsi viattomana ja juuri siinä tarkoituksessa, että teidän tulee seurata häntä tässä." Niin jakeen 21 ilmaisulla on lyhyesti hahmoteltu koko jakso jakeet 21–25, jonka Soden tiivistää näin: "Kristuksen kärsimys motiivina sellaiselle käytökselle yhtä lailla hänen kärsimyksensä pelastavan arvon kuin sen esikuvallisuuden takia."

Sitä, että Kristuksen kärsimys ensiksikin oli viaton kärsimys ja ettei hän ollut rikkonut mitään, mikä olisi ansainnut lyöntejä, apostoli valaisee profeetta Jesajan sanalla, Jes 53:9: ὁς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ (joka ei syntiä tehnyt eikä hänen suussansa petosta havaittu), jae 22. Pietari kietoo puheeseensa tässä ja seuraavissa sanoissaan kärsivää Messiasta koskevasta suuresta saarnasta Jes. 53:ssa vapaasti sitä varsinaisesti siteeraamatta. Kristus oli moitteeton kaikessa vaelluksessaan, myös puheessaan.

Pietarin teksti οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ (eikä hänen suussansa petosta havaittu) on heprean sanojen אֵלַי מְרַמֵּה לֹא מְרַמֵּה אוֹכֵל לֶחֶמִי וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה אוֹכֵל לֶחֶמִי וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה oikea tulkinta, kun taas Septuaginta tarjoaa käännökseksi *Cod. Rom.:*n

mukaan οὐδὲ δόλο ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Schott huomauttaa tähän sangen osuvasti: "Koska Jeesuksen koko todistus hänestä itsestään oli olennaisesti itsetodistusta, ajatteleminen tässä, jossa on sitä paitsi kysymys hänen suhteestaan oikeuteen ja tuomareihinsa, ennen kaikkea niitä Herran lausumia, joita hänen väärät tuomarinsa pitivät julkeina valheina ja rikoksina, sellaisia lausumia nimittäin, että hän on Jumala, Jumalan ihmiseksi tullut Poika ja sellaisena luvattu pelastuksen välittäjä. Mitään näistä lausumista ei osoitettu todellakaan petokseksi eikä tyhjäksi teeskentelyksi. Juuri tällä sivukäsitteellä, jonka voimasta sana εὐσ (havaita) erottuu aina pelkästä (olla) verbistä, astuu esiin painokkaasti rangaistuksen laittomuus ja syyttömyys."

Kristus on esikuvamme. Me kristityt tosin emme koskaan saavuta ehdottomasti synnittömän Mestariimme esikuvaa, emmekä koskaan pääse siihen, ettei joku voi osoittaa meitä syypäiksi johonkin syntiin ja ettemme erehdy missään sanassa. Meidän tulee kuitenkin omalta osaltamme pyrkiä pyhitykseen, tavoitella innokkaasti hyvää, karttaa tietoisia syntejä, varjella huulemme petokselta ja erityisesti varoa, ettemme anna ulkopuolella oleville aiheita pahennukseen, jotta joutuessamme kärsimään vastustajamme eivät voisi esittää meitä vastaan mitään pätevää.

Toinen relatiivilause kuvaa Kristuksen viattomassa kärsimyksessään osoittamaa kärsivällisyyttä: ὁς λοιδοροῦμενος οὐκ ἀντελοιδοροῦει, πάσχων οὐκ ἠπεύλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως (joka ei häntä herjattaessa herjannut takaisin, joka kärsiessään ei uhanut, jättäen asiansa sen haltuun, joka oikein tuomitsee), jae 23. Kristusta häpäistiin, pilkattiin, tuomittiin ja kohdeltiin kaltoin nimenomaan sen todistuksen tähden, jonka hän antoi itsestään ilmaistessaan olevansa ihmiseksi tullut Jumalan Poika ja luvattu pelastuksen välittäjä. Hän ei kuitenkaan esittänyt pilkkapuheita vastaan pilkkaavia sanoja eikä heille kosta heidän pahoinpitelyjensä tähden. Fronmüller: "Ne voimakkaat ja kovat sanat, joita Jeesuksen täytyi usein käyttää... eivät ole henkilökohtaisen vihan ilmausta eivätkä vastauksia häneen kohdistuneeseen pilkkaan. Ne ovat välttämättömiä todistuksia totuudesta piston aikaansaamiseksi vastustajien sydämissä, jos mahdollista heidän pelastukseksi", – tai kuten voimme lisätä, paatuneiden vastustajien vakuuttamiseksi heidän omasta syyllisyydestään tuhoonsa.

Luther tekee seuraavan eron selittäessään tätä kohtaa Kirkkopostillassa: "On kahdenlaista herjaamista eli kiroilemista ja uhkailemista. Toinen on virassa oltaessa suoritettavaa, ja se suoritetaan Jumalan puolesta, ja toinen yksityishenkilönä tapahtuvaa,

kun yksilö tekee sitä omissa nimissään... Tällaisen rakkauden ja uskollisen sydämen vaatimuksesta on Herra Kristuskin – virassansa – nuhdellut ja rangaissut, siten tosin ansaiten vain kiukkua ja vihaa omaksi vahingokseen. Se hänen kuitenkin täytyi saamansa tehtävän mukaisesti suorittaa kääntääksensä heidät sokeudesta ja jumalattomuudesta ja pelastaaksensa heidät turmiosta, eikä hän jättänyt asiaansa sikseen, vaikka hänellä sen tähden olikin odotettavissa ja kärsittävänsä vaino, risti ja kuolema. Mutta kun hän oli suorittanut tehtävänsä ja kun kärsimisen hetki oli käsillä, hän kärsi tyynesti, antaen rakkautensa ja hyvien tekojensa palkkioksi heidän tehdä niin paljon pahaa kuin suinkin osasivat. Hän ei ensinkään "herjannut takaisin», ei kironnut eikä vihastunut. Hän päinvastoin ristillä riippuessaan ja häntä mitä kurjimmin herjattaessa ryhtyi väkevin huudoin ja kyynelin rukoilemaan heidän puolestaan: Isä, anna heille anteeksi..." (KP II, 417s.)

Kristus ei kärsiessään herjannut takaisin, vaan päinvastoin salliessaan ja sietäessään kaikkea vääryyttä hän jätti oikeudellisen riita-asiansa sen haltuun, joka oikein tuomitsee, siis Jumalansa ja Isänsä haltuun, jotta hän ajallaan omasta puolestaan auttaisi hänet oikeuteensa. Kristittyjen tulee asettaa eteensä tämä Herran kärsivällisyyden esimerkki. Sitä heidän tulee seurata. Sen edellytyksenä on, että pakanat pilkkaavat, ivaavat ja kohtelevat väärin kristittyjä orjia ja kaikkia kristittyjä niin kuin Kristusta, heidän Herraansa ja Mestariaan. Toisin sanoen, että he tekevät sen Kristuksen tähden kristittyjen tunnustautuessa Kristukseen, Jumalan Poikaan, jossa ainoassa on pelastus, kuten kristittyjen kaikkina aikoina täytyy kantaa Kristuksen pilkkaa enemmän tai vähemmän.

Kolmannen relatiivilauseen sisältöä jakeissa 24–25 voimme oikein arvioida vasta sen jälkeen, kun olemme ensiksi selvittäneet, miten se liittyy ajatusyhteyteen.

Jakeessa 24a sanotaan ensinnäkin: ὁς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον (joka itse kantoi meidän syntimme ruumiissaan ristille). Pronominien yhteen asettaminen toistensa viereen (ἡμῶν, αὐτὸς, meidän, hän itse), samoin kuin אֲנַחְנוּ וְהוּא הִלְיֵנוּ (meidän sairautemme hän kantoi) Jesajan sanat 53:4:ssa ilmaisevat toisten sijasta ja toisten edustajana toimimista niin selvästi, ettei niitä ole mahdollista käsittää väärin. Kristus on astunut meidän sijaamme ja on edustajanamme ottanut kannettavakseen meidän syntimme ja vienyt ne ristin puulle. Verbi ἀνήνεγκεν (kantoi ylös, nimittäin puulle, alttarille) sisältää samalla kantamisen νεγκεν (kantoi). Ensimmäinen, lähin ajatus on: Kristus on kantanut meidän syntimme. Se muistuttaa kohdasta Jes. 53:6:

"HERRA heitti meidän kaikkien synnit hänen päällensä" ja Jes. 53:12: "ja hän kantoi monien synnit".

Pietari siirryttyään Johanneksen koulusta seuraamaan Jeesusta oli omaksunut ensimmäisen mestarinsa todistuksen Jeesuksesta: "Katso, Jumalan Karitsa, joka kantaa maailman synnin." Tämä todistus eli yhä hänen sielussaan. Se, että Kristus on kantanut syntimme, ei ole sama asia, kuin että hän on kärsinyt syntiemme rangaistuksen. Viime mainittu on edellisen seurausta. Kristus on ottanut päälleen ja kantanut juuri meidän syntimme, ei vain niiden seurauksia. Hänen on lukenut ne itselleen syyksi ja tehnyt ne omikseen. Hän, viaton, joka ei ollut tehnyt yhtäkään syntiä, otti meidän syntivelkamme päälleen, niin että hän oli syyllisenä Jumalan edessä. Niin hän kantoi muassaan eli ruumiissaan syntimme ristinpuuhun.

Tämä viime mainittu lausuma vastaa uhrilain terminologiaa: (uhrata uhrialttarilla).

Luemme 3 Moos. 14:20: $\text{הַכֹּהֵן יִשְׁחַטֵּהוּ וְיִשְׂרֹף אֵת הַחֹטֵאִים הַלְּבָבִים הַלְּעֵצִים הַלְּבָבִים הַלְּעֵצִים הַלְּעֵצִים}$ (ja tuokoon pappi polttouhrin ja ruokauhrin ylös alttarille), Septuagintan mukaan $\text{καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ ὄλοκαύτωμα καὶ τὴν θυσίαν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον}$ – "ja pappi kantakoon polttouhrin ja ruokauhrin ylös alttarille". Jaak. 2:21 kuvaa Iisakin uhraamista seuraavin sanoin: $\text{ἀνεβήκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον}$ (kantoi poikansa Iisakin ylös uhrialttarille).

Käsittelemässämme kohdassa Kristus on samalla sekä pappi että uhrilammas. Kristus on itse, vapaaehtoisesti, kantanut itsensä, αὐτὸς , ruumiinsa, ylös ristinpuulle. Kristuksen ruumis mainitaan, ἐν τῷ σώματι (ruumiissaan), koska Kristus antoi alttiiksi kuolemaan juuri ruumiinsa ristillä ja antoi sen siinä surmata ja teurastaa ja koska hän antoi ruumiillisen elämänsä kuolemaan, nimittäin rikollisen häpeälliseen kuolemaan. Jo ensimmäisissä saarnoissaan Pietari korostaakseen ristin kuoleman häpeää kuvasi ristiä sanalla ξύλο (puu) (Apt. 5:30; 9:39). Myös sitä paalua, jolle teloitetut ripustettiin, sanottiin puuksi (ῥῶ) (5 Moos. 21:22ss.; Joos. 10:26).

Käsittelemässämme kohdassa hän tarkastelee nyt ristin puuta alttarina, jolla Kristus uhrasi itsensä. Hän asettaa tässä kuten 1:18ss. Kristuksen ristin kuoleman uhrikuoleman näkökohdan alle. Uhri oli synnin hyvittämiseksi. Viaton uhrieläin teurastettiin, sen veri vuodatettiin ja pirskotettiin alttarille ja sen ruumis poltettiin alttarilla. Se kärsi sen rangaistuksen, jonka ihminen oli ansainnut rikkomalla Jumalan käskyn, nimittäin kuoleman ja niin oli rikkojan syntivelka hyvitetty. Kristus on meidän sijassamme kärsinyt synnin rangaistuksen ja on siten vapaaehtoisesti ristin puulla kärsimällä ja

kuolemalla maksanut ja hyvittänyt meidän syntivelkamme sekä sovittanut meidät Jumalan kanssa.

Nyt apostoli kuvaa tässä kohdassa hyvin havainnollisesti ja drastisesti Kristuksen uhrikuoleman merkitystä ja vaikutusta lausumalla, että Kristus on ruumiissaan kantanut mukanaan päälleen ottamansa syntimme ristille, nimittäin sitä varten, että hän ne siellä naulitsisi ristille, kuolettaisi, hävittäisi ja poistaisi. Niin meidän syntimme on kerta kaikkiaan ainaiseksi ja kokonaan, joka suhteessa otettu pois, syntivelka on sovitettu, rangaistus kärsitty ja myös synnin valta murrettu ja hävitetty, ja kuten kohdassa 1:18ss. oli puhe, meidät on lunastettu Kristuksen verellä myös turhasta vaelluksestamme.

Jakeeseen 24b liitettyssä finaalilauseessa ilmaistaan Kristuksen uhrikuoleman tarkoitukseksi: jotta me synneistä pois kuolleina eläisimme vanhurskaudelle (ἵνα ταῖς ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν). Hävittämällä synnit ristillä Kristus tähtäsi siihen, että me pääsisimme irti synneistä ja kääntyisimme synnistä vanhurskauteen. Lunastuksella synnistä, syntivelasta, sen rangaistuksesta ja vallasta, joka evankeliumissa tehdään tunnetuksi, on se seuraus ja vaikutus, että ne, jotka aikaisemmin elivät synnissä ja sitä palvelivat, elävät nyt vanhurskaudelle ja palvelevat sitä.

Side, joka kytki syntisen ihmisen syntiin, on Kristuksen kuolemalla faktisesti irrotettu siitä, niin että syntinen on nyt päästetty irti synnistä ja voi vaeltaa Jumalalle mieluisassa pyhyudessa ja vanhurskaudessa. Jakson 24c–25 viimeinen lause: οὗ τῷ μῶλωπι λάθητε. ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν (jonka haavoissa te olette parannetut; sillä te olitte eksyksissä kuin lampaat, mutta nyt te olette palanneet takaisin sielujenne paimenen ja kaitsijan tykö) lausuu, että jakeessa 24b mainittu Kristuksen ristinkuoleman tarkoitus on kristityistä puheen ollen toteutunut. Tämä lause on vielä integroiva osa kolmatta relatiivilauseetta. Pronomini οὗ (jonka) lauseen alussa ei ole rinnasteinen edellä olevalle kolme kertaa esiintyvälle ὅς (joka) sanalle.

Apostoli käyttää tässä vapaalla tavalla Jesaja 53:5:n sanoja יְבִרְתֵּנוּ וְיִרְפֵּנוּ (hänen haavojensa kautta meille on tuotu paraneminen) ja eri merkityksessä kuin profeetta. Jesajalla ne merkitsevät, että me olemme parantuneet Kristuksen haavojen ja hänen kärsimyksensä kautta hänen päälleen sälytetystä rangaistuksesta. Pietari puhuu tässä kohden sisäisestä tervehtymisestä synnin kuolemansairaudesta uuteen, hengelliseen, jumaliseen elämään. Tervehtymisen vaikuttavat

Kristuksen haavat, hänen kärsimyksensä ja kuolemansa sekä saarna rististä.

Lauseen viimeinen osa ἦτε γὰρ πλανώμενοι... (sillä te olitte eksyksissä...) määrittää sanaa ἰάθητε (olette parannetut). Kristilliset lukijat, me kristityt ylipäänsä, olimme syntymästämme lähtien πλανώμενοι (eksyneitä) kuin eksyksissä vaeltavat lampaat. "Me vaelsimme kaikki eksyksissä niin kuin lampaat", Jes. 53:6. Olimme kääntyneet pois Jumalasta, jossa on elämämme, ja kuljimme omia teitämme, synnin ja turmion teitä. Mutta nyt on tullut ratkaiseva käänne: ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν (mutta nyt te olette kääntyneet). Toisella aoristilla ἐπ' στρεφ (kääntyä) on aina vain mediumin merkitys, se tarkoittaa vain 'kääntyä, ei koskaan 'tulla käännetyksi'.

Ihminen on kääntymisen subjekti. Ihminen kääntää sydämensä, mielensä ja ajatuksensa sekä tahtonsa pois synnistä ja saatanan vallasta sen puoleen, mikä on Jumalan ja mikä on jumalallista. Vrt. Apt. 26:18. Tosin Jumala on kääntymisen ainoa syyperuste. Jumala yksin kutsuu ristiinnaulittua Kristusta julistavalla evankeliumilla esiin tämän *actus mentis et voluntatis* (mielen ja tahdon toiminnon), siis kääntymisen pois synnistä ja kääntymisen Jumalan puoleen ihmisen sisimmässä. Me olemme pelastetut Kristuksen haavojen kautta.

Kääntymys ja uudestisyntyminen ovat asiallisesti samoja käsitteitä. Apostoli oli edellä 1:3,23 todistanut, että Jumala on suuren laupeutensa mukaan uudestisyntyttänyt meidät elävällä Jumalan sanalla. Hän oli puhunut 2:12:ssa, että pakanat tulevat ylistämään Jumalaa etsikonaikanaan. Mikään ei ole nurjempaa kuin tehdä aktiivisesta puhetavasta "kääntäjä" synergistisiä johtopäätöksiä, että ihmisen pitäisi itse vaikuttaa jotakin kääntymiseensä. Ei niin, kääntymys on *in solidum* (yksinomaan) Jumalan voiman ja armon teko. Syntinen kääntyy, ja juuri tämän eli hänen mielensä muuttumisen vaikuttaa Jumala hänessä, Jumala yksin.

Kääntymisen kohteeksi ja päämääräksi Pietari mainitsee tässä: ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν (sielujenne paimenen ja kaitsijan tykö) eli Kristuksen tykö. Kääntymys on käsitteellisesti ensiksi kääntymistä Kristuksen tykö, kääntymistä uskossa Kristuksen, Vapahtajan, puoleen, josta evankeliumi kertoo, ja siten myös kääntymistä Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumalan ja Isän puoleen, samalla kun usko Kristukseen ja Jumalaan muuttaa ja uudistaa ihmisen sydämen ja mielen.

Kristusta sanotaan nyt tässä sielujemme paimeneksi ja kaitsijaksi (piispaksi). Genetiivi τῶν ὧν (sielujenne) määrää kumpaakin substantiivia. Sielu (ψυχ) on ymmärrettävä tässä samoin kuin

1:9:ssä ja 2:11:ssä. Kristus itse on kutsunut meidät luokseen takaisin eksyksistä ja vetänyt tykönsä puoleensavetävällä äänellään: "Minä olen Jeesus, sinun Vapahtajasi; minä olen ostanut sinut verelläni omakseni." Hyvänä Paimenena hän kaitsee sielujamme armosanallaan ja johdattaa meitä tasaista tietä, vahvistaa ja säilyttää meitä uskossa ja jumalisuudessa. Olemme hänen huolenpitonsa ja kaitsentansa alla. Hän varjelee meidät lankeamiselta takaisin vanhaan syntiseen menoon. Kristuksen karitsoilla on hyvin, ja he elävät turvassa Vapahtajansa paimensauvan alla.

On ihanaa, että apostoli haluaa korostaa tässä yhtenäisessä jaksossa jakeissa 24–25 *beneficium Christi* (Kristuksen hyvää tekoa), Kristuksen lunastustyötä, eli sitä, että Kristus on kuolemallaan ottanut pois syntimme. Sillä on se vaikutus, että me nyt synneistä irti päässeinä elämme vanhurskaudelle ja että kääntyneet syntiset voivat hyvin Paimenensa kädessä ja huolenpidossa. Tämä Kristuksen hyväteko velvoittaa meidät kiitokseen sekä vaeltamaan Kristuksen jälkiä sekä myös kärsimään niin, kuin hän on kärsinyt. Se tekee meidät siihen kaikkeen myös kykeneviksi.

Se ei kuitenkaan sulje pois sitä, että kolmannessa sanalla ὄς (joka) alkavassa, molempien edellisten relatiivilauseiden kanssa rinnasteisessa relatiivilauseessa kehitellään edelleen sitä esikuvallisuutta, mikä sisältyy Kristuksen kärsimykseen. Kristus on kantanut meidän syntimme, siis vieraan synnin, ja tähdännyt sillä kääntymiseemme. Niin myös kristittyjen orjien ja ylipäätänsä kaikkien kristittyjen tulee kärsiä ja sietää vieraita syntejä ja sitä vääryyttä, jota he kokevat uskonsa vastustajien taholta.

Tämän sietämisen tarkoituksena on, jos mahdollista, kääntää heidän vihollisensa. Juuri kärsivän viattomuuden tarkkaaminen voi hyvinkin tehdä vaikutuksen koviin sydämiin ja tyynnyttää rajuja mieliä. Ne voivat saada aikaan, että pakanat ja epäuskoiset oppivat tuntemaan Kristuksessa, jota kristityt teossa ja totuudessa tunnustavat, tässä ainutlaatuisessa suuressa kärsijässä, Vapahtajansa ja Lunastajansa.

Hofmann: "Heidän (kristittyjen orjien) täytyy kärsiä vieraista synneistä, kun heidän isäntänsä rikkovat heitä vastaan kohtelemalla heitä kaltoin. Se tapa, jolla kristityt sallivat sen kohdistua itseensä, voi olla saattamassa heidän isäntiään menemään itseensä ja luopumaan vääryydestään. Sikäli ja näissä molemmissa suhteissa se, mitä he kärsivät, on verrattavissa siihen kärsimykseen, johon Kristus antautui."

KOLMAS LUKU

Jakeet 3:1–7. *Samoin te, vaimot, olkaa alamaiset miehellenne, että nekin, jotka ehkä eivät ole sanalle kuuliaisista, vaimojen vaelluksen kautta sanoittakin voitettaisiin, kun he katselevat, kuinka te vaellatte puhtaina ja pelossa. Älköön teidän kaunistuksenne olko ulkonaista, ei hiusten palmikoimista eikä kultien ympärillenne ripustamista eikä koreihin vaatteisiin pukeutumista, vaan se olkoon salassa oleva sydämen ihminen, hiljaisen ja rauhaisan hengen katoamattomuudessa; tämä on Jumalan silmissä kallis. Sillä näin myös muinoin pyhät vaimot, jotka panivat toivonsa Jumalaan, kaunistivat itsensä ja olivat miehillensä alamaiset; niin oli Saara kuuliasinen Aabrahamille, kutsuen häntä herraksi; ja hänen lapsikseen te olette tulleet, kun teette sitä, mikä hyvää on, ettekä anna minkään itseänne pelästyttää. Samoin te, miehet, eläkää taidollisesti kukin vaimonne kanssa, niin kuin heikomman astian kanssa, ja osoittakaa heille kunnioitusta, koska he ovat elämän armon perillisiä niin kuin tekin; etteivät teidän rukouksenne estyisi.*

Apostolin siirtyessä puhumaan aviosäädyn jumalallisesta järjestyksestä hän kehottaa ensiksi kristittyjä aviovaimoja samanlaiseen käytökseen kuin kotiorjia: Ομοίως αἱ γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν (samoin te vaimot, olkaa alamaiset miehellenne, 3:1a. Partisipi ὑποτασσόμεναι (alamaisia, fem.) on ymmärrettävä samoin kuin ὑποτασσόμενοι (alamaiset, mask.) 2:18:ssa. Sana (omille) ei ole vastakohtana muille miehille, vaan on myöhemmän kielenkäytön mukaan possessiivipronominin vahva ilmaisutapa.

On itsestään selvää, että aviovaimojen kuuliaisuus aviomieliään kohtaan on muodoltaan erilaista kuin kotiorjien alistuminen isännilleen. Kristittyjen aviovaimojen on määrä alamaisuudellaan pyrkiä siihen, että nekin miehet, jotka eivät tottele evankeliumia, voitettaisiin ilman sanaakin vaimojen vaelluksen kautta: ἴνα, καὶ εἰ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται (jotta sellaiset, jotka eivät ole sanalle kuuliaisista, vaimojen vaelluksen kautta sanoittakin voitettaisiin), jae 1b. ἴ τινες on sama kuin τινες (jollaiset). Tapahtui usein, että kristityillä vaimoilla oli pakanallisia miehiä niin, kuin nykyisinkin monissa avioliitoissa vaimot ovat uskovia, mutta

miehet epäuskoisia. Kristittyjen naisten tulee olla kaksin verroin tarkkoja siinä, että he antavat miehelleen, mikä on oikeus ja kohtuus, jotta he, mikäli

mahdollista, vaelluksellaan voittaisivat heidät ilman monia sanojakin kristinuskolle. Se voi tapahtua, kun miehet katselevat vaimojensa kunniallista, pelonalaista vaellusta, *ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἄγνῆν ἀναστροφὴν ὑμῶν* (tarkkaillessaan teidän puhdasta vaellustanne pelossa), jae 2.

Todelliset kristityt naiset vaeltavat pelossa, *ἐν φόβῳ*, se on, pyhässä arkuudessa välttääkseen velvollisuuksiensa loukkaamisen, ennen muuta siinä, mikä ei sovi naisille eikä aviovaimoille. Niinpä he kilvoittelevat, kuten sana *ἄγν* v (puhdasta) osoittaa, elääkseen joka suhteessa siveästi, kunniallisesti ja puhtaasti ja pysyäkseen niin, ettei maailma heitä saastuta. Ollessaan tekemisissä ulkopuolella olevien kanssa he tahtovat olla arvokkaita ja hillittyjä. He ovat kotia rakastavia ja eristäytyviä. Näin vaeltavat vaimot ovat uskollisia ja omantunnon tarkkoja täyttäessään kodin tehtäviään, joita heidän tulee tehdä miehilleen. Kun epäuskoiset miehet näkevät päivittäin vaimojensa niin vaeltavan, heiltä ei pisy kokonaan salassa, että heidän vaimojensa kristilliset hyveet ovat yhteydessä heidän uskoonsa. Niin heidän vaimojensa vaellus voi olla aiheena sille, että myös miehet pääsevät osallisiksi kristillisestä uskosta.

Apostoli jatkaa, ettei vaimojen kaunistuksen pidä olla ulkonaista hiusten palmikoimista, kultien ripustamista ja vaatteisiin pukeutumista (*ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἕξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος*), jae 3. Sanalle (joiden) on ajateltava lisäksi sana (kaunistus). Pietari nimeää kaunistamiseen liittyvien asioiden sijasta toiminnan, jolla hän kuvaa joutilaitten vaimojen touhukkuutta. Noihin ulkonaisiin asioihin, rihkamaan, hepeniin ja helyihin, joilla maallismieliset naiset yrittävät kiinnittää miesten katseet itseensä, kristittyjen naisten ei pidä mieltä. Päinvastoin heidän kaunistuksenaan tulee olla "salassa oleva sydämen ihminen, hiljaisen ja rauhaisen hengen katoamattomassa kaunistuksessa" (*ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ προάεως καὶ ἠσυχίου πνεύματος*), jae 4. Myös ilmaisuun *ἐν τῷ ἀφθάρτῳ* (katoamattomassa) on tarpeen ajatella lisäksi sana (kaunistuksessa).

Sisäinen salassa oleva ihminen eli sisäinen minä ei itsessään ole kaunistus, vaan vasta sitten, kun sen ylle on puettu hiljaisen ja rauhaisen hengen katoamaton kaunistus. , 'lempeä', 'rauhaisa', 'vaatimaton', on "itsepäisyyden, ylpeyden, röyhkeyden, uhman,

kovuuden, vihan ja kiivauden vastakohta" (Fronmüller). 'hiljainen', 'rauhaisa', on äänekkään, metelöivän, kiihkeän ja rauhattoman vastakohta. Tämä lempeä ja rauhaisa henki, joka ei ole peräisin luonnollisesta syntymästä, vaan uudestisyntymisestä, on kallisarvoinen Jumalan edessä (ὁ ἕστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής). Se on perustana alistumiselle (ὑποτ σσε αι). Sillä on epäuskoisistakin miehistä puhuttaessa pidättelevä vaikutus, niin että he vähitellen mieltyvät vaimojensa hengelliseen, katoamattomaan kauneuteen.

Apostoli perustelee kehotuksensa viittaamalla Vanhan Liiton hurskaitten vaimojen esimerkkiin. ὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἄγναι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν (sillä tavoin näet ennen myös pyhät vaimot, jotka olivat panneet toivonsa Jumalaan, kaunistivat itseään ollen alamaisia omalle miehelleen), jae 5. Myös ne pyhät vaimot, joista pyhä historia kertoo, kaunistivat itseään lempeällä, hiljaisella hengellä ja osoittivat tätä mielenlaatua olemalla alamaisia miehilleen.

Määrite αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν (jotka panivat toivonsa Jumalaan) nimeää heidän hurskautensa lähteeksi toivon Jumalaan ja hänen lupauksensa täyttymiseen. Se selittää, "miksi heille ei tullut eikä voinut tulla mieleen häiriä turhien koreuksien parissa". Hofmann. He odottivat Jumalalta jotakin suurempaa ja parempaa kuin mitä he olisivat saattaneet odottaa maailmalta, jos he olisivat pyrkineet miellyttämään sitä. "Koska he asettivat toivonsa Jumalaan, heillä oli vaatimaton ja rauhaisa henki. He näet eivät halunneet mitään maailmalta eivätkä siis myöskään nähneet sen takia vaivaa." Hofmann.

Nyt asetetaan erityisesti Saara kristittyjen vaimojen esikuvaksi: ὡς Σάρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα (samoin kuin Saara oli kuuliainen Aabrahamille kutsuen häntä herraksi), jae 6a. Jos tässä luetaan imperfekti ὑπήκουεν (oli kuuliainen, impf.), se ilmaisee Saaran jatkuvaa kuuliaisuutta Aabrahamia kohtaan. Lukutavassa ὑπήκουσεν (oli kuuliainen, aor.) Saaran koko elämä taas käsitetään päättyneenä kokonaisuutena.

Saara osoitti kuuliaisuutensa Aabrahamia kohtaan palvelemalla ja auttamalla häntä oikealaatuisena kotivaimona. Sen osoittavat taivaallisten vieraitten kestitseminen ja ennen kaikkea se, että hän tunnusti Aabrahamin herrakseen. 1 Moos. 18:12:n mukaan Saara kutsui häntä sanalla "herrani" ja liittyi hänen tahtoonsa, vaikka hänen täytyi myöntää, että se tuottaisi hänelle kovia tuskia. Kun Aabraham

heidän oleskellessaan pakanamailla vaati häntä esiintymään hänen sisarenaan, hän mukautui siihen mukinoitta ja kärsi tyynesti siitä tulevan ahdingon. "Jonka lapsiksi te olette tulleet", lausuu apostoli lukijoilleen, "kun teette sitä, mikä hyvää on" (ἦς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιούσαι).

Niin kuin uskovat ylipäätään ovat Aabrahamin, kaikkien uskovien isän, lapsia, niin erityisesti kristityt naiset ovat uskovan Saaran tyttäriä. Heistä on tullut hänen tyttäriään uskon kautta, kun heidät on liitetty jäseniksi Kristuksen Seurakuntaan ja osoittautuvat nyt Saaran tyttäriksi tekemällä hyvää ja käyttäytymällä hyvin aviosäädysään ja kutsumuksessaan.

Pietari lisää kuitenkin vielä seuraavan: καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν (ettekä salli minkään itseänne pelästyttää). Merkitys on sama, ymmärtääkö sanan πτόησιν (pelästys, pelotin) objektiivisesti kohteesta, joka aiheuttaa pelästymisen, vai ottaako puhutavan φοβε αἱ πτόησιν (pelätä pelotinta) identtisenä sanonnalle φοβε αἱ (pelästyä). Joka tapauksessa apostoli haluaa teroittaa kristittyjen vaimojen mieleen enemmän, kuin että heidän tulee elää sananlaskun mukaan: "Tee oikein äläkä pelkää ketään."

Kristittyjen vaimojen tulee olla kestäviä hyvän tekemisessä ja kuuliaisuudessa eikä väsyä. Samalla heidän tulee kuitenkin säilyttää arkailematon rohkeutensa pakanallisia, epäuskoisia miehiänsä kohtaan, jos nämä astuvat vastustamaan heidän kristillistä uskoansa. Aabrahamin historia tekee selväksi, mitä apostolilla on mielessä.

Kun Aabraham suosi Ismaelia ja siten asettui ristiriitaan Jumalan sanan ja lupauksen kanssa, silloin Saara käski häntä Jumalan nimessä: "Aja pois tuo orjatar poikinensa, sillä ei tuon orjattaren poika saa periä minun poikani, lisäkin, kanssa" (1 Moos. 21:10) tai kuten Paavali sen oikein tulkitsee: "vapaan vaimon pojan kanssa" (Gal. 4:30). Tämä sana tuntui Aabrahamista kovin pahalta. Kuitenkin Saara pysyi päätöksessään, koska hänelle Jumalan lupaus oli kaikki kaikessa ja hän sai tahtonsa läpi. Tässäkin kohdassa Saara on kristittyjen vaimojen esikuva.

Kysymyksen ollessa Jumalan tahdosta, hänen sanastaan ja lupauksestaan, sielujen pelastuksesta ja autuudesta ja taivaallisesta perinnöstä kristittyjen vaimojen tulee pelotta ja arkailematta asettua vastustamaan miehiään, jotka haluavat tässä olla heitä vastaan. He eivät saa minkäänlaisten uhkausten tai vihamielisyyden antaa pelotella itseään. Kuuliaisuudella vanhempia, isäntiä ja aviomiehiä kohtaan on rajansa Jumalaa kohtaan osoitettavan kuuliaisuuden tähden.

Jakeessa 7 seuraa vielä suhteellisen lyhyesti esitetty aviomiesten puhuttelu: Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσθενεστέρω σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν (samoin te, miehet, eläkää taidollisesti kukin vaimonne kanssa, niin kuin heikkomman astian kanssa, ja osoittakaa heille kunnioitusta, koska he ovat elämän armon perillisiä niin kuin tekin; etteivät teidän rukouksenne estyisi.).

Sanaa ὁμοίως (samoin) ei voi ymmärtää siten, että miesten tulisi alistua samalla tavalla vaimoilleen kuin vaimojen miehille. "Aviosäädystä on vain vaimo miehelleen, päälleen, alainen, mutta ei mies vaimolle, mikä olisi Jumalan asettaman järjestyksen kääntämistä ylösalaisin." Keil. Sana ὁμοίως (samoin) on parasta liittää yleisluontoiseen edellä jakeessa 6 olleeseen käsitteeseen ἀγαθοποι (tehdä hyvää). Miesten tulee samoin tehdä hyvää ja käyttäytyä hyvin vaimojaan kohtaan. Hyvä käytös ei salli aviolliseen yhteiselämään järjenvastaista käytöstä, vaan järkevä ymmärtäväisyys on siinä määräävää, κατὰ γνῶσιν (tiedon mukaan, ymmärtäväisesti, KR -38: "taidollisesti").

Miesten tulee ajatella, että nainen on heikompi astia. Mies ja vaimo ovat σκεύ (astioita, kalustoa), joiden osat ovat jollakin tavoin tarkoitettut palvelemaan toisiaan. Siinä vaimo on luomisesta lähtien ruumiillisessa ja henkisessä suhteessa heikompi astia eikä voi yhteisessä avioelämässä kantaa yhtä paljon kuin mies. Sen vuoksi mies ei saa odottaa ja vaatia liikaa vaimoltaan eikä liian ankarasti tuomita hänen laiminlyöntejään ja erehdyksiään.

Luther: "Vaimo on heikompi ruumiiltaan ja myös mieleltään heikompi ja arempi. Niinpä sinun tulee toimia ja menetellä hänen kanssaan niin, että hän voi sen kestää."

Miesten tulee antaa vaimollensa hänelle kuuluva kunnia ja arvo, kuten toinen partisiipilause sanoo. Mies ei saa jättää ottamatta huomioon, että vaimo on elämän armon perillinen sanan täydessä merkityksessä, nimittäin iankaikkisen elämän perillinen. Siinä on ja siinä huipentuu vaimon kunnia. Miestä ja vaimoa ajatellaan tässä kristittyinä. Lukutavoista συγκληρονόμοις (kanssaperillisiä, mon. dat.) ja συγκληρονόμοι (kanssaperillisiä, mon. nom.) sopii ensimmäinen parhaiten lauserakenteeseen ja ajatukseen. Toisenkin lukutavan kanssa voi tulla toimeen. Se on käsikirjoituksissa eniten edustettu.

Jos miehet ovat kukin vaimonsa kanssa perillisiä, niin ovat vaimotkin kukin miehensä kanssa. Mies ei saa koskaan unohtaa, että heillä kummallakin on sama autuuden toivo eikä sitä, että he kumpikin vaeltavat kohti samaa ihanaa päämäärää, taivaallista perintöä.

Finaalilause *εις τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν* (etteivät teidän rukouksenne estyisi) on vahvistamassa koko kehotusta. Hofmann: " *γκόπτε* ei ole estämistä siinä merkityksessä, ettei ylipäättäen mitään tapahdu, vaan sitä, että jollekin tulee hankaloittavia esteitä eteen, mikä estää häntä pääsemästä tavoitteeseensa tai etenemästä siinä. On siis ajateltava rukouksia, jotka ovat menossa rukoilijalta Jumalalle, ja joiden tielle tulee jotakin niin, etteivät ne pääse siihen, mihin ne pyrkivät. Jos vaimo joutuu huokailemaan miehensä alamaisuudessa, niin hänen huokailunsa sulkee miehen rukoukselta tien samalla, kun se syyttää häntä Jumalan luona ennen kuin hänen siten arvottomaksi tehty rukouksensa tulee Jumalan tykö."

Jakeet 3:8–12. *Ja lopuksi: olkaa kaikki yksimielisiä, helläsydämiisiä, veljiä kohtaan rakkaita, armahtavaisia, nöyriä. Älkää kostako pahaa pahalla, älkää herjausta herjauksella, vaan päinvastoin siunatkaa; sillä siihen te olette kutsututkin, että siunauksen perisitte. Sillä: "joka tahtoo rakastaa elämää ja nähdä hyviä päiviä, varjelkoon kielensä pahasta ja huulensa vilppiä puhumasta, kääntyköön pois pahasta ja tehköön hyvää, etsiköön rauhaa ja pyrkiköön siihen. Sillä Herran silmät tarkkaavat vanhurskaita ja hänen korvansa heidän rukouksiansa, mutta Herran kasvot ovat pahantekijöitä vastaan."*

Esitettyään, kuinka kristityt osoittavat luonnollisen inhimillisen elämän eri järjestyksissä kristillisyyttään, apostoli päättää koko 2:11:ssä alkaneen kehotuksensa hyvään vaellukseen pakanallisessa ympäristössä joillakin yleisillä lauseilla opettaen, millaisiksi kaikkien kristittyjen tulee osoittautua keskinäisessä kanssakäymisessään sekä muidenkin kanssa mainituista eroista huolimatta. Myös tässä loppujaksossa luetelluista hyveistä pakanat voivat havaita, millainen siveellinen vaikutus kristillisyydellä on.

Ensiksi sanotaan: *Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι* (mutta lopuksi: olkaa kaikki yksimielisiä, helläsydämiisiä, veljiä kohtaan rakkaita). *άντες* (kaikki), kaikki poikkeuksetta vastakohtana yksittäisille ryhmille: orjille ja isännille sekä vaimoille ja miehille. Esillä olevan jakson adjektiivit ja partisipit eivät ole riippuvaisia mistään finiittiverbistä, vaan ne ovat itsenäisiä ja merkitykseltään imperatiivisia. Ei tarvita täydennykseksi (olkaa) verbiä. Suomeksi meidän täytyy kääntää vapaasti: "Mutta

lopuksi olkaa kaikki yksimielisiä..." μόρφρονες (yksimieliset), kuten Paavalilla (ajatella samoin) Room. 12:16; 15:5; Fil. 2:2; 3:16, 'samaa mieltä olevat', yksimieliset siinä, mitä tekevät ja mihin pyrkivät, συμπαθεῖς 'helläsydäminen', 'kärsimykseen osaaottava', φιλάδελφοι, niitä, joilla on kristiveljiinsä samanlainen rakastava suhde kuin luonnollisten veljesten kesken.

Sitten seuraa toiset kolme adjektiivia: εὐπλάγχθοι (laupiaat), φρονες (hyväntahtoiset), ταπεινόφρονες (nöyrät). Pidämme kiinni tästä lukutavasta, koska näiden kahden viimeisen sanan päätteiden yhtäläisyys selittää helposti adjektiivin syrjäyttämisen. "Laupias ottaa vastaan sellaisen, jonka hätä kaipaa hänen apuaan, hyväntahtoinen osoittautuu ystävälliseksi jokaista kohtaan, nöyrä antaa kunnian toiselle vaatimatta sitä itselleen." Hofmann. Kun kolme ensin mainittua hyvettä kuuluvat kristittyjen keskinäiseen käytökseen, kolmella viimeksi mainitulla ominaisuudella, nimittäin laupeudella, hyväntahtoisuudella ja nöyryydellä, kuvataan sitä, mitä kristittyjen tulee osoittaa erotuksetta kaikkia kohtaan. Siten nämä kolme ominaisuutta muodostaa siirtymän seuraavaan.

Jakeesta 9 alkaen apostoli kuvaa kristittyjen suhtautumista vihamieliseen maailmaan. "Älkää kostako pahaa pahalla, herjausta herjauksella, vaan päinvastoin siunatkaa." Siunaus (εὐλογοῦντες, siunaavina, partisipi, mon. nom.), jota toivotetaan myös Jumalan viholliselle, ilmenee tietysti myös tekona niin, että tekee viholliselle sitä, mikä on hyvää. Apostoli lisää: ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε (siihenhän te olette kutsutut, jotta siunauksen perisitte). Monet selittäjät liittävät sanat εἰς τοῦτο (siihen) edellä olevaan εὐλογοῦντες (siunaavina). Jos Pietari haluaisi vain kiinnittää huomiota siihen, että kristityt ovat kutsutut tekemään sitä, mihin hän heitä kehottaa, se ei kuitenkaan antaisi selvää ajatusta. Luonnollisin ja parhaiten asiaa vastaava yhteys sanoilla εἰς τοῦτο (siihen) on seuraavaan ἵνα sanaan, lauseessa ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε (jotta siunauksen perisitte). Koska uudestisyntyneidenkin on kovin vaikeata vastata koettuihin loukkauksiin siunauksella, apostoli vahvistaa kehotuksensa viittaamalla siunaukseen, jolla Jumala vastaa heidän siunaamiseensa, ja tähdentää, että Jumala on kutsunut kristityt saamaan siunausta ja hyvää.

Niin myös Luther: "Mutta minkä tähden meidän on palkittava paha hyvällä? Sen tähden – hän sanoo – että olette kutsutut siunausta perimään; se olkoon omiaan kannustamaan teitä niin tekemään."

Nyt Pietari selittää tarkemmin kehotustaan ja Jumalan siunauksen lupaustaan lainaamalla jakeissa 10–12 psalmistan sanoja Ps. 34:13–17. Hän siteeraa niitä vähäpätöisin muutoksin Septuagintan mukaan, joka puolestaan pitää olennaisesti yhtä heprealaisen tekstin kanssa.

Originaalissa ensimmäinen lause muodostaa kysymyksen: *שׂוֹמֵר יְמֵיָיו... מִיִּן רִצְוֹנָה* (kuka on se mies, joka haluaa elämää...?), *τίς ἐστὶν ἄνθρωπος ὁ θέλων ζῶην...* Tähän kysymykseen vastaavat seuraavat lauseet imperatiivin toisessa persoonassa. Apostoli sen sijaan asettaa sanat *ὁ θέλων ζῶην* (joka tahtoo elämää) suoraan kehotuslauseen subjektiksi ja antaa kehotuksen seurata kolmannessa persoonassa.

Septuagintassa on vastaavasti kuin alkutekstissä: *ὁ θέλων ζῶην ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθὰς* (joka haluaa elämää ja rakastaa nähdä hyviä päiviä). Pietari sen sijaan kirjoittaa: *ὁ γὰρ θέλων ζῶην ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς* (joka näet haluaa rakastaa elämää ja nähdä hyviä päiviä). Merkitys on: "Joka rakastaa elämää" (joka haluaa iloita elämästään), "ja haluaa nähdä hyviä päiviä" (tietysti sellaisia hyviä päiviä, jollaisia kristitty haluaa, ei sellaisia, joita maailmanihmiset haluavat), tehkööän seuraavaa. Se, joka haluaisi siedettävää, rauhallista oloa maan päällä ja välttyä tarpeettomalta kärsimykseltä – "vaietkoon" eli "vaijentakoon kielensä pahasta ja huulensa vilppiä puhumasta", ja kun hänen vihollisensa kiihottaa häntä vihaan; "kääntyköön pahasta ja tehkööän hyvää". Pahan pahalla kostaminenkin on juuri pahaa. "Tavoitelkoon rauhaa ja pyrkiköön siihen." Pitäköön rauhan kaikkien kanssa, mikäli mahdollista ja mikäli se hänestä riippuu, ja pyrkiköön kestävästi vastustajiaan. Rauhaa verrataan tässä jaloriistaan, joka yrittää päästä pakoon ja jota täytyy kiivaasti ajaa takaa. Vrt. Room. 12:18; Hebr. 12:14.

Apostoli perustelee kehotuksensa seuraavalla lauseella: *ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν* (sillä HERRAN silmät tarkkaavat vanhurskaita ja hänen korvansa heidän rukouksiaan) ja palaa kehotuksensa alkuun: "Joka rakastaa elämää ja haluaa nähdä hyviä päiviä." HERRA tekee, mitä jumalaapelkäävät haluavat ja suo heille mielellään, mitä onnelliseen elämään kuuluu. Kääntöpuoli on: *πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιούντας κακά* (mutta HERRAN kasvot ovat pahantekijöitä vastaan) niin, että hän näkee heidän pahat tekonsa ja on ne heille kostava.

Jakson 2:11–3:12 tiivistelmä: Apostoli kehottaa kristittyjä valittuina muukalaisina pidättymään maailmallisista himoista ja vaeltamaan hyvin epäuskoisten keskuudessa, jotta jos mahdollista

voittaisivat heidät Kristukselle, ja erityisesti alistumaan Jumalan asettamiin luonnollisen elämän järjestyksiin, kuten esimerkiksi neljännen ja kuudennen käskyn järjestyksiin.

Lohdutusta ja kehotusta kärsimyksissä, 3:13–4:19

Jakeet 3:13–22. *Ja kuka voi teitä vahingoittaa, jos teillä on kiivaus hyvään? Vaan vaikka saisittekin kärsiä vanhurskauden tähden, olette kuitenkin autuaita. "Mutta älkää antako heidän pelkonsa pelästyttää itseänne, älkääkä säikähtäkö", vaan pyhittäkää Herra Kristus sydämissänne ja olkaa aina valmiit vastaamaan jokaiselle, joka teiltä kysyy sen toivon perustusta, joka teissä on, kuitenkin sävyisyydellä ja pelolla, pitäen hyvän omantunnon, että ne, jotka parhaavat teidän hyvää vaellustanne Kristuksessa, joutuisivat häpeään siinä, mistä he teitä panettelevat. Sillä parempi on hyvää tehden kärsiä, jos niin on Jumalan tahto, kuin pahaan tehden. Sillä myös Kristus kärsi kerran kuoleman syntien tähden, vanhurskas väärin puolesta, johdattaaksensa meidät Jumalan tykö; hän, joka tosin kuoletettiin lihassa, mutta tehtiin eläväksi hengessä, jossa hän myös meni pois ja saarnasi vankilassa oleville hengille, jotka muinoin eivät olleet kuuliaiseta, kun Jumalan pitkämielisyys odotti Nooan päivinä, silloin kun valmistettiin arkkia, jossa vain muutamat, se on kahdeksan sielua, pelastuivat veden kautta. Tämän vertauskuvan mukaan vesi nyt teidätkin pelastaa, kasteena – joka ei ole lihan saastan poistamista, vaan hyvän omantunnon liitto Jumalalta – Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksen kautta, hänen, joka on mennyt taivaaseen ja on Jumalan oikealla puolella; ja hänen allensa ovat enkelit ja vallat ja voimat alistetut.*

Apostoli oli kehottanut kristittyjä vastaamaan hyvällä vastustajiensa pahaan ja perustellut kehotuksensa sillä, että he siten voivat saada rauhallisen ja onnellisen elämän. Niinpä hän nyt tuo esiin uuden ajatuksen ja uuden ajatusjakson (ja) sanan avulla jakeessa 13. Hän kysyy: Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένησθε (ja kuka voi teitä vahingoittaa, jos teillä on kiivaus hyvään). Useimpiin selittäjiin liittyen annamme etusijan riittävästi edustetulle lukutavalle ζηλωτα (tehdä jotakin innokkaasti) lukutavan (tavoitella, matkia) sijasta. Tämä kysymys on vain eloisa kieltämisen muoto: kukaan ei voi vahingoittaa teitä, jos teillä on kiivaus hyvään.

Kohdan merkitys ei ole, ettei ilmoitetussa tapauksessa kukaan ajattelisi tuottavansa kärsimystä kristityille. Tämä olisi vastoin kokemusta. Kun kristityt voivat torjua vaikenemalla, sietämällä ja hyvää tekemällä monenlaista kiusantekoa sekä lepyttää monta vihollista tai jopa voittaa heitä Kristukselle, niin epäuskoinen maailma ei voi koskaan lakata herjaamasta heitä heidän kristillisyytensä tähden eikä kiusaamasta heitä tavalla tai toisella.

Kristityille annetaan hyvien päivien ohella pahojakin päiviä. Mitä pahaa he saattavatkin kokea, se ei ole heille todella pahaa eikä vahingoksi. Siten on sana κακώσων (pahasti kohteleva, ahdistava) tarkoitettu ymmärrettäväksi. Tosin näin on vain silloin, jos he pyrkivät hyvään. Onhan ihmisen omalla pahalla teollaan itselleen aiheuttama kipu epäilemättä hänelle vahingoksi.

Jakeen 13 ilmaisua vahvistaa toinen ilmaus jakeessa 14a: ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι (mutta jos kärsitte myös vanhurskauden tähden, olette autuaita). Verbillä πάσχε (kärsiä) on tässä, kuten Soden oikein toteaa, kovan kärsimisen merkitys. Kristityt ovat epäuskoisten taholta alttiina pilkalle ja kaikenlaiselle kiusaamiselle. Mutta heidän osalleen voi tulla myös raskaitten koetusten aikoja, joissa kärsimisestä tulee marttyyrius, mikäli Jumala niin tahtoo.

Kristityt, joille Pietari kirjoittaa, kokivat Neron vainon jälkikärsimyksiä ja Trajanuksen vainon esikärsimyksiä. Julkinen mielipide oli noussut tätä uutta uskontoa vastaan. Pakanoiden katkeroituminen, joka siihen mennessä oli ilmennyt etupäässä häpäisevänä ivana, tarvitsi vain synn kääntyäkseen veriteoiksi.

Kärsimisen syyksi on tässä sanottu vanhurskaus. δικαιοσύνη (vanhurskaus) ei ole sama kuin (hyvä) jakeessa 13. Ihmisten vihaa ja vihamielisyyttä ei herätä se, että kristityt pyrkivät hyvään, täyttävät uskollisesti yleisinhimillisiä, yhteiskunnallisia velvollisuuksiaan ja tekevät hyvää myös vastustajiaan kohtaan. Onhan sellainen maailmankin arvioinnin mukaan kiitettävää ja hyveellistä. Se, mikä yllättää epäkristityt vihaan kristittyjä kohtaan, on juuri heidän kristillisyytensä ja niin myös heidän erityisesti kristillinen hyvä käytöksensä ja kristillinen hurskautensa. Niin tässä on ymmärrettävä δικαιοσύνη (vanhurskaus).

Mutta siinäkin tapauksessa, että kristittyjen täytyisi kärsiä kovasti vanhurskauden tähden ja joutua marttyyreiksi, he ovat kuitenkin onnellisia ja autuaksi ylistettäviä. Tähän mahdollisuuteen viittaa optatiivi πάσχοιτε (joutuisitte kärsimään). Kristityn kärsimys ei

aiheuta hänelle vahinkoa, vaan koituu hänelle voitoksi. Selvästikin apostoli on saanut autuaaksi ylistyksensä Herransa ja Mestarinensa suusta: "Autuaita ovat ne, joita vanhurskauden tähden vainotaan... Autuaita olette te, kun ihmiset minun tähteni teitä solvaavat ja vainoavat", Matt. 5:10–11.

Kuitenkin ennen kuin apostoli esittää ja perustelee tarkemmin lausumansa kärsimysten arvosta ja niiden koitumisesta voitoksi, hän liittää puheeseensa joitakin kehotuslauseita. Kristittyjen täytyy painaa ne sydämeensä, jotta he voivat osoittautua kristityiksi myös kärsimyksissä, raskaimmissakin, mikäli he haluavat nauttia kristityn kärsimyksen autuasta hedelmää.

Apostoli varoittaa kristillisiä lukijoitaan: τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε (älkää antako heidän pelkonsa kuitenkaan pelästyttää itseänne älkääkä säikähtäkö), jae 14b. Hän käyttää Vanhan Testamentin sanoja vapaasti tarkoitukseensa niitä sanatarkasti lainaamatta. Profeetta Jesaja varoittaa Juudan uskovia kulkemasta kansansa tietä ja jakamasta sen pelkoa, 8:11ss.: וְלֹא תִפְרָצוּ: לֹא תִרְאוּ וְלֹא תִפְרָצוּ, Septuaginta: τὸν δὲ φόβον αὐτοῦ οὐ μὴ φοβηθῆτε οὐδὲ μὴ ταραχθῆτε (älkää antako heidän pelkonsa pelästyttää itseänne älkääkä säikähtäkö). Suffiksi sanassa וְלֹא תִפְרָצוּ samoin kuin kreikkalaisessa käännöksessä αὐτοῦ liittyy sanoihin "tämä kansa". Uskovien ei tule antaa tämän kansan pelon pelästyttää itseään. Heidän ei tule pelätä niin kuin Juudan kansan suuri massa, joka pelkäsi ja kauhistui kumpaakin vihamielistä kuningasta, jotka olivat tulleet Juudan osalle.

Apostoli viittaa sanalla αὐτῶν (heidän) niihin, joista kristittyjen kärsimykset ovat peräisin ja käsittää genetiivin objektiivisena. Kristittyjen ei pidä pelästyä tai kauhistua vastustajiaan, päinvastoin kuten sanotaan jatkossa heidän tulee pyhittää Herra Kristus sydämissään: κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἀγιασάτε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν (pyhittäkää Herra Kristus sydämissänne), jae 15a.

Heprealaisessa tekstissä pyhittämisen objektina on הַיְהוָה יְצְבָאוֹת (HERRA Sebaot). Yhteyden mukaan tämä HERRA Sebaot ei ole kukaan muu kuin Kristus Immanuel. Pyhittää Herra Kristus sydämessä on tunnustaa hänet pyhäksi ja häntä pyhänä kunnioittaa sekä varoa ja pelätä loukkaamasta hänen pyhyyttään ja pahoittamasta hänen mieltään. Siksi myös Jesaja jatkaa: "Häntä te pelätkää ja kauhistukaa." Kristityt loukkaisivat Herran Kristuksen pyhyyttä ja siirtäisivät kokonaan hänen pelkonsa silmiensä edestä, jos he kieltäisivät hänet ihmispelosta välttääkseen kärsimystä. Siitä apostoli haluaa painokkaasti varoittaa kristittyjä.

Kieltämisen sijasta kristittyjen tulee päinvastoin rohkeasti tunnustaa Herraa Kristusta ihmisten edessä. Tämän lausuu seuraava lisälause: ἔτοιμοι [δὲ] ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαὺν παντὶ τῷ αἰτοῦνι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος (olemalla ennemminkin valmiit vastaamaan jokaiselle, joka kysyy teiltä sen toivon perustusta, joka teissä on), jae 15b. Kristittyjen tulee olla valmiita puheisiin ja vastaamaan – ei ainoastaan esivallalle – vaan kenelle tahansa, joka kysyy heidän toivonsa perustusta. Tietysti vain sille, joka tosiaan halua selvyyttä, ei kenelle hyvänsä kevytmieliselle pilkkaajalle, sillä se olisi helmien heittämistä sikojen eteen.

Kristillisyyttä sanotaan tässä toivoksi. Kristillinen toivo, kun kristityt odottivat Herransa Kristuksen paluuta kuninkaallisessa kirkkautudessa, oli erityisen loukkaava pakanoille. Apt. 17:7. Kristittyjen tulee antaa tarkka tieto kaikille kyseleville, miten on heidän Herransa Kristuksen laita. Kristus-tunnustusta, jos se on oikeaa, ei anneta parilla lyhyellä sanalla. Siihen kuuluvat myös kristinuskon puolustus, sen vastustajien vastaväitteiden, ennakkoluulojen ja harhojen kumoaminen. Myös yksinkertainen kristitty, jolla on Pyhä Henki, voi aivan hyvin esittää epäuskoisille joitakin selviä raamatunkohtia ja niiden perusteita, joita he eivät voi vastustaa. Mainittakoon vielä, että jokainen hyökkäys kristillistä oppia vastaan, joka tulee kristittyjen tietoon ja voi vahingoittaa heidän asiaansa, sisältää epäsuoran haasteen kristityille puolustaa kristillistä totuutta.

Sanoilla ἀλλὰ μετὰ πραῦτητος καὶ φόβου: (kuitenkin sävyisyydellä ja pelolla), jae 16a, apostoli toisaalta vetää rajan kristittyjen tunnustusinnolle. Merkitys on: Todistuksenne Kristuksesta ja jumalallisesta totuudesta tapahtukoon ilman lihallista kiihkoa, ilman henkilökohtaista katkeruutta vastustajianne kohtaan, sävyisässä, hiljaisessa hengessä asiasta varmana sallimatta minkään vastaansanomisen, mustaamisen ja uhkauksen viedä malttianne. Tapahtukoon se pyhässä arkuudessa ja pelossa siinä tietoisuudessa, että te todistuksellanne ja tunnustuksellanne viette eteenpäin Kristuksen ja Jumalan asiaa, ette omaa asiaanne. Sen tulee siis tapahtua jättämällä syrjään epäpyhä rohkeus (*profana audacia*) ja itsekkäät, epäpuhtaat taistelumenetelmät. Tässä on myös teologista apologiaa ja polemiikkia harjoittaville *monitum* (kehotus).

Luther: "Kun uskoanne kysytään, ette saa vastata koppavin sanoin ja käyttäytyä uhmamielisesti ja väkivaltaisesti, ikään kuin tahtoisitte repäistä puita maasta juurineen, vaan teidän tulee esiintyä pelolla ja nöyryydellä, ikään kuin seisoisitte vastaamassa Jumalan tuomioistuimen edessä. Jos nyt sinut kutsuttaisiin kuningasten ja

ruhtinasten eteen ja olisit sitä varten jo edeltä varustautunut raamatunlauseilla ajatellen: 'Odottakaapas, minä annan heille kelpo vastauksen', silloin sinulle saattaa käydä, että perkele tempaa miekan kädestäsi ennen kuin huomaatkaan ja iskee sinua, niin että joudut häpeään ja olet turhaan pukeutunut sotisopaan. Hän saattaa riistää sydämestäsi raamatunlauseet, jotka olet mitä parhaiten käsittänyt, niin että jäät niitä ilman, vaikka ne ovat olleet tarkoin mielessäsi. Hän on näet jo edeltäpäin vainunnut ajatuksesi. Jumala sallii näin käydä tukahduttaakseen ylimielisyyttäsi ja nöyryyttääkseen sinua." (W² IX,1239.)

Tunnustuksesta ei saa puuttua sitä, minkä kehotukseen liittyvä partisipilause kertoo: συνειδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἴνα, ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε, κατασχυνῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφῆν (pitäen hyvän omantunnon, jotta ne, jotka parhaavat teidän hyvää vaellustanne Kristuksessa, joutuisivat häpeään siinä, mistä he teitä panettelevat), jae 16b. Kristittyjen tulee huolehtia siitä, että heillä on hyvä omatunto, kun heidän täytyy tehdä selkoa kristillisyydestään, tunnustaa uskoaan ja vastata kysymyksiin. Hyvä omatunto ei liity tunnustamisen aktiiniin, vaan kristittyjen vaellukseen. Heidän tulee, kun heitä vaaditaan maailman tuomioistuimen eteen, ilmestyä paikalle puhtain käsin niin, että he silläkin tavoin saattavat vastustajansa häpeään. Maailma ivaa heidän hyvää vaellustaan Kristuksessa. Se ei pilkkaa ylipäätään heidän kunniallista vaellustaan, vaan heidän erityisesti kristillistä vaellustaan, jota he viettävät Kristuksessa ja hänen yhteydessään, koska he tekevät kaikkea, mikä on Kristuksen nimen mukaista, mutta kavahtavat kaikkea sen vastaista.

Niinpä esimerkiksi 4:3–4:ssä sanotaan, että pakanat herjaavat kristittyjä sen vuoksi, että he rukoilevat Kristusta Jumalanaan, pakenevat kaikkea epäjumalista, pakanallista menoa, koska he eivät riennä heidän kanssaan samaan irstaaseen menoon, millä he häpäisisivät Herraansa Kristusta. Tämä kristittyjen menettely tulkitaan heille ilkiteoksi. Maailma pilkkaa kristinuskoa, koska se muka tekee tunnustajistaan tekopyhiä, murjottavia ihmisiä ja ihmisvihaajia. Jos nyt kristityt säilyttävät kaikessa hyvän omantunnon ja viettävät maailman edessä kunniallista, kunnan elämää, sietävät alltiisti vääryyttä ja osoittautuvat ihmiskunnan hyväntekijöiksi, niin he saattavat moiset ivapuheet häpeään ja osoittavat vastustajilleen, etteivät he ole teeskentelijöitä eivätkä ihmisvihaajia.

Käsillä olevan ilmauksen merkitys pysyy olennaisesti samana, lukeeko ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε (siinä, jotka teitä parhaavat) vai ἐν ᾧ

καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν (siinä, jotka parjaavat teitä kuin pahantekijöitä) vai jättääkö välilauseen kokonaan pois.

Luther: "Jos tahdomme pitäytyä evankeliumiin, emme voi välttää, että maailma meitä herjaa ja tuomitsee ja pitää meitä toivottomina lurjuksina. Älkäämme antako sen itseämme vaivata, vaan pyrkikäämme vakavasti pitämään hyvä omatunto, pelkäämään Jumalaa ja vaeltamaan kunniallisesti. Raivotkoot ja riehukoot sitten perkele ja koko maailma. Parjatkoot mielin määrin. Heidän täytyy kuitenkin lopulta häpeällä tunnustaa parjanneensa ja herjanneensa meidän hyvää vaellustamme Kristuksessa. Sitä he ovat pitäneet harhana ja tottelemattomuutena ja sitä ivanneet ja pilkanneet. Kun viattomuutemme tulee julki, silloin olemme turvassa ja kestämmme omistaan hyvän omantunnon. Kaikki nämä ovat ihania ja voimallisia raamatunlauseita, jotka voivat meitä lohduttaa ja rohkaista, ja kuitenkin samalla pitää meitä pelossa." (W² IX,1240.)

Apostoli lausuu jatkona jakeelle 16b: κρείττον γὰρ ἀγαθοποιῶντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιῶντας (parempi on näet hyvää tehden kärsiä, jos niin lie Jumalan tahto, kuin pahaa tehden), jae 17. Heti kohta on havaittavissa, että sana ἀγαθοποιῶντας (hyvää tehden) vastaa edellä olevaa συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν (pitäen hyvän omantunnon) ja että πάσχειν (kärsiä) kuvaa sitä kategoriaa, mihin vastauksen antaminen kuuluu. Molemmat käsitteet "vastata hyvällä omallatunnolla" ja "kärsiä hyvää tehden" ovat toisiinsa samassa suhteessa kuin erityinen yleisempään.

Apostoli ohjaa lukijoittensa ajatukset takaisin jakeen 14 sanoihin ε καὶ πάσχετε (vaikka kärsisittekkin). Tapauksen, että kristityt hyvää tehden kärsivät, hän asettaa sitä toista tapausta vasten, että he kärsisivät pahaa tehden.

Tähänastisten selvitysten mukaan tuskin tarvinnee sanoa, että sanoilla ἀγαθοποιῶντας (hyvää tehden) ja κακοποιῶντας (pahaa tehden) ei ilmaista kärsimisen syytä tai perustetta, vaan nämä partisipit ilmaisevat lähempiä olosuhteita, joissa kärsimys ilmenee. Kristityt kärsivät joko tehdessään hyvää tai pahaa, samalla kun he vaeltavat joko oikein tai huonosti, eli mikä on sama asia, he kärsivät joko hyvällä tai huonolla omallatunnolla tietoisina siitä, että he ovat menetelleet joko oikein tai väärin.

Perustellakseen kehotustansa apostoli korostaa painokkaasti hyvän omantunnon säilyttämistä kärsimyksissä ja sitä, että on parempi kärsiä hyvää tehden kuin pahaa tehden. Hän ei voi mitenkään tarkoittaa sanaa κρείττον (parempi) siveellisessä merkityksessä. Olisi aivan

liian triviaali ja nurinkurinen ajatus, että olisi siveellisesti parempi kärsiä hyvää tehden kuin pahaa tehden tai että olisi siveellisesti parempi tehdä hyvää kuin pahaa, mikä sanoo saman. Hyvää tehden kärsiminen on yksinkertaisesti hyvä asia, pahaa tehden kärsiminen taas on paha asia. Κρείττον (parempi) ei selvästikään viittaa käytökseen, vaan asemaan, kristittyjen kohtaloon. Kohdan merkitys on, että kristityt ovat paremmassa asemassa, jos he kärsivät hyvää tehden kuin pahaa tehden. Jos Jumalan tahto olisi (ε θέλοι), että he kärsivät, niin heidän tulee tietää ja sillä lohduttautua, että se on Jumalan hyvä, armollinen tahto ja että kärsimys koituu heille hyväksi, kunhan se kohtaa heidät heidän vaeltaessaan oikein. Huonolla elämällä he sen sijaan aiheuttaisivat kärsimystä itselleen ja menettäisivät ylipäättänsä kristillisen luonteensa.

Niin apostoli palaa jakeessa 17 takaisin jakeessa 13 aloittamaansa aiheeseen.

Silmäillessämme vielä lyhyesti koko jaksoa 3:13–17 näyttää selvältä, ettei tämä ole uusi kehotus Herran pelkoon ja hyvän tekemiseen, joka astuisi edellä jakeissa 8–12 olevan kehotuksen rinnalle ja johon myös olisi liitetty sitä vahvistava lupaus. Sen sijaan tässä on sellainen ilmaus ja lupaus, jota määrittää lähemmin tai – kuten myös voimme sanoa – rajoittaa sen lomaan pantu kehotus. Se on nimittäin lohdullinen vakuutus siitä, että kristityt vaikeimmissakin kärsimyksissä pitävät kiinni Kristuksesta ja tunnustavat häntä, kun he kärsivät kristittyinä ja pyrkivät innolla hyvään. Se vakuuttaa, ettei sellainen kärsimys ole tappio ja onnettomuus, vaan voitto ja onnellinen, autuas osa.

On tärkeätä nähdä terävästi tämä perusajatus ymmärtääksemme oikein seuraavan opetuksen, joka läheisesti liittyy tähän. Soden antaa koko jaksolle 3:13–4:19 seuraavan hyvin osuvan otsikon: Lukijoiden kärsimysten siunausvaikutuksia jaksossa 2:11–3:12 kuvatussa käyttäytymisestä puheen ollen.

Jakeissa 18–22 seuraa pitkä, yhtenäinen jakso, jonka päätekijänä on Kristus. Tässä on laaja tunnustus Kristuksesta, josta *Apostolicum* (Apostolinen uskontunnus) on heijastusta.

ἀ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας (Kristusta kohdanneet kärsimykset ja niiden jälkeen tulleet kirkastamiset), 1:11, Kristuksen alennuksen ja korotuksen yksittäiset eri asteet mainitaan niiden historiallisessa aikajärjestyksessä. Kristus, tosi Jumala ja tosi ihminen, on kärsinyt, kuollut, tehty eläväksi, mennyt vankilassa olevien henkien luo, noussut kuolleista, astunut ylös taivaaseen, istuutuen Jumalan oikealle puolelle. Korotuksen

viimeinen vaihe, paluu tuomitsemaan elävät ja kuolleet, liitetään mukaan myöhemmin kohdassa 4:5. Nämä tosiasiat esitetään pelastustekoina. Osoitetaan, että se, kuten kaikki Kristuksesta lausuttu, koituu meille pelastukseksi ja lohdutukseksi.

Ensiksi sanotaan: ὅτι καὶ Χριστὸς ἄπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ὑπὲρ ἡμῶν παθεν, δικαίος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγη τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι (sillä myös Kristus kärsi kerran kuoleman syntien tähden, vanhurskas väärrien edestä viedäkseen meidät Jumalan luo, hän, joka tosin kuoletettiin lihan puolesta, mutta tehtiin eläväksi hengen puolesta), jae 18.

Lukutapa παθεν (kärsi) vastaa paremmin äsken esitettyä koko jakson rakennetta ja ajatuskulkua kuin lukutapa ἀπέθεν (kuoli). Sanoilla ὅτι (sillä) ja κα (ja, myös) ilmaistu lauseen yhteys edellä olevaan tulee esille oikein vasta sen jälkeen, kun olemme ensiksi varmistuneet sen sisällöstä.

Kristus on kerran kärsinyt. Verbin παθεν (kärsi) edelle pannulla painokkaalla ἄπαξ (kerran) sanalla on korrelaattina ζωοποιηθεὶς (tehtiin eläväksi) ja yleensäkin seuraavat kirkastamisen aktit. Kristus on kerran kärsinyt eikä sen jälkeen kärsi enää uudestaan. Sen jälkeen kun hän kärsi ja kuoli, hän astui uuteen, katoamattomaan elämään ja oloon, uuteen kirkkauden tilaan (*status gloriosus*).

Kristus kuoli syntien tähden (περὶ ἁμαρτιῶν) ottaakseen ne pois. Hän kärsi δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων (vanhurskas epävanhurskaiden/väärrien tähden tai heidän sijastaan). Uudemmatkin selittäjät myöntävät, että sanojen δίκαιος (vanhurskas) ja ἀδίκων (väärrien) vastakkainasetteluun sisältyy ajatus sijaissovituksesta. Niin käsitämme preposition ὅτι merkityksessä (sijasta). Siinä merkityksessä sitä muutenkin käytetään usein. Kristus astui väärrien sijaan, otti päälleen heidän vääryytensä lukemalla sen syyksi itselleen ja samalla kärsien, sovittaen ja täysin hyvittäen sen.

Havaitsemme, että *satisfactio vicaria* (sijaishyvitys) on Pietarilla samoin kuin Paavalilla kristillisen opin keskuksessa. Kristuksen sijaiskärsimyksen ja sovituksen tarkoituksiksi ilmoitetaan: ἵνα ἡμᾶς προσαγάγη τῷ θεῷ (jotta hän veisi meidät Jumalan tykö). Tämä ilmaus on tulkittu myös sovituksiksi Jumalan kanssa tai kääntymiseksi Jumalan puoleen.

Mitä sillä todella on tarkoitettu, ilmenee sen yhteydestä siihen liitettyyn partisipilauseeseen: θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι (joka tosin kuoletettiin lihassa, mutta

tehtiin eläväksi hengessä). Molemmat partisipin aoristit mainitsevat tosiasioita, jotka tapahtuivat samoin kuin kärsiminen ($\pi\alpha\theta\epsilon\nu$) ennen Jumalan tykö viemistä ($\pi\rho\omicron\sigma \gamma \tau\tilde{\omega} \theta\epsilon\tilde{\omega}$) ja jotka tähtäsivät nimenomaan siihen. Datiivit käsitämme suhteen datiiveiksi. Sanoilla $\mu\acute{\epsilon}\nu$ – (tosin – mutta) molemmat lauseenjäsenet erotetaan jyrkästi toisistaan. Käännämme: "tosin kuoletettu lihan puolesta, mutta eläväksi tehty hengen puolesta".

Otamme ensiksi tarkasteltavaksi vastakohtan (lihan puolesta) – (hengen puolesta). Vanhemmat selittäjät, varsinkin kirkkoisät, hiljan vielä Fronmüller, ovat nähneet siinä vain ruumiin ja sielun eron. Mutta lause "kuoletettiin lihaan nähden" on samansuuntainen ilmaus kuin Raamatun ilmaiset "Logos tuli lihaan", "ilmestyi lihassa" ja "Kristus tuli lihaan", Joh. 1:14; 1 Tim. 3:16 ja 1 Joh. 4:2, joissa sanalla (liha) kuvataan Kristuksen inhimillistä luontoa ruumiin ja sielun kannalta. Eihän Jeesusken sielu eli hänen inhimillinen henkensä määrittänyt sen eläväksi tekemistä ja sitä seuraavia korotuksen toimintoja.

Monet uudemmat selittäjät määrittelevät sen vuoksi tarkemmin vastakohtan (liha) – (henki). Tavallisesti lähdetään siitä edellytyksestä, että artikkelittomat nominit ovat yleiskäsitteitä, jotka sopivat kaikkiin ihmisiin. Kühl määrittelee sanan (liha) "ulkonaisesti ilmeneväksi ruumiin substanssiksi", sanan (henki) "ihmisolemuksen toiseksi tekijäksi, salatuksi, sisäiseksi, henkiseksi puoleksi", joka on "Pietarilla sama kuin " (sielu). Hän lisää, että "tuo Kristukselle muiden ihmisten kanssa yhteinen olisi ollut samalla jonkin luonnonlahjan ja elinvoiman kantaja, jolla hän olisi erottunut tällä alueella kaikista muista ihmisistä, sellaisen elinvoiman, joka kuuluu vain jumalalliselle pneumalle." Kysymme: mikä se sellainen ihmishenki on, jolla oli elämä itsessään niin kuin se kuuluu vain jumalalliselle pneumalle olematta itse jumalallinen henki? Kühl puolustele samalla apostolia tämän sekavan käsitelmäarittelyn johdosta, koska apostolilla olisi vielä ollut "kehittymätön kristologia" eikä hän olisi tietänyt mitään Kristuksen persoonallisesta pre-eksistenssistä, siis Kristuksen todellisesta jumaluudesta.

Eräät toiset selittäjät käsittävät sanalla (liha) oikein koko inhimillistä luontoa ruumiineen ja sieluineen ja määrittelevät sitten sanan (henki), samoin kuin esimerkiksi Huther, siksi inhimillisen olemuksen puoleksi, jonka kannalta ihminen kuuluu "tuonpuoleiseen olemisfääriin" tai kuten esimerkiksi Wiesinger ja von Zezschwitz "uudestisyntymisessä ihmiselle lahjoitetuksi Jumalatyhteyden periaateksi", joka tosin kuului Kristukselle luonnostaan.

Tämä yliluonnollinen jokin, tämä jumalallinen prinssiippi Kristuksessa, niin kuin ylipäätänsä ihmisessä, on kuitenkin aivan epäselvä ajatus.

Keil häivyttää molemmat käsitteet (ja) tulkittessaan lihan "Kristuksen elämäksi lihassa" ja hengen "kirkastuksen myötä alkaneeksi hengenmukaiseksi elämäksi". Hän vaihtaa siten konkreettiset asiat abstraktioiksi eli substanssit olotiloiksi. Samoin tekee von Soden, joka puhuu tässä "antropologisesta alueesta" ja "psykologisesta varustuksesta, joka mahdollisesti eläväksi tehdyksi tulemisen".

Kumpikin käsite saa ymmärrettävän sisällön, jos Hofmannin tavoin selittää sanan (liha) tarkoittavan Kristuksen inhimillistä luontoa ja sanan (henki) Pyhää Henkeä, "jonka mainitsemme Isän ja Pojan ohella". Kuitenkaan Kristuksen inhimillinen luonto ja Pyhä Henki, jumaluuden kolmas persoona, eivät ole *correlata* (keskenään samassa suhteessa) eli eivät kuulu samalla tavalla Kristukselle.

Selkeä, määrätty ajatus ja adekvaatti vastakohta syntyvät ainoastaan silloin, jos ajattelee ruumiin ja sielun välistä eroa (mikä käsillä olevassa yhteydessä ei tule kysymykseen) tai jos Ekumeniuksen esikuvan mukaan Calviniin sekä Bezaan, Caloviukseen ja muihin luterilaisiin dogmaatikoihin liittyen käsittää sanan (lihan puolesta) koskevan Kristuksen inhimillistä luontoa ja sanan (hengen puolesta) Kristuksen jumalallista luontoa.

Artikkelin puuttuminen kummaltakin sanalta ei ole sille esteenä. Artikkelin puuttuminen substantiiveilta, jotka koskevat tiettyjä asioita tai henkilöitä, on Pietarilla hyvin tavallista, erityisesti, kun on kysymys usein esiintyvistä kristillisistä käsitteistä, kuten hänen kirjeensä tähänastinen kulku osoittaa.

Esittämämme tulkinnan vahvistavat oikeaksi Raamatun rinnakkaislausumat. Paavali todistaa Room. 1:3–4:ssä Kristuksesta, että hän on syntyisin Daavidin siemenestä lihan mukaan, κατὰ σάρκα, ja asetettu Jumalan Pojaksi voimassa pyhyden hengen mukaan, κατὰ πνεῦμα ἀγίωσύνης. "Lihan mukaan" voi tarkoittaa vain "inhimillisen luonnon puolesta". Lausumalla "pyhyden hengen puolesta" ei voida tarkoittaa Kristuksen inhimillistä henkeä eikä myöskään Pyhää Henkeä (πνεῦμα γι ν), Kolmiykeyden kolmatta persoona, vaan ainoastaan "Kristuksen korkeampaa, taivaallista jumalallista luontoa". Philippi.

Siinä, että korotettu Kristus ylösousemuksestaan lähtien tulee ilmi väkevänä Jumalana (*Deus fortis*), hallitsee ja vallitsee

jumalallisessa vallantäyteydessä, on ratkaisevaa Kristuksen jumalallinen laatu ja luonto. Apostoli Paavali tunnustaa Kristuksesta 1 Tim. 3:16 ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι (ilmestynyt lihassa, vanhurskautunut hengessä). Se tarkoittaa, että Kristus on ilmestynyt ihmisten lihassa, mutta myös osoittautunut siksi, mikä hän alun alkaen on, eli Jumalaksi.

Hebr. 9:14:stä luemme: πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεῦναι θεῷ ζῶντι (kuinka paljoa enemmän on Kristuksen veri, hänen, joka iankaikkisen hengen kautta uhraisi itsensä viattomana Jumalalle, puhdistava meidän omantuntomme kuolleista teoista palvelemaan elävää Jumalaa!). Kristus on oman iankaikkisen henkensä kautta, iankaikkisen jumaluutensa nojalla uhrannut itsensä Jumalalle. Siitä syystä, että hänen iankaikkinen jumaluutensa on vaakakupissa, hänen verensä voi puhdistaa meidät kaikista kuolleista teoista.

Näiden raamatunkohtien nojalla Grimm panee merkille sanalle πνεῦμα myös merkityksen: "Kristuksen hengellinen luonto, enkeleitäkin korkeampi, aivan Jumalan luona ja häneen täysin yhdistyneenä, jota kirkon opissa nimitetään Kristuksen jumalalliseksi luonnoksi." Jumala on olemukseltaan henki (πνεῦμα), Joh. 4:24. Se ei tarkoita vain, että henki on ylempänä tätä näkyvää aistimaailmaa, vaan että on persoona, ymmärrys, tahto ja nimenomaan suorastaan henki, absoluuttinen henki, absoluuttinen ymmärrys ja tahto. Samoin myös Kristus, Jumalan Poika, on henki. Tämä on kaikkien apostolien, Paavalin, Johanneksen ja Pietarin kristologiaa: iankaikkinen Sana ihmislihassa, Kristus, toisaalta (liha), tosi, olemuksellinen ihminen, toisaalta πνεῦμα (henki) tosi olemuksellinen Jumala, *yksi* persoona kahdessa luonnossa.

Nyt sanotaan θανατωθεῖς μὲν σαρκί (kuoletettiin tosin lihassa). Sanan (lihan mukaan) yhdistäminen sanaan (kuoletettiin) osoittaa, että kysymyksessä on ihmisluonto sen nykyisessä laadussaan, heikkona, alttiina, kuolemalle alistettuna, jollainen se on syntiinlankeemuksesta lähtien ja joka tosin Kristuksesta puheen ollen oli ilman syntiä. Se, että Kristus kuoletettiin lihan puolesta, ei kerro ainoastaan, että hän kärsi ja maistoi kuoleman inhimillisen luontonsa puolesta, vaan myös, että kuoleman mukana hänen maallinen elämänsä, jolle liha oli määräävä, oli tullut päätökseen.

Schott kiinnittää oikeutetusti huomiota vielä siihen, että Kristus on kaksoislauseen subjekti (suomessa objekti). "Kristus, yksi, jakamaton

jumalinhimillinen Kristus sekä kuoletettiin että tehtiin eläväksi. Sen Pietari lausuu tässä ja yhdessä hänen kanssaan sen sanoo koko Uusi Testamentti sekä sen mukaisesti koko luterilainen kirkollinen oppimme." "Koko jumalihminen, Jeesus Kristus surmattiin, niin varmasti kuin Mariasta (, jumalansynnyttäjä) ei syntynyt pelkkä ihminen, vaan jumalihminen Jeesus Kristus."

Vaikka Kristuksessa ihminen kärsi ja kuoli, niin kuitenkin hänen kärsimisensä ja kuolemansa on tämän jakamattoman persoonan, jumalihmisen toiminto ja tapahtuma. Jumala on ostanut meidät omalla verellään. Apt. 20:28. Aivan oikein kirkko veisaa: "Voi vaikerrusta suurta, Jumala kuollut on." Tämän varassa lepää Jeesuksen Kristuksen kärsimisen ja kuoleman sovittava voima ja vaikutus.

Kärsimällä kuoleman Kristus kuitenkin meni sisälle uuteen elämään: ζ οποιθεις δὲ πνεύματι (mutta hänet tehtiin eläväksi hengessä). Tämä on asian käänttöpuoli, jolla epäilemättä on korostus.

On esitetty omalaatuinen ajatus Jeesuksen hengen tai sielun uudestaan virkoamisesta hänen kuolemansa jälkeen. Se ei olisi koskenut hänen kuollutta ruumistaan haudassa. Tähän ajatukseen myös Fronmüller ja Frank yhtyvät. Se ei kaippa erityistä käsittelyä eikä kumoamista.

οπο η ς (eläväksitekeminen) on kuten yleisesti myönnetään käsitteenä ja olemukseltaan kuolleitten henkiin herättämistä, kuolemantilan poistamista ja liittyy nimenomaan vainajien ruumiiseen.

Tässä merkityksessä verbi ζ οποιε (tehdä eläväksi) on kohdissa 1 Kor. 15:22,36; Room. 4:17; 8:11; Joh. 5:21. Jos kuolema on ruumiin ja sielun ero, niin eläväksitekeminen on sielun yhdistäminen jälleen ruumiin kanssa. Jumala teki Kristuksen eläväksi ja herätti hänet kuolemasta. Kristus, jumalihminen, jolla oli valta antaa henkensä ja ottaa se jälleen, otti inhimillisen elämänsä eli elämänsä ruumiissa kuolemasta. Sanan θανατωθεις (kuoletettu) vastakohtaksi Pietari asettaa tässä sanan ζ οποιθεις (eläväksitehty) ja mainitsee puheensa jatkossa jakeessa 21 Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksen (ἀν στ σ). Jos hän, kuten esimerkiksi 1:3:ssa, puhuu muuten Jeesuksen Kristuksen ylösnousemuksesta kuolleista, hän sisällyttää, samoin kuin Paavalikin, tähän käsitteeseen samalla eläväksitekemisen. Kuitenkin käsittelemässämme kohdassa, jossa Pietari luettelee korotuksen eri asteet, hän mainitsee erikseen nämä molemmat toiminnot.

οπο η ς (eläväksitekeminen) sanan suppeassa merkityksessä on vain kuolleen henkiin virkoaminen, jota sitten seurasi haudasta esiin tuleminen. " οπο η ς (eläväksitekeminen) on erotettava ylösnousemuksesta (ἀν στ σ) samoin kuin unesta herääminen nousemisesta. οπο η ς (eläväksitekeminen) tapahtuu ennen ylösnousemistä (ἀν στ σ), Kristuksen ylösnousemus haudasta taas on eläväksitekemisen (οπο η ς) seuraus." Keil. Samoin Schott ja Philippi luterilaisten dogmaattikkojen esikuvan mukaan.

Nyt kuitenkin sana ζ οποηθεις (eläväksitehty) määrittää lähemmin sana πνεύματι (hengen puolesta). Uusi elämä, ihmiselämä, , johon Kristus on astunut eläväksitekemisensä (οπο η ς) myötä, saa laatunsa ja luonteensa hänen hengestään ja on hengellinen eli kirkastettu elämä.

Myös useimmat uudemmat eksegeetit selittävät sanojen ζωοποηθεις πνεύματι (eläväksitehty hengen puolesta) tarkoittavan korotetun Kristuksen hengellistä, kirkastettua olotilaa. Tällä käsitteellä tehdään kuitenkin täyttä totta vain siinä tapauksessa, että sanalla πνεύματι (hengen puolesta) ymmärretään jumalallista luontoa. Mitä muuta sitten hengellinen, kirkastettu Kristuksen elämä on kuin sitä, että nyt Kristuksen jumalallinen luonto ja jumalallinen kirkkaus tunkeutuvat ja säteilevät läpi koko Kristuksen inhimillisen olemuksen sekä myös hänen ruumiillisuutensa ja että Kristuksen inhimillinen luonto on nyt homogeenisena orgaanina kokonaan jumalallisen vallankäytön ja valtasuuruuden palveluksessa? Niin siis Kristus on mennyt kirkkauteensa kärsimällä kuoleman.

Tästä lankeaa nyt valoa partisipilausesta edeltäviin sanoihin: ἵνα ἡμᾶς προσάγαγῃ τῷ θεῷ (jotta hän veisi meidät Jumalan luo). Kristuksen tarkoitus oli kärsimyksellään ja kuolemallaan sekä eläväksi tulemisellaan viedä meidät Jumalan luo. Hänen tämä tarkoituksensa ja päämääränsä, johon hän halusi meidät saattaa, vastaa sanoja ζ οποηθεις πνεύματι (tehty eläväksi hengessä) ja hänen kärsimyksensä tulosta. Jumala halusi johdattaa paljon lapsia kirkkauteen. Niin hänen sopi tehdä täydelliseksi autuutemme ruhtinas kärsimyksellä. Hebr. 2:10.

Meidän on määrä tulla Jumala tykö, aivan hänen lähelleen, elää Jumalan luona ja hänen edessään iankaikkisesti, katsella Jumalan valkeutta hänen valkeudessaan ja kirkkaudessaan ja päästä osallisiksi Kristuksen kirkkaudesta, siinä määrin kuin rajalliset luodut ovat siihen kykeneviä. Ruumiimme on määrä kirkastua ja tulla Jumalan Pojan kirkastetun ruumiin kaltaiseksi.

Saadakseen tämän aikaan Kristus alistui kärsimään kuoleman. Hän ansaitsi ja hankki meille tulevan autuuden katkeralla kärsimisellään ja kuolemallaan sovittaen ja hyvittäen synnin, joka sulki meiltä pääsyn taivaaseen. Hän avasi meille siten sinne tien. Hänen eläväksitekemisessään ja kirkastamisellaan on meille jo valmistettu taivasosamme ja perintömme. Meidän on näet määrä saada osamme hänen kirkkaudestaan.

Kun olemme päässeet selville Pietarin lausuman runsaasta sisällöstä 3:18:ssa, voimme nyt oikein arvioida, miten sanat ὅτι καὶ (että myös) sen alussa ovat tarkoitetut ja miten ne liittyvät edellä olevaan jaksoon.

Useimmat uudemmat selittäjät käsittävät sanat ὅτι καὶ Χριστός – παθὲν... (että myös Kristus – kärsi...) paralleelina sanoille ὅτι καὶ Χριστός παθὲν... (että myös Kristus kärsi...) 2:21:ssä. He ajattelevat, että apostoli tässäkin kohdassa esittää Kristuksen esikuvana. Kristus olisi kärsinyt viattomana vieraiden syntien tähden käännättääkseen meidät Jumalan tykö. Sen olisi määrä olla motiivina kristityille seurata edellä olevaa kehotusta ja käyttäytyä hyvin kärsimyksissä, jotta he kääntäisivät jos mahdollista vastustajat ja "saisivat heidät menemään itseensä ja tulemaan Kristuksen tuntemiseen". Se, mikä ylittää esikuvan, siis Kristuksen kärsimisen ja kuoleman sovittavan voiman ja vaikutuksen mainitseminen ei ainoastaan velvoittaisi, vaan myös tekisi kykeneviksi pyhään, hyvään elämään.

Kuitenkaan Kristuksen kärsimisen esikuvallisuuteen, joka kohdassa 2:21s. selvästi lausutaan ja esitetään, ei viitata tavallakaan tässä kohdassa. Samoin on yhtä lailla täysin paikkansapitämätön ja perusteeton väite, että edellä olevaan sisältyisi kehotus tehdä hyvää (ἀγαθοποιῶν).

Jakson 3:17–19 perusajatus on, kuten edellä osoitimme, ettei kärsimys, mikäli se muuten on kristillistä, ole kristityille vahinko, vaan voitto ja tuo heille vain siunausta. Tämä lohdullinen vakuutus perustellaan jakeessa 18 sillä, että Kristuskin sai kärsimyksistään vain voittoa ja siunausta, koska hän astui kertakaikkisesta kärsimyksestä ja kuolemasta uuteen, katoamattomaan elämään eli kirkkauden tilaan (*status gloriae*) elämään kirkkaudessa.

Tässä edellytetään itsestäänselvyytenä, että kristityt, jotka ovat likeisesti uskon kautta sidoksissa Herraan Kristukseen, jakavat hänen osansa. Kristus ei ole tässä siveellisenä esikuvana, vaan edelläkulkijana kärsimyksen kautta kirkkauteen. Voittoa, joka meillä kristityillä on kärsimyksestä, kuvataan samalla autuaalliseksi elämäksi

kirkkaudessa Jumalan edessä, iankaikkiseksi ihanuudeksi, joka seuraa tämän ajan lyhyttä, lopullisesti taakse jäänyttä kärsimystä.

Apostoli viittaa samalla siihen, että taivaallinen autuus ja kirkkaus on hankittu meille Kristuksen, Vapahtajamme, sovittavalla sijaiskärsimyksellä ja -kuolemalla ja valmistettu meille jo hänen eläväsitekemisellään ja kirkastamisellaan. Se voi, kuten sen on määräkin, tehdä kristityt täysin varmoiksi siitä, että heidän kärsimisensä palvelee heidän parhaakseen ja on koitua heidän kirkastamisekseen. Näistä ajatuksista kiinni pitämällä meillä on varma johtolanka seuraavien jakeiden monenlaisten selitysten labyrintissa.

Seuraavaksi on Pietarin tunnettu sana 3:19–20, jota vanhastaan on pidetty todisteena (*dictum probans*) Kristuksen helvettiin astumisesta (*descensus Christi ad inferos*): ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασι ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτῶ, ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος (jossa hän myös meni pois ja saarnasi vankilassa oleville hengille, niille, jotka muinoin eivät uskoneet, kun Jumalan pitkämielisyys odotti Nooan päivinä, kun arkkia valmistettiin, jossa muutamat, se on kahdeksan sielua, pelastuivat veden kautta). Tämä on tunnetusti *locus vexatissimus* (mitä kaltoimmin kohdeltu kohta).

Luther lausuu tämän kirjeen selityksessään: "Tämä on merkillinen teksti ja hämäämpi kuin mikään muu Uuden Testamentin kohta, niin etten vieläkään varmasti tiedä, mitä Pietari tarkoittaa." (W² IX,1244.) Ensimmäisen Mooseksen kirjan selityksessä hän sanoo: "Sellainen hirveä rangaistus liikutti myös apostoli Pietaria ja sai hänet kiihtyneenä lausumaan sanat, joita emme voi vielä tänäänkään ymmärtää. Hän näet sanoo 1 Piet. 3:19–20: Kristus tehtiin eläväksi hengen puolesta ja meni pois hengessä ja saarnasi niille, jotka olivat vankilassa jne. Tämä on ihmeellinen tuomio ja melkein kiihkeätä puhetta, jolla apostoli näyttää kuvanneen tätä näytelmää."

Juuri kohdan vaikeudesta johtuvat mitä moninaisimmat selitysyrietykset. Emme paneudu sellaisiin tulkintoihin, jotka eivät pysy alkuperäisessä sanamuodossa tulkiten Pietarin sanat jotenkin hengellisesti, kuten esimerkiksi Calvin ja eräät muut reformoidut. Heidän mukaansa Kristus olisi ristillä sijaisena kärsinyt luodussa sielussaan sanomattomat kivut ja helvetin ahdistuksen kuolinhetkeensä asti, ja Kristuksen kuoleman voima olisi tunkeutunut myös vainajien henkien tykö vaikuttaen eri tavalla uskoviin ja epäuskoiisiin.

Emme myöskään syvenny Lutherin tulkintaan hänen Ensimmäisen Pietarinkirjeen selityksessään vuodelta 1523, jossa eräät ovat pysyneet, mutta jonka Luther itse hylkäsi, nimittäin että Kristus olisi ylösnousemuksensa ja helluntain jälkeen saarnannut apostolien välityksellä pakanoille evankeliumia, joka olisi tunkeutunut heidän sydämiinsä.

Tämän kohdan sekavasta eksegeesistä on muodostunut lähinnä kolme käsitystä. Niille on annettu erilaisia vivahteita. Näitä käsityksiä on puolusteltu tähän asti. **1.** Pre-eksistenttinen Logos olisi saarnannut Nooan päivinä tämän aikalaisille sillä seurauksella, etteivät he uskoneet. **2.** Kristus olisi kuolemansa tai vastaavasti eläväksitekemisensä jälkeen mennyt helvettiin tai vastaavasti kuolleitten valtakuntaan ja saarnannut siellä vainajien hengille tai vastaavasti tuomituille Nooan aikalaisille, ja se olisi ollut saarnaa pelastuksesta. **3.** Kristus olisi eläväksitekemisensä jälkeen helvettiin astumisesta puheen ollen saarnannut tuomituille hengille tai vastaavasti tuomituille Nooan aikalaisille tuomiota ja kadotusta.

Käsittelemme ensiksi ensimmäistä tulkintaa, jota sen ensimmäisen edustajan mukaan sanotaan augustinolaiseksi. Augustinus kirjoittaa kirjeessään Evodiukselle: "Vankilaan teljettiin ne epäuskoiset henget, jotka elivät Nooan aikoihin. Se on: henget olivat suljettuina lihas ja pimeyden tietämättömyydessä ikään kuin vankilassa. Kristus ei saarnannut heille lihas, koska hän ei vielä ollut tullut lihaan, vaan hengessä, se on, jumaluutensa puolesta."

Augustinukseen ovat sitten liittyneet Th. Beza ja Johannes Gerhard. Viime mainittu lausuu kommentaarissaan 1 Piet. 3:19:n johdosta: "Merkitys on siis tämä. Kristus meni ja saarnasi hengessä, se on, jumaluudessaan eli jumalallisen luontonsa puolesta vanhurskauden saarnaajan Nooan välityksellä ennen vedenpaisumusta eläneille ihmisille, joiden sielut ovat helvetin vankilassa, nimittäin niiden, jotka eivät halunneet uskoa tätä saarnaa" (s. 464.). Kuitenkaan Gerhard ei ole asiastaan varma. Seuraavalla sivulla hän näet hyväksyy niiden käsityksen, jotka liittävät 1 Piet. 3:19:n Kristuksen helvettiin astumiseen, joille Kristus olisi ilmestynyt kunniakkaana triumfin viettäjänä (*triumphator gloriosus*).

Viime aikoina esimerkiksi Besser teossarjassaan *Bibelstunden* on puolustellut Gerhardin käsitystä ja Hofmann on kehitellyt sitä edelleen. Kristus on saarnannut Hofmannin mukaan ennen ilmaantumistaan lihaan hengessä "vankilassa oleville hengille, jotka muinoin olivat tottelemattomia". Hän olisi saarnannut heille vielä heidän elinaikanaan, mutta he eivät kuulleet hänen saarnaansa ja sen

tähden he ovat nyt "kuolemantilassa, jossa heitä säilytetään edessä olevaa rangaistustuomiota varten". Tämä tapahtui erityisesti Nooan päivinä. "Kaikki pelastushistoriallinen julistus, mikä tapahtui ennen Kristuksen ihmiseksi tuloa, oli hänen hengessään läsnä olevaa ja hengessä ihmisten luo tullutta Kristuksen sanaa. Ne, jotka eivät sitä totelleet, tulivat kuolemassa osallisiksi sellaisesta tilasta, joka on verrattavissa vankilassa tuomiotaan ja sen täytäntöönpanoa odottavan rikollisen tilaan. Niin Kristus meni hengessä pois myös noina päivinä ja saarnasi Nooan välityksellä. Tuomion julistamisen ja sen edellä olleen pelastuksen tarjoamisen ajaksi ja Jumalan pitkämielisyyden odotuksen ajaksi, joka on Jeesuksen pois menemisen ja paluun välissä, nuo päivät ovat tarpeeksi keskenään verrannollisia selittämään, miksi Pietari sanoo niistä sen, mikä pätee koko pelastushistoriallisesta ajasta, nimittäin että Kristus on saarnannut hengessä myös niille, jotka eivät sitä ennen olleet uskoneet hänen saarnaansa. Niiden kohtalosta sitten on myös arvioitavissa, mikä odottaa niitä, jotka nyt, kun hän taas poismenonsa jälkeen saarnaa hengessä, eivät tottele hänen saarnaansa."

Nämä ovat sinänsä aivan oikeita ajatuksia. Iankaikkinen Logos (Sana) on jo kulkenut Vanhan Liiton pelastushistorian läpi ja on puhunut Profeettojen, myös Nooan välityksellä. Ihmisten käytös tätä Kristuksen saarnaa kohtaan, kuuliaisuus tai tottelemattomuus, usko tai epäusko, oli ratkaisevaa heidän iankaikkiselle kohtalolleen.

Mutta kysymys on siitä, ovatko nämä tosiasiat, joista Raamattu muuten todistaa, luettavissa nimenomaan tässäkin kohdassa Pietarilta. Tähän kysymykseen meidän täytyy useihin vanhoihin ja uusiin selittäjiin liittyen antaa päättäväisesti kielteinen vastaus (*quod non*). Myönnämme, että lause τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεῖς ἐκήρυσεν (meni pois ja saarnasi vankilassa oleville hengille), ei välttämättä sisällä, että ne, jotka kuuntelivat Kristuksen saarnaa, olisivat saarnan aikana olleet henkinä vankilassa. Se ei myöskään sisällä pakosta sitä, että heitä voitiin nimittää myös heidän nykyisen, tottelemattomuudesta saarnaa kohtaan aiheutuneen tilansa mukaan. Hofmann huomauttaa meidänkin puhuvan vastaavasti. Voimme näet sanoa, että Jeesus ilmestyi apostoli Paavalille ruumiillisesti, vaikka Paavali Kristuksen hänelle ilmestyessä ei vielä ollut apostoli, vaan vasta siksi tuli. Kuitenkin sanan ἐκήρυσεν (saarnasi) eteen pantu πορευθεῖς (meni pois) tekee mahdottomaksi tässä sen mahdollisuuden. Jos myös ehkä Kristuksen henkinen läsnäolo ihmisistä puhuttaessa maan päällä ennen hänen ihmiseksi tuloaan voitaisiin ajatella pois menemiseksi, niin käsittelemässämme kohdassa sanalla πορευθεῖς on korrelaattinsa sanoihin πορευθεῖς

(vankilassa oleville hengille) sisältyvässä paikanmäärityksessä. "Tosin datiivi ei riipu sanasta πορευθε ς (meni pois), vaan sanasta ἐκήρυσεν (saarnasi), mutta lisäämällä tuon sanan korostetaan, että Kristus meni pois noiden henkien luo ja saarnasi niille siellä, missä ne ovat." Huther.

Sanaa πορευθε ς (meni pois) käsittelemässämme kohdassa vastaa πορευθεῖς εἰς οὐρανόν (meni taivaaseen) jakeessa 22. Mutta ainoastaan Kristuksen meneminen pois vankeuden paikkaan, *in infernum* (helvettiin), on rinnakkaiskohta hänen menemiselleen taivaaseen. ὁ καταβάς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάς (hän, joka astui alas, on se, joka myös astui ylös), Ef. 4:10. Samoin toinen datiivi, ἀπειθήσασι ποτε (jotka muinoin eivät olleet olleet kuuliaisia), estää verbin ἐκήρυσεν (saarnasi) liittämisen Kristuksen saarnaan Vanhan Liiton ja Nooan aikana. Adverbi ποτ (muinoin), kuten Kühl oikein tähdentää, vaatii aoristin partisipille pluskvamperfektin merkityksen. Sanat ἀπειθήσασι ποτε (jotka muinoin eivät olleet olleet kuuliaisia) verbin ἐκήρυσεν (saarnasi) kanssa voi merkitä ainoastaan: "niille, jotka eivät muinoin olleet olleet kuuliaisia". Se ei voi merkitä: "niille, jotka muinoin eivät olleet olleet kuuliaisia" eli jotka eivät uskoneet Kristuksen saarna.

Jos ἐκήρυσεν (saarnasi) kuuluisi samoin kuin ἀπειθήσασι (eivät olleet olleet kuuliaisia) esikristilliseen menneisyyteen, niin sanan ποτ (muinoin) täytyisi kuulua vasta sanan ἐκήρυσεν (saarnasi) yhteyteen sanan ἀπειθήσασι (eivät olleet olleet kuuliaisia) sijasta. Mutta myös sanat ἐν ᾧ καὶ (jossa myös), jotka aloittavat koko lauseen, ovat Hofmannin selitystä vastaan. Hofmann liittää sanan κα (myös) edellä jakeessa 18 olevaan ἴνα μᾶς προσαγάγη τῷ θεῷ (jotta hän veisi meidät Jumalan tykö): Kristus ei olisi Jumalan tykö menonsa ja helluntain jälkeen enää saarnannut ihmisille näkyvästi, vaan hengessä viedäksensä heidät Jumalan luo ja käännättääkseen heidät hänen tykönsä. Niin hän olisi "myös" (κα) jo ennen ilmaantumistaan lihaan saarnannut muinoin, Nooan päivinä, hengessä. Mitä kaikkea sisällytetään yksinkertaisiin sanoihin: ἴνα μᾶς προσαγάγη τῷ θεῷ (jotta hän veisi meidät Jumalan tykö)!

On väkivaltaa erottaa sana πνεύματι (hengen puolesta), johon sanat ἐν ᾧ (jossa) viittaavat takaisin päin, sen läheisestä yhteydestä sanaan ζωοποιηθεῖς (tehtiin eläväksi) ja panna Kristus tekemään hengen puolesta jotakin, millä ei ole mitään tekemistä hänen eläväksitekemisensä kanssa. Lopuksi tulisi olla selvää, että jos työnnettään Sana ennen tämän lihaan tulemista () isien ja Nooan aikaan Kristuksen eläväksitekemisen ja ylösnousemuksen välissä, niin hävitetään koko yhtenäisen jakson ja

asteittaisuuden sijoitus ja rakenne Kristuksen kärsimisestä alkaen hänen Jumalan oikealle puolelle istumiseensa asti. Muuten Hofmann on kyllä oivaltanut oikein yhden asian, nimittäin että viittaus epäuskoisiin Nooan aikalaisiin ja heidän kohtaloonsa on määrä muistuttaa kristillisiä lukijoita siitä, että heidän vastustajiaan eli heidän aikansa epäuskoisia odottaa vastaava kohtalo.

Toinen edellä lyhyesti kaavailluista selityksistä, jota useimmat modernit selittäjät edustavat, ja kolmas, luterilaisten dogmaattikkojen selitys seuraavat olennaisesti jonkin matkaa samaa tietä, kunnes se saavuttaa kohdan, jossa ne eroavat jyrkästi toisistaan. Toteamme ensiksi yksimielisyyden, samalla kun yhdistämme tähän esillä olevan kohdan yksittäisten termien tarkemman koettelemisen, joka meidän täytyi ottaa huomioon jo ensimmäistä käsitystä kumotessamme. Aivan yleisesti myönnetään, että Kristus meni vainajahenkien tykö ja saarnasi niille ja että hän meni siihen paikkaan, jossa nämä henget nyt ovat, sekä että Pietarin sana käsittelee Kristuksen astumista alas helvettiin (*descensus Christi ad inferos*). Ennen kuin määrittelimme tarkemmin paikan, minne Kristus meni, ja henkilöt, henget, joille hän saarnasi, kysymme, miten, missä tilassa ja milloin Kristus meni alas helvettiin.

Aloitamme yksityiskohtien selittämisen sanoista ἐν ᾧ καὶ (jossa myös). Sanat ἐν ᾧ (jossa) viittaavat takaisin päin sanaan πνεύματι (hengen puolesta). Se, kuten jo mainitsimme, ei ole erillään, vaan liittyy mitä likeisimmin sanan ζωοποιθεις (tehtiin eläväksi) yhteyteen. Kristus meni kuolleiden valtakuntaan nimenomaan siinä hengessä, jossa hänet tehtiin eläväksi, jonka laatuinen tämä hänen uusi elämänsä on, jumalallisessa luonnossaan, joka nyt tunkeutuu ja säteilee läpi hänen inhimillisen luontonsa, siis Jumalana ja ihmisenä, ruumiin ja sielun puolesta, hengellisessä, kirkastetussa tilassa ja kunniakkaana triumfin viettäjänä (*triumphator gloriosus*). Hän meni (πορευθε ες) todella henkien luo vankilassa, tosin yliluonnollisella tavalla, joka vastaa hänen kirkastettua ruumiillisuuttaan. Myös sanalla κα (myös) on korrelaattinsa sanoissa ζωοποιθεις πνεύματι (tehtiin eläväksi hengessä). Kristus on tullut eläväksi. Hän otti elämänsä takaisin kuolleista. Hän elää nyt hengessä. Vastaavasti hän on sitten mennyt myös pois, näyttäytynyt ensiksi kuolleitten valtakunnassa elävänä, kuoleman voittajana ja sen herrana ja siksi osoittautunut. Zezschwittz: Pietari "sanoi hänen olevan eläväksi tehdyn, ja heti kohta lisääkin hänen toimittaneen ne asiat, jotka soveltuivat kuoleman voittajaan".

Koska Kristus oli haudassa kolme päivää ja koska hänen ylösnousemuksensa mainitaan vasta seuraavassa, niin käsitämme

hänen astumisensa alas helvettiin seuranneen välittömästi hänen eläväksi tekemistään, varhain pääsiäisaamuna, vielä ennen kuin hän nousi haudasta voitollisesti ja osoitti eläville olevansa elävä. Tämä on vanhojen luterilaisten ja uusimpien eksegeettien enemmistön mielipide, vaikka muutamat viimemainituista samaistavat eläväksitekemisen ($\sigma\tau\omicron\eta\varsigma$) ja kuolleistanousemisen ($\acute{\alpha}\nu\sigma\tau\sigma$).

Vanhoista selittäjistä Quenstedt on ilmaissut tarkimmin puheena olevat kohdat: "Helvettiin astunut henkilö on Kristus, jumalihminen, *Deus et homo*, hänen jumalallinen ja inhimillinen luontonsa, tämä sekä sielun että ruumiin puolesta ehyt, pysyvä eli lihaan tulleele Sanalle alistettu, ja lihan puolesta kuollut ja eläväksi tehty, kuten Pietari sitä kuvaa 1 Piet. 3:18:ssa sanoilla: $\chi\rho\iota\sigma\tau\omicron\varsigma\dots\theta\alpha\nu\alpha\tau\omega\theta\epsilon\iota\varsigma\ \mu\acute{\epsilon}\nu\ \sigma\alpha\rho\kappa\iota\ \zeta\omega\omicron\pi\omicron\eta\theta\epsilon\iota\varsigma\ \delta\grave{\epsilon}\ \pi\nu\acute{\epsilon}\upsilon\mu\alpha\tau\iota$ (Kristus... kuoletettiin lihan puolesta, tehtiin eläväksi hengen puolesta). – Hänen poismenonsa... tapahtui juuri hänen oikean, todellisen olemuksensa ja kirkastetun ruumiinsa puolesta. – Ajankohta, jolloin Kristus astui kahlehdittujen luo, on Pietarilla lainatussa kohdassa se täsmällisesti lausuttu hetki, joka lankeaa Kristuksen eläväksi tekemisen ja ylösnousemuksen välille. Kirkkoisät ajattelevat alas astumisen tapahtuneen todennäköisesti silloin tuossa suuressa maanjäristyksessä, joka tapahtui ani varhain pääsiäisaamuna ennen auringon nousua."

Uudemmissa selittäjistä Hutherin mukaan jakeessa 19 alkava jakso viittaisi hengen puolesta eläväksi tehdyn kirkkauteen. Wiesingerin mielestä jakeessa 19 mainittu tapahtuma ei voisi kuulua Herran kuolintilaan, koska Kristus on lauseen $\zeta\omega\omicron\pi\omicron\eta\theta\epsilon\iota\varsigma\ \pi\nu\acute{\epsilon}\upsilon\mu\alpha\tau\iota$ (tehtiin eläväksi hengessä) subjekti (suomessa objekti). Schott: "Ihmeellisessä, uudessa henkielämässä, johon hän pukeutui keskiiyön salaisena hetkenä kolmannen päivän puhjetessa, ja jo ennen kuin hän murtautui ylösnousemuksessaan tähän ylämaailmaan, hän meni pois ja saarnasi hengille." Keil kirjoittaa: "Tämän lauseen subjekti on Kristus, henkilö, ei hänen pelkkä sielunsa, vaan koko Kristus ruumiin ja sielun puolesta, se sama, joka kuoli, nousi ylös ja astui ylös... Lihan eli maallisaistillisen olemassaolomuotonsa puolesta kuoletettu, hengen puolesta eläväksi tehty, kirkastettu hengelliseen olemassaolon tapaan... kuolemasta ottamansa elämän voimassa hän meni pois ja saarnasi vankilassa oleville hengille" (Thomas, II, s. 262).

Kirkkoisät ja samoin myös esimerkiksi Flacius, Fronmüller ja Kühl tulkitsevat Pietarin lausuman siten, että Kristus olisi sielunsa tai henkensä puolesta mennyt haadekseen samalla, kun hänen ruumiinsa oli haudassa. He eivät ole kiinnittäneet lainkaan huomiota sanamuotoihin, niiden merkitykseen eivätkä niiden keskinäiseen

yhteyteen. Torgaussa vuonna 1533 pitämässään saarnassa Luther lausuu, että Kristus, Jumala ja ihminen, meni yhdessä persoonassa helvettiin, kun taas hänen ruumiinsa olisi vielä ollut haudassa. Hänkään ei havainnut jakeen 19 yhteyttä edellä olevaan ζωοποιηθεῖς πνεύματι jakeessa 18 (tehtiin eläväksi hengen puolesta).

Olemme ilmaisseet asian siten, että Kristus eläväsitekemisensä jälkeen astui alas kuolleiden valtakuntaan saarnatakseen siellä, kuten Kirkko tunnustaa: *descendit ad inferos* (astui alas helvettiin). Tämä ei pakosta tarkoita sitä, että Kristus olisi ilmestynyt ja saarnannut kaikille kuolleille. Se voi merkitä vain, että ne, joille hän saarnasi, lukeutuivat kuolleisiin ja kuuluivat kuolleitten valtakuntaan. Sen, että Kristus saarnasi vain tietyille kuolleitten ryhmälle, kertoo ilmaus τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν (vankilassa oleville hengille). Se meidän täytyy ottaa nyt lähemmin tarkasteltavaksi.

υλακ (vankila) ja kuolleitten valtakunta, haades, eivät ole identtisiä käsitteitä, kuten esimerkiksi Kühl useimpien kirkkoisien esikuvan mukaan väittää. Nimet ἕρως, *infernum, inferi, Hölle* kuvaavat alun pitäen ylipäättänsä kuolleitten valtakuntaa, kuten esimerkiksi Thomasius ja Güder oikein määrittelevät: kuolleiden paikkaa ja tilaa. Ei ainoastaan kuolemantilaa, vaan myös paikkaa, jossa vainajien sielut ovat, sillä myös ihmisten sielut ovat rajallisia ja rajoitettuja luotuja ja sen vuoksi sidottuja tiettyyn paikkaan, tiettyyn (missä). Vaikka tämä paikka kuvataan sellaiseksi, joka olisi maan alla tai sen sisuksissa, Ef. 4:9; Fil. 2:10, se on vain kuvakieltä.

Siellä, missä Raamattu paneutuu lähemmin asiaan, se erottaa kaksi kuolleitten olinpaikkaa ja kaksi olotilaa. Jätettyään ajallisen tomumajansa hurskaitten sielut ovat tallella Aabrahamin helmassa, Jumalan käsivarsilla ja sylissä, Luuk. 16:23, ja nauttivat paratiisin auvoja iloja. Kristuksen tultua se tarkoittaa olemista Kristuksen kanssa paratiisissa, Luuk. 23:4, Fil. 1:23. Jumalattomille sitä vastoin on *infernum*, *helveti*, tuskan paikka ja olotila, Luuk. 16:22. Se merkitsee samaa kuin γέεννα (gehenna), eli γέεννα τοῦ πυρός (helvetin tuli), Matt. 5:22. Juuri tätä tarkoitetaan sanalla φυλακῇ (vankila) käsittelemässämme kohdassa, kuten eivät ainoastaan luterilaiset dogmaatikot, vaan myös useimmat uudemmat selittäjät myöntävät. Vankilassa olevat henget ovat niitä samoja, joista Pietari lausuu 2 Piet. 2:9–10:ssä: οἶδεν κύριος ... ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν (Herra tietää säilyttää väärät kuritettavina tuomiopäivään). Jumalattomat säilytetään varmassa säilössä kuolemansa jälkeen helvetissä ja tuskassa suureen tuomiopäivään saakka, jona heidän tuomionsa on täyttyvä.

Pietari todistaa, että nyt Kristus tultuaan jälleen eläväksi meni pois paikkaan, josta vanhat käyttivät nimeä *damnatorum* (tuomittujen olinpaikka), vankilassa olevien henkien tykö, tuomittujen luo helvetissä ja saarnasi heille. Erityisesti Kristuksen helvettiin astumisen suhteesta autuaisiin paratiisissa ei Pietari eikä Raamattu muutenkaan sano mitään.

Panemme tässä merkillä vielä seuraavan. Samanlaisilla ilmaisilla kuin käsittelemässämme kohdassa Raamattu kuvaa myös langenneiden enkelien rangaistuksen tilaa. Nämä ovat "syvyydessä" (), Luuk. 8:31, Ilm. 9:1ss., tai tartaroksessa. 2 Piet. 2:4:stä luemme: ε γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρύπτῃν τηρομένων... (sillä ei Jumala säästänyt enkeleitä, jotka syntiä tekevät, vaan syöksi heidät syvyyteen, pimeyden kuiluihin, ja hylkäsi heidät tuomiota varten säilytettäväksi). Vrt. Juuda 6. Raamatun mukaan tuomittujen ihmisten tuskat ovat osallisuutta riivaajien tuskiin. Kadotetut ihmiset kärsivät liekeissä tuskaa, joka on valmistettu perkeleelle ja hänen enkeleilleen. Matt. 25:41. Samalla kun Kristus astui tuomittujen paikkaan (*damnatorum*), hän meni riivaajien asuntoon (*domicilium daemonum*). Hän ilmoitti voittonsa myös perkeleille ja sovelsi sen heihin. Niin kuin Yksimielisyyden ohje opinkohdassa *De descensu Christi ad inferos* (Kristuksen helvettiin astumisesta) asian ilmaisee, hän "hävitti helvetin vallan ja riisti perkeleeltä kaiken mahdin". Raamattuperuste tälle on Ef. 4:8–10. Viittaa Efesolaiskirjeen kommentaariini, s. 184 ss. Sen sijaan se saarna, josta Pietari tässä puhuu, ei koskenut perkeleitä, vaan yksinomaan jumalattomien ihmisten tuomittuja sieluja.

Mutta miten? Saarnasiko Kristus helvetissä todella kaikille tuomituille tai vain osalle heitä? Tämän lisäkysymyksen herättää ensiksi toinen objektimäärite: ἀπειθήσασί ποτε... ἐν ἡμέραις νῶε (jotka muinoin eivät olleet kuuliaisialia... Nooan päivinä). Uudemmat selittäjät käsittävät nämä sanat enimmäkseen määritteenä sanoille τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν (hengille vankilassa) ja kääntävät: "hengille vankilassa, jotka muinoin olivat olleet tottelemattomia Nooan aikana". Tämän mukaan Kristus olisi saarnannut vain nyt vankilassa oleville Nooan aikalaisille. Sama rajoitus on tuloksena, jos sanat ἀπειθήσασί ποτε kääntää: "sen jälkeen, kun he eivät olleet totelleet" tai "vaikka he eivät olleet totelleet", mikä on hyvin väkinäistä. Mutta jos panee oikein merkillä, että sanalta ἀπειθήσασ (tottelemattomia) puuttuu artikkeli ja se on erotettu sanoilla πορευθεῖς ἐκῆρουξεν (meni pois ja saarnasi) hengistä vankilassa (τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν), niin saa

ehdottomasti seuraavan vaikutelman: Apostoli halusi ensiksi yleisesti korostaa, että Kristus on vankilassa saarnannut ylipäätänsä siellä oleville hengille ja että hän sitten perästäpäin "yleisen objektin ohella, mitä mainittu seikka koskee, astuu toiselle rajoitetulle alueelle, mistä kyseinen seikka on erityisesti totta". Hofmann. Ja niin emme tosin käännä kuten Hofmann "niille, jotka muinoin olivat tottelemattomia" tai "eivät uskoneet... Nooan päivinä", mutta toki: "jotka muinoin olivat olleet tottelemattomia" tai "eivät olleet uskoneet... Nooan päivinä". Köhl on samaa mieltä: "Olemme siitä puheen ollen olettaneet, että lausuma τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν (hengille vankilassa) käsittää kaikki henget vankilassa, ja tästä kokonaisuudesta on otettu esiin erityisesti lähemmin kuvattaviksi ne, jotka Nooan päivinä olivat epäuskoisia. Tämä oletus on välttämätön partisipin ἀπειθήσασ (tottelemattomia) artikkelin puuttumisen vuoksi. Sillä jos ilmaisulla τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν (hengille vankilassa) tarkoitettaisiin vain Nooan ajan epäuskoisia, lukija voisi tunnistaa heidät sellaisiksi vasta seuraavasta luonnehdinnasta. Tämä erottaisi sitten muinoin tottelemattomat henget tottelemattomina muista – ja siinä tapauksessa artikkeli ei saisi puuttua (vrt. Usteri, s. 28). Siis: 'hän on saarnannut vankilassa oleville hengille, hän on saarnannut sellaisille, jotka' jne."

Juuri tämä Nooan aikalaisten laatu ja käytös, epäusko, oli kaikkien henkien laatu vankilassa, ja heidän epäuskonsa oli heidän vankeutensa ja tuomionsa peruste. Tämä käsitys ei käy ilmi ainoastaan kielellisestä ilmaisusta ja rakenteesta, vaan se vastaa myös käsiteltävää asiaa. Jos Kristus on todella mennyt vankilaan sisälle, olisi outoa, jos hän olisi saarnannut vain pienelle osalle vankeina olevia henkiä eikä kaikille muillekin, jotka Nooan aikalaisten kanssa olivat samassa vankeudessa. Hänen saarnansa sisältö ja tarkoitus oli, kuten tulemme havaitsemaan, kaikille helvettiin tuomituille yhtä sovelias. Niinpä useimmat niistä selittäjistä, jotka käsittävät partisipin ἀπειθήσασ (ne, jotka eivät totelleet) tarkemmin määrittävän ja rajoittavan lausumaa τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν (hengille vankilassa), olettavat samalla – eivät kuitenkaan 1 Piet. 3:20:n perusteella – vaan 1 Piet. 4:6:n nojalla, että Kristus piti kaikille vankilassa oleville hengille sen saman saarnan, joka ennen muuta tapahtui Nooan aikalaisille.

Määrite ἀπειθήσασ (ne, jotka eivät olleet totelleet) korostaa Nooan aikalaisten syyllisyyttä. Sanotaan: ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτώ, ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος (jotka muinoin eivät olleet olleet kuuliaisialle/olleet uskoneet, kun Jumalan pitkämielisyyss odotti Nooan

päivinä, silloin kun valmistettiin arkkiä, jossa vain muutamat, se on kahdeksan sielua, pelastuivat veden kautta), jae 20.

Se, mistä oli kysymys Nooan aikalaisten epäuskossa eli tottelemattomuudessa, tulee oikein selväksi, kun vertaamme tätä apostolin sanaa Ensimmäisen Mooseksen kirjan kertomukseen. Ihmiset eivät halunneet Nooan aikana Jumalan Hengen enää heitä vallitsevan. He olivat käyneet täysin lihallisiksi ja turmelleet tiensä. He olivat äärimmäisen pahoja pahoissa teoissaan ja kypsä tuomioon. Mutta ennen kuin Jumala rankaisi heitä, hän takasi heille vielä armonajan, 1 Moos. 6:3:ssa mainitun 120 vuotta, ja odotti, että he kääntyisivät vielä pois turmion tieltä. Pietari ylistää Jumalan suurta kärsivällisyyttä. Sitä korostaa vahvemmin sanonta, että Jumala kärsivällisyys vartosi, kuin jos hän olisi kirjoittanut, että Jumala odotti pitkämielisyysensä. Jumala suorastaan ammensi tyhjiin kärsivällisyytensä ja pitkämielisyytensä tätä jumalatonta sukua kohtaan. Arkki valmistui tämän armonajan loppua kohden. Tämä oli teonsaarna edessä olevasta suuresta vedenpaisumuksesta, viimeinen, voimallinen kutsuhuuto parannukseen. Nooa, joka varusti arkkiä, tulkitsi tämän mykän saarnan aikalaisilleen. Nooa sanotaan 2 Piet. 2:5:ssä "vanhurskauden saarnaajaksi". Hän ohjasi syntisiä vanhurskauteen, kehotti ja varoitti heitä viimeiseen asti ja kertoi heille Jumalan pitkämielisyyden syyn ja tarkoituksen. Jumalan kärsivällisyys ja pitkämielisyys siirtää rangaistusta ja pohjautuu Jumalan armoon, joka tahtoo pelastaa syntisen.

Alusta alkaen Jumala on sietänyt syntistä maailmaa suuressa kärsivällisyydessä tarkoituksenaan pelastaa kadonneet. Tämän pelastavan armonsa hän ilmoitti ihmisille välittömästi syntiinlankeemuksen jälkeen lupauksessa tulevasta Lunastajasta. Tämän protoevankeliumin syntiset ihmiset toivat mukanaan paratiisista. Se oli samalla Aadamın päivistä alkaen Nooan päiviin asti samalla ihmiskunnan yhteistä hyvää. Lamek lausui poikansa Nooan syntyessä: "Tämä lohduttaa meitä työssämme ja kättemme vaivoissa viljellessämme maata, jonka Herra on kironnut." 1 Moos. 5:29. Hän piti Nooa luvattuna Vapahtajana. Siitä näkyy, minkä varassa ihmiskunnan patriarkkojen, hurskaitten seetiläisten mieli ja ikävä oli. Tästä toivostaan he antoivat myös julkisen todistuksen.

Luemme 1 Moos. 4:26:sta, että jo Seetin aikana alettiin saarnata HERRAn nimessä, siitä miehestä ja HERRAsta, jota jo Eeva tunnusti, vaimon siemenestä ja käärmeen polkijasta. Tämä saarna säilyi sitten tulevissa sukupolvissa ja myös jumalattomat kainilaiset kuuluivat sen. Niin Nooakin saarnasi aikalaisilleen tulevasta Kristuksesta ja todisti heille, että hekin voivat vielä löytää Kristuksessa armon,

anteeksiantamuksen ja pelastuksen. Tämän käsittelemämme Pietarin lausuman augustinolaisen käsityksen edustajat, kuten jo edellä mainitsimme, ovat oikeassa, kun he selittävät Nooan saarnan Kristuksen saarnaksi, vain sillä erolla, ettei tällä saarnalla ole mitään tekemistä käsittelemämme kohdan verbin ἐκήρυσεν (piti saarnan) kanssa.

Iankaikkinen Logos on Aadamin päivästä alkaen vallinnut ihmiskunnan historiassa, jonka jäseneksi hän kerran tuli pelastaakseen sen tuhosta. Hän ei puhunut vasta Israelin kantaisien kautta, vaan hän on puhunut jo ihmiskunnan kantaisien välityksellä. Tämä Kristuksen saarna oli samalla saarna Kristuksesta, syntisten Vapahtajasta.

Nooan aikalaisten raskain synti oli ollut – ei syyllistyminen äärimmäisiin synteihin – vaan se, että he torjuivat kaikki parannuskehotukset, ammensivat tyhjiin Jumalan pitkämielisyyden, halveksivat kursailematta Jumalan lupausta, Kristuksen saarnaa ja saarnaa Kristuksesta, yhdellä sanalla se, etteivät he olleet uskoneet. Niin, juuri se sisältyy sanaan ἀπειθήσασ (ne, jotka eivät olleet totelleet/ uskoneet).

Oikeutetusti Kühl, Hutter ja eräät muutkin kiinnittävät huomiota siihen, että Pietarilla verbi ἀπειθ (olla uskomatta, olla tottelematta) on kaikkialla vastakohtana verbille (uskoa). Vrt. 2:7,8; 3:1; 4:17. Se tarkoittaa siis epäuskoa, jonka kohteena on Kristus, Kristuksen sana ja evankeliumi. Se on tottelemattomuutta vain sikäli kuin epäusko on tottelemattomuutta evankeliumia vastaan Kristuksesta. Epäuskon tähden Jumala johdatti vedenpaisumuksen epäuskoisten maailman ylle, kun armonaika oli kulunut umpeen (2 Piet. 2:5) ja hävitti koko ihmissuvun. Pelastui vain kahdeksan sielua, jotka olivat uskovia. Niiden sielut taas, jotka temmattiin pois heidän katumattomuudessaan ja epäuskossaan Jumala sulki vankilaan, missä heitä säilytetään tulevaa tuomiota varten. Ajan täytyttyä on sitten lihassa ilmestynyt Logos, kirkastettu Kristus, tullut heidän kärsimyksensä olinpaikalle ja pitänyt heille viimeisen saarnan. Tämä saarna koski kaikkia vankilassa olevia henkiä, jotka olivat Nooan aikalaisten kaltaisia, jotka palvelivat syntiä elämänsä ajan, kieltäytyivät parannuksesta, halveksivat Jumalan kärsivällisyyttä, Kristusta ja hänen sanaansa ja jotka epäuskossa työnsivät pelastuksen luotaan.

Mutta mitä ja missä tarkoituksessa Kristus saarnasi hengille vankilassa, erityisesti Nooan aikalaisille? Tähänastiset selvittelyt panevat meidät nyt arvioimaan pääeroa, tarkoittiko ἐκήρυσεν (piti

saarnan) evankeliumin ja pelastuksen saarnaa (*praedicatio evangelica seu salutifera*) vai tuomion saarnaa (*praedicatio damnatoria*).

Useimmat uudemmat eksegeetit väittävät Kristuksen saarnan helvetissä olleen olennaisesti saman kuin Kristuksen keerygman maan päällä eli evankeliumin saarnan ja sillä olleen myös saman tarkoituksen eli pelastuksen tarjoamisen vankilassa olleille Nooan aikalaisille tai ylipäänsä siellä olleille hengille. Niin esimerkiksi Hutter, Wiesinger, Usteri, Fronmüller, Burger, Soden, Kühl ja Bigg. He lisäävät siihen vielä, että se, minkä Pietari osoittaa Nooan ajan sukukunnan esimerkistä, olisi totta kaikista niistä, jotka maanpäällisen vaelluksensa aikana ilman omaa syytään eivät olisi tulleet tuntemaan pelastusta Kristuksessa. Heille tehtäisiin mahdolliseksi vielä kuoleman jälkeen ratkaisu Kristuksen puolesta tai häntä vastaan. Niin Kristuksen "pelastussaarna" helvetissä hänen elävöityttämisen jälkeensä on laajentunut oletukseksi "yleisestä pelastuksen tarjoamisen jatkuvasta vaikutuksesta jatkuvasti kuoleman maahan vaeltavaan" saarnaan, "joka on toisille kuoleman haju kuolemaksi, toisille elämän tuoksu elämäksi". (Vrt. Güderin artikkelia *Höllenfahrt* Herzogin Real=Enzyklopedie -teoksessa.¹³)

Tämä on olennaisesti moderni näkemys. Tosin on vedottu kirkkoisiin, jotka myös ovat todellakin kuvanneet Pietarin sanan ἐκήρυξεν (piti saarnan) evankeliumin julistamiseksi () ja puhuneet Kristuksen helvetiin astumisen pelastavasta vaikutuksesta. Kuitenkin useimmat kreikkalaiset ja kaikki latinalaiset kirkkoisät, jotka muuten käsittävät Kristuksen helvettiin astumisella Jeesuksen ruumiista erillään olleen sielun poismenoa haadekseen, kuolleiden valtakuntaan, liittävät Jeesuksen pelastussaarnan ja -toiminnan haadeksessa Vanhan Liiton hurskaisuun ja heidän vapauttamiseensa haadeksesta ja heidän asettamiseensa taivaaseen, kuten edellä oli puhe. Niin myös Rooman kirkko käsittää Kristuksen helvettiin astumisen (*descensus Christi ad inferos*) Vanhan Liiton hurskaitten isien vapauttamiseksi isien helman (*limbus patrum*) kahleista tai vastaavasti vanhatestamentillisesta kiirastulesta (*ignis purgatorius*).

Raamattu ei todellakaan puhu sellaisista asioista mitään. Kuitenkin ajatus tuomittujen henkien kääntymisestä ja vapauttamisesta on vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta ollut kaukana vanhojen ajatuksista. Tässä on haluttu tuoda myös Luther taistelukentälle. Hän

¹³ Kannattaa katsoa G. Eckhardtin teoksessa *Homiletisches Reallexicon* olevaa artikkelia *Höllenfahrt*, osa H, ss. 553–556. Teossarja on erittäin ansiokas vanhmissourilaiseen oikeaoppiseen kirjallisuuteen perustuva homileettinen, järjestelmällinen hakusanateos.

kylläkin kirjoittaa Genesiksessään 1 Moos. 7:1:n johdosta: "Pietari osoittaa näillä sanoilla (1 Piet. 3:19–20), että on ollut epäuskoinen maailma, jolle Kristus on kuoltuaan kuolemansa jälkeen saarnannut. Jos tämä on ollut näin, kuka voi epäillä, ettei Kristus olisi vinyt samoille vangituille vankilaan myös Mooseksen ja Profeetat tehdäkseen epäuskoisesta maailmasta uuden uskovan maailman. Sen suuntaisilta kuuluvat todellakin pyhän Pietarin sanat, vaikka minä en sanoisi niistä mitään varmaa." (W² 1,535–536).

Mutta jatko osoittaa, miten Luther sen tarkoittaa: "Edelleen on ehkä niin, ettei se maailma, josta hän sanoo, etteivät he olleet kuuliaiset, tarkoita jumalattomia sanan halveksijoita. Näistähän on varmaa, että heidät tuomittiin, jos he kuolivat synneissään. Siksi maailma, joka ei ollut kuuliainen, hänen suusaan näyttää tarkoittavan lapsia ja muita, joita heidän yksinkertaisuutensa esti uskosta, sikäli kuin maailman pahennus ei ole vuolaan virran tavoin heitä nielaissut ja syössyt heitä suin päin samaan perikatoon niin, että vain kahdeksan sielua pelastui. Tähän tapaan Pietari korostaa hirmuisen vihan valtavuutta. Yhtä kaikki hän vakuuttaa myös Jumalan kärsivällisyyttä, kun hän ei riistänyt pelastuksen sanaa niiltä, jotka silloin eivät uskoneet tai voineet uskoa, että Jumala antaisi yhdellä kertaa niin julman rangaistuksen kohdata yhdellä kertaa koko maailmaa."

Tosin tämäkin on vain inhimillistä spekulointia. Niin paljon on kuitenkin selvää, että ne "epäuskoiset" Nooan aikalaiset, joille Kristuksen sanotaan kuolemansa jälkeen saarnanneen kuolleitten paikassa heidän pelastumisekseen, olivat Lutherin mukaan "yksinkertaisia" sieluja. He eivät olleet yleensä epäuskoisia, vaan pohjimmiltaan uskovia ja panivat toivonsa Jumalan kärsivällisyyteen. He eivät vain voineet uskoa tai vakuuttua siitä yhdestä asiasta, että Jumala voisi pistää koko maailman niin kauheaan rangaistukseen eli panna se kuolemaan muiden kanssa vedenpaisumuksessa. Pelastussaarnasta epäuskoisille sanan varsinaisessa merkityksessä, "jumalattomille halveksijoille" Lutherkaan ei halua tietää mitään. He ovat ja pysyvät tuomittuina. Heille ei ole mitään toivoa.

Uudemmat eksegeetit vetoavat käsityksensä tueksi ennen muuta ilmaisuun ἐκήρουν (piti saarnan). Köhl kirjoittaa: (saarnata) on tässä, kuten kaikkialla Uudessa Testamentissa tekninen termi evankeliumin pelastusta tarjoavalle julistukselle Kristuksesta ja Jumalan valtakunnasta. Soden: " pitää käsittää kauttaaltaan Uudessa Testamentissa pelastuksen tarjoamisen tavanomaisessa merkityksessä."

Meidän täytyy katsoa, onko tosiaan niin. on samaa kuin toimittaa airuen virkaa airuena, antaa tiedoksi jonkun korkeamman, kuninkaan, palveluksessa ja hänen puolestaan, esimerkiksi julistaa sota, voitto, määrätä kokouksen aika. Mutta jo profaanikreikkassakin on sitten alkuperäinen merkitys vaihtunut yleisemmäksi 'julistaa kuuluvasti'. Molemmat merkitykset esiintyvät myös Septuagintassa airuen merkitys niissä kohdissa, joissa on kysymys kuninkaan julistuksesta, kuten 2 Aik. 36:22, Dan. 5:31 ja Ester 6:9.11, heikentynyt merkitys esimerkiksi Joel 2:1: σαλπίζατε σάλπιγγι ἐν Σιών κηρῦξατε (puhaltakaa pasunaan Siionissa, toitottakaa), שׂוֹרֵרִי, huutakaa kovaa. Tässä merkityksessä sana on siirtynyt tarkoittamaan Profeettojen julistusta: Joonas 3:2: κήρῡξον (saarnaa) ja 3:4: ἐκήρῡξεν (saarnasi).

Uuden Testamentin kielenkäytön mukaista on käyttää verbiä julkisesta opetuksesta, Kristuksen, hänen Apostoliensa ja yleensä kristillisten saarnaajien saarnasta. Sitä käytetään usein ilman objektia julkisesta opetustoiminnasta sisällöstä riippumatta, kuten suomen verbejä 'opettaa', 'saarnata'. Esimerkiksi Jeesuksesta sanotaan, että hän opetti ja saarnasi kaupungeissa, μετέβη τοῦ διδάσκειν καὶ κηρῦσσειν (lähti opettamaan ja saarnaamaan, Matt. 11:1); tai jos sama sanotaan hänen opetuslapsistaan, ἐκήρῡξαν πανταχοῦ (saarnasivat kaikkialla, Mark. 16:20); tai kun Paavali kirjoittaa: "jottei minua, joka muille saarnaan (κηρῦξας) itse tulisi hylätyksi" (1 Kor. 9:27), tai kun Room. 10:14 sanotaan: "Kuinka he voivat kuulla, ellei ole julistajaa" (χωρὶς κηρῦσσοτος). Sen mukaisesti Paavali kuvaa apostolista opetustaan ja saarnaansa sanalla κηρῦ , Tiit. 1:3; 2 Tim. 4:17 tai sanoilla κηρῦ (saarnani), 1 Kor. 2:4. Vain harvakseltaan tulee esille alkuperäinen ajatus airuesta ja airuen huudosta, kuten esimerkiksi 1 Tim. 2:6–7: τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις. εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κηρῡξ καὶ ἀπόστολος (todistus aikanansa, mitä varten minä olen saarnaajaksi/airueksi ja apostoliksi asetettu).

Useimmiten kuitenkin verbiin κηρῦσσειν (saarnata) liittyy objekti tai objektillause, jolla ilmaistaan saarnan sisältö. Uusitamentillisen saarnan teemana on lähinnä Jumalan valtakunta. Se sai alkunsa Johannes Kastajan todistuksesta, joka esitellään Matt. 3:1–2:ssa seuraavilla sanoilla: παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρῦσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν (tuli Johannes Kastaja ja saarnasi taivasten valtakuntaa Juudean erämaassa ja sanoi: tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle). Samoin kuului Kristuksen saarna sen jälkeen, kun hän oli astunut profeetanvirkaansa.

Matt. 4:17. Samaan Jeesus käski opetuslapsiaan: κηρύσσετε λέγοντες, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν (saarnatkaa sanoen, että taivasten valtakunta on tullut lähelle). Matt. 10:7. Paavali sanoo itsestään: διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν (olen vaeltanut ja saarnannut valtakuntaa). Apt. 20:25. Paavalista lausutaan Apt. 28:31: κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ (saarnasi Jumalan valtakuntaa ja opetti Herrasta Jeesuksesta).

Taivastenvaltakunta eli Jumalan valtakunta, joka Jeesuksessa oli tullut lähelle, on armonvaltakunta ja siksi saarna valtakunnasta on ilosanoma. Niinpä verbin κηρύσσειν (saarnata) sijasta tai sen lisäksi on myös ilmaus (julistaa evankeliumia). Niin esimerkiksi Luuk. 16:16: ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται (julistetaan Jumalan valtakuntaa). Luuk. 4:43: εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ (minun tulee julistaa Jumalan valtakunnan evankeliumia). Luuk. 8:1: κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ (saarnasi ja julisti Jumalan valtakunnan evankeliumia). Usein toistuva sanonta on: κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας (saarnaten valtakunnan evankeliumia). Matt. 4:23; 9:35; Matt. 24:14: καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ (ja tämä valtakunnan evankeliumi pitää saarnattaman kaikessa maailmassa).

Zeuschwitz, jota Keil seuraa, selittää näiden raamatunkohtien nojalla verbin κηρύσσειν (saarnata) merkitsevän 'saarnata, julistaa valtakuntaa'. Hän lainaa Flaciusta: "Uuden Testamentin kirjoittajat olivat saaneet esitystapansa airuilta, jotka ovat kuninkaiden ja hallitsijoiden apulaisia ja ilmoittavat kuuluvasti kansalle hallitsijoiden tahdon ja määräyksen. He toivat esiin sanottavansa – kuten muinaisilla airuilla oli tapana kuninkaan läsnä ollessa ja seuratessa – niin kuin evankeliumia on kaikille tietyllä arvokkuudella ja arvovallalla ilmoitettava ja mieleen teroitettava. Voidaksensa julistaa evankeliumia selvästi, julkisesti ja vapaasti, he toimivat airueiden tapaan eräänlaisen näiden henkilöiden, asioiden tai palvelijoiden tehtävien samankaltaisuuden tähden ja evankeliumin julistamisen tähden."

Ajatus valtakunnasta johtaa helposti käsitykseen, että julistaja (κηρύσσων) ilmoittaa kuninkaan saapumisen ja Jumalan valtakunnan pystyttämisen. On toki otettava huomioon, että tämä ajatus tulee ilmi jo verbin κηρύσσειν (saarnata) objektissa βασιλεία (valtakunta), βασιλεία τοῦ θεοῦ (Jumalan valtakunta) ja βασιλεία τῶν

οὐρανῶν (taivastenvaltakunta) eikä sisälly itse tähän verbiin. Verbi κηρῦσσειν (saarnata) ei myöskään Jumalan valtakunnan ollessa objektina säännönmukaisesti merkitse olennaisesti mitään muuta kuin 'julistaa', 'opettaa', epäilemättä aina 'kovaa' ja 'kuuluvasti', *publice docere*, 'saarnata'. Se käy ilmi sellaisista puhetavoista, joissa muuten käytetään tavanomaisia, yleisiä ilmaisuja julistamisesta. Luuk. 9:11: ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ (puhui heille Jumalan valtakunnasta). Luuk. 10:9: λέγετε αὐτοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ (sanokaa heille: Jumalan valtakunta on tullut lähelle). Apt. 1:3 λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ (puhuen Jumalan valtakunnasta). Apt. 19:8: ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ (kolmen kuukauden aikana puhui heidän kanssansa rohkeasti ja vakuuttavasti Jumalan valtakunnasta).

Niinpä onkin puhdasta mielivaltaa, kun Zezschwitz pitää kiinni valtakunta-ajatuksesta κηρῦσσειν (saarnata) -verbistä kaikissa sellaisissakin yhteyksissä, joissa valtakuntaa ei mainita.

Useimmin mainitaan κηρῦσσειν (saarnata) -verbin objektiksi ja sisällöksi evankeliumi, sana ja Kristus. Mark. 13:10: καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον (ja sitä ennen tulee evankeliumi saarnata kaikille luoduille) Mark. 14:9: ὅπου ἐὰν κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον (missä ikinä kaikessa maailmassa evankeliumia saarnataan) Mark. 16:15: πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρῦξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει (menkää kaikkeen maailmaan ja saarnatkaa evankeliumia kaikille luoduille). Kol. 1:23: καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου, οὐ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν (horjahtamatta pois sen evankeliumin toivosta, jonka olette kuulleet, jota on julistettu/ saarnattu kaikessa luomakunnassa taivaan alla) Gal. 2:2: τὸ εὐαγγέλιον, ὃ κηρῦσσω (sen evankeliumin, jota julistan/ saarnaan).

Näissä neljässä lainatussa kodassa korostetaan, että evankeliumin saarna on määrätty kaikille kansoille, koko maailmalle ja kaikille luoduille. Sanan täydessä merkityksessä "julkiselle" evankeliumin julistamiselle juuri κηρῦσσειν (saarnata) on sangen sopiva ilmaus. Epäilemättä evankeliumin saarna on samalla saarna pelastuksesta. Evankeliumi tulee sen vuoksi saarnata kaikille luoduille, jotta ne, jotka sen kuulevat, uskovat ja tulevat autuaiksi. Tässä merkityksessä liitetään Mark. 16:15:n käskyyn: "Saarnatkaa, κηρῦξατε, evankeliumia kaikille luoduille" lause: "Joka uskoo ja tulee kastetuksi, se pelastuu." Evankeliumin (εὐαγγέλιον) sijasta saatetaan käyttää

κηρύσσειν (saarnata) -verbin objektina myös ilmaisia εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ (Jumalan evankeliumi) Mark. 1:14 ja 1 Tess. 2:9 tai τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως (uskon sana) Room. 10:8 tai τὸν λόγον (sana) 2 Tim. 4:2. Apostolienteoissa ja Apostolien kirjeissä esitetään saarnaamisen (κηρύσσειν) pääsisällöksi ennen kaikkea Kristus, ihmisten ainoa Vapahtaja, Kristus, Jumalan Poika, ristiinnaulittu ja ylösnoussut. Apt. 19:13: ὁκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, ὃν Παῦλος κηρύσσει (vannotan teitä sen Jeesuksen kautta, jota Paavali julistaa). 2 Kor. 11:4: ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει, ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν (saarnaa toista Jeesusta kuin me olemme saarnanneet). Apt. 8:5: Φίλιππος... ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν (Filippos saarnasi heille Kristusta). 2 Kor. 4:5: κηρύσσομεν... Χριστόν Ἰησοῦν κύριον (saarnaamme Kristusta Jeesusta Herraa). Fil. 1:15: τὸν Χριστόν κηρύσσοουσιν (saarnaavat Kristusta). 1 Tim. 3:16: ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν (saarnattu pakanain keskuudessa). Apt. 9:20: ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ (saarnasi Jeesusta, että hän on Jumalan Poika). 2 Kor. 1:19: ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς (sillä Jumalan Poika Jeesus Kristus, jota me teidän keskuudessanne olemme saarnanneet). 1 Kor. 1:23: ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστόν ἐσταυρωμένον (me taas saarnaamme Kristusta, ristiinnaulittua). 1 Kor. 15:12 Χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται (saarnataan Kristusta, että hän on kuolleista herätetty). Tämän otsikon alle kuuluu myös saarnaaminen (κηρύσσειν, κηρυχθῆναι) "parannuksen kasteesta" tai "parannuksesta", jonka tarkoituksena on "syntien anteeksiantaminen" ja siis ihmisten autuus (Mark. 1:4; Luuk. 24:47).

On kuitenkin aivan väärin näistä lainatuista raamatunkohdista päätellä, että κηρύσσειν (saarnata) on *terminus technicus* "evankeliumin saarnalle" tai "saarnalle pelastuksesta". "Evankeliumin" ja "pelastuksen" käsite liittyy κηρύσσειν (saarnata) -verbin määritteisiin, kuten εὐαγγέλιον (evankeliumia), Χριστόν (Kristusta) jne. eikä itse termiin κηρύσσειν (saarnata). Hutterkin tunnustaa, että "κηρύσσειν (saarnata) ei ole samaa kuin εὐαγγελίζειν (julistaa evankeliumia)". Niinpä tätä käsitettä käytetään, jos on puhe julkisesta opetuksesta Mooseksen laissa. Apt. 15:21. Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος (sillä Mooseksella on ammoisista ajoista joka kaupungissa saarnaajansa; luetaanhan häntä synagogissa jokaisena sapattina). Room. 2:21: ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις (joka saarnaa, ettei saa varastaa, itse varastat). Gal. 5:11: εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω (jos vielä saarnaan ympärileikkausta).

Muuten κηρῦσσειν (saarnata) esiintyy Uudessa Testamentissa tavallisessa, yleisessä merkityksessä 'huutaa julki', 'kuuluttaa laajalti', 'tehdä laajalti tunnetuksi'. Mark. 5:20: καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρῦσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς (niin hän lähti ja alkoi saarnata/julistaa Dekapolin alueella, kuinka suuria tekoja Jeesus oli hänelle tehnyt). Mark. 7:36. Luuk. 8:39.

Edellä olevan tutkistelun tulos on tämä: Uudessakin Testamentissa κηρῦσσειν (saarnata) on *vox media* (neutraali sana, yleiskäsite) ja samaa kuin "julkinen julistus". Sen vuoksi siitä on tullut *terminus technicus doctrina publica*'lle, varsinkin opille ja saarnalle, joka on lähtenyt Kristuksen ja apostolien suusta ja lähtee edelleen kristillisten saarnaajien suusta. Jos tämä on olennaisesti myös oppia Kristuksesta, tervettä oppia, niin tämä muodollinen käsite κηρῦσσειν (saarnata) ei kärsi vähintäkään siitä, jos se saa sisältönsä vasta siihen liitetyistä objekteista.

Kiinnitämme lopuksi huomiota vielä siihen, ettei Pietari tässä kirjeessä, milloin on kysymys evankeliumin saarnaamisesta, milloinkaan käytä verbiä κηρῦσσειν (saarnata), vaan muita ilmaisuja, kuten εὐαγγέλ (julistaa evankeliumia), εὐ γγ λ (julistaa evankeliumia) 4:6, 1:12, γγ λ (julistaa) 1:12, ἔξαγγ λ 2:9 (julistaa) ja λαλεῖν (puhua) 4:11. Sitä vastoin hän kuvaa eräessä Apostolientekojen saarnassaan saarnaa tulevasta tuomiosta sanalla κηρῦσαι (saarnata, aor.): καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῦσαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν (ja hän käski meidän saarnata kansalle ja todistaa, että hän on se, jonka Jumala on asettanut elävien ja kuolleitten tuomariksi), Apt. 10:42. Tätä Apostolien tulee Herran käskystä saarnata hänen kansalleen. Kristusta kohtaan vihamielisten juutalaisten tulee ajatella, että Jumala on määrännyt Kristuksen elävien ja kuolleitten tuomariksi ja että hän on tuomitseva kaikki, jotka kieltäytyvät ottamasta uskossa vastaan heille hänen nimessään tarjotun syntien anteeksiantamuksen (10:43).

Koska 1 Piet. 3:19:ssa verbillä κηρῦσσειν (saarnata) ei ole akkusatiiviobjektia, Kristuksen saarnan luonne, sisältö ja tarkoitus täytyy ymmärtää yhteyden perusteella. Silloin verbin ἐκήρυσεν (saarnasi) määritteet sulkevat pois molemmilla objektiiveilla (vankilassa oleville hengille) "evankeliumin saarnan" ja "pelastuksen tarjoamisen".

Partisipilause ἀπειθήσασί ποτε... (eivät olleet muinoin uskoneet...) ei sisällä minkäänlaista lievennystä, vaan korostaa niin paljon kuin mahdollista Nooan aikaisten syyllisyyttä, jota ei

puolustella. Schott kirjoittaa: "Tämä onkin ehdoton kielto kaikille lievennysyrityksille. Noiden Nooan aikalaisten epäusko ei ollut anteeksiannettavaa eikä johtunut tietämättömyydestä, koska he elivät sellaisena aikana, jolloin tietoa yhdestä todellisesta armon Jumalasta ja hänen pelastussanallaan lepäävästä toivosta todistettiin vielä elävässä traditiossa ja varmistettiin ja taattiin jumalallisin tiedoksiannoin." Nämä olivat uppiniskaisia syntisiä, jotka viimeiseen asti kieltäytyivät tekemästä parannusta, lopullisesti torjuivat pelastuksen Kristuksessa, ammensivat tyhjiin kaiken Jumalan kärsivällisyyden ja pitkämielisyyden. Nyt heidän täytyy kärsiä rangaistusta epäuskostaan.

Että Kristus olisi tarjonnut pelastusta ja armoa vielä kerran heidän rangaistuksensa paikkaan tai tarjoaisi sitä yhä edelleen, on kovin uskomatonta. Ne, jotka puolustavat pelastussaarnaa helvetissä, yrittävät tehdä uskomattoman jossakin määrin uskottavaksi. Wiesinger: "Jos tekijä haluaa osoittaa, että on parempi kärsiä vanhurskauden tähden, niin hän tuskin voisi nimetä hänen kuolemasta otetun elämänsä voittoisalle mahdille, jolla kristitty lohdutetaan (jae 18), tuskin suurempaa näyttöä kuin todistamisen itse tästä kuoleman voittavasta elämänvoimasta niiden sieluille, jotka oli luovutettu niin rangaistavan tottelemattomuuden tähden kuoleman vankeuteen odottamaan lopullista tuomiota. Tämän elämänruhtinaan voittomahti tarttuu jopa tuomion alueelle vanhasta maailmasta (ἀρχα ο κόσμος) (2 Piet. 2:5) ja antaa valonsäteen loistaa tuomittujen yöhön viimeisen tuomion päivään, johon heitä säilytetään rangaistuksen alaisina (κολαζόμενοι)." Soden: "Jos Kristuksen vielä kuolinkipujensa jälkeen onnistui kääntää ja pelastaa tuo sukukunta, joka vastusti sitä ratkaisevinta parannussaarnaa, mikä milloinkaan on kohdannut ihmisiä, sillä osoitettiin mitä loistavimmalla tavalla viattoman kärsimyksen voittovoima (κρείττον). Sillä annettiin myös esikuva kärsiä hyvää tehden (ἀγαθοποιούντα πάσχειν, jae 17) ja pantti siitä, että kristityille on mahdollista se, mitä heiltä 2:12:n ja 3:16:n mukaan odotetaan, vaikkakin myös luonnonmukaisesti aivan toisella tavalla."

Jos apostoli kuitenkin olisi halunnut osoittaa epäuskonsa tähden tuomituissa Kristuksen voittovoiman, niin hänen olisi pitänyt mainita Kristuksen saarnan lisäksi myös ennen kaikkea tämän saarnan hyvä tulos eli henkien tosiasiallinen parannus, kääntymys, pelastuminen vankilassa tai ainakin suuren joukon näistä asioista. Sen sijaan hän pitää lukijoittensa ajatukset kiinni Nooan aikalaisten anteeksiantamattomassa syyllisyydessä.

Ajatus henkien kääntymyksestä ja pelastuksesta vankeudessa on ristiriidassa myös tämän viimeisen ilmaisun, ensiksi mainitun

objektiivin ἐκήρυξεν, τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν (saarnasi, hengille vankilassa) kanssa. Eihän tämä ilmaus voi yhteydessään 2 Piet. 2:5:een kertoa muuta kuin seuraavan: Nämä henget ovat pidätettyinä vankilassa ja heidät luovutetaan lopulta viimeiselle tuomiolle, joka tulee saattamaan heidän rangaistuksensa ja tuomionsa lopulliseen päätökseen. He ovat kadotettuja niin, ettei heitä enää voida pelastaa. Schott: "On pidettävä kiinni siitä, että vankila (φυλακ) sellaisessa yhteydessä tarkoittaa kaikkialla pidätyksen muuttamatonta tilaa viimeistä, ratkaisevaa kadotustuomiota varten. Joka on vankilassa (ἐν φυλακῇ) jumalattomuutensa tähden toivottomassa kuoleman tilassa, on kadotettu."

Kühl, samoin kuin Soden yllä olevassa lainauksessa, määrittelee tämän luulotellun Kristuksen pelastussaarnaa helvetissä koskevan ilmaisen (1 Piet. 3:19) yhteyden edellä olevaan kohtaan 3:16ss., saarnan, joka olisi mahdollistanut vankilassa olevien henkien kääntymyksen ja pelastuksen. Kristuksen meno henkien luo, kun hän kärsimyksensä ja kuolemansa jälkeen olisi "mennyt pois viemään kaikista pahimmille rikollisille pelastussanomaa ja samalla mahdollisuuden kääntymiseen ja pelastukseen", olisi kärsiville kristityille impulssi tehdä kärsiessään hyvää, mikä voisi koitua pelastukseksi heitä vainonneille epäuskoisille. Olemme edellä riittävästi osoittaneet, että tämä ajatus on kohdalle 3:16ss. aivan vieras.

Oletus, joka koskee pelastuksen julistamista kuoleman jälkeen, henkien kääntymistä ja pelastumista vankilassa, ei ole ainoastaan vastoin Pietarin puhetta, vaan myös päivänselvää Raamatun todistusta. Hebr. 9:27:n lausuma sisältää yleisen normin: "Ihmisille on määrätty, että heidän on kerran kuoleminen, mutta sen jälkeen tulee tuomio." Sen mukaan puhuaksemme Hofmanniin liittyen "kuolema on ajateltu ihmiselämän päätökseksi, jota ei seuraa mitään sille määrättyä jatkoa ja täydennystä, vaan vain tuomio".

Ratkaisu Jumalan puolesta tai häntä vastaan, Kristuksen puolesta tai häntä vastaan, josta ihmisen iankaikkinen autuus tai tuska riippuu, tapahtuu tässä elämässä. Kun tämä elämä päättyy kuolemaan, ihminen saa sen mukaan, kuin hän on uskonut tai toiminut ruumiissa ollessaan. Pelastuksen omistaminen ja tarjoaminen, sanan ja evankeliumin saarna, usko ja epäusko ovat Raamatun kokonaistodistuksen mukaan sellaisia asioita, jotka kuuluvat tähän maanpäälliseen aikaan. Evankeliumi pelastuksesta Kristuksessa tulee Kristuksen käskyn mukaan saarnata kaikessa maailmassa kaikille kansoille, kaikille luoduille, kaikille, jotka elävät. Ihmisten suhde evankeliumiin, jota he täällä maan päällä kuulevat, ratkaisee heidän iankaikkisen kohtalonsa,

autuutensa tai kadotukseen joutumisensa. Tämä on selvästi lausuttu Mark. 16:15:ssa. Se, joka kuolee pois synneissään, katumattomuudessaan ja epäuskossaan ja suljetaan kadotuksen vankilaan, pysyy ikuisesti kadotettuna eikä pääse koskaan sieltä vapaaksi. Matt. 5:26. Toive lunastuksesta kuoleman jälkeen ja vapautuksesta helvetistä ei ole evankeliumia, vaan sen todellisen evankeliumin kuolema, jota Kristus maailmassa saarnauttaa. Se ehkäisee evankeliumin vaikutuksen, estää ihmisiä parannuksesta ja uskosta ja edesauttaa heitä vain tiellä kadotukseen. Jos on olemassa toivoa katumattomina ja epäuskossa kuolleilla, kadotetuilla helvetissä, miksi sitten ihminen ei saisi synnistä irtisanoutumisen, parannuksen tekemisen ja syntien anteeksiantamiselle tilan antamisen sijasta mieluummin elää mukavasti Nooan aikalaisten tapaan, syödä ja juoda, naida ja naittaa?

Schott arvioi: "Mutta mikä lopulta on pääasia: Raamattu ei tunne lainkaan kuoleman jälkeisen siveellisen muutoksen tai kristillisen kääntymyksen mahdollisuutta, ja niin paljon kuin sellaisen opin kautta voisi tulla valoa, lohdutusta ja rauhoitusta yksittäisen ihmisen kuten koko ihmiskunnankin elämän arvoitukseen – riippumatta siitä kauheasta vahingosta, jota se varmasti saisi aikaan – on kuitenkin nöyrästi alistuttava Jumalan sanalle, joka rajoittaa ihmisen siveellisen historian tälle puolelle ja tuntee kuoleman porttien tuolla puolen vain tämän historian päättymisen ainiaaksi Jumalan tuomarin päätöksellä: Ihmiselle on määrätty, että hänen on kerran kuoleminen, mutta sen jälkeen on tuomio."

Schott jatkaa, ja siihenkin me yhdyimme: "Sen mukaisesti tämä mahdottomuus onkin jo pakottanut meidät siihen, mikä alun alkaen esittäytyy oikeana, nimittäin että tässä verbi κηρύσσειν (saarnata) sen sijaan, että se olisi ymmärrettävä pelastusvoimaisena saarnana kääntymykseksi, on ymmärrettävä vanhoihin dogmaatikoihin liittyen yksipuolisesti tuomion julistukseksi (*concio damnatoria*)".

Olemme osoittaneet, että Pietarin saarnassa Apt. 10:42 tällä ilmaisulla kuvataan tuomion saarnaa. Niinpä ajan tuolla puolen Jumalan kärsivällisyyden ja pitkämielisyyden aika antaa niille, jotka ovat halunneet jättää sen käyttämättä, vain rangaistusta, vihaa, tuomion ja kadotuksen.

Lainaamme joitakin luterilaisten dogmaatikoiden lausumia. Calovius kirjoittaa: "Kristus ei saarnannut heille, että he tekisivät parannuksen, vaan sen vuoksi, etteivät he olleet tehneet parannusta. Hän ei saarnannut sitä varten, että heidät käännettäisiin, vaan että he vakuuttuisivat epäuskonsa ja tuomionsa palkasta. Hän teki sen joko

sanoilla tai näyttämällä saatanasta ja synnistä saamansa voiton, jota he olivat uskottomuudellaan halveksineet, kun saarnaaja Nooa oli sitä julistanut."

Gerhard huomauttaa tähän liittyen samalla muiden dogmaatikoiden selityksiin: "Saarna ymmärretään tässä ei niinkään paljon sanan saarnaksi kuin tekojen saarnaksi... Kristus ei saarnannut jumalattomien henkien kääntymiseksi ja vapauttamiseksi, niin kuin hän teki virassaan täällä maan päällä, vaan näiden kumoamiseksi ja hämmentämiseksi, että he käsittäisivät suurella pahuudellaan halveksineensa tätä vanhurskauden saarnaajaa, joka muinoin oli heille Nooan kautta saarnannut. Kuten näet viimeisellä tuomiolla jumalattomat ruumiissa ollessaan tulevat näkemään itse tuomarin ja kokemaan rangaistukset Herran kasvoista, 2 Tess. 1:9, Ilm. 1:7, samoin myös heidän ruumiista erkautuneet sielunsa ovat katselleet helvetissä itse tätä kunniakasta voiton juhlijaa ja tässä näkymässä sisimmässään kokeneet rangaistusta. Merkitys on siis tämä: Kristus astui alas helvettiin jumalallisessa voimassaan ja toi siellä ilmi epäuskon tähden tuomituille hengille – ei heitä sieltä vapauttaakseen eikä myöntääkseen heille aikaa parannukseen, Hebr. 9:27 – vaan näyttääkseen heille nyt tulleen lihaan ja suorittaneensa lunastushinnan, mitä nuo muinoin Nooan aikana, kun hän heille siitä saarnasi, olivat häikäilemättä halveksineet. Sen sijaan että sanoisimme: saarna ei ollut niinkään sanallista kuin teonsaarnaa, lausumme muihin yhtyen: se oli sekä sanojen että tekojen saarna.

Hollazius: "Kristuksen saarna helvetissä ei ollut evankeliumin julistusta, joka tapahtuu vain armon valtakunnassa, vaan lain saarnaa, nuhdetta. Hän julisti sitä milloin kauhua herättävin sanoin, jotka osoittavat heidät syyllisiksi ja iankaikkisen kuolemanrangaistuksen ansainneiksi, milloin teonsaarnalla, joka aiheutti heissä suunnatonta kauhua."

Uudemmissa eksegeeteistä ovat nimenomaisesti Zezschwitz, Schott ja Keil pitäneet kiinni verbin κηρῦσσειν (saarnata) vanhaluterilaisesta merkityksestä ja sitä puolustaneet. Zezschwitz vaatii tässä tiukasti sen merkitykseksi ilman tekstin tukea "valtakunnan saarnaamista", kirkkauden valtakuntaa (*regnum gloriae*), joka hengille vankilassa olisi ollut nimenomaan kauhunsanoma.

Schott, vaikka hän tosin perusteita siirtääkin taka-alalle sanallisen julistuksen (*praedicatio verbalis*), kuvaa Kristuksen saarnaa seuraavasti: "Kuolleista herätetyn itsetodistus hänen kirkastetun ruumiinsa ihanuudessa näille hengille oli saarna (κηρῦσσειν), ja nimenomaan itsetodistus ei ainoastaan sanassa, vaan myös teossa, eräs

merkitys sanalle κηρῶσσειν, mikä on osoitettavissa oikeaksi (, opeta sanalla kunnollisuutta, ja teolla julista sitä samaa. *Nili sentent. in Opp. sent. Graec. ed Orelli I, p. 322–11*). Mutta tämä Kristuksen kirkastettu elämä ei ole yksipuolisesti pelastusvoimainen, vaan kuten jae 2 kokoavasti sen kuvaa, rajoittamattoman jumalallisen valtasuuruuden ja kunnian elämää. Se näyttäytyy kahdella tavalla: joko pelastukseksi tai tuomioksi. Viime mainitulla tavalla Kristus todisti Nooan aikalaisille, jotka eivät olleet olleet kuuliaisia, esitellessään heille kirkastetun jumalihmisen persoonansa. Hän näytti heille, miten Jumalan armoneuvopäätös ja sen aikaansaama pelastushistoria, jonka nauttimista he kerran olivat pilkanneet epäuskossa, oli tullut päätökseen hänen kirkastettuun elämään herätetyssä persoonassaan. Jo Kristuksen itsestään todistaminen ja itsensä esitleminen hänen pelastuksen välittävän persoonansa kirkkaudessa on noille hengille *concio damnatoria* (tuomion julistus), ilman että sen tähden tämän saarnan varsinainen tarkoitus olisi ollut esittää nimenomaisin, rankaisevin ja tuomitsevin sanoin tämän saarnan sisältö ja tuomio; Mutta tähän liittyy vielä toinenkin asia, joka tosin on jo sillä välittömästi annettu, että Kristus tällä tosiasiallisella itsetodistuksellaan, persoonallisella pelastuksen päätökseen saattamisellaan asettuu samalla niitä vastaan sinä, jossa he jo ovat tuomitut, ja jonka ratkaisevaa viimeistä tuomiota varten heitä säilytetään muuttamattomasti vankeudessa." Samaan tapaan Thomasius dogmatiikassaan: "Koko tätä kohtaa ympäröi ja sen läpi kulkee tuomion ajatus... Minusta koko yhteys viittaa tuomitsevaan itsetodistukseen. Apostoli haluaa näyttää toteen analogisesta tapauksesta toisaalta, kuinka Herra tietää säilyttää omansa läpi tämänpuoleisen tuomion, toisaalta, kuinka epäuskoiset joutuvat kokemaan tuolla puolen vain kadotustuomion." (*Dogmatik II, 264 ss.*)

Myös Hofmann, samalla kun hän asettuu Kristuksen helvettiin astumisen puolustajien kannalle, arvioi: "Saarna, johon liitetään sellaisia lähempiä olosuhteita, ei olisi voinut olla itse asiassa mitään muuta kuin rangaitusta Jumalan kärsivällisyyden pilkkaamisesta ja kuolinvankeuden koventamista."

Lähemmistä olosuhteista käy epäilemättä ilmi, millainen luonne, sisältö, tarkoitus ja vaikutus Kristuksen saarnalla oli. Kristus, jumalihminen, otettuaan jälleen elämän kuolemasta kirkastetussa ruumiillisuudessaan, jumalallisessa valtasuuruudessaan ja kirkkaudessaan, joka oli tunkeutunut myös hänen inhimillisen luontonsa läpi, on ilmaissut ja esittänyt itsensä kuoleman ja perkeleen kukistajana, niin että nämä näkivät ja tunnistivat hänet hengen

silmillä. Tämä oli jo saarna, nimittäin teonsaarna. Kristus kuitenkin tulkitsi itse tämän teonsaarnan. Verbi ἐκήρυσεν (piti saarnan) sisältää joka tapauksessa sanallisen julistuksen (*praedicatio verbalis*). Hän puhui noille hengille niiden tavalla, niille ymmärrettävällä kielellä, kuten Quenstedt sanoo: "Ei ruumiin kielellä, vaan hengen tavalla, hengille soveltuvalle tavalla."

Tämä oli juhlava, julkinen saarna, joka tunkeutui läpi koko vankilan. Mitä hän heille sanoi ja saarnasi, se vastasi, kuten sanat ἐν ᾧ καὶ (jossa myös) sanan ἐκήρυσεν (piti saarnan) edessä osoittaa, sitä, mitä hän oli kokenut, nimittäin että hän oli kuollut syntien tähden (περὶ ἁμαρτιῶν παθὲν) ja että hänet oli kuoletetu lihassa, mutta tehty eläväksi hengessä (θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι). Tämä oli, kuten Zezschwitz osuvasti lausuu, Kristuksen saarnan *fundamentum et argumentum*, edellytys ja sisältö. Hän antoi juhlallisesti tuomituille hengille tiedoksi, että nyt oli täyttynyt se, mitä Nooa ja muut ihmiskunnan kantaisät olivat puhuneet tulevasta Lunastajasta, mitä Profeetat olivat ennustaneet tulevasta armosta, Kristuksen kärsimyksestä ja sen jälkeen tulevasta kunniaista sekä mitä hän itse Henkensä kautta oli edeltä todistanut. Jumalan armopäätös oli toteutunut hänen kuolemansa ja hänen kuolleista herättämisensä myötä, synti oli tullut hyvitettyksi, kuolema kukistetuksi, elämä ja katoamattomuus oli tuotu valoon. Kristuksen (saarna) helvetissä käsitteli siis samoja asioita kuin hänen saarnansa maan päällä. Se ei ollut kuitenkaan helvetin asukeille ilosanoma, ei suloinen pelastusvoimainen evankeliumi, vaan kauhea, murskaava saarna. Kristus saarnasi helvetissä nimenomaan niille, jotka lopultakaan eivät uskoneet ja jotka olivat kovettuneet epäuskoonsa (ἀπειθήσασί ποτε, olivat muinoin tottelemattomia/epäuskoisia). Niin hän sai heidät vakuuttumaan heidän epäuskonsa raskaasta syyllisyydestä ja muistutti heitä myös siitä, että he olivat ivanneet heille tarjottua pelastusta, halveksineet hänen armonsä vaikuttamaa Jumalan kärsivällisyyttä ja että he olivat itse torjuneet sen luotaan. Hän todisti heille, että juuri se, jonka he olivat torjuneet, oli osoittautunut voimallisesti syntisten ihmisten todelliseksi ja ainoaksi Vapahtajaksi, jonka ulkopuolella ei ole pelastusta. Niin he olivat epäuskollaan itse itsensä tuominneet ja kadottaneet ja itse kääntäneet Lunastajan armon vihaksi ja syntisten Vapahtajan hetyttömäksi tuomariksi, jolta he voivat odottaa vain kosta ja tulista kiivautta suurena tuomiopäivänä, johon heidät säilytetään. Niin Kristuksen saarna vain lisäsi ja kovensi kadotettujen valitusta helvetissä ja viimeisen tuomion odotuksen tuskaa.

Tämä Kristuksen saarna koski kaikkia esikristillisen aikakauden epäuskoisia, jotka hän tapasi helvettiin astuessaan vankilassa. Voimme kuitenkin edetä askeleen pidemmälle. Mainitsimme edellä ajatuksen yleisestä kuoleman jälkeisen pelastuksen tarjoamisen jatkuvasta vaikutuksesta, jota tapaa uudemmilta teologeilta. Se on siltä osin totta, että meidän on ajateltava Kristuksen saarna helvetissä jatkuvaksi, joskaan ei pelastussaarnaksi. Samoin kuin tässä edempänä mainituilla Kristuksen korotuksen toiminnoilla eli hänen ylösnousemuksellaan ja taivaaseen astumisellaan on pysyvät seuraukset ja vaikutukset, niin yhtä varmasti myös hänen helvettiin astumisellaan.

Sen jälkeen kun Kristus astui ylös taivaaseen, hän korotettuna, tämän maailman yläpuolella olevana täyttää kaikki vaikuttavalla, voimakkaalla läsnäolollaan. Niin hän täyttää myös helvetin valtasuuruutensa kauhulla, niin että kaikki nekin, jotka maan alla ovat (καταχθον), polvistuvat hänen edessään, vaikkakin vasten tahtoaan. Ef. 4:10; Fil. 2:10. Kristus on helvettiin astumisellaan ikään kuin kaivertanut jalanjälkensä sinne ja painanut sinne kuvansa. Hänen saarnansa tavallaan kaikuu hänen jälkeensä jatkuvasti ja iankaikkisesti myös vielä tuomiopäivän tuolle puolen.

Hänen saarnansa kohtaa myös kaikkia niitä, jotka uusitamentillisena aikana eivät olleet uskoneet ja ovat sen tähden tuomittuja. He tuntevat Kristusta entuudestaan. He ovat eläessään kuulleet hänestä, hänen kuolemastaan, ylösnousemuksestaan ja heille hankkimastaan pelastuksesta. Kristus on kantanut heitä suuressa kärsivällisyydessään ja etsinyt heitä synnin teiltä. He ovat usein kuulleet Kristuksen äänen, joka kutsui heitä tykönsä ja halusi pelastaa heidät ja joka Henkensä kautta kehotti heitä vetoavasti: miksi kuolisitte synneissänne ja joutuisitte kadotukseen? Mutta he ovat kaiken aikaa vastustaneet hänen ääntänsä ja hänen Henkeään. Tämän muiston Kristuksesta samoin kuin omasta synnistään ja syyllisyydestään he ovat vieneet mukanaan helvettiin. Mutta siellä Kristuksen kasvot ovat muuttuneet heille vihaisen tuomarin kasvoiksi. Hänen muuttunut äänensä kaikuu nyt: Minä ole lunastanut ja ostanut teidätkin verelläni ja ansainnut teille elämän ja autuuden. Miten usein olenkaan tahtonut koota teidät siipiini suojaan, niin kuin kanaemo kokoaa poikasensa siipiensä alle! Mutta te ette ole tahtoneet! Teidän viimeinen ratkaiseva sananne maan päällä oli: "Ei, me emme tahdon pelastua tämän Kristuksen kautta." Nyt olette saaneet, mitä halusitte. Te olisitte voineet säästyä onnettomasta, loputtomasta, iankaikkisesta tuskasta, jos olisitte kuulleet minun ääntäni. Mutta te ette tahtoneet kuulla. Niin te kirottu pöyryä siinä tulella, joka ei ollut teitä varten

valmistettu, vaan perkeleelle ja hänen enkeleilleen. Tästä vankilasta ette koskaan pääse vapaiksi.

Tämä Lunastajan viha, loukatun, ivatun rakkauden viha on helvetin tuskan terävin piikki, joka tunkeutuu tuomittujen luihin ja ytimiin. Voisi kysyä, miksi Herra on ilmoittanut tämän kauhean tapahtuman helvetistä apostolilleen ja miksi Pietari on kertonut sen lukijoilleen. Saarna helvetissä ei todellakaan muuta enää kadotettujen surullista kohtaloa. Mutta apostoli Pietarin saarna Kristuksen saarnasta helvetissä on maan päällä eläviä varten, jotka saavat sen kuulla. Epäilemättä se on autuuden tarjoamista. Se on kaikkein voimakkain parannushuuto ja vakavin kehoitus pelästyä helvettiä ja varjeltua siltä, kunnioittaa Jumalan kärsivällisyyttä autuutensa tähden ja tulla kuuliaiseksi Kristuksen evankeliumille, jota täällä maailmassa saarnataan.

Kun olemme käsitelleet tässä kohdassa (1 Piet. 3:19–20) olevat ilmaiset joka taholta, voimme nyt vastata erääseen kysymykseen, johon emme ole vielä riittävästi vastanneet luonnehtiessamme Nooan aikalaisten suhtautumista ja epäuskoa sekä heidän kohtaloaan. Emme rajoita Kristuksen saarnaa Nooan aikalaisiin, vaan katsomme, että se koskee muidenkin aikojen epäuskoisia. Kühl, eräs tämän käsityksen edustaja, huomauttaakin aivan oikein: "Epäilemättä meidän on selitettävä, miksi Pietari ottaa esiin suuresta joukosta juuri tämän tapauksen." Huomautus, jonka tapaamme vanhemmilta selittäjiltä, että apostoli olisi halunnut esitellä Nooan aikalaiset epäuskon esimerkkinä, ei tyydytä tässä. Perustellusti Kühl, Fronmüller, Schott, Hofmann, Keil, Zezschwitz ja eräät toisetkin viittaavat Nooan historian esikuvallisuuteen. Vedenpaisumuksen ja sitä edeltävä aika on Uudessa Testamentissa usein lopunajan ja viimeisen tuomion esikuva. Matt. 24:37ss; Luuk. 17:26ss.; 2 Piet. 2:5; 3:6–7. Käsittelemässämme kohdassa, jakeessa 21, Pietari esittää kasteen veden nimenomaan syntiinlankeemuksen veden vastakuvaksi ja kiinnittää siten huomiota Nooan ajan esikuvalliseen merkitykseen.

Tosin tätä esikuvallisuutta ei saa määritellä kuten Zezschwitz 1 Piet. 3:19:n monografiassaan. Hän näkee Eenokin kirjan¹⁴ ja muiden apokryfisten kirjojen esikuvan mukaan Nooan ajan sukukunnassa lapsia, jotka olivat syntyneet langenneitten enkelien ja ihmisten tyttärien luulotelluista seka-avioliitoista. Perkele olisi halunnut tehdä mitättömäksi Jumalan pelastuspäätöksen, Jumalan, joka oli luvannut

¹⁴ Juuda 14:ssä mainittua Eenokin kirjaa ei ole säilynyt. Säilyneet kopiot ovat epäluotettavia.

langenneelle ihmiskunnalle Pelastajan ihmissuvusta. Sen tähden perkele olisi pahojen henkien ja ihmissuvusta olevien naisten lihallisella sekoituksella saattanut maailmaan suvun, joka oli hänen siementään, saatanallista alkuperää. Sen vuoksi tämä suku ei voinut vaatia itselleen ihmisten Vapahtajaa, vaimon Siementä, eikä ollut lunastettavissa eikä käännettävissä sen paremmin kuin perkelekään ja hänen enkelinsä. Estääkseen tämän perkeleen yrityksen Jumala, ennen kuin koko ihmissuku tuli saatanan siemenen saastuttamaksi, tuhosi koko tämän hirviömäisen puoliksi perkeleellisen ja puoliksi inhimillisen suvun viimeistä myöten suurella tulvalla. Näiden aivan epänormaalien ja rikollisten syntisten sielut olisi suljettu vankilan alimpaan osastoon, jossa heitä, kuten Eenokin kirja edelleen esittää, säilytettäisiin tuomiopäivää varten niin, etteivät he ilmaantuisi muiden maailman syntisten kanssa maailmantuomarin oikeuden eteen. Niin Kristus olisi tässä ennakoanut viimeisen päivän tuomiota ja ilmoittanut heille heti eläväksitekemisensä jälkeen heidän olinpaikassaan heidän hylkäystuomionsa. Tämä olisi typos (esikuva)!

Entä sitten antitypos (vastakuva, täyttymys)? Se olisi Zezschwitzin mukaan antikristus, joka syntyisi saatanan henki-synnytyksestä (*generatio spiritualis*) ja ilmaantuisi saatanan henkisenä poikana ja siemenenä kristillisen aikakauden lopussa kristikuntaan ja pyrkisi hävittämään kristittyjen uskon ihmisten Lunastajaan. Tämän perkeleen toisen yrityksen turmella ihmisluonto ja vääristää se perkeleelliseksi Kristus saattaisi häpeään ilmestymällä kirkkaudessa ja tuomitsemalla antikristuksen.

Ei tarvita toteen näyttämistä, että juutalainen taru näistä ruumiillisista ja henkisistä sekasikiöistä, ihmisestä ja perkeleestä yhdistetyistä bastardeista, vääristää ja kääntää päälle kaikki raamatulliset ja kristilliset käsitteet ihmisistä, enkeleistä, perkeleestä, lunastuksesta, uskosta ja epäuskosta. Erityisesti tämä Pietarin sana astuu suoraan sellaisia vääristyneitä ajatuksia vastaan, koska hän kuvaa Nooan ajan sukukunnan aidoksi ihmissuvuksi, joka eli Jumalan kärsivällisyyden ja pitkämielisyyden alla, jonka Jumala halusi vielä pelastaa Nooan saarnalla, mutta joka epäuskossa torjui luotaan Jumalan hyvyyden, armon ja pitkämielisyyden.

Havaitsemme "Nooan päivien" esikuvallisen merkityksen ainoastaan Raamatun tekstistä 1 Piet. 3:19–20, sitä ympäröivästä yhteydestä sekä Raamatun rinnakkaislausumista. Pietari luonnehtii siinä jaksossa, johon yhteyteen tämä kohta, 3:13–4:19, kuuluu, omaa ja lukijoittensa aikaa ajaksi, joka edeltää Herran päivää. Hän sanoo Kristuksen olevan jo valmiina tuomitsemaan eläviä ja kuolleita. 4:5. Hän kirjoittaa 4:7:ssä: "Kaiken loppu on tullut lähelle." Hän näkee

kristittyjen silloisissa kärsimyksissä Jumalan tuomion alun. 4:17. Samoin kirjoittaa Paavali: "Herra on lähellä." Fil. 4:5. Myös Johannes: "Lapsukaiset, nyt on viimeinen aika." 1 Joh. 2:18.

Sivumennen sanoen, tätä ei ole tarkoitettu ymmärrettäväksi ikään kuin Apostolit olisivat varmasti odottaneet vielä kokevansa Herran paluun. Palautamme mieliin, että Profeetat kuvaavat "päivien loppuksi" (אֲחֵרֵי הַיָּמִים, Vrt. Jes. 2:2 ss.) koko uusitamentillisen ajan, johon lankeaa myös kristillisen Kirkon kokoaminen. Niin se, mitä Pietari lausuu omasta ajastaan, koskee meidänkin aikaamme.

Tässä ajassa näkyvät samat oireet kuin Nooan päivinä, jolloin ensimmäinen maailma kypsyi vedenpaisumuksen tuomioon, jota myös on sanottu aivan käyvästi maailmantuomioksi. Kristus sanoo: "Sillä niin kuin oli Nooan päivinä, niin on Ihmisen Pojan tulemus oleva. Sillä niin kuin ihmiset olivat niinä päivinä ennen vedenpaisumusta: söivät ja joivat, naivat ja naittivat, aina siihen päivään asti, jona Nooa meni arkkiin, eivätkä ottaneet sitä huomioon, ennen kuin vedenpaisumus tuli ja vei heidät kaikki; niin on myös Ihmisen Pojan tulemus oleva." Matt. 27:37–39. Luuk. 17:26–27. Nooan aikalaiset elivät itsevarmoina ja huolettomina. He olivat täysin lihallisia ja maallisiin oli heidän mielensä. He elivät aistinautintojen vallassa eivätkä välittäneet lähestyvistä lopusta. Niin on oleva maailmassa silloinkin, kun Ihmisen Poika tulee.

Pietari viittaa 4:3–4:ssä oman aikansa "irstauteen, himoihin, juoppouteen, mässäykseen, juominkeihin" ja "yli äyräittänsä tulvivaan paheellisuuteen". Niin kuin Nooan päivinä Jumalan kärsivällisyys odotti, niin Jumala on vielä tässäkin ajassa kärsivällinen. Se, ettei viimeinen päivä ole vielä murtautunut esiin, ei johdu siitä, että Jumala viivyttäisi lupauksensa täyttämistä, "vaan hän on pitkämielinen teitä kohtaan, sillä hän ei tahdo, että kukaan hukkuu, vaan että kaikki tulevat parannukseen", 2 Piet. 3:9. Mutta samoin kuin silloin, niin nytkin ihmiset halveksivat Jumalan hyvyyden, pitkämielisyyden ja kärsivällisyyden runsautta ja kasaavat paatuneella ja katumattomalla sydämellä päälleen vihaa Jumalan vihan ja vanhurskaan tuomion ilmestymisen päiväksi. Room. 2:4–5. Nooan päivien tuntomerkki oli epäusko. Lupaus tulevasta Vapahtajasta oli koko ihmiskunnan tiedossa vedenpaisumusta edeltävänä aikakautena. Hurskaitten seetiläisten saarna ja erityisesti Nooan saarna säilytti muiston ensievankeliumista 1 Moos. 3:15 virkeänä ja elävänä.

Samankaltainen tilanne oli silloin, kun Pietari kirjoitti kirjeensä. Maailma oli kokenut ainutlaatuisen armon etsikkoajan. Tieto saapuneesta Lunastajasta, Kristuksesta, ristiinnaulitusta ja

ylösnoousseesta oli levinnyt muutamassa vuosikymmenessä koko silloiseen tunnettuun maailmaan. Room. 1:8. Se tunkeutui silloin myös kaukana olevien ja etäisimpienkin pakanoiden luo. Valtakunnan evankeliumi saarnataan maailman loppuun mennessä koko asutussa maailmassa todistukseksi kaikille kansoille. Matt. 24:14. Kuitenkin niin kuin Nooan aikana ihmiskunta ei uskonut Nooan saamaa ja lupausta Vapahtajasta, samoin maailma on kristillisenä aikakautena torjunut pilkallisesti Jumalan kutsun: "tulkaa, kaikki on valmiina", ja Kristuksen, pelastuksen ja maailman valkeuden. Pietari muistelee murheella aikalaisiaan, jotka pahentuivat Kristukseen ja loukkaantuivat sanaan Kristuksesta eivätkä uskoneet Jumalan evankeliumia. 2:7–8; 4:17. Päivien loppuun saakka jatkuu valitus: "kuka uskoo meidän saarnamme?" Niin kuin muinoin epäuskoisten suuresta joukosta kahdeksan uskovaa sielua tuli ikään kuin rusennetuksi ja voitetuksi, niin on nytkin Kristuksen piskuinen lauma hajaantunut, eristetty ja ikään kuin hävinnyt turmeltuneeseen massaan (*massa perdita*).

Nyt kuitenkin tuomio kohtasi jo Nooan päivinä tuota ensimmäistä epäuskoista maailmaa. Suuri tulva tempaisi heidät kaikki mukaansa. Heidän sielunsa pantiin vankilaan ja niitä säilytetään siellä viimeistä tuomiota varten. Ajan täytyessä sitten Kristus, se, jonka armoa, kärsivällisyyttä ja pitkämielisyyttä he olivat ivanneet, kuolleista eläväksi tultuaan etsi käsiinsä niiden olinpaikasta nuo tuomitut Nooan aikalaiset, kuten muutkin kadotetut henget, vahvasti ja sinetöi heidän tuomionsa ja julisti heille viimeisen vihan. Tästä tämän viimeisen ajan epäuskoiset ja Kristuksen vastustajat voivat päätellä, mikä hirvittävä tuomio heitä odottaa, jos he loppuun saakka pysyvät epäuskossaan. "Silloinen maailma hukkui vedenpaisumukseen. Mutta nykyiset taivaat ja maa ovat samalla sanalla talletetut tulelle, säästetyt jumalattomain ihmisten tuomion ja kadotuksen päivään." 2 Piet. 3:6–7. Mutta Kristus, jonka haltuun Jumala on antanut tuomion, on oleva ankara tuomari kaikille niille, jotka täällä alhaalla eivät häneen uskoneet ja hylkäsivät hänet Vapahtajanaan. Hän on sulkeva korvansa kirottujen valitushuudoilta eikä hänen vihansa hehku laannu, vaan on liekehtivä alimmaiseen helvettiin.

Tämä on apostolin ajatusyhteys, josta vasta käsittelemämme kohta saa täyden merkityksensä. Mutta nyt selviää itsestäänkin, miten tämä ajatuksenkulku liittyy 3:17:ään ja vastaavasti 3:13:een. Mikään ei ole epäonnistuneempaa kuin jos nuorempien selittäjien tavoin käsittää jakeet 18–20 kuvatus Kristuksen kärsimyksen rinnakkain asetetuiksi siunausvaikutuksiksi. Jakeen 18 lausumat toisaalta ja jakeiden 19–20 lausumat toisaalta, mitä jakeessa 18 sanotaan uskovista kristityistä,

jotka tulevat Jumalan tykö, ja mitä jakeissa 19–20 sanotaan hengistä vankilassa, jotka muinoin eivät uskoneet, muodostavat vastakohtan. Viime mainitut ovat niiden esikuva (typos), jotka eivät nyt usko, eli kristittyjen vastustajien esikuva. Muutenkin apostoli asettaa tässä kirjeessään vastakkain uskovat ja epäuskoiset, samoin kuin molempien kohtalot. 2:7; 4:17.

Jakeella 13 alkavan jakson perusajatus on siis seuraava: kristityillä ei ole kärsimyksensä, mikäli se on oikeata kristillistä kärsimystä, mitään vahinkoa, vaan vain hyötyä. Tämä hyöty on jakeen 18 mukaan autuas elämä täydellisessä Jumala-yhteydessä, autuaallinen elämä kirkkaudessa, jonka Kristuksen kärsimys, kuolema ja kuolleista herättäminen on heille hankkinut ja avannut. Näihin ajatuksiin liittyy sängen sopivasti jakeissa 19–20 niiden vastakohta ja kääntöpuoli: Sen sijaan nuo toiset, kristittyjä sortaneet epäuskoiset kokevat vahingon. Heidän täytyy hyvittää epäuskoaan, Kristus-vihaansa ja kristitynvihaansa helvetissä. Heillä on odotettavissa Kristukselta tuona päivänä vain vihaa, tuomiota ja kadotusta, niin kuin sen toteaa ja takaa Kristuksen helvettiin astuessaan muinoin pitämä saarna epäuskoisille vankilassa oleville hengille. Tämä viime mainittu, vakava totuus, näkymä heidän lukemattomien ja vahvojen vastustajiensa lopullisesta tappiosta, joiden raakuudelle heidät on jätetty alttiiksi turvattomina, soveltuu hyvin myös kärsivien, sorrettujen kristittyjen piskuisen lauman rohkaisemiseen ja uskossa vahvistamiseen. Vastaavasti apostoli Paavali lohduttaa Tessalonikan kristittyjä heidän ahdistuksissaan: "... koska Jumala katsoo oikeaksi kostaa ahdistuksella niille, jotka teitä ahdistavat, ja antaa teille, joita ahdistetaan, levon yhdessä meidän kanssamme, kun Herra Jeesus ilmestyy taivaasta voimansa enkelien kanssa tulen liekissä ja kostaa niille, jotka eivät tunne Jumalaa eivätkä ole kuuliaisia meidän Herramme Jeesuksen evankeliumille..." 2 Tess. 1:6ss.

Ennen kuin siirrämme ajatuksemme pois Pietarin lausumasta 3:19–20, jonka parissa olemme jo tarpeeksi kauan viipyneet, haluaisimme lyhyesti kosketella vielä yhtä seikkaa. Kristuksen tuomionsaarna, josta Pietari puhuu, koski niitä, jotka eivät sitä ennen olleet uskoneet. Kun Herra palaa tuomitukseen elävät ja kuolleet, kuten hän itse on siitä tarkemmin puhunut Matt. 25:1ss:ssa, hän erottaa uskovat epäuskoisista, langettaa tuomionsa uskon ja epäuskon nojalla ja osoittaa teoista uskon ja epäuskon. Hän kostaa tuona päivänä niille, jotka eivät olleet olleet kuuliaisia evankeliumille, 2 Tess. 1:8. Evankeliumi on Jumalan tuomion viimeinen ratkaiseva normi. Room. 2:16. Kaikissa Apostolien kirjeissä kulkee vastakohta uskovien ja epäuskoisten välillä. Siitä lähtien, kun Kristus tuli maailmaan, riippuu

kaikki siitä, miten syntiset asennoituvat maan päällä Kristukseen. Se määrää heidän iankaikkisen kohtalonsa.

Silloin voi tosin kysyä: Miten käy niiden, jotka eivät milloinkaan olleet kuulleet Kristuksesta? Miten on mahdollista, etteivät kaikki olleet hänestä kuulleet? Miksi Jumala ei ole antanut kaikkina aikoina ja kaikille paikkakunnille sanaansa? Nämä kysymykset kuuluvat alueelle, joka on ehdottomasti meiltä salattu ja suljettu. Tässä alkavat Jumalan salaisuudet, joita me emme voi emmekä saa tutkia.

Raamattu kiinnittää ajatuksemme siihen, miten asiat ovat evankeliumin tai vastaavasti Kristus-lupauksen vaikutuksesta. Meidän ainoaksi tehtäväksemme jää saarnata Kristuksen käskyn mukaan evankeliumia kaikille luoduille ja todistaa jokaiselle, ettei Kristuksen ulkopuolella ole pelastusta, että se, joka uskoo Kristukseen, tulee autuaaksi, mutta joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen. Kuitenkin Raamattu antaa meille vielä tiedoksi, että Jumalan viha on tuleva ilmi kerran kaikkea ihmisten jumalattomuutta ja vääryyttä vastaan, Room. 1:18. Jokainen palvelija, joka tekee vääryyttä, kärsii lyönnejä. Kuitenkin tosin sellaista palvelijaa, joka ei tiennyt Herransa tahtoa eikä toiminut sen mukaan, rangaistaan vähemmällä lyönneillä kuin sitä palvelijaa, joka tiesi Herransa tahdon eikä kuitenkaan toiminut sen mukaan. Luuk. 12:47–48. Tyyron ja Siidonin on käyvä siedettävämmin tuomiopäivänä kuin Juudan kaupunkien, jotka näkivät Herran suuret teot. Matt. 11:22.

Näistä asioista meidän ei tule spekuloida, vaan ennemminkin antaa näiden raamatunkohtien varoittaa itseämme, ettemme me, jotka tunnemme Kristuksen ja joilla on evankeliumi, sälyttäisi päällemme evankeliumin halveksimisen aivan sietämätöntä syyllisyyttä ja rangaistusta.

Viitattuaan kristyille kärsimyksiä aiheuttaneiden epäuskoisten kauheaan kohtaloon ja tuomioon apostoli kääntyy uudestaan puhumaan asian toisesta puolesta ja jatkaa kärsivien kristittyjen autuaan osan kuvausta ja kohtaloa. Palaamme jälleen jakeen 20 jälkiosaan: εἰς ἧν ὀλίγ ι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτώ ψυχᾶί διεσώθησαν δι' ὕδατος (jossa vain muutamat, se on kahdeksan sielua, pelastuivat veden kautta). Tällä sanalla viitataan toisaalta vedenpaisumuksessa surmansa saaneiden suureen lukuun, mutta toisaalta korostetaan nimenomaan noiden kahdeksan uskovan sielun pelastumista. Emme ymmärrä tätä niin, että Nooan perhe olisi pelastunut veden kautta sen läpi kulkemalla, mikä olisi ristiriidassa Raamatun vedenpaisumuskertomuksen kanssa, vaan käsitämme sanat (veden kautta) instrumentaalisesti Hutheriin, Wei iin, Schottiin, Hofmanniin

ja eräisiin toisiin liittyen. Suuren tulvan vesi on antitypostä vastaten pelastuksen väline, sikäli kuin "vesi kantoi arkissa olijoita ja siten pelasti heidät hukkumiselta, 1 Moos. 7:17–18". Wei .

Tässä on liitetty kaksi äärimmäisen merkityksellistä ajatusta yhteen lauseeseen. Kahdeksan sielua pelastettiin arkkiin, ja niin heidät pelastettiin veden kautta. Verbi διασζ on kuten usein (esimerkiksi Matt. 14:36; Luuk. 7:3) vahvistettu σζ (pelastaa). Nyt apostoli saattaa voimaan veden esikuvallisen merkityksen: ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σζ εἰ βᾶπτισμα (joka nyt teidätkin esikuvan täyttymyksenä pelastaa, kasteena), jae 21a. Vesi on nyt pelastusväline kristityille kasteen vetenä. Preesens σζ (pelastaa) sanoo, mitä kaste kristityissä saa aikaan. Se pelastaa ja tekee autuaiksi. Se auttaa kristittyjä iankaikkiseen autuuteen (), jonka Pietari jo kirjeensä ensimmäisessä luvussa asetti kärsivien kristittyjen katseltavaksi ja johon hän viittasi sanoilla ἴνα ἡμᾶς προσάγαγῃ τῷ θεῷ (johdattaakseen meidät Jumalan tykö) 3:18:ssa. Samoin kuin vedenpaisumuksen vesi pelasti nuo kahdeksan sielua ja kantoi vedenpaisumuksen yli siitä jälleen esiin pistävän, ikään kuin nuorentuneen maan, niin kasteen vesi kantaa meidät kristitytkin yli uuteen kirkastettuun maailmaan, joka on tuleva esiin viimeisen päivän tulentuomiosta. Sen, missä suhteessa ja miksi kasteen vesi tekee autuaaksi, kertoo sanaan βᾶπτισμα (kaste) liitetty appositio, jae 21b.

Kasteesta on totta ensiksikin: Kaste "ei ole lihassa olevan lian poistamista". Kaste ei puhdistaa ruumista liasta. Tässä kaste tulee kysymykseen vain pesuna. Sen suhde vedenpaisumukseen siirtyy taka-alalle. Vastakohta kuuluu: ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν (hyvän omantunnon liitto Jumalaan). Nämä sanat on ymmärretty hyvin eri tavoin. συνειδήσεως ἀγαθῆς (hyvän omantunnon) on ymmärretty *genetivus objectiksi* ja kaste Jumalalle tehdyksi kysymykseksi hyvän omantunnon saamiseksi eli Jumalalle tehdyksi pyynnöksi saada hyvä omatunto. συνειδήσεως ἀγαθῆς on käsitetty myös *genetivus subjectiksi*, jolloin kyseinen lausuma tarkoittaisi, että kasteessa annettu hyvä omatunto suuntaa nyt kysymyksen eli pyynnön Jumalan puoleen. Kummassakin tapauksessa – puhuaksemme käsitettävästi – kastettava tai kastettu henkilö täytyy asettaa ilmaisun, kysymyksen eli pyynnön subjektiksi, kun taas apostoli puhuu vain itse kasteesta (βᾶπτισμα), tästä Herran asettamasta sakramentista. Yhteyden mukaan lukija ei myöskään odota mainintaa kastettavan tai kastetun halusta, mielialasta tai tekemisestä, vaan mainintaa kasteen siunausvaikutuksesta niille, jotka eivät tässä puhu tai toimi yhteistoiminnassa, vaan ovat vain tämän pyhän toimituksen kohteina. Viimeksi mainitussa tulkinnassa jää sitä

paitsi kirjeen lukijalle tehtäväksi arvata Jumalalle suunnattavan kysymyksen eli pyynnön sisältö. Esimerkiksi Zezschwitzin formulointi: "Milloin sinä, Herra Jeesus Kristus, palaat kostaksesi meidän puolestamme?" on täysin ilmasta temmattu. Apposition ensimmäinen osa "kaste ei ole lihassa olevan lian poistamista" vaatii jatkoa, esimerkiksi tällaista: vaan kaste on päinvastoin ihmisen sisäinen puhdistus, omantunnon puhdistaminen ja pesu synneistä eli se antaa kastettavalle hyvän omantunnon Jumalan edessä. Juuri tämä ajatus tulee tässä mitä voimallisimmin esiin vain vahvistetussa muodossa, jos ymmärrämme De Wetteen, Brückneriin, Hutheriin ja vanhempiin selittäjiin liittyen sanan ἐπερώτημα eräässä toisessa, vaikkakaan ei tavallisessa merkityksessä, mutta jonka merkityksen yhtä kaikki kielenkäyttö vahvistaa. περώτημα on, kuten yleisesti myönnetään, forensisissä (oikeus-) kielessä *terminus technicus* 'sopimuksesta', 'sitoumuksesta' (*stipulatio*). Muistuma tämän merkityksen synnystä, että sopimuksen solmiminen alkoi kysymyksellä *spondesne* (sitoudutko, lupaatko), on sitten hävinnyt kielitajusta. Kreikkalainen ajatteli tällä ilmaisulla oikeuskielessä (*vox forensis*) vain oikeudellista sitoumusta itseään. Vrt. Cremerin sanakirjassaan lainaamia profaanikreikan kohtia. Tämä merkitys sopii erinomaisesti käsittelemäämme kohtaan, joka on ainoa missä sana ἐπερώτημα esiintyy Uudessa Testamentissa.

Kaste on 'sopimus' eli kuten voimme Lutheriin liittyen sanoa "hyvän omantunnon liitto" Jumalaan eli Jumalan kanssa. Kaste puhdistaa omantunnon synneistä ja syyllisyydestä, saa aikaan hyvän omantunnon, joka lohdutettuna ja iloisen suuntaa katseensa ylös Jumalaan ja on Jumalan kanssa liitossa ja hänen yhteydessään. Tämän Pietarin lausuman nojalla puhumme nyt tavallisesti kasteenliitosta. Tässä pitää asian puolesta paikkansa Cremerin selitys: "vaatimus, joka hyvällä omallatunnolla on Jumalaan".

Käsittelemämme jakeen viimeisen osan δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen kuolleista nousemisen kautta) voi vain väkinäisesti yhdistää kaukana olevaan σ ζει (pelastaa) verbiin. Se on selvästikin ilmaisun ἐπερώτημα... määrite. "Jeesuksen Kristuksen ylösnousemus", jolla hänen eläväksitekemisensä () tuli julki, tulee tässä kysymykseen, kuten myös esimerkiksi myös Keil, Hofmann ja Burger olettavat, Kristuksen kuoleman aikaansaaman syntien hyvityksen vahvistamisena ja sinetöintinä. 1 Kor. 15:57. Omantuntomme puhdistus kasteessa on näet Kristuksen ylösnousemuksen välittämä. Kristuksen ylösnousemus "Jumalan vastauksena hänen kuolemaansa on kerta kaikkiaan tapahtunut syntien anteeksiantamus" (Hofmann), ja tämä kerta

kaikkiaan käsillä oleva syntien anteeksiantamus on nyt jo kasteessamme sovellettu meihin kristittyihin henkilökohtaisesti. Sen myötä on meille myös taattu ja sinetöity tuleva autuus (). Sillä missä syntien anteeksiantamus on, siellä on myös elämä ja autuus. Jumala on ottava luoksensa varmasti aivan kokonaan ne, jotka täällä ovat liitossa hänen kanssaan ja hänen yhteydessään niin, että he elävät siellä ikuisesti hänen kanssaan ja hänen edessään. Vrt. lausumaa *προσαγάγη τῷ θεῷ* (viedäksensä Jumalan luo) jakeessa 18. Niin kristityt ovat jo kasteestaan käsin onnellisia ja autuaita. Suurempaa onnea täällä maan päällä ei ole kuin hyvä omatunto Jumalan edessä ja iankaikkisen elämän varma toivo. Tämä onni on tuntematon tämän maailman lapsille. Todella uskovat ovat siitä huolimatta, että heidän pitää täällä paljon kärsiä, paremmassa osassa kuin heidän vastustajansa, epäuskoiset, joilla on paha omatunto juuri epäuskonsa tähden ja ikään kuin näkevät Jumalan kostonmiekan yllään joka askeleellaan.

Lopuksi apostoli tunnustaa vielä Jeesuksesta Kristuksesta, kristittyjen Herrasta ja Vapahtajasta: *ὅς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων* (joka on Jumalan oikealla puolella mentyään taivaaseen ja jolle enkelit ja vallat ja voimat ovat alistetut), jae 22. Jeesus Kristus on nyt astuttuaan taivaaseen Jumalan taivaassa, Jumalan oikealla kädellä. Hänellä on myös ihmisenä osa kaikkivaltiaaseen Jumalan valtiuteen ja maailmanhallintaan. Myös kaikki taivaalliset voimat ovat hänelle alistettuja ja palvelevat häntä. Tämä mies Jumalan oikealla puolella voi suojella ja säilyttää pienen laumansa maailmassa tämän ajan vaikeissa ahdistuksissa ja on sen myös tekvä, kunnes se on saavuttanut autuaan määränpänsä. Hän voi tukahduttaa ja pitää kurissa epäuskoisen maailman vihan ja vihamielisyyden, joka pyrkii Kirkon tuhoamiseen. Hän on sen myös tekvä. Kaikki on hänen vallassaan. Tämä on kaikkien niiden lohdutus, jotka kutsuvat Jeesusta Herrakseen.

Voimme lyhyesti koota yhteen jakson 3:13–22 sisällön seuraavasti: **Kristityt ovat autuaiksi ylistettäviä, vaikka kärsivätkin vanhurskauden tähden. Sikäli kuin he kärsivät kristittyinä, heillä ei ole siitä vahinkoa, vaan se on heille ainoastaan voitto. He näet kulkevat kärsimyksen ja kuoleman kautta Kristuksen kanssa parempaan elämään Jumalan luona ja hänen edessään, joka elämä on heille hankittu Kristuksen kärsimisellä ja kuolemalla ja on jo valmistettu Kristuksen eläväksi tekemisellä. Epäuskoiset, kristittyjen vainoajat, joutuvat Jumalan tuomion alle ja kadotukseen, kuten sen takaa Kristuksen**

helvetiinastumus ja muinaisten epäuskoisten saama tuomio, uskovilla sitä vastoin on odotettavissa autuus jo kasteensa nojalla. Sen vahva käsi, joka nyt istuu Jumalan oikealla puolella, suojelee uskovia kaikissa kärsimyksissä ja ahdistuksissa ja vie heidät kärsimysten kautta nimenomaan sinne, minne hän on mennyt eli Jumalan luo taivaaseen.

NELJÄS LUKU

Jakeet 4:1–6. *Koska siis Kristus on kärsinyt lihassa, niin ottakaa tekin aseksenne sama mieli – sillä joka lihassa kärsii, se lakkaa synnistä – ettette enää eläisi tätä lihassa vielä elettävää aikaa ihmisten himojen mukaan, vaan Jumalan tahdon mukaan. Riittäähän, että menneen ajan olette täyttäneet pakanain tahtoa vaeltaessanne irstaudessa, himoissa, juoppoudessa, mässäyksissä, juomingeissa ja kauheassa epäjumalain palvelemisessa. Sen tähden he oudoksuvat sitä, ettette juokse heidän mukansa samaan rietauden lätäkköön, ja herjaavat. Mutta heidän on tehtävä tili hänelle, joka on valmis tuomitsemaan eläviä ja kuolleita. Sillä sitä varten kuolleillekin on julistettu evankeliumi, että he tosin olisivat tuomitut lihassa niin kuin ihmiset, mutta että heillä hengessä olisi elämä, niin kuin Jumala elää.*

Apostoli ottaa uudestaan esille Kristuksen kärsimysten muistelemisen 3:18:ssa sanoilla Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκί (Kristuksen siis kärsittyä lihassa). Samalla hän liittää siihen uuden ajatuksen, lähinnä kehotuksen: καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας (tekin ottakaa aseksenne sama mieli, että se, joka kärsii lihassa, lakkaa synnistä), 4:1. Joukko selittäjiä käsittää sanan ἔννοιαν merkityksessä 'ajatus' ja lauseen ὅτι ὁ παθὼν σαρκί (joka lakkaa synnistä) tämän ajatuksen sisällöksi sekä liittää viime mainitun lausuman sekä Kristukseen että kristittyihin. He viittaavat Room. 6:7:ään (ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, sillä, joka on kuollut, se on julistettu vapaaksi synnin vallasta) rinnakkaiskohtana. ἐπαυται on silloin passiivin perfektin. Tämän mukaan esimerkiksi Burger kääntää: "Sen jälkeen kun Kristus on kärsinyt lihan mukaan, aseistautukaa tekin samalla ajatuksella, että se, joka on kärsinyt lihan mukaan, on lopettanut synnin tekemisen." Tulkinta, jonka Burger liittää tähän selitykseensä on Hofmannin selityksen lyhyt toisto. Hofmann kirjoittaa: "Niinpä ἁμαρτίας (lakata synnistä) voi aivan yleisesti tarkoittaa tekemistä, jonka seurauksena joku on tullut päätökseen synnin kanssa. Tavallinen kuolema vaikuttaa sen sikäli kuin vainaja ei ylipäänsä enää tee mitään eikä siis syntiäkään.

Hengellinen kuolema vaikuttaa sen sillä tavalla, ettei se, jolle se on tapahtunut, ole enää synnin vallassa, vaan on vapaa

velvollisuudesta sitä kohtaan ja sen mahdista... Vihdoin Kristuksesta puheen ollen hänen ruumiillinen kuolemansa vaikutti sen siinä mielessä, että hän tuli päätökseen synnin kanssa ... hyvittämällä ottamansa synnin. Tämänisältöistä lausetta apostoli olisi voinut kutsua myös sekä Kristuksen ajatukseksi, jolla hän kärsi sen, mikä teki lopun hänen elämästään lihassa, että myös kristityn ajatukseksi, jolla hänen tulee aseistautua kiusausta vastaan."

Vastaamme: Jos apostoli olisi halunnut lausua vain nämä kaksi asiaa, että Kristus kuolemallaan halusi sovittaa synnin ja siten saattaa sen päätökseen sekä että kristittyjen tulee pitää itseään syntivelasta ja synninorjuudesta vapaina, niin hän tuskin olisi voinut ilmaista itseään kömpelömmiin ja epäselvemmin sanomalla sitä Kristuksen "ajatukseksi" ja kristittyjen "ajatukseksi".

Schott on olennaisesti samaa mieltä Hofmannin kanssa vain sillä erotuksella, että hän sijoittaa "ajatuksen" (ἔννοιαν) vain kristittyjen sieluun ja liittää sanat τὴν αὐτὴν (saman) Kristuksen kärsimisen tosiasiaan ja tekee siten apostolin puheen vain monimutkaisemmaksi ja hämärämmäksi. "Koska Kristuksen nykyisessä elämässä kärsimys on ilman muuta ohi, niin kristitynkin täytyy omaksua ajatus, että hän Kristuksessa ja omassa elämässään lihassa tämän kuoleman kokeneena on kerta kaikkiaan lakannut synnistä käytöstään määräävänä mahtina. Sanat τὴν αὐτὴν (saman) ovat siis vain tiivistetty ilmaisutapa. Sanat koskevat juuri sitä asiaintilaa, jonka partisipilause ilmaisee. Sitä heidän tulee nyt omasta puolestaan ajatella ja sillä aseistautua."

Konjunktion eksplikatiivista käsittämistä vastaan puhuu vielä se, että silloin pitäisi lukea τα τ ν τὴν ἔννοιαν, kun taas τὴν αὐτὴν (saman) ei viittaa seuraavaan, vaan ainoastaan takaisin sanoihin Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκί (koska Kristus on kärsinyt lihassa). Mutta ennen kaikkea tämä koko selitys haaksirikkoutuu sanojen παθὼν σαρκί (joka lihassa kärsii) merkitykseen, joka kristittyihin liittyvänä tarkoittaa hengellistä kuolemaa, "kuolemista Kristuksen kanssa" Room. 6:3ss:n merkityksessä. Jo Gerhard ja eräät muut vanhemmat selittäjät käsittivät lausuman παθ ν σαρκί (kärsii lihassa) tarkoittavan *mortificatio carnis, per quam passio Christi piis conformes redduntur* (lihan kuolettamista, jonka kautta Kristuksen kärsimyksellä vanhurskaille annetaan Kristuksen kaltaisuus) eli "vanhan ihmisen kuolettamista".

Tätä vastaan jo Calovius lausuu aivan oikein: *Carnem mortificare nusquam effertur pati in carne* (lihan kuolettaminen ei missään ilmaise kärsimistä lihassa) Sana (liha) ei tarkoita lausumissa ó παθὼν

σαρκί (joka kärsii lihassa), Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκί (koska siis Kristus on kärsinyt lihassa) tai τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκί βιώσαι

χρόνον (tätä vielä lihassa eletävää aikaa) syntistä, turmeltunutta lihaa, "ihmisen siveellistä turmelusta", "vanhaa ihmistä", vaan vain ihmisluontoa, jossa me nyt elämme ja sitä nimenomaan sen haavoittuvuuden ja heikkouden kannalta. Aiheutetaan vain sekaannusta, kuten Calovius huomauttaa, jos joko vaihdetaan tai sekoitetaan keskenään nämä kaksi sanan merkitystä, eettinen ja fyysinen. Kristittyjen kärsimyksillä, kuten useimmat selittäjät myöntävät, ei tarkoiteta sisäistä, eettistä tapahtumaa, vaan varsinaista kärsimystä eli kristittyjen ristiä, "kärsimystä vanhurskauden tähden" 3:14, josta koko jaksossa sen neljännen luvun loppuun saakka on kysymys ja joka muodostaa kirjeen pääteeman. Vrt. 1:3–9; 2:18–25; 5:6–11. Juuri tämä kärsimys on osallisuutta Kristuksen kärsimiseen 4:13, kuten Kristuskin kärsi nimenomaan lihassa. Huomautettakoon lisäksi, että Wiesinger ja Soden, jotka muuten selittävät jakeen 1 samoin kuin äsken mainitut selittäjät, ymmärtävät aivan oikein lausuman ὁ παθὼν σαρκί (joka kärsii lihassa) myös lausutuksi kristityistä ja aivan oikein heidän "ulkonaisesta" ja "fyysisestä" kärsimyksestään ja tarkastelevat kuitenkin hengellistä kuolemaa, kuolemista Kristuksen kanssa ensin mainitun terveellisen vaikutuksen edellytyksenä ja saattavat sen sellaisena voimaan. Sellainen aivan erilaisten käsitteiden yhdistely kuitenkin vain sekoittaa käsitteitä.

Useimpiin selittäjiin liittyen ymmärrämme lauseen ὅτι ὁ παθὼν σαρκί πέπαιται ἀμαρτίας (sillä se, joka kärsii lihassa, lakkaa synnistä) perustelulauseena ja liitämme sen mukaisesti sanat τὴν αὐτὴν ἔννοιαν (sama mieli) ainoastaan edellä olevaan Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκί (koska Kristus kärsi lihassa). Huther pitää myös tästä rakenteesta huolimatta kiinni merkityksestä 'ajatus' sanalle ἔννοιαν. "Merkitys on, että koska Kristus on kärsinyt lihassa, myös he (kristityt) eivät saa kieltäytyä siitä ajatuksesta samoin kuin hänkin kärsi lihan mukaan." Tämä tosin olisi hyvin kummallinen ilmaisu sille yksinkertaiselle ajatukselle, ettei kristittyjen pidä kieltäytyä kärsimyksestä. Kun Kühl vaihtaa käsitteen 'ajatus' – mikä epäilemättä ei ole paikkansa pitävä – ilman muuta toisenlaiseen käsitteeseen 'aikomus', 'tarkoitus', hän antaa oikean tunteensa johdattaa itseään, että vain siveellistä laatua ja tahdonsuuntaa kuvaava käsite on tässä paikallaan. Tässä on kysymyksessä kehotus, eikä kehotus suuntaudu ajatuskykyyn, vaan ihmisen tahtoon. Niinpä ymmärrämmekin Lutheriin, Caloviukseen, Zezschwitziin, Keiliin, Frommülleriin ja joihinkin muihin liittyen sanan ἔννοιαν tässä kohdassa merkityksessä 'mieli', 'ajatustapa'. Useissakin kommentaareissa oleva huomautus,

ettei sana $\xi\nu\nu\omicron\iota$ koskaan käytetä tässä merkityksessä, on perusteeton. Profaanikreikan sanakirjan tekijät mainitsevat myös tämän merkityksen. Perustellusti viitataan seuraaviin: *Eur. Hel.* 1026 ja *Isocrat.* 5,150. Grimm toteaa Raamatun kreikalle saman merkityksen. Sananlaskun 23:19: $\text{קָרַבְתָּ אֶת־הַלֵּב} \text{ Septuaginta kääntää: } \kappa\alpha\iota \kappa\alpha\tau\epsilon\upsilon\theta\upsilon\nu\nu\epsilon \xi\nu\nu\omicron\iota\varsigma \sigma\eta\varsigma \kappa\alpha\rho\delta\iota\alpha\varsigma$, toisin sanoen: ohjaa sydämesi mieli oikealle tielle. Sananl. 5:2: $\text{φυλάξῃς ἔννοιαν ἀγαθὴν}$ (säilyttäisit hyvän mielen). Hebr. 4:12 on ainoa Uuden Testamentin kohta, jossa käsittelemämme kohdan lisäksi esiintyy sana $\xi\nu\nu\omicron\iota$. Siinä nimitetään Jumalan sana $\kappa\rho\iota\tau\iota\kappa\omicron\varsigma \xi\nu\nu\theta\upsilon\mu\eta\sigma\epsilon\omega\nu \kappa\alpha\iota \xi\nu\nu\omicron\iota\omega\nu \kappa\alpha\rho\delta\iota\alpha\varsigma$ (on sydämen ajatusten ja aivoitusten tuomitsija). Se tarkoittaa, että Jumalan sana tunkeutuu ihmisen sisimpään ja "tekee selväksi sen siveellisen laadun todellisen tilan" (Hofmann), johon viime mainittuun kuuluvat myös $\xi\nu\nu\omicron\iota\iota$ (mieli, mon.). Niinpä kielenkäyttö oikeuttaa meidät käsittämään lauseen $\kappa\alpha\iota \upsilon\mu\epsilon\iota\varsigma \tau\eta\nu \alpha\upsilon\tau\eta\nu \xi\nu\nu\omicron\iota\alpha\nu \omicron\pi\lambda\iota\sigma\alpha\sigma\theta\epsilon$ (ottakaa tekin aseksenne sama mieli) siten, että kristittyjen tulee ottaa aseeseen sama mieli, jota Kristuksella oli. Tämä puhetapa on samansuuntainen kuin Kol. 3:12:n lausuma: $\text{Ἐνδύσασθε οὖν...σπλαγχνὰ οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα...}$ (pukeutukaa siis... sydämelliseen armahtavaisuuteen, ystävällisyyteen...). Kristittyjen tulee pukeutua tässä mainittuihin hyveisiin, sydämelliseen armahtavaisuuteen ja ystävällisyyteen jne., kuin vaatteeseen ja omaksua ne itselleen. Pietari ei käsittelemässämme kohdassa tarkoita muuta, kuin että kristittyjen tulee olla mieleltään niin kuin Kristus Jeesuskin oli. Kristus kärsi lihan mukaan. Kärsimys ei ollut hänelle vain ankara kohtalo, vaan hän myös halusi kärsiä, hänen mielensä ja tahtonsa oli suuntautunut kärsimiseen ja kuolemaan.

Toisella lukutavalla, $\pi\alpha\theta\acute{\omicron}\nu\tau\omicron\varsigma$ (kärsien meidän edestämme), ei ole puolellaan riittävästi käsikirjoituksia. Se kuvaisi Kristuksen kärsimyshalukkuutta samalla rakkautena syntisiin, millä kuitenkaan ei olisi merkitystä vertailulle Kristuksen mielen ja kristittyjen mielen välillä. Koskapa Kristus on kärsinyt vapaaehtoisesti, kristittyjenkin tulee omaksua tämä mieli, Kristuksen kärsimyshalukkuus. Kuitenkaan tässä kohdassa ei sanota, kuten Kol. 3:12:ssa, $\nu\delta\upsilon\sigma\alpha\sigma\theta\epsilon$ (pukeutukaa), vaan $\omicron\pi\lambda\iota\sigma\alpha\sigma\theta\epsilon$ (ottakaa aseksenne). Kristittyjä kehoitetaan ottamaan päälleen Kristuksen mieli, kärsimyshalukkuus, niin kuin asevarusteet ja asetakki, sillä tarkoituksella, mikä ilmaistään jakeessa 2: $\text{εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίας ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον}$ (ettette enää eläisi tätä lihassa vielä ellettävää aikaa ihmisten himoissa, vaan Jumalan tahdon mukaan,).

Kristittyjen kärsimysalttius on Caloviuksen *mukaan armatura contra concupiscentias* (asevarustus himoja vastaan), varustus, jolla kristittyjen on määrä karaistua ja suojautua tämän maailman harjoittamia himoja ja sen taholta tulevia kiusauksia vastaan. Apostoli oli jo toistamiseen varoittanut kristittyjä pahoista, pakanallisista himoista ja kehottanut pyhään vaellukseen Herran pelossa. 1:14ss. ja 2:11ss. Nyt hän kehottaa asettamaan myös ristin ja kärsimyksen palvelemaan tätä tarkoitusta. Kun Jumala sälyttää heidän kannettavakseen raskaan kärsimyksen, joka tosin tekee kipeää lihalle, silloin heidän tulee vahvistaa sydämensä ja rohkaistua kantamaan kärsimystä haluisasti, jopa lausuman se tervetulleeksi ja käyttämään sitä hyödyksi niin, että he vastustavat tämän lihassa vielä eletävän jäljellä olevan aikansa, maallisen vaelluksensa ajan ihmisten himoja ja kiihotusta syntiin ja elävät vain Jumalalle ja hänen tahdolleen.

Nyt on kuitenkin kehotuksen ja sen tarkoituksen väliin työnnetty välilause (joka lihassa kärsii, lakkaa synnistä). Se perustelee kristityille annetun kehotuksen varustautumiseen Kristuksen kärsimysalttiudella jakeessa 2 εἰς τὸ μηκέτι... (ettette enää...). Se on yleisluontoinen lause. Yhdymme Fronmülleriin siinä, että παθὼν (kärsivä) on gnoominen (ei viittaa konkreettiseen aikaan) aoristi, jota usein käytetään kokemukseen liittyvistä totuuksista. Aoristi on sitten vetänyt peräänsä perfektin πέπαιται (lakkaa). Käännämme: "sillä joka lihassa kärsii, lakkaa synnistä" tai Lutheriin liittyen: "sillä joka kärsii lihassa, lakkaa synneistä". Verbi πέπαιται (lakkaa) on käsiteltävä tässä mediaalisena. Merkitys pysyy kuitenkin olennaisesti samana, jos ajattelee asiaa passiivisena: joka kärsii lihassa, sen kärsimys saattaa (= "se saatetaan kärsimyksellä") lakkaamaan synnistä. Lause ὅτι ὁ παθὼν... (sillä joka kärsii...) sisältää eri puolille suuntautuvan oikean ajatuksen. Se on totta luonnollisesta ihmisestä. Esimerkiksi vaikea onnettomuus tai sairaus keskeyttää tavanomaisen elämänjuoksun ja ihminen häiriytyy synnin harjoituksessaan ja estyy pahojen ajatustensa, himojensa ja suunnitelmiansa toteuttamisessa. Kristityistä puheen ollen kärsimys on eettistä. Risti ja kärsimys edistää kristittyjä pyhityksessä. Epäilemättä kärsimys ei ole armonväline eikä myöskään varsinainen pyhitysväline. Ainoa armonväline on evankeliumi Kristuksesta, joka verellään on lunastanut meidät turhasta vaelluksesta, 1:18–19. Sen kautta olemme uudestisyntyneet, 1:23–24. Se vaikuttaa hengellisen kasvun. 2:1–2.

Evankeliumin piiriin kuuluu myös kaste, jonka apostoli mainitsee 3:21:ssä, "vesikylpy" sanassa, joka ei ainoastaan ole puhdistanut meitä synnin syyllisyydestä ja taannut meille autuutta, vaan joka myös Paavalin todistuksen mukaan on uudestisyntymisen peso ja Pyhän

Hengen uudistus, Tiit. 3:5. Mutta Jumalan tarkoituksen mukaisesti hänen kädessään ja hänen armollisessa johdatuksessaan nyt myös risti ja kärsimys palvelee sydämen ja elämän puhdistamiseksi. Ahdistus opettaa kiinnittämään huomion Sanaan, josta kaikki terveellinen, pyhittävä vaikutus lähtee. Niinpä Pietari oli viitannut 1:6–7:ssä siihen, että ahdistuksissa usko koetellaan ja sitä puhdistetaan kuten kultaa tulesa. Paavali sanoo Room. 5:3:ssa, että ahdistus saa aikaan kärsivällisyyttä. 2 Kor. 4:16:ssa hän lausuu, että vaikka ulkonainen ihminen menehtyykin, niin sisäinen ihminen kuitenkin päivä päivältä uudistuu. Hebrealaiskirjeessä sanotaan: "Mikään kuritus ei tosin sillä kertaa näytä olevan iloksi, vaan murheeksi, mutta jälkeinpäin se antaa vanhurskauden rauhanhedelmän niille, jotka sen kautta ovat harjoitetut" (Hebr. 12:11). Kun maallinen onni hälvenee ja ajalliset tuet menevät rikki, kun oikein pääsemme käsitykseen siitä, että liha on kuin ruoho ja kaikki sen kauneus kuin kedon kukka, silloin mieli maallisiin yhä enemmän kuoleutuu ja taivaallisen osan ja perinnön ikävä uudistuu ja vahvistuu. Kun risti painaa raskaana ja paha maailma ahdistaa, maailmallinen himo käy nautintakelvottomaksi ja vastenmieliseksi. Kun ihmiset ovat meitä kohtaan vihamielisiä, tarraudumme sitä lujemmin Jumalaan ja mielessämme on vain elää Jumalalle ja miellyttää häntä.

Luther: "Pyhästä rististä onkin se hyöty, että sillä hillitsemme synnin. Kun se sinua näin ahdistaa, katoavat sinulta intohimot, kateus, viha ja muu synti. Jumala onkin pannut sitä varten pyhän ristin meidän kannettavaksemme, että se vaatisi ja pakottaisi meitä pakenemaan Kristuksen tykö ja etsimään häneltä armoa ja apua sekä ojentamaan toisillemme auttavan käden." (W² IX,1251)

Lainaamme myös kahta vanhojen opettajien todistusta, joita Calovius on siteerannut. Justinus: "Jumalan kaitselmuksen vaikutuksesta vastoinkäymiset ja ahdistukset vapauttavat ihmisen ikään kuin eräänlaisena lääkkeenä pahuudesta ja tekevät hänet terveemmäksi." Tauler: "Mitä viila terälle, ahjo kullalle ja varsta elolle, sitä kärsimys hurskaalle. Hengellisyys hurskailla on melkoiselta osin lähtöisin rististä ja perustuu siihen." Kirkko veisaa kristityn rististä: "*Ajattele Herran teitä: Kaikkein rakkaimman lapsen täytyy usein kantaa suurinta ristiä. Koko elinikä on pelkkää kärsimysten myrskyä. Suuri Jumala vetää omansa sellaisten ahdistusten kautta loitolle synneistä ja tekee ristin vaivan rakkauden köydeksi.*" "*Lapset, joita isän tulee kasvattaa kaikkeen hyvään, eivät juurikaan siihen pääse ilman kuria ja piiskaa. Jos nyt kerran olen Jumalan lapsi, miksi pakenisin, jos hän haluaa vetää minua pois synnistä oikeaan ja hyvään.*" Kaikki on, kuten jo sanoimme,

pohjimmiltaan Sanan hedelmää. Kuitenkin Sana kypsyytää ahdistusten helteessä kallisarvoisimmat hedelmänsä. Koska niin on, meidän kristittyjen tulee halukkaasti ottaa kannettavaksemme kärsimystä Kristuksen esikuvan mukaan siinä tarkoituksessa, ettemme enää palvelisi ihmisten himoja, vaan eläisimme Jumalan tahdolle.

Jakeessa 3 apostoli motivoi vielä kristittyjä kaikella vakavuudella elämään jäljellä olevan elämänsä Jumalan tahdolle muistuttamalla heitä heidän aikaisemmasta vaelluksestaan pakanuudessa: ἀρκετός γάρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσθαι (riittäähän, että mennen ajan olette täyttäneet pakanain tahto). Sanalla (teillä) tai (meillä) sanan ἀρκετός (riittävä) jäljessä ei ole riittävästi tukea käsikirjoituksissa. Pakanain tahto oli sitä ennen myös lukijoiden oma tahto, mutta apostoli kirjoittaa ἐθνῶν (pakanain), koska lukijat olivat tulleet kristityiksi nimenomaan pakanoista. Näissä sanoissa on ironiaa. "Jos te ennen uskoitte olevanne velkaa lihalle (Room. 8:12) ja pakotettuja palvelemaan syntiä, niin olette jo riittävässä määrin ja yli tarpeen suorittaneet osuutenne synnin palvelemissa." Frommüller. Nyt Pietari mainitsee nimeltä aikaisempia pakanuuden ajan syntejä. Akkusatiivi πεπορευμένους (vaeltaessanne) viittaa verbistä κατεργάσθαι (täyttää) puheen ollen täydennettävään ὑμεις (teitä) sanaan: "kun te vaelsitte". Lukijat vaelsivat ennen, kuten kaikki pakanat, ἐν ἀσελγείαις, kaikenlaisessa kurittomuudessa ja kaikin tavoin oikealta tieltä poiketen sekä ἐπιθυμίαις, lihallisten himojen ja halujen vallassa. Nämä molemmat ilmaisut liittyvät – vaikka eivät yksinomaan – niin kuitenkin pääsiallisesti sukupuoliseen hurjasteluun, epäsiiveelliseen pakanalliseen menoon ja nautinnonhaluun. Hofmann: "Ihminen, joka ei tunne Jumalan käskyjä eikä kieltoja, ei kunnioita siiveellisiä rajoja eikä kieltäydy mistään. Uuden Testamentin kielenkäytön mukaan edellinen ilmaisu ja Raamatun ulkopuolisen kielenkäytön mukaan jälkimmäinen ilmaisu tarkoittaa erityisesti sukupuolielämää." Lukijat vaelsivat ennen οἰνοφλυγίαις, juoppoudessa, humaltuen viinistä, κώμοις, yöjuoksuissa, juhlakemuissa, mässäilyissä, πότοις, ryyppyseurassa. Vastaavasti Room. 13:13:ssa ja Gal. 5:21:ssä ovat rinnan κώμοι (mässäily) ja (juoppous, humaltuminen). Lukijat, kun vielä olivat pakanoita, kulkivat ἀθεμίτοις εἰδωλολατρίαις (kauheassa epäjumalain palvelemissa). Pakanallinen epäjumalanpalvelus oli ἄθῆτο (lainvastainen, rikollinen) sikäli, että se loukkasi pyhintä jumalallista oikeutta, kuten Bengel aivan oikein sanoo. Epäjumalanpalvelus ryöstää todelliselta, elävältä Jumalalta hänen kunniansa ja siirtää sen epäjumalille. Nämä pakanalliset himot ja paheet, joiden mainitseminen jo sinänsä synnyttää kammoa ja inhoa ja

joita he koko elämänsä ajan ovat kunnioittaneet, pakanakristittyjen tulee nyt sydämestään hävetä ja tavoitella jäljellä olevan maallisen toivioletkensä ajan pyhyyttä ja vanhurskautta, joka on Jumalalle mieluisaa.

Kiinnitämme vielä huomiota siihen, että apostolisesta kehotuksesta 4:1–3 paistaa läpi samalla edellä olevan jakson perusajatus: kärsimys, vaikka se onkin lihalle vaikeata, ei näet tuota kristityille vahinkoa, vaan vain hyötyä. Tämä on myös kärsimysten terveellistä hedelmää. Sen avulla kristityt yhä enemmän vieraantuvat synnistä ja tottuvat kuuliaisuuteen Jumalaa ja hänen tahtoaan kohtaan.

Nyt apostoli kääntää lukijoittensa katseen heidän vastustajiinsa. Jakeet 1–3 ja 4–5 ovat toistensa vastakohtia samoin kuin edellä jakeet 3:18 ja 3:19–20. Pakanat, jotka eivät tahdo tietää mitään Jumalasta ja Kristuksesta, ovat ihmeissään ja heitä oudoksuttaa, etteivät kristityt ole enää heidän mieltensä mukaisia, vaan määräävät tekemisensä ja tekemättä jättämisensä toisen, korkeamman tahdon mukaan ja ovat luopuneet aikaisemmasta vaelluksestaan: ἐν ᾧ ξενίζονται (mitä he oudoksuvat), jae 4. Sanat ἐν ᾧ (mitä), joka samoin kuin datiivi jakeessa 12 ilmaisee oudoksumisen kohteen, viittaa takaisinpäin edellä olevaan ilmaisuun, jota täydentää seuraava partisipilause: μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχουσιν (ettette juokse heidän kanssaan samaan riettauden lätäkköön). ἀσωτία on paheellisuutta samassa merkityksessä kuin puhumme jumalattomasta menosta, riettautta, *perdita, dissoluta vita* (turmeltunutta, hillitöntä elämää) (Grimm). Tämä riettaus vuotaa vapaasti joka taholle, kuohuu ja ryöppyä yli laidan, asettuu kaikkien sopivaisuuden rajojen yläpuolelle hyvistä tavoista piittaamatta. Juuri se on pakanoista outoa, että kristityt, heidän aikaisemmat ystävänsä ja toverinsa synnin harjoituksessa, ovat kääntäneet heille selkänsä eivätkä enää juokse heidän kanssaan samaan lätäkköön, "samaan irstaaseen, hurjaan menoon" (Luther). Tämä kiukuttaa heitä, ja niin he pilkkaavat, βλασφημοῦντες. He solvaavat kristittyjä tekopyhiksi, murjottaviksi, ihmisaroksi, ylimieliseksi porukaksi, joka pitää itseään muita parempana ja ivaavat kristinuskoa, joka tekee kristityistä tuommoisia.

Nyt apostoli viittaa uudestaan ja nyt aivan suoraan pilkkaajien lopulliseen kohtaloon, johon hän jo aikaisemmin oli viitannut 3:19–20:ssä mainitessaan Nooan aikalaisten esikuvallisen kohtalon. Nämä pilkkaajat joutuvat "tekemään tilin sille, joka on valmis tuomitsemaan elävät ja kuolleet" (οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς), jae 5.

Mualla Raamattu todistaa, että tuomiota edeltää kuolleitten ylösnousemus. Kristus on jo valmis käymään tuomiolle. Se, että hän vielä niin kauan odottaa, johtuu hänen kärsivällisyydestään. Hän haluaa, että jokainen kääntyisi parannukseen, 2 Piet. 2:9. "Elävät ja kuolleet" kuvaa kaikkia ihmisiä. Kuitenkaan tässä ei ole paino tuomion yleisyydellä, vaan Pietari haluaa tähdentää, ettei maailman tuomari tee eroa sillä, kohtaako hän tuomittavansa elävinä vai kuolleina. Kuolema ei tempaa ihmisiä pois tuomiolta. Verbi *κοίται* (tuomita, aor. inf.) liittyy selvästi sanoihin *ἀποδώσουσιν λόγον* (tulevat tekemään tilin). Apostolilla on mielessä erityisesti pilkkaajien tuomio. Juuri nämä Kristus on vetävä tilille tuona päivänä. Tämä tilinteko on heille samaa kuin tuomio, tuomitseminen, kadotus. Silloin eivät pääse elävien ja kuolleitten tuomaria pakoon nekään pilkkaajat, jotka kuolevat ennen tuomiopäivää. Niin selittäjien enemmistö, esimerkiksi Fronmüller, Hutter, Wiesinger, Hofmann, Keil, Burger. Apostoli vakuuttaa, että maailman tuomari on tuona päivänä varmasti löytävä kaikki kristittyjen vastustajat, jotka nyt ivaavat heitä niin hävyttömästi, siitä riippumatta, ovatko eläviä vai kuolleita. Sen tarkoituksena on rauhoittaa häväistyjä kristittyjä ja saada heidät kärsivällisesti kestämään kaikkea ivaa ja pilkkaa ja uskomaan asiansa sen haltuun, joka oikein tuomitsee, 2:23.

Hofmann määrittelee asiayhteyden hyvin tarkasti: "Pilkkaajat tulevat tekemään tilin sille, joka on valmiina tuomitsemaan eläviä ja kuolleita. Pietari lisää tämän, ei sen vuoksi, että lukijat voisivat alkaa epäillä autuuden tilansa totuudellisuutta moisten pahojen pilkkapuheitten tähden ja ahdistua, mitä ei voi lainkaan ajatella, vaan että he sallisivat sen tapahtua sitä levollisempina antamatta sen itseään kiihottaa. Pilkkaajat eivät jää rankaisematta. Se, joka on vetävä heidät tilille, on jo valmiina – ja heidän on tehtävä tili hänelle, ovatpa eläviä tai kuolleita – sillä hän on tuomitseva elävät ja kuolleet."

Schott tarjoaa tälle kohdalle omituisen selityksen. Hän liittää sanan *νεκρούς* (kuolleet) kristittyihin vainajiin ja ymmärtää verbillä uskovien tulevaa vanhurskauttamista, sitä, että Kristus on vapauttava kristityt heidän vastustajiensa syytöksistä. Kirjeen lukijoista kannettaisiin huolta, "hyväksyttäisiinkö heidät itse lopulta viattomuudessaan ja tulisivatko he niin ollen osallisiksi pelastuksen täyttymisestä". Siinä apostoli haluaisi heitä rauhoitella. Schott esittää omin sanoin Pietarin tarkoituksen: "Monista uskovista puheen ollen tämä maallis-inhimillinen elämä häviää kuolemassa ennen Herran tuloa, elämä, joka on epäuskoisten taholta niin kovien tuomioiden alaista ja johon Herra tunnustautuu todellisesti siveellisesti puhtaana. Etenkin jos jotenkin kuolema tapahtuisi uskoville noiden pilkallisten

tekosyiden alla, se voisi antaa sellaisen käsityksen kuin Herra jättäisi heidät pilkkaajien tuomioon yhtyen saamaan ansaitsemansa kohtalon tai vähintäänkin niin, ettei heidän maallisen elämänsä ja käytöksensä oikeudellinen vanhurskauttaminen olisi enää mahdollista. Vaikka niin tapahtuukin ja siltä näyttää, niin se on vain näennäistä. Kuolleitten uskovien elämä ei jää vainoajien pilkkatuomion alaiseksi, koska Herra ei tule asettamaan kuolleita vanhurskaan ja ehdottoman pätevän tuomionsa eteen lievemmin kuin eläviä. Hän on kutsuva takaisin myös vainajat, jotka olivat uskovia, yksilölliseen elämään ruumiissa, jotta he ja heidän ruumiissa ollessaan tekemät tekonsa tulevat julki 'hänen tuomarinistuimensa edessä'. Siis ottaen huomioon Herran elämään takaisin kutumat uskovat ja vainoajien elämää koskevan tuomarin lausunnon vainoajien on tehtävä tili Kristukselle siitä, ovatko heidän syytöksensä olleet tosia. He tulevat todella mykistymään ja joutuvat häpeään."

Tähän Hofmann vastaa täydellä syyllä: "Millaisen harhautuneen kristityn sellaisen täytyisikään olla, jota vaivaisi huoli siitä, että hänen oikeaan vaellukseensa kohdistuneet pilkkaamiset pysyisivät vastaansanomattomina ja kumoamattomina ja sen seurauksena hukkaisivat häneltä hänen iankaikkinen pelastuksensa! Epäilemättä sellaiseen kristillisyyden pilkkaan ja solvaukseen on lohdutuksena, että pelastuksemme ei riipu ihmisten tuomioista, vaan Kristuksen tuomarinlausunnosta. Mutta meitä ei lohduta eikä rauhoita se, että meidän voisi käydä niin kuin olisimme ansainneet, jos solvaajat olisivat oikeassa. Sen sijaan meille tulee helpoksi sietää solvauksia, koska Yksi elää, joka ei jätä solvaajia rankaisematta. Tuo Schottin tulkinta on ilman muuta mahdoton. Että sanoilla ἀποδώσουσιν λόγον (tulevat tekemään tilin) solvaajista (βλασφημοῦντες) sanottuna täytyisi tarkoittaa jotakin muuta kuin että heidän tulee todistaa ivapuheittensa olevan totta, ei kaipa todistamista. Että he ovat solvanneet, on alusta alkaen varmaa, ja heidän tulee vastata vain siitä, että he ovat siihen syyllistyneet. Niinpä tilinteon ja tuomitsemisen käsitteet kuuluvat läheisesti yhteen ja liittyvät toisiinsa niin kouriintuntuvasti, että sen lausumaa tuomiota (), jonka edessä pilkkaajien on tehtävä tili, ei voi käsittää muutoin kuin niihin katsoen, jotka Herra on tuomarina vetänyt tilille. Kuitenkin kaikkien pitää seistä Kristuksen tuomarinistuimen edessä ja tehdä tili. Tässä ajattelalla hänen tuomiotaan ainoastaan niiden tähden, jotka ovat syyllistyneet hänen evankeliuminsa pilkkaamiseen. Hänen tuomiotaan ei siis sanota pilkattujen kannalta kuolleiden ja elävien tuomitsemiseksi. Heidät huomioon ottaen sanotaan, ettei se, ovatko [pilkkaajat] eläviä vai kuolleita, tee eroa Kristuksen tuomion alle asettamiselle."

Seuraava lause liittyy läheisesti jakeeseen 5. Se on eksegeettisesti vaikea (*crux interpretum*): εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι (sitä vartenhan myös kuolleille on julistettu evankeliumia, jotta he olisivat tuomitut ihmisten tavalla lihassa, mutta eläisivät Jumalan tavalla hengessä), jae 6. Jo Gerhardin aikaan Lorimus luetteli kaksitoista tämän kohdan selitystä, mutta joiden määrä on sittemmin vielä kasvanut. Yleisesti nykyisin tunnustetaan yksittäisten ilmaisujen merkityksestä, että νεκροῖς (kuolleille) samoin kuin νεκρούς (kuolleet) jakeessa 5, ovat ruumiillisesti kuolleita, εὐηγγελίσθη (julistettu evankeliumia) tarkoittaa evankeliumin saarnaa, κριθῶ σαρκὶ (olla tuomittu lihassa) tuomiota, joka on ajallinen kuolema, ζῶσι (eläisivät) autuaallista elämää kuoleman jälkeen. Mutta siinä, mikä on näiden yksittäisten ilmaisujen keskinäinen suhde, selittäjien näkemykset poikkeavat suuresti toisistaan.

Emme yhdy Gerhardin ja muiden vanhempien selittäjien tulkintaan, että hengellisesti kuolleille eli pakanoille olisi julistettu evankeliumi siinä tarkoituksessa, että he lihaa kuolettaen pääsisivät uuteen hengelliseen elämään eli kääntyisivät. Sellainen hengellinen tulkinta on puhtaasti mielivaltainen ja poissuljettu jo alun pitäen siitä syystä, että jakeen 6 sana νεκροῖς (kuolleille) viittaa kouriintuntuvasti jakeen 5 sanaan νεκρούς (kuolleet).

Ne eksegeetit, jotka ymmärtävät 3:19:n puhuvan Kristuksen pelastusaarnasta helvetissä, katsovat enimmäkseen 4:6:n vahvistavan heidän käsityksensä. Apostoli opettaisi tässä nimenomaisesti, että myös kuolleille olisi julistettu evankeliumi siinä nimenomaisessa tarkoituksessa, että he pelastuisivat, kuten finaalilause kertoisi. Tämä ilmaus käsitetään sitten perusteluna jakeen 5 viimeisille sanoille τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς (joka on valmiina tuomitsemaan eläviä ja kuolleita). Yhteyden he määrittelevät Kühlin tavoin: "Tämän yhteyden perusteena on edellytys, että kuolleiden tuomitseminen on ajateltavissa vain silloin, jos heille oli tarjottu mahdollisuus pelastua evankeliumia julistamalla. Sillä Kristuksen ilmestyessä määrätty lopullinen pelastus tai lopullinen tuho vain häneen otetun kannanoton mukaan." Niin jo Steiger: "Lauseen (j. 6) ei ole määrä osoittaa todellisuutta, vaan moraalista mahdollisuutta ja kuolleitakin koskevan tuomion vanhurskautta, koska myös heille olisi julistettu evankeliumi siinä nimenomaisessa tarkoituksessa, että heidät siten vapautettaisiin Jumalan vihantuomiosta."

Esitimme edellä kohdassa 3:19–20, että oletus pelastuksen tarjoamisesta ja pelastuksesta kuoleman jälkeen on suoraan vastoin

Raamattua. Tämän kohdan sanamuotokaan ei varmasti kuitenkaan jo sinänsä yksistään siedä tätä käsitystä. Mitä ensiksikin tulee jakeiden 6 ja 5b luultuun yhteyteen, niin motivointi ei vastaa motivoituja. Kuolleiden tuomitsemiseen "moraalisena mahdollisuutena ja vanhurskautena", jolla olisi perustelunsa edellä olleen pelastuksen tarjoamisessa myös kuolleille, ei viitata tavallakaan jakeessa 5b, päinvastoin jakeessa 5b mainitaan tulevan tuomion tosiasia ja Kristuksen valmius tuomion pitämiseen. Myös Apostolien muuten viitatessa usein tulevaan tuomioon he eivät koskaan pidä tarpeellisena osoittaa Jumalan tai vastaavasti Kristuksen moraalista oikeutusta tai toimivaltaa pitää tuomio. Puheena oleva käsitys sisältää johdonmukaisesti pakon rajoittaa evankeliumin saarna niihin kuolleisiin, jotka eivät ole elinaikanaan kuulleet mitään Kristuksesta, koskapa muille tarjottiin jo heidän eläessään pelastusmahdollisuus. Sellaiselle rajoitukselle ei ole kuitenkaan tekstissä mitään tukea. Niinpä kyseiset selittäjät useimmiten puhuvat tässä ylipäänsä kuolleista tai kaikista kuolleista ja pehmentävät siten todistelunsa sitovuuden. Ennen kaikkea kuitenkin evankeliumin saarna kuolleitten valtakunnassa on vastoin sitä finaalista suhdetta, jossa verbi εὐηγγελίσθη (on julistettu) on sanoihin κριθῶσι σαρκί (tuomittaisiin lihassa). Kuolleillekin on julistettu evankeliumi siinä tarkoituksessa, että heidät ensiksi tuomittaisiin lihan mukaan. Tämä viime mainittu on, kuten yleisesti myönnetään, kuolema itse.

Lauseyhteyden mukaan kuolema on evankeliumin julistamista ajallisesti seuraava. Toiminta, jolla on jokin tarkoitus, on aina *prius* (ensiksi oleva), se, mihin sillä pyritään, on *posterius* (sen jälkeen oleva). Siis: ensiksi evankeliumi, sitten kuolema. On aivan opettavaista, miten selittäjät näkevät vaivaa saada Pietarin sanoista päinvastainen suhde aikaiseksi, siis suhteen, jossa kuolema on *prius* ja evankeliumi *posterius*. De Wette, Brückner, Steiger, Huther ja Kühl kääntävät: "jotta he lihan puolesta olisivat tuomitut". Tämä on "kielellistä väkivaltaa, jolla saadaan aikaan vain täysin mieltä vailla oleva lausuma", kuten Schott aivan oikein sanoo. Aoristin konjunktivi on näet sellaisissa alistetuissa lauseissa aina aikaa ilmaisematon.

Wiesinger tarkastelee ilmaisua κριθῶσι σαρκί (olla tuomittu lihassa) tuomiopäivään asti kestäväenä kuolintilana, joka siis jatkuu vielä evankeliumin saarnan jälkeenkin kuolleitten parissa. "Tämän tuomion alku, ei kuitenkaan itse tuomio, on kuolleille selvä, vaan kuolleinkin he ovat jatkuvasti tämän tuomion alaisia sekä ruumiin mätänemisestä johtuen että myös sielun sidottuna olemisen takia."

Kuitenkin κριθῶσι σαρκί (olla tuomittu lihassa) kuvaa yksittäistä, kertakaikkista tapahtumaa, kuolemaa sinänsä, jota

tekstimme mukaan heti seuraa elämä (ζῶσι, eläisivät) hengessä pysyvänä tilana. Tosin "kuoleman tilaa" ei ole sillä suljettu pois. Mutta miten voi kuolemantilaa sanoa jatkuvaksi tuomioksi "lihan mukaan", koska kerran kuolinhetkellä kuoleman myötä itse liha pannaan kokonaan pois? Frömmüller käsittää verbillä κριθ (tulla tuomituksi) tuomarinlausuntoa, kuolemantuomion julkistamista jälkikäteen, kun hän samalla tässäkin rajoittaa evankeliumin julistamisen Nooan aikalaisiin. "Heille (Nooan aikalaisten vankilassa oleville hengille) olisi määrä julkistaa tuomio Kristuksen ilmestyessä kuolleitten valtakuntaan, hänen julistettuaan heille parannusta ja uskoa. Tuomio kuuluisi: te olette ansainneet kuoleman ruumiin ja sielun puolesta, te olette tottelemattomuutenne tähden saaneet surmanne vedenpaisumuksessa ja teidät on tuotu tähän maanalaiseen vankilaan; mutta teille on avattu pelastustie, että te hengessä voitte elää Jumalan tavoin. Tämän selityksen tulisi toisaalta synnyttää tuskallisen vaikutelman, toisaalta rohkaista ottamaan vastaan tarjottu pelastus. Muuten meille ei sanota, pääsivätkö tämä kautta hengelliseen elämään monet vai harvat." !!

Nämä kaikki ovat lievästi sanottuna "luonnottomia selityksiä" (Soden). Jäljelle jää vain se vaihtoehto joko Güderiin liittyen yltiöpäisesti rohjeta kuolleillekin niiden kuoleman tilassa katsoa kuuluvan "lihan", tai panna koko käsitys *ad acta* (unohtaa mappiin).

Kysymme vielä lopuksi: Miksi sitten apostoli, jos hän vain halusi sanoa, että kuolleillekin kuolemassa olisi saarnattu evankeliumi heidän pelastumisekseen, olisi ilmaissut tämän saarnan tarkoituksen kaksiosaisessa finaalityössä niin seikkaperäisesti? Miksi hän ei siinä tapauksessa sanonut vain yksinkertaisesti: εὐηγγελίσθη
tai ἴνα (on saarnattu evankeliumia pelastukseksi tai jotta pelastuisivat)?

Jos ei halua kääntää vastakohtakseen päälauseen suhdetta finaalityönsä, jäljelle ei jää muuta tulkintaa jakeelle 6 kuin seuraava: kuolleille, jotka tuomari tapaa kuolleina, julistettiin evankeliumi aikaisemmin, silloin, kun he vielä elivät lihassa, siinä tarkoituksessa, että he olisivat tuomitut lihan puolesta jne. Tämän tunnustaa Hofmannkin kirjoittaessaan: "Kaiken sen jälkeen ymmärrämme apostolin tarkoituksen seuraavasti: Niillekin, jotka Tuomarin tullessa ovat kuolemantilassa, on heidän elinaikanaan julistettu pelastussanoma siinä tarkoituksessa, että he eläisivät hengellistä elämää, mikä jatkuisi yli heidän ajallisen kuolemansa, josta heitä ei ole määrä vapauttaa."

Hofman jatkaa sitten kuitenkin: "Kuitenkin sanotaan mihin tarkoitukseen eikä millä tuloksella pelastusta on heille saarnattu." Hän liittää sanan νεκροῖς (kuolleille) pilkkaajiin ja näkee jakeessa 6 jakeen 5 päällimmäisen λόγον ἀποδώσουσιν (tekevät tilin) perusteltuna. Juuri nämä, pilkkaajat, Herra on "vetävä tilille, myös ne, jotka hän tapaa kuolemantilassa. Sillä heille oli tarjottu elämää, joka olisi jatkunut heidän ajallisen kuolemansa yli eli yleisinhimillisen tuomion yli. Sen vastaanottamisen sijasta he pilkkasivat heille tarjottua pelastusta. Sen takia heitä kohtaa nyt viimeinen tuomio... Kun Kristus saapuu tuomiolle, pilkkaajat ovat vastuussa siitä, että he ovat turhentaneet pelastussanoman julistamisen siunauksellisen tarkoituksen ja pilkaten sitä vastustaneet."

Samoin Burger: "Myös tuomion hetkellä kuolemantilassa oleville kristinuskon pilkkaajille julistettiin evankeliumi siinä tarkoituksessa, että heille tulisi kuolemasta ohimenevä tuomio, jota seuraisi pysyvä elämä hengen mukaan Jumalan taholta. Jos tämä ei ole heidän takiaan täyttynyt, Kristus on syystä vetävä heidät siitä vastuuseen."

Tätä ajatusyhteyttä vastaan puhuu se sama seikka, jonka olemme esittäneet ensiksi selostettuja selittäjiä vastaan. Jakeessa 5 ei lue mitään niiden "vastuuseen vetämisestä", jotka pannaan tekemään tili, tai Tuomarin toimivallasta ja oikeudesta panna pilkkaajat vastaamaan, joka sitten olisi motivoinut jakeen 6. Lukijoiden tarkasteltavaksi sen sijaan asetetaan jakeessa 5 vain tulevaisuuden tosiasia, pilkkaajien tilinteko sekä elävien ja kuolleitten tuomitseminen. Muuten Hofmannin, Burgerin ja joidenkin muiden tulkinnasta puheen ollen koko jakeen 6 ilmaisu näyttää täysin turhalta. On näet itsestään selvää, että pilkkaajat ovat saaneet tietää evankeliumista kristittyjen suusta eivätkä ole ottaneet sitä vastaan. Se sisältyy jo jakeen 4 sanaan βλασφημοῦντες (herjaavat), sikäli kuin solvaukset perusteiltaan koskevat evankeliumia Kristuksesta ja evankeliumi on saarna pelastuksesta.

Myös Keil ymmärtää sanoilla νεκροῖς εὐηγγελίσθη (kuolleille on julistettu evankeliumi) pelastuksen julistamista, jonka vainajat ovat eläessään kuulleet ennen tuomiota. Mutta hän hämärtää koko lauseen jakeessa 6 ja sen yhteyden jakeeseen 5. Hän näet liittää sanat κριθῶσι σαρκί (tuomitut lihassa) – ei vain ruumiilliseen kuolemaan – vaan samalla vanhan Aadamin kuolemiseen, joka alkaisi uudestisyntymisessä, ja sanaa ζῶσι (eläisivät) hän ei tulkitse ainoastaan autuaalliseksi elämäksi kuoleman jälkeen, vaan samalla uudestisyntymisen hengelliseksi elämäksi.

Jos sanalla νεκροῖς jakeessa 6 epäilemättä tarkoitetaan kuolleita, joille evankeliumi saarnattiin heidän elinaikanaan, niin on hyvin lähellä ajatella näiden olevan kristittyjä vainajia, joissa evankeliumin tarkoitus on toteutunut. Tämä jakeen 6 tulkinta esiintyy jo vanhemmilla selittäjillä. Flacius pitää mahdollisena tämän kohdan seuraavaa selitystään: "Saarnattu evankeliumi on saanut aikaan, että vaikka uskovia ei ole vapautettu tästä ajallisesta kuolemasta ennen viimeistä päivää... niin kumminkin heidän sielunsa elävät Aabrahamin helmassa odottaen iloisin mielin viimeistä tuomiota ja ikuista kirkkautta. Niinpä uskovat eivät ole kokonaan tuhoutuneet, vaikka he silmissämme täällä ajassa näyttävätkin kuolevan aivan samoin kuin jumalattomatkin

Sanalla νεκροῖς (kuolleille) ymmärretään siis uskovia kristittyjä, joiden toivoa kuolema ei ole lopettanut. Uudemmat eksegeetit ovat vielä kehitelleet tätä ajatusta eteenpäin. Schott selittää: "Ruumiillinen kuolema on liian mitätön tapahtuma, että se voisi viedä uskovilta heidän lopullisen vanhurskauttamisensa Kristuksen tuomioistuimen edessä epäuskoisten ivapuheet huomioon ottaen, tai jumalallisen hylkäystuomion tosiasiallinen merkki tai alku hänen autuudentilaansa vastaan siveellisesti epätotena ja olemattomana. Ennemminkin siitä tulee hänelle väline päästä kokonaan vapaaksi hänen persoonaansa kohdistuvasta oikeudellisesta tuomiosta Jumalan puolelta. Sillä se elämä, johon uskovana vastaanotettu pelastussaarna herättää ja uudistaa Jumalan pelastustahdon nojalla uskovan persoonallisen elämän, määräytyy ja on mahdollinen. Ajallinen kuolema ei ole sitä poistanut. Se on vain vapauttanut uskovan synnillisestä lihasta ja kaikesta lihallsuudesta niin, että elämä jatkossa on täysin Jumalan tahdon mukainen, pyhä ja ihana, toisin sanoen että uskova on onnistunut pääsemään sellaisesta ruumiillisesta kuolemasta uuden elämänsä kirkastettuun itsetoteutukseen ja esittämiseen koko maailman edessä, joka yksin voi olla hänelle lopullisen tuomion kokemus." Tosin tässä sekoittuu jälleen väärä käsitys verbistä κρ (tuomita) uskovien mielikuvituksellisena vanhurskauttamisena.

Soden kirjoittaa: Jos sitä vastoin νεκρο (kuolleet) käsitetään tarkoittamaan niiden tämänhetkistä tilaa, joille on julistettu evankeliumia (εὐηγγελίση) heidän tätä tilaansa edeltäneenä aikana, niin κοιθῶσι (tuomitut) on ajallisesti sen jälkeinen asia ja on sen takia finaalityössä aivan paikallaan. Konjunktio μ v suo sitten yleisesti tunnetun kuoleman merkityksen sanalle νεκροῖς (kuolleille), konjunktio δ taas vie heti siitä eteenpäin ja ilmaisee, kuinka evankeliumi (εὐ γγ.) on sittenkin saavuttanut päämääränsä. Kuolleet

(νεκρο) jakeessa 6 ovat näin ymmärtäen kohdan 4:5 kuolleisiin (νεκρο) kuuluvia kristittyjä. Kirjoittaja vastaa jakeella 6 vastaväitteeseen, joka nousee sitä ajatusta vastaan, joka esitetään kärsimyksissä kuolleisiin kristittyihin kohdistetun jakeen 5 yleistä lausumaa vastaan: mitä apua siitä on kärsimyksen aikana kuolleille jäsenillemme? Hän vastaa, että heitäkin koskee tuomion tuoma tasoittava näköala. Sitä varten on näet heidänkin eli kuolleiden osaksi tullut evankeliumi, jotta he huolimatta ruumiissaan kokemastaan, ihmisluontoa vastaavasta tuomiostaan, elävät Jumalan olemusta vastaavassa hengessä. Sanat κατὰ θεὸν (Jumalan tapaan) poistavat sanalta ζῶσι (eläisivät) sen outouden, kuten sanat κατὰ ἀνθρώπους (ihmisten tapaan) sanalta κριθῶσι (olisivat tuomitut)." Moitimme tässä vain käsitystä tuomiosta jakeessa 5 molempien puolien, uskovien ja epäuskoisten, sovitteluna.

Haluamme nyt ottaa lähemmin tarkasteltavaksemme tämän 4:6 kohdan viime mainitun käsityksen ja tutkia siinä olevat yksittäiset ilmaisut. Paino on selvästi yksityiskohtaisella tarkoituksella: ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι (jotta olisivat tuomitut ihmisten tapaan lihassa, mutta eläisivät hengessä Jumalan tapaan). Nämä sanat tekevät juuri sen vaikutelman, että tässä kuvataan todellista tapahtumaa ja sanalla νεκροῖς (kuolleille) kuvattua tosiasiallista tilaa, joissa evankeliumin julistuksen (εὐηγγελίσθη) vaikutus ajatellaan täytyneeksi.

εκροῖς (kuolleille) ja κριθῶσι σαρκὶ (olisivat tuomitut lihassa) ovat silmin nähden *correlata* (rinnasteisia). εκρο (kuolleet) ovat niitä, jotka ovat kokeneet tuomion lihassa, kuoleman tuomion itsessään, ja juuri heistä on totta myös se, mitä finaalityttö kertoo toisessa osassaan. Tämä viimeainittu soveltuu vain kristittyihin vainajiin. Tätä ei estä sana νεκροῖς (kuolleille). Sana νεκροῖς (kuolleille) tässä ja νεκρούς (kuolleita) jakeessa 5 kuvaavat yksinkertaisesti vain niitä, jotka ovat kuolleita. Yhteys osoittaa, kuinka monia ja keitä kuolleita tarkoitetaan.

Myös uskovat kristityt ovat vielä yleisen ihmiskohtalon ja kuolemantuomion alaisia. Heidän täytyy kuolla kuten muidenkin ihmisten, κατὰ ἀνθρώπους (ihmisten tavalla), ja kuolema on heillekin katkera tuska, kärsimyksen loppu lihassa (jake 1) sekä tuomio lihassa, heidän heikossa inhimillisessä luonnossaan: Ruumis ja sielu erotetaan väkivalloin toisistaan, ja ruumis mätänee.

Kuitenkin kristityt elävät vielä, vaikka he ovat kuolleet, elävät "hengessä" (πνεύματι), tai hengen mukaan eli mikä on sama asia sielunsa puolesta. He elävät κατὰ θεὸν (Jumalan tavoin), autuaina

kuin Jumala ja pyhinä kuin Jumala. Niin kuin tämän ajan kärsimykset edistivät heitä pyhityksessä, niin heidät on nyt temmattu tykkänään ja iäksi irti kuolemansa myötä synnistä ja kaikesta kiusauksesta syntiin. He elävät Jumalan edessä tahrattomassa vanhurskaudessa, viattomuudessa ja autuudessa. Sen myötä heissä on toteutunut heidän elinaikanaan heille julistetun evankeliumin lopputarkoitus. Tämä oli Jumalalla tähtäimessä ja tarkoituksena Jumalan armoittaessa heidät evankeliumilla, että heidät vielä tosin tuomittaisiin lihassa, mutta että he kuitenkin voisivat astua kuoleman kautta hengen mukaan elämään Jumalan tapaan.

Aoristi κριθῶσι (olisivat tuomitut) kuvaa ainutkertaista tapahtumaa ja nimenomaisesti ajallista kuolemaa, ja preesens ζῶσι (eläisivät) pysyvää tilaa, joka seurasi tuomituksi tulemistä (κριθῶσι). Raamatun mukaan voimme myös sanoa, että tämä tila pysyy ja säilyy iankaikkisesti eikä se keskeydy Herran tullessa tuomiolle. Ruumis, jolla sielu tuona päivänä jälleen vaetetetaan, on oleva sekin κατὰ Θεὸν (Jumalan tavoin) aivan puhdas, kirkas, pyhä, hengellinen, taivaallinen ja ihana, ja ruumis ja sielu tulevat silloin olemaan autuaita ja iloitsemaan elävässä Jumalassa. Kuitenkin apostoli puhuu tässä kohden vain noista kuolleista (νεκροῖς) ja vanhurskaiksi tulleitten henkien tilasta tuomiopäivän tällä puolen.

Myös lauseen *verbum finitum* εὐηγγελίσθη (olisi julistettu) tarvitsee vielä lähempää tarkastelua. Raamatun sanakirjan tekijät ovat panneet merkille verbeille εὐ γγελί ja εὐ γγελί σθ vielä toisen, suppean pregnantin merkityksen tavallisen "ilosanoman ja pelastuksen tuomisen" ohella.

Cremer sanoo sanontaa εὐ γγελί σθ (evankelioida joku) "intensiivisimmäksi rakenteeksi = luoda johonkuhun suhde tähän sanomaan julistamalla hänelle pelastussanoma, evankelioida hänet, sillä pelastuksen julistaminen on samalla pelastuksen omistukseen saattamista."

Heprean sanalle שָׁנָה, "sana, jolle Uuden Testamentin sana εὐ γγελί σθ (julistaa evankeliumia) perustuu" (Delitzsch) ja jolla on tavallisesti henkilöobjekti akkusatiivissa, Gesenius-Buhl antaa merkitykseksi myös 'ilahduttaa hyvällä sanomalla'. Tämän pregnantin kielenkäytön mukaan, josta jo mainitsimme selittäessämme ilmaisua διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς (joiden kautta teille on julistettu evankeliumi) 1:12:ssa, evankeliumin saarna on vaikutuksineen yhdistetty yhdeksi käsitteeksi. Juuri mainittu kaksinkertainen vaikutus, että evankeliumi lahjoittaa pelastuksen ihmisille ja saattaa sen heidän omistukseensa, ja että se ilahduttaa, lohduttaa ja tekee autuaaksi,

lankeaa yhteen. Kun evankeliumi menee sisään sydämeen ja voittaa siellä alaa, ihminen kokee sydämessään evankeliumin ilahduttavan, lohduttavan ja autuuttavan voiman ja vaikutuksen.

Asian laita on näin: Evankeliumi saarnataan Kristuksen käskyn mukaan kaikille luoduille, jotta he uskoisivat ja tulisivat autuaiksi. Se, joka ei usko evankeliumia, vaan salpaa siltä sydämensä, estää siten evankeliumin pelastavan vaikutuksen ja sulkee itsensä pois pelastuksesta Kristuksessa. Se, joka sen sijaan uskoo evankeliumin ja ottaa sen vastaan sydämeensä, tulee siten osalliseksi evankeliumin lohdullisesta sisällöstä, pelastuksesta Kristuksessa. Kuitenkin usko eli evankeliumin vastaanottaminen uskolla on sekin evankeliumin vaikutusta ja Jumalan teko ja aikaansaannos evankeliumilla. Usko tulee saarnasta. Uskovissa kristityissä evankeliumi on saavuttanut tarkoituksensa ja päämääränsä. Siitä selittyy, että verbiä εὐ γγελί σθ käytetään yhä uudestaan niin intensiivisesti ja että se sulkee sisäänsä uskon eli evankeliumin vaikutuksen. Ilmaus εὐ γγελί σθ on 'evankelioida joku', 'saattaa joku kosketuksiin evankeliumin kanssa' sisäisesti niin, että hänen sydämensä avautuu sille, tekee hänen evankeliseksi ja täyttää evankeliumin lohdutuksella. Tässä vedotaan erityisesti jo edellä 1:12:ssa mainittuihin Apostolientekojen kohtiin: 8:25,40; 13:32: 14:21. Niissä ovat kylät () ja kaupungit () evankeliumin julistamisen (εὐ γγελί σθ) objekteina, kun kerrotaan, että Apostolit, diakonit ja ylipäänsä kristityt evankelioivat kaupunkeja ja jonkin maakunnan toreja. Se ei kerro ainoastaan siitä, että he saarnasivat näillä seuduilla, vaan myös, että he istuttivat evankeliumin näille seuduille, loivat siellä sille sisäänpääsyn ja jalansijan. Niinhän tässä yhteydessä käytetäänkin ilmaisua μαθητεύσαντες ἑαυτοὺς (tekivät riittävän monia opetuslapsiksi), Apt. 14:21. Kaupunki ja maa on evankelisoitu ja kristillistetty ei jo silloin, kun evankeliumin sanansaattajat ovat kerran nopeasti kulkeneet sen läpi, ei vasta sitten, kun kaikki kaupungin tai maan asukkaat ovat kääntyneet evankeliumin puoleen, mitä ei ole milloinkaan tapahtunut eikä tule tapahtumaan, vaan silloin, kun evankeliumi, itse kristinusko, on siellä saavuttanut lujan jalansijan eli kun evankeliumin saarnasta on syntynyt sinne tänne kristillisiä seurakuntia. Tämä kielen pregnantti käyttö ei rajoitu kuitenkaan niihin tapauksiin, joissa εὐ γγελί σθ (julistaa evankeliumia, evankelioida joku) on yhdistynyt akkusatiivilla henkilöön. Israelin Messias todistaa tunnetussa ennustuksessa Jes. 61:1, että HERRA on voidellut hänet לְבַשֵּׁר עָנָוִים, se on, 'rohkaisemaan' kurjat hyvällä sanomallaan, kuten Hofmann sen oikein kääntää. Myös seuraavat ilmaisut, kuten se, että hänet on lähetetty "sitomaan särjettyjä

sydämiä" ja "lohduttamaan kaikkia murheellisia", kuvaavat Kristuksen saarnan terveellistä vaikutusta. Mutta tämä on Septuagintan käännöksen merkitys: εὐαγγελισασθαι πτωχοῖς (julistaa evankeliumia köyhille), jossa evankeliumin julistamiseen liitettävän objektin sijasta on objektiivinen, datiiivi. Niin on myös käsittelemässämme kohdassa 1 Piet. 4:6:ssa aivan paikallaan tämä pregnantti, intensiivinen εὐαγγελισασθαι (julistaa evankeliumia) verbien merkitys. On toki otettava huomioon, että kahdessa muussa kirjeemme kohdassa, joissa tämä verbi esiintyy, tämä on kristittyjen osaksi tullut hyvä teko. Kohdat ovat 1:12: διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς (ovat teille evankeliumin julistaneet) ja 1:25: τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς (tämä on se sana, joka on teille ilosanomana julistettu). Että myös epäuskoiset, kristittyjen vastustajat ovat saaneet kuulla evankeliumin Kristuksesta kristittyjen suusta, käy ilmi jo siitä, että he ivaavat evankeliumia. He loukkaantuvat ja pahentuvat Kristukseen, siihen kiveen, joka on pantu heidän tielleen heidän eteensä. Apostoli oli kehottanut kristittyjä vetoavasti julistamaan ympäristönsä pakanoillekin sanoin ja teoin Jumalan suuria tekoja, aivan selvästi siinä tarkoituksessa, että kuulijat, jos mahdollista, menisivät itseensä ja tekisivät parannuksen, uskoisivat ja tulisivat autuaiksi. Uskovat kristityt ovat kuitenkin niitä, jotka todellisuudessa ovat tulleet osallisiksi evankeliumin siunauksesta. Niinpä onkin hyvin lähellä selittää tässä kohdassa (4:6) verbi εὐηγγελισθη (on julistettu evankeliumi) Sodenin tavoin: "Sillä sen tähden on kuolleillekin julistettu evankeliumi (εὐηγγελισθη sisältää tuloksen)" – tai kuten yllä olevassa sitaatissa: "Sen tähden, myös heidän eli kuolleiden osalle on tullut evankeliumi." Niin juuri, konteksti vihjaa juuri tällaiseen selitykseen. Kristityille vainajille on heidän elinaikanaan julistettu evankeliumi, ja nimenomaan menestyksellä, tuloksellisesti, niin että he ovat sen myös uskossa ottaneet vastaan. Tämä ajatus vastaa parhaiten finaalityyppisen sisältöä, että kristityt vainajat ovat kuollessaan astuneet sen kaltaiseen autuaalliseen elämään, jossa Jumala on. Tämä oli evankeliumin viimeinen vaikutus, heidän evankeliumiin kohdistuneen uskonsa päätös.

Lopuksi meidän pitää vielä katsoa, miten tämä käsityksemme kohdasta 4:6, joka muuten ei kuitenkaan välttämättä riipu verbien εὐηγγελισθη (julistettiin evankeliumi) selityksestä, liittyy apostolin ajatuksenjuoksuun. Ennen kaikkea on tutkittava, kuinka jakeen 6 ilmaus on yhteydessä jakeeseen 5. Yhdyssiteenä näiden välillä on selvästi sana νεκροο (kuolleet). Sana νεκροῖς (kuolleille) jakeessa 6 on muistuma jakeen 5 sanasta νεκρούς (kuolleet). Molemmat ilmaisut ovat, vastaavasti kuin 3:19 ja 3:20b–21, toistensa vastakohtia.

Jakeessa 5 sanottiin, että Kristuksen pilkkaajat tulevat tekemään tilin Kristukselle, Tuomarille, ja erityisesti painotettiin, että Kristus on tuomitseva ne pilkkaajat, jotka kuolevat ennen tuomiota. Kuolema ei vapauta pilkkaajia tulevasta tuomiosta.

Asian kääntöpuoli taas on: Kuolema ei riistä uskovilta kristityiltä heidän toivoaan. Uskovat kristityt odottavat Kristukselta hänen palatessaan autuutta (), lopullista pelastusta, johon sisältyy myös ruumiin kirkastaminen. Siihen apostoli oli viitannut 1:8–9:ssä. Silloin ei myöskään viedä kristityiltä vainajilta heidän osaansa ja perintöään.

Kuitenkin apostoli astuu yhden askeleen taaksepäin jakeessa 6 ja tähdentää, että kristityt vainajat ovat jo kuolinhetkestään saakka hengen puolesta tahrattoman pyhässä, häiriintymättömässä elämässä. Siihen sisältyy samalla se, ettei elossa olevien kristittyjen tarvitse pelätä kuolemaa, että niin kuin heidän ajallinen kärsimyksensä on heille voitto, niin kuolemakin on oleva heille pelkkä voitto. Tämä kristityillä on siitä evankeliumista, jota heidän vastustajansa ivaavat, ja heidän uskostaan evankeliumiin. Se, ettei tätä vastakohtaa ole liitetty adversatiivipartikkelin (sillä) avulla jakeeseen 5, selittyy helposti, jos jakeen 6 käsittää todisteeksi vastakohtasta käsin (*e contrario*). Vrt. sanan selitystä Room. 1:18 (suom. s. 53s.). Merkitys on silloin: Kuolema ei vapauta pilkkaajia tulevasta tuomiosta. Sillä myös päinvastainen on voimassa niin, ettei kuolema riistä uskovilta heidän autuuttaan.

Yhteyden sanan avulla voi ymmärtää myös niin, että jakeen 5 sisältävä yleinen ajatus, ettei kuolema muuta ihmisen päätöskehäalaa, jota ensiksi sovellettiin pilkkaajiin, nyt jakeessa 6 perustellaan toiselta puolen eli kristittyihin katsoen.

Muuten asia ei ole niin, ikään kuin kirjeen lukijoita vaivaisi huoli ja pelko siitä, että heidän vastustajansa voisivat, jos he kuolevat uhmassaan, välttää rangaistuksensa, ja että lukijoiden veli- ja sisarvainajat Herran saapuessa jäisivät ilman lunastustaan, eikä asia ole ikään kuin apostoli tällä kirjoituksella olisi halunnut ottaa heiltä pois tällaisen epäilyn ja pelon. Sille ei ole tekstissä mitään tukea. Hofmann huomauttaa oikein hyvin: "Apostolisen ajan kristillisillä seurakunnilla olisi mennyt oikein huonosti, jos joutuisimme olettamaan, että Apostolit kaikessa, mitä he heille kirjoittavat, edellyttävät sillä poistettavan tietämättömyyden tai epävarmuuden. Lukijoiden tulee vain harkita sitä, minkä he itsekin voisivat sanoa itselleen."

Tässä on muistutus kahdesta asiasta: toisaalta evankeliumin pilkkaajien tulevasta kohtalosta ja tuomiosta, joka on kohtaava myös siihen mennessä kuolleita pilkkaajia, toisaalta kristittyjen vainajien autuaallisesta osasta, siis uskovien omasta autuaasta kuolemasta. Evankeliumin ja uskon viimeisen autuaan hedelmän ja seurauksen tulisi ja täytyisi vahvistaa ja rohkaista kärsiviä kristittyjä pysymään uskollisina maailman pilkkaamalle evankeliumille ja säilyttämään usko loppuun asti.

Mitä tulee jakeiden 5 ja 6 yhteyteen koko tähänastisen kristittyjen kärsimysten käsittelyn kanssa, niin tässä uusiutuu edellisen opetuksen 3:3–22:n perusajatus: kärsimys ei ole kristityille vahingoksi, vaan vain voitoksi, mutta heidän vastustajilleen se koituu vahingoksi. Tämä lohdullinen vakuutus lepää edellä olevassa jaksossa sillä edellytyksellä, että kysymyksessä tosiaan on oikea, kristillinen kärsimys, ja sisältää käsittelemässämme jaksossa kristityille suunnatun kehotuksen käyttää oikein kärsimystä hyödyksi puhdistautuakseen yhä enenevässä määrin synnistä. Tuleva elämä (Jumalan tapaan) käsittää pyhityksen lopullisen toteutumisen.

Jakson 4:1–6:n tiivistelmä: Kristittyjen tulee antaa ristin koitua sen hyväksi, että he sanoutuvat entistä perinpohjaisemmin irti synnistä ja elävät Jumalan tahdolle, eikä heidän pidä harmistua, jos heitä siitä pilkataan. Synninpalvelijat ja pilkkaajat joutuvat sitä vastoin kokemaan Herran palatessa hirvittävän tuomion, jota eivät jo ennen sitä kuolleet pilkkaajatkaan tule välttämään, kristityt menevät evankeliumin nojalla, jonka he ovat uskossa vastaanottaneet, kuoleman tuomion läpi sen jälkeen – ensiksi hengen puolesta – uuteen, aivan pyhään, autuaalliseen jumalalliseen elämään, joka ei koskaan lopu. Todella, kristityille kärsimys ja kuolema on pelkkä voitto.

Jakeet 4:7–11. *Mutta kaiken loppu on lähellä. Sen tähden olkaa maltilliset ja raittiit rukoilemaan. Ennen kaikkea olkoon teidän rakkautenne toisianne kohtaan harras, sillä "rakkaus peittää syntien paljouden." Olkaa vieraanvaraisia toinen toistanne kohtaan, nurkumatta. Palvelkaa toisianne, kukin sillä armolahjalla, minkä on saanut, Jumalan moninaisen armon hyvinä huoneenhaltijoina. Jos joku puhuu, puhukoon niin kuin Jumalan sanoja; jos joku palvelee, palvelkoon sen voiman mukaan, minkä Jumala antaa, että Jumala tulisi kaikessa kirkastetuksi Jeesuksen Kristuksen kautta. Hänen on kunnia ja valta aina ja iankaikkisesti. Amen.*

Apostoli esittää seuraavaksi metabaattisen liitännäiskonjunktion (mutta, taas) avulla joukon lyhyitä kehotuksia, jotka ylipäättensä liittyvät kristillisyyteen. Koska edellisessä jaksossa, 3:13–4:6, kuten seuraavassakin, 4:12–19, puhutaan kristittyjen kärsimyksistä, niin ei tästäkään voi kokonaan sulkea pois kärsimyksen ajatusta. Kuten jo edellä oli puhe, myös Soden tarkastelee jaksoa 3:13–4:19 yhtenäisenä ajatusryhmänä, jonka hän asettaa otsikon "kärsimyksen siunausvaikutuksia" alle.

Kristittyjen lukijoiden ei tule pidettyä kristityn kutsumuksensa täyttämistä kärsimyksissä, vaikka ne raskauttaisivat tulevaisuudessa vielä kovemmin. Heidän tulisi vielä ristinkin alla tehdä hyvää, suorittaa velvollisuutensa Jumalaa ja ihmisiä kohtaan, niin kuin Kristus vielä viimeisessä suuressa kärsimyksessään rukoili Jumalaa ahkerasti, saarnasi evankeliumia, käännutti syntisiä, huolehti omaisistaan ja paransi haavoja. Koko ajatusyhteys vihjaa tähän yhdistämisyhteyteen kuin itsestään. Kirkossa ei ole voimassa periaate: *inter arma silent leges* (sodassa lait vaikenevat).

Toinen näiden kehotusten läpikulkeva ajatus on alkulauseessa: Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν (mutta kaiken loppu on lähellä). "Yhtä varmasti kuin pelastus on valmis, 1:5, ja Tuomari on valmiina ilmestyäkseen, 4:5, niin yhtä varmasti loppu on tullut lähelle, kestäköön Jumalan kärsivällisyyden lahjoittama aika pidemmän tai lyhyemmän ajan." Wiesinger. Apostoli tekee tässä laskelmia iankaikkisuuden mittapuun mukaan, jossa tuhat vuotta on kuin yksi päivä. Silmäys lopun läheisyyteen innostaa kristittyjä käyttämään oikein elinaikansa ja täyttämään sen uskon ja rakkauden teoilla. "Kun siis nämä kaikki näin hajoavat, millaisia tuleekaan teidän olla pyhässä vaelluksessa ja jumalaisuudessa", 2 Piet. 3:11–12.

Nämä molemmat näkökohdat, joiden alle käsittelemässämme jaksossa kristittyjen vaellus asetetaan, ovat muuten hyvin läheisessä yhteydessä toisiinsa. Kristittyjen kärsimykset ja solvaukset, joita heidän on täällä kestettävä, sai apostolin viittaamaan tilinteon, tuomion ja koston päivään.

Ensimmäinen kehotus, jonka Pietari tekee kaiken lähellä olevasta lopusta, kuuluu: *σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς προσευχὰς* (olkaa siis maltilliset ja raittiit rukoilemaan), jae 7b. Tämä kehotus tähtää rukouksiin (*εἰς προσευχὰς*). Kristittyjen tulee läheisen lopun edessä rukoilla ahkerasti ja kestävästi. Se ajatus sisältyy monikkoon *προσευχὰς* (rukouksia). Heidän tulee käydä ja pitää yllä rukouskeskustelua Jumalan, Kristuksen kanssa, jonka kasvojen eteen he pian tulevat ilmestymään. Niin Kristus oli jo kehottanut

opetuslapsiaan rukoilemaan joka aika, "jotta voisitte seistä Jumalan Pojan edessä". Luuk. 21:36. Nimenomaan pahoina päivinä tämän viimeisen ajan ahdistuksessa on anottava ja rukoiltava. Rukoukseen tarvittavaan mielentilaan taas kuuluvat terve mieli, maltti, itsehillintä ja kohtuullisuus (σωφρονήσατε), jossa rukoilija suuntaa kaikki aistinsa ja ajatuksensa Jumalaan, ja raittius (νήψατε), ettei rukoilija päästä ajallisten asioiden, huolien, ilojen eikä nautintojen sumentamaan aistejaan ja ajatuksiaan. "Intohimojen kiihottama mieli ei voi rukoilla." Huther.

Toinen kehotus. Partisipit ἔχοντες (olkoon), jakeessa 8, διακονοῦντες (palvelkaa) jakeessa 10 samoin kuin adjektiivin φιλόξενοι (vieraanvaraisia) jakeessa 9 käsitämme imperatiivisessa merkityksessä. Siirtyen käytöksestä Jumalaa kohtaan käytökseen ihmisiä kohtaan apostoli kehottaa kristillisiä lukijoitaan ahkeroimaan ennen kaikkea molemminpuolisessa kestävässä rakkaudessa: πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες (ennen kaikkea olkoon rakkautesne toisianne kohtaan kestävä), jae 8a. Kolmannen kerran apostoli johtuu puhumaan veljesrakkaudesta. Vrt. 1:22 ja 3:8. Tämä näennäinen tautologia on psykologisesti perusteltua. Vakavimmatkin kristityt siirtävät pois silmistään niin helposti tärkeän osan kristinuskoa, nimittäin veljesrakkauden juuri silloin, kun heidän tulisi sitä harjoittaa. Siksi tarvitaan vakavaa kehotusta.

Jo aikaisemmin Pietari oli tähdentänyt, että rakkautta tulee harjoittaa ἐκτενῶς (hartaasti, hellittämättä). Nyt hän kuitenkin mainitsee kaksi veljesrakkauden osoittamisen tapaa, joista hän ei vielä tähän mennessä ole puhunut. Ensimmäisen niistä hän tuo esille kehotuslauseen muodossa, joka motivoi sen, että rukous on harras (ἐκτεν): ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν (rakkaus näet piittää syntien paljouden), jae 8b.

Hoffman: "Mutta silloin on perusajatuksena, että rakkauden täytyy sen vuoksi olla lujaa, vahvaa ja kestävä, koska sen asiana on antaa syntejä anteeksi, vaikka niitä olisi paljonkin. Se ei näet kykene siihen, jos se on heikkoa ja siltä puuttuu pontta kestää vakavampia koetuksia." Jae 8b on yleinen lause, Sananl. 10:12:sta otettu. Se kuuluu: "Viha virittää riitoja, mutta rakkaus peittää kaikki rikkomiset." Viha vie vain riitaan ja kiistelyyn paljastamalla lähimmäisen synnit ja asettamalla ne valoon. Rakkaudelle sitä vastoin on olennaista peittää synnit ihmisen omilta silmiltä ja jättää ne lukematta, mikä on samaa kuin antaa synnit anteeksi. Niin säilytetään veljellinen sopu. Rakkaus peittää myös veljen synnit toistenkin edessä. Se vaikenee niistä tai antaa ne anteeksi, jos ne jo ovat tunnettuja.

Luther: "Missä taas rakkaus on, siellä se peittää synnin ja antaa mielellään anteeksi. Missä viha on, siellä on myös pahanilkinen ihminen, joka ei suostu sovintoon, vaan pysyy täynnä vihaa ja kiukkua. Päinvastoin ihmistä, joka on täynnä rakkautta, ei voida suututtaa, vaikka hänelle tehtäisiin paljonkin pahaa. Hän peittää kaiken eikä ole sitä näkevinäänkään. Tässä puhutaan peittämisestä, kun on kysymys suhteesta lähimmäiseen eikä Jumalaan. Ei mikään muu voi Jumalan edessä peittää syntiäsi kuin usko, joka tarttuu Kristukseen, joka on sinua rakastanut ja antanut itsensä sinun edestäsi. Mutta lähimmäiseni synnit peittää minun rakkauteni, ja samoin kuin Jumala rakkaudellaan peittää minun syntini, jos uskon Kristukseen, niin minunkin on peitettävä rakkaudellani lähimmäiseni synnit. Sen tähden hän sanoo: teidän tulee rakastaa toinen toistanne, niin että toinen voisi peittää toisen synnit. Rakkaus ei peitä yhtä, kahta tai kolmea syntiä, vaan paljon syntejä, se ei voi kärsiä eikä tehdä liian paljon, kaikki se peittää." (W² IX,1088 ja 1257¹⁵)

Tässä on kysymys juoksevista heikkouden synneistä, joita kristitty pyytää päivittäin anteeksi Isä meidän -rukouksessaan ja joita vastaan hän taistelee päivittäisessä uudistuksessaan. Calovius lausuu oikein, ettei syntien peittäminen poista veljellistä ojennusta, joka sekkin on rakkauden palvelua ja on silloin välttämätöntä, kun veli ei itse tunne syntiään ja pitää kiinni siitä.

Wiesinger: "Ei voi häväistä enempää apostolista sanaa kuin koristella sillä tunnottomuutta, joka ei voi tietää mitään rakkauden pyhästä vakavuudesta ja joka sen vuoksi arvelee tekevänsä jotakin suurta, kun täynnä mutaa olevien kaivantojen ylle panee pari petteävää lautaa ja huutaa: rauha! rauha! Rakkaus, joka siten peittää, on vaikutuksensa puolesta asetettava sellaisen vihan edelle, joka peittää armoa osoittamatta."

Kestävä, molemminpuolinen syntien peittäminen ei muuten ole mikään niin helppo ja yksinkertainen asia. Pietari oli kerran kysynyt Herraltaan, eikö riitä, jos antaa häntä vastaan rikkoneelle veljelleen anteeksi seitsemän kertaa. Hänelläkin oli oppimista koko eliniäksi seitsemänkymmentä kertaa seitsemässä kerrassa. Missä molemminpuolinen anteeksiantaminen vallitsee, siellä kristityt elävät veljinä sovussa keskenään. Heille sopiikin kulkea sopuisasti kohti Herran tuloa. Toinen veljesrakkauden osoitus on: φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ (olkaa vieraanvaraisia toinen toistanne

¹⁵ Edellä olevista Luther-sitaateista poiketen tekijä on käyttänyt tässä Lutherin varhaisempaa versiota. Toimittaja on tässä yhdistänyt nämä Lutherin kaksi versiota tehdäkseen oikeutta Lutherin täsmennyksille.

kohtaan nurkumatta), jae 9. Kristittyjen tulee muistaa tätä kehotusta sorron ja vainon aikana, jos on kysymyksessä köyhille, karkotetuille uskonveljille yösijan ja majapaikan antamisesta. Niin tulee toimia nimenomaan nurkumatta, mielihyvin sydämestään, vaikka tämä pyhän velvollisuuden harjoitus aiheuttaisi vaivaa ja vaatisi uhrauksia.

Kolmas kehotus liittyy seurakuntaelämään: ἕκαστος, καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ (palvelkaa toisianne, kukin sillä armolahjalla, minkä on saanut, Jumalan moninaisen armon hyvinä huoneenhaltijoina), jae 10. Jumala on antanut kristityille moninaisia armolahjoja. Kristityt ovat Jumalan moninaisen armon huoneenhaltijoita, jotka ilmenevät moninaisina armolahjoina. Seurakunta on talo, Jumalan perhe, Jumala on talon isäntä. Nyt Jumala haluaa, että jokainen kristitty palvelee ja on hyödyksi armolahjallaan kristiveljilleen, seurakunnalle, ja nimenomaan mitä varten hän on sen saanutkin ja kuten se vastaa hänelle annetun armolahjan laatua ja laajuutta, että jokainen seurakunnan jäsen osoittautuisi hyväksi, uskolliseksi huoneenhaltijaksi.

Luther: "Teillä on lahjoja. Ne eivät ole teillä synnynnäisiä. Te ette ole tuoneet niitä mukanne perintönä äidinkohdusta, vaan te olette saaneet ne Jumalalta. Te ette ole saaneet niitä sitä varten, että paisuisitte ja pitäisitte itseänne toisten edessä suurina ja kunnioitettavina, vaan ollaksenne Jumalan uskollisia huoneenhaltijoita ja käyttääksenne hyvin niitä monenlaisia lahjoja, joilla hän on teitä kaunistanut, nimittäin hänelle kunniaksi ja ylistykseksi ja lähimmäisen hyödyksi ja pelastukseksi. Pyhä Pietari taas puhuu tässä etupäässä hengellisistä lahjoista, joista maailma ei tiedä eikä halua tietää mitään... Niitä Pyhä Henki vuodattaa kristityilleen runsaasti sekä kaunistaa ja koristelee heitä niillä." (W² IX,1259.) Vrt. Room. 12:6 ja 1 Kor. 12:4.

Apostoli nimeää nyt kaksi sellaista karismaa: εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ. εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος, ἧς χορηγεῖ ὁ θεός (jos joku puhuu, puhukoon niin kuin Jumalan sanoja; jo joku palvelee, palvelkoon sen voiman mukaan, minkä Jumala antaa), jae 11a. Ensimmäistä lausetta on täydennettävä sanalla λαλ (puhukoon) ja toista sanalla διακον (palvelkoon). Kristittyjen tulee, yhden puhuessa mitä he puhuvat, puhua kuin Jumalan sanoja. Jos yksi palvelee, heidän tulee tehdä se siitä voimasta, jonka Jumala antaa.

Ajattelemme sanoilla εἴ τις λαλεῖ (jos joku puhuu) lähinnä julkista opetusta ja saarnaa. Sillä on sisältönään λόγια θεοῦ, *effata*

Dei, Jumalan ilmoitussanat. Kohdissa Room. 3:2, Apt. 7:38 siten ilmaistaan Jumalan lakia ja vanhatestamentillisiä Jumalan ilmoituksia. Uuden Testamentin Jumalan ilmoitukset ovat käsillä evankeliumissa, jonka Apostolit ovat Pyhän Hengen kautta julistaneet perustuksen laskien, 1:12. Jumalan ilmoitussanat (λόγια Θεοῦ) ovat kirjoitetut Jumalan inspiroimaan Raamattuun. Kirkon opettajien ja saarnaajien karisma on esittää ja selittää Jumalan sanoja ja tulkita¹⁶ Raamattua. Silloin kehotus puhua ὡς λόγια Θεοῦ (kuin Jumalan sanoja) ei niinkään koske sitä, etteivät seurakuntien opettajat saa esittää omia ajatuksiaan. Sitä tässä tosin ilman muuta edellytetään. Kysymys on sen sijaan ennen kaikkea siitä, että he puhuessaan ja saarnatessaan muistavat aina, että heille on uskottu Jumalan sana ja sen takia ilmaisevat sen oikein, pitävät sen voimassa, tuovat sen oikein lähelle kuulijoitaan ja saattavat heidät ottamaan sen omakseen.

Vastakohta on kevytmielinen Jumalan sanan käsitteleminen. Tämä *monitum* (kehotus), joka on esitetty aivan yleisenä, koskee kaikkiakin kristittyjä, sikäli kuin he ovat kutsutut hengellisinä pappeina julistamaan Jumalan suuria tekoja ja jokainen palvelemaan toistansa hänelle annetulla tiedolla. Erotuksena puhumisesta (λαλεῖ) kuvaa verbi διακονεῖ sen sijaan palvelusta, joka ilmenee tekoina, kuten esimerkiksi köyhäin, sairaiden ja muukalaisten huoltona. Tässä ei tarkoiteta vain virkaan liittyvää diakoniaa, vaan kaikenlaista kädenojennusta ja avunantamista, joka tulee seurakunnan tai sen yksittäisten jäsenten hyväksi.

Apostoli ei niinkään tahdo sanoilla ὡς ἐξ ἰσχύος, ἥς χορηγεῖ ὁ Θεός (sen voiman mukaan, jonka Jumala antaa) ilmaista, etteivät kristityt luota omiin voimiinsa tai että he varjelevat itsensä imartelevalta itsekorotukselta, mikä tässä on etäällä kontekstista. Hän haluaa sen sijaan pikemminkin, että he palvellessaan arvostavat ja käyttävät hyväkseen oikein sitä voimaa, jonka Jumala sitä varten antaa. Vastakohta on laiska ja veltto palveleminen. Uskollista, ahkeraa, tunnollista Jumalan kullekin antamien lahjojen käyttöä apostoli teroittaa kristittyjen mieliin, ja nimenomaan sitä silmällä pitäen, että Herra on lähellä ja että hän, kun tulee, on vaativa tilin palvelijoiltaan. Ajatuksen lähellä olevasta lopusta tulee kannustaa kristittyjä vakavuuteen ja intoon rukouksessa Jumalan puoleen, veljesrakkaudessa ja palvelutehtävissä seurakunnassa.

Tämän jakeen viimeiset sanat ilmaisevat lopullisen tarkoituksen, mikä kristityillä tulee olla aina silmämääränä puhuessaan ja

¹⁶ 'Tulkita' tässä = 'tuoda esiin oikea merkitys'.

palvellessaan ja joka myös aina saavutetaan, jos puhe ja palvelus on oikealaatuista: ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν (jotta Jumala tulisi kaikessa kirkastetuksi Jeesuksen Kristuksen kautta, jonka on kunnia ja valta aina ja iankaikkisesti. Amen.) Jos kristityt puhuvat sen, minkä puhuvat, Jumalan sanana ja palvelevat toisiaan Jumalan antamalla voimalla, niin se kirkastaa Jumalaa ja koituu Jumalalle kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi. Se näet tuo ilmi, mitä Jumala, hänen sanansa ja hänen voimansa voi saada aikaan seurakunnassa ja mitä hän voi toteuttaa lastensa kautta maailmassa. Tämä kirkastaminen tapahtuu Jeesuksen Kristuksen kautta, koska "kyky puhua ja palvella oikein ja niiden toteuttaminen välittyy Jeesuksen Kristuksen kautta" (Keil) ja koska Jumalan voima toimii Jeesuksen Kristuksen kautta. Emme liitä useimpien uudempien selittäjien tavoin doksologiaa, jonka yhteyteen kehotus liittyy, sanaan Jumala, vaan useimpien vanhempien selittäjien kanssa Kristukseen. Relatiivipronomini ᾧ (jolle, jonka) viittaa luonnollisesti lähinnä edellä olevaan Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen) eikä kauempana olevaan ὁ θεὸς (Jumala). Yhteyskin puhuu Kristukselle suunnatun doksologian puolesta. Jeesus, Kristus, jumalihminen, joka nyt istuu Jumalan oikealla puolella, joka juuri on Seurakunnan Herra ja Pää, vaikuttaa, hallitsee ja vallitsee Seurakunnassaan Hengellään ja lahjoillaan. Silloin hän ei ainoastaan välitä Jumalan, Isänsä, voimaa Seurakunnalleen, vaan omistaa myös itselleen persoonallisestikin sen kirkkauden, Jumalan valtasuuruuden ja voiman, joka tulee hänen Seurakuntansa hyväksi. Hän on itse tosi, elävä Jumala, yhtäläisessä voimassa ja kunniaissa Isän kanssa. Relatiivilauseella tähdätään selvästi tähän διὰ (kautta) preposition ilmaisemaan huipennukseen.

Luther: "Pyhän Pietarin lausumilla sanoilla: 'jolle olkoon kunnia ja valta iankaikkisesti', hän osoittaa, että Kristus on tosi Jumala. Hän näet lukee hänelle kuuluvaksi, mikä Isälle kuuluu, nimittäin jumalallinen kunnia ja valta, mitä Pietari ei tekisi, jos Kristus ei olisi tosi Jumala." (W² IX,1264.)

Vrt. myös Room. 16:27, missä Jumalan doksologia vaihtuu Kristuksen doksologiaksi. Jopa Soden, tämän kirjeen liberaalein nykyisistä selittäjistä, tunnustaa relatiivilauseen viittaavan Kristukseen. "Sama doksologia Kristukseen suunnattuna Ilm. 1:6, vrt. 5:10. Vain Kristukseen kohdistettuna doksologia antaa sanoille διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen kautta) (vrt. 1:21) sille selvästi kuuluvan korostuksen." Niin Pietari toistaa ja voimistaa juoksunsa loppua kohden sitä hyvää tunnustusta, jonka hän antoi opetuslapseutensa alussa Kristuksesta ja jonka kaikki uskovat kristityt

tunnustavat maan päällä Pietarin kanssa: Me uskomme Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan Poikaan. Yhdessä tunnustamme myös: Jeesus Kristus, tosi Jumala, Isästä iankaikkisuudessa syntynyt. Hänen olkoon kunnia ja valta iankaikkisesti. Amen.

Tässä jaksossa 4:7–11 apostoli kehottaa kristittyjä lähellä olevan kaiken lopun edessä ahkeraan rukoukseen, kestävään veljesrakkauteen ja monenlaisten Jumalan lahjojen uskolliseen hoitoon.

Jakeet 4:12–19. *Rakkaani, älkää oudoksuko sitä hellettä, jossa olette ja joka on teille koetukseksi, ikään kuin teille tapahtuisi jotakin outoa, vaan iloitkaa, sitä myöten kuin olette osallisia Kristuksen kärsimyksistä, että te myös hänen kirkkautensa ilmestymisessä saisitte iloita ja riemuita. Jos teitä solvataan Kristuksen nimen tähden, niin te olette autuaat, sillä kirkkauden ja Jumalan Henki lepää teidän päällänne. Älköön näet kukaan teistä kärsikö murhaajana tai varkaana tai pahantekijänä tahi sen tähden, että sekaantuu hänelle kuulumattomiin; mutta jos hän kärsii kristittynä, älköön hävetkö, vaan ylistäköön sen nimensä tähden Jumalaa. Sillä aika on tuomion alkaa Jumalan huoneesta; mutta jos se alkaa ensiksi meistä, niin mikä on niiden loppu, jotka eivät ole Jumalan evankeliumille kuuliaiset? Ja "jos vanhurskas vaivoin pelastuu, niin mihinkä joutuukaan jumalaton ja syntinen?" Sen tähden, uskokoot myös ne, jotka Jumalan tahdon mukaan kärsivät, sielunsa uskolliselle Luojalle, tehden sitä, mikä hyvää on.*

Apostoli alkaa uudestaan kuin alusta: Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῆ ἐν ὑμῖν πικρῶσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένην, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος (rakkaani, älkää oudoksuko sitä hellettä, jossa olette ja joka on teille koetukseksi, ikään kuin teille tapahtuisi jotakin outoa), jae 12. Palatessaan takaisin aikaisempaan teemaan kristittyjen kärsimyksistä ja niiden siunaukseen, hän puhuttelee heitä ystävällisesti, etteivät sallisi ahdistusten kuumuuden, varsinaisesti palon, joka on syttynyt heidän keskuuteensa, oudoksuttaa itseään, ikään kuin heille tapahtuisi jotakin outoa, sellaista, mikä on vastoin heidän kristityn tilaansa. Ahdistusten helle on näet heille päinvastoin koetukseksi, puhdistukseksi ja osoittaa heidän uskonsa oikeaksi. Sen sijaan heidän tulee iloita. Vetoamus iloitsemaan onkin ennemmin lohdullinen lupaus kuin varsinainen kehotus.

Pietari sanoo: ἀλλὰ καθὼ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε (vaan iloitkaa sitä mukaa, kuin olette osallisia Kristuksen kärsimyksistä), jae 13a. Kristittyjen kärsimys on

osallistumista Kristuksen kärsimyksiin, koska kristityt ovat maailman vihaamia ja vainoamia samoin kuin heidän Herransa ja Mestarinsa. Tämä osallisuus kärsimyksiin Herran kanssa on asiaan kuuluva syy iloon. Tätä Pietari oli osaltaan kokenut, kun hänet toisten apostolien kanssa pantiin vankilaan ja kun juutalaisten Korkein neuvosto otti heidät kuulusteltavikseen. Siitä kerrotaan, että he lähtivät Korkeimman neuvoston luota iloiten (), koska heidät oli katsottu arvollisiksi kärsimään häväistystä Jeesuksen nimen tähden, Apt. 5:41.

Samassa määrin kuin kristityt tulevat osallisiksi Kristuksen kärsimyksistä ja kärsimykset lisääntyvät, ilon tulee kulkea samassa tahdissa, jotta se saavuttaisi huippunsa Herran saapuessa. *να καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρήτε ἀγαλλιώμενοι* (jotta te myös hänen kirkkautensa ilmestyessä voisitte riemuiten iloita), jae 13b. Tämä antaa marttyyrien iloon voimaa ja kestävyyttä heidän tietäessään, että nykyinen ilo on tulevan täydellisen ilon tae. Osallisuutta Kristuksen kärsimyksiin seuraa varmasti osallisuus Kristuksen kirkkauteen. Room. 8:17.

Apostoli oli 4:6:ssa sanonut, että jo kuoleman myötä alkaa jumalallinen, autuas elämä. Enimmäkseen Apostolit suuntaavat kärsivien kristittyjen katseen kuoleman yli Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen päivään, kuolleitten ylösnousemukseen, jolloin heidän mitätön ruumiinsa kirkastetaan, kun ruumis ja sielu iloitsevat ja riemuitsevat Kristuksessa, Lunastajassaan ja elävässä Jumalassa. Niin Pietari 1:7–8:ssa ja tässä. Kun kohdassa 1:7–8 on puhe Jeesuksen Kristuksen ilmestymisestä, niin tässä taasen Jeesuksen Kristuksen kirkkauden ilmestymisestä, joka ilmoitetaan myös meille. Room. 8:18. Silloin on vaihtuva vielä piilossa oleva, surulla sekoitettu ilo kirkkaaksi, seesteiseksi iloksi ja puhtaaksi iloitsemiseksi ja riemuksi.

Apostoli siirtää katseensa tulevaisuudesta takaisin nykyhetkeen. Kristityillä on jo nyt aihetta iloon. Jo nyt heitä on ylistettävä autuaiksi: *εἰ ὀνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι* (jos teitä solvataan Kristuksen nimen tähden, olette autuaita), jae 14. Maailma herjaa kristittyjä, koska he kantavat Kristuksen nimeä ja kuuluvat siis Kristukselle eli he solvaavat heitä heidän kristityn nimensä ja kristillisyytensä tähden. Merkitys on sama kuin Mark. 9:41: *ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ ἐστε* (siinä nimessä, että olette Kristuksen). Kristuksen pilkka tekee vielä kipeämpää kuin ulkonainen sorto, paha kohtelu ja pahoinpitely.

Yhtäkaikki kristityt ovat autuaiksi julistettavia. Miksi? *τι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ νεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται* (sillä

kirkkauden ja Jumalan Henki lepää teidän päällänne). Apostoli muistuttaa kristittyjä Hengestä, joka heissä asuu. Tämä on Henki *kat' eksoken*, Pyhä Henki, jumaluuden kolmas persoona, jonka Herra oli luvannut opetuslapsilleen avuksi ja lohduttajaksi tulevissa ahdistuksissa. Nyt hän lepää heidän päällään kuin suojaavana mahtina, joka lieventää ahdistuksen hellettä ja pitää sitä kurissa.

Sanaan *νεῦμα* (Henki) on liitetty kaksi attribuuttia. Ne kertovat, missä määrin Pyhä Henki suojaa kristittyjä, niin etteivät tämän ajan kärsimykset ja maailman herjaukset voi vahingoittaa heitä. Hän on kirkkauden Henki, jonka omana on taivaallinen kirkkaus. Hän on tuosta maailmasta, ja niin hän sinetöi kristityille tulevan kirkkauden ja näyttää heille kaukaa ahdistusten helteessä taivaallisen perinnön, sen, miten Jumala on rakentanut jalon, uuden kaupungin, missä silmä ja sydän saa katsella sitä, mikä uskossa omistettiin. Henki takaa heille, että kohta heidän häväistyksensä vaihtuu kunniaan. Hän antaa heidän jo myös nyt silloin tällöin tuntea ja maistaa jotakin tulevasta virvoituksesta Herran kasvojen edessä (Apt. 3:20). Niinpä Paavali luonnehtii kristittyjen saamaa Henkeä tulevan maailman esikoislahjaksi, Room. 8:23, ja taivaallisen perinnön vakuudeksi, Ef. 1:14.

Korostaakseen toista attribuuttia itsenäisenä suurena Pietari ei kirjoita sanojen *τὸ τῆς δόξης* (kirkkauden, kunnian) jälkeen vain *τοῦ Θεοῦ νεῦμα* (Jumalan Henki), vaan *καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ νεῦμα* (ja Jumalan Henki). Pyhä Henki on Jumalan Henki. Hän lähtee Isästä ja Pojasta ja tuntee Jumalan sydämen ja mielen. Ihmiset tosin pilkkaavat kristittyjä ja sulkevat heitä yhteydestään. Pyhä Henki kuitenkin todistaa kristityille, että heillä on Jumala puolellaan, että he kuuluvat Jumalalle ja että "Jumala, korkein ja paras, on heidän ystävänsä ja Isänsä". "Tämä juuri on tuo suuri, autuaallinen asia. Maailma on heitä vastaan, mutta Jumala on heidän puolellaan, heidän kilpenään ja suurena palkkanaan." Wiesinger. Todella suuri, autuaallinen on se voitto, joka tulee kärsimisestä. Kärsimys saattaa heidät mitä likeisimpään yhteyteen Kristuksen kanssa, jonka kärsimystovereita he ovat, ja Hengen kanssa, joka ympäröi heitä lohdutuksellaan, sekä antaa heille Hengen kautta Isän Jumalan kanssa tulevan kirkkauden esimakua.

Seuraava lisäys *κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται* pilkattujen kirkastamisesta puuttuu vanhimmista käsikirjoituksista. Sen hylkäävät useimmat uudemmat eksegeetit. Jos se olisi aito, sen merkitys olisi seuraava: Jumalan Henki, joka asuu kristityissä ja puhuu heistä käsin siitä, mikä koskee epäuskoisia, eli mitenkä epäuskoiset heitä pilkkaavat. Sen sijaan he sitä vastoin sanoin

ja teoin ylistävät ja kunnioittavat sitä, mikä koskee kristittyjä. Tämä ajatus ei oikein sovi yhteyteen, jossa on puhe Hengen lohdutuksesta, josta kärsivät kristityt iloitsevat. Myös siinä tapauksessa, että lause liitetään etäiseen $\nu \mu \alpha \chi \rho \iota \sigma \tau \omicron \upsilon$ (Kristuksen nimi) lausumaan, se tuntuu jokseenkin tarpeettomalta. Se tuskin käy päinsä.

Apostoli oli edellä 3:13ss. korostanut, että kärsimyksen, jonka takia hän julisti kristittyjä autuaiksi, tulee olla kristillistä ja ettei kärsimys kristittyjen tehdessä hyvää eikä paha ole heille vahingoksi, vaan voitoksi. Niinpä hän teroittaa nyt kristittyjen mieliin, että edellä luvattu ja kuvattu kärsimys edellyttää, että he kärsivät kristittyinä eivätkä pahantekijöinä. Hän tekee niin kehottamalla heitä ensiksi: $\mu \eta \gamma \acute{\alpha} \rho \tau \iota \varsigma \upsilon \mu \acute{\omega} \nu \pi \alpha \sigma \chi \acute{\epsilon} \tau \omega \acute{\omega} \varsigma \varphi \omicron \nu \epsilon \upsilon \varsigma, \eta \kappa \lambda \acute{\epsilon} \pi \tau \eta \varsigma, \eta \kappa \alpha \kappa \omicron \pi \omicron \iota \omicron \varsigma, \eta \acute{\omega} \varsigma \acute{\alpha} \lambda \lambda \omicron \tau \rho \iota \omicron \epsilon \pi \iota \sigma \kappa \omicron \pi \omicron \varsigma$ (älköön näet kukaan teistä kärsikö murhaajana tai varkaana tai pahantekijänä tai sekaantuen toisen asioihin/virkaan) jae 15. Konjunktio $\gamma \acute{\alpha} \rho$ (sillä, näet) ei perustele edellä olevaa lausumaa, vaan selittää sitä. "Molempia erityiskäsitteitä $\varphi \omicron \nu \epsilon \varsigma$ (murhaaja) ja $\kappa \lambda \acute{\epsilon} \pi \tau \eta \varsigma$ (varas) seuraa yleisempi $\kappa \alpha \kappa \omicron \pi \omicron \iota \varsigma$ (pahantekijä) käsittämään kaikkia muita rikoslajeja." Huther. Jos kristityt kärsivät ansaitsemaansa rangaistusta murhaajina, varkaina ja ylipäättänsä rikollisina, niin he eivät voi lohduttautua kärsimyksen yhteydestä Kristuksen kanssa eivätkä Pyhän Hengen avusta.

Varoitus sellaisista karkeista synneistä kuten yllämainituista sekä myös pakanoiden himoista ja paheista, joihin liittyy uskosta lankeaminen, ei ollut ensimmäisille kristityille turhaa niin kuin se ei ole turhaa myöskään nykyisille kristityille. Kristityillä on näet vielä liha, joka on kaikkeen pahaan taipuvainen. Koetellutkin kristityt, jotka ovat kestäneet maailman vihollisuutta, tarvitsevat vielä sellaisia vahvoja kehotuksen ja varoituksen sanoja. Kuten on ollut puhe, ne kuuluvat niihin keinoihin, joilla Jumala varjelee valittunsa lankeemukselta takaisin epäuskoon ja täydelliseltä luopumukselta.

Seuraavalla ilmaisulla $\acute{\alpha} \lambda \lambda \omicron \tau \rho \iota \omicron \epsilon \pi \iota \sigma \kappa \omicron \pi \omicron \varsigma$ (sekaantuja) tarkoitetaan sellaista, joka sekaantuu asioihin, jotka eivät hänelle kuulu ja vaatii siinä itselleen valvojan asemaa. Soden lausuu tämän johdosta: "... Zeller selittää tätä kohtaa: 'Kristittyjen ei pidä sekaantumalla asioihin, joilla ei ole mitään tekemistä heidän uskonsa tunnustamisen kanssa, panna toimeen rettelöitä. Hän tekee siitä kristityille vastaavia yleisen sielunhoidon periaatteita, jollaisia kyynikoilla oli käytössä.'" Soden lisää, että sekaantumisen täytyi yhteyden mukaan olla rangaistava teko. Kuitenkin tämä neljäs käsite on toistetulla $\acute{\omega} \varsigma$ sanalla erotettu kolmesta ensimmäisestä käsitteestä, jotka on liitetty yhteen ensimmäisellä $\acute{\omega} \varsigma$ sanalla. Sekaantuminen ei ollut rangaistava teko. Olemme taipuvaisia Zellerin selitykseen. Vain

se meidän tulee torjua, että apostolisen ajan kristityt olisivat suosineet ylipäänsä vastaavia periaatteita kuin kyynikoilla. Kuitenkin varmasti monet kristityt olivat taipuvaisia kuten vielä nykyäänkin tungettelevasti sekaantumaan toisten asioihin ja tuppautumaan parempiin tietoihinsa vedoten lähimmäisensä neuvonantajaksi, opettajaksi ja tuomariksi. Katkeroituminen, harmit, haitat, joita se synnyttää, eivät kuulu siihen kristityn ristiin, jolla on lupaus. Kühl: "Tässä täytyy ajatella nuorten kristittyjen hätköityä monitouhaisuutta, josta Jaakob varoittaa, ja vastaavia ilmiöitä. He haluavat voittaa muita ja ryhtyvät siihen väärällä tavalla ryhtymällä ylhäältä käsin toisten moraalin tuomariksi. Niin he aiheuttavat epämukavuutta ja kärsimystä omasta syystään. Vaikka he ovat kristittyjä, tämä ei ole kärsimistä ἐν ὀνόματι Χριστοῦ (Kristuksen nimen tähden), josta apostoli edellä puhui." Tietystikään sanalla ἀλλοτριεπ σκοπ (sekaantua toisen virkaan/asioihin) ei ole suljettu pois tunnustusvelvollisuutta eikä myöskään yhteiskunnallisten velvollisuuksien täyttämistä.

Kristityn ei pidä kärsiä pahantekijänä, vaan ὡς Χριστιανός (kristittynä), jae 16. Kun uskoviksi tulleet pakanat Antiokiassa olivat liittyneet uskovien juutalaisten kanssa juutalaisuudesta erillään olevaksi seurakunnaksi, pakanat alkoivat kutsua tuon paikkakunnan Kristuksen tunnustajia nimellä Χριστιαν (kristityt), Kristuksen seuraajat. Apt. 11:26. Tämä Jeesuksen opetuslasten nimitys tuli sitten yhä yleisemmäksi. Nimeä Χριστιανός (kristitty) ei ole tarkoitettu Apt. 11:26:ssa, 26:28:ssa eikä tässäkään pilkkanimeksi. Apostoli esittää kuitenkin tämän vastakohtana murhaajiin jne. ehtolauseen esilauseessa liittääkseen siihen uuden ajatuksen. Hän sanoo: εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ τούτῳ (mutta jos kristittynä, älköön hävetkö, vaan kiittäköön Jumalaa siinä tapauksessa). Sen, joka kärsii kristittynä, Kristukseen tunnustautumisensa tähden, ei tarvitse hävetä tämän kärsimisensä tähden, ikään kuin hän olisi kärsinyt tappion ja joutunut kristillisyydessään häpeään, vaan hänen tulee ennemminkin kiittää Jumalaa ἐν τῷ τούτῳ (tässä tapauksessa).

Tämän tarkoitus ei ole, kuten Hofmann ja Keil esittävät, "Kristuksen nimen tähden". Se ei sovi yhteyteen. Sillä μὴ αἰσχυνέσθω (älköön hävetkö) ja δοξαζέτω (kiittäköön) ilmauksilla on selvästi sama peruste eli juuri kärsimys Kristuksen tähden. Käsitämme sen vuoksi sanat ἐν τῷ τούτῳ merkityksessä *in causa nominata* (sanotusta syystä) (Wahl, Grimm), se on samaa kuin "tässä tapauksessa" (Luther) tai "tämän huomioon ottaen" (De Wette, Huther).

Seuraavassa lauseessa ilmaistaan, miksi kristityn ei tule hävetä kärsimystään, vaan ennemminkin kiittää siitä Jumalaa: ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ (sillä aika on alkaa tuomion Jumalan huoneesta). Jälleen asetetaan uskovien autuaan osan vastapainoksi epäuskoisten kauhea kohtalo, kuten 3:18ss:ssa ja 4:5–6:ssa.

Käsitteellä τὸ κρίμα (tuomio) yhteyden mukaan tarkoitetaan, kuten lähes yleisesti myönnetään, juhlallista viimeistä tuomiota, joka kohtaa epäuskoiset, eli tuomiota kadotukseen. Tämä tuomio alkaa jo nyt tässä ajassa. Käsitettä τὸ κρίμα (tuomio) täydennetään parhaiten sanalla (on). On aika eli on jo käsillä aika, että tuomio alkaa. "Nyky aika on aika, jolloin viimeinen tuomio jo alkaa." Kühl.

Tuomio alkaa nimenomaan Jumalan huoneesta. Jumalan huone on Jumalan seurakunta, ja tuomion alku on selvästi nykyisen kristikunnan kärsimykset. Hofmann käsittää sanalla ἄρξασθαι (alkaa) tuomion aiheita. Epäuskoiset olisivat kristittyjen vainoamisen tähden kypsiä tuomioon. Paavali lausuu vastaavan ajatuksen 2 Tess. 1:4ss:ssa, jossa hän nimittää kristittyjen nyt kärsimiä vainoja ja ahdistuksia "Jumalan vanhurskaan tuomion ἐνδειγμα (osoitukseksi)..."että teidät katsottaisiin arvollisiksi Jumalan valtakuntaan, jonka tähden kärsittekin, koskapa Jumala katsoo oikeaksi kostaa ahdistuksella niille, jotka teitä ahdistavat, ja antaa teille, joita ahdistetaan, levon" jne.

"Alku" on kuitenkin jotakin muuta kuin aihe tai osoitus. Se, että Pietari tässä kohdassa sanoo kristittyjen kärsimyksiä tuomion aluksi, ei voi tarkoittaa muuta kuin sitä, että kristityt ovat jo nyt ajassa tulleet kokemaan jotakin tuomiosta. Kärsimys koskee todella kristittyihin ja tekee kipeää heidän lihalleen. Kristityt tuntevat ja kokevat kivuliaana Jumalan väkevän käden, joka painaa heitä, 5:6. Tosin se ei ole vihan tuomiota, vaan puhdistustuomiota. "Hän lyö hurskaita ketunhännällä ja se on ennen kaikkea äidinviitsaa." Luther. Kärsimisen Kristuksen tähden käsittäminen rangaistukseksi synnistä on vastoin tekstiyhteyttä. Kristityhän kärsivät vanhurskauden tähden. Koska siis kristittyjen kärsimyksen aika on nyt alkanut ja koska se on tuomion alku, kristittyjen ei pidä hävetä, vaan heidän tulee ylistää Jumalaa. Onhan lähellä se päivä, jolloin heidän vihollisensa ovat kukistetut, mutta he itse viettävät voiton juhlaa.

Asettaaksensa vakavasti lukijoidensa sydämelle, miten kauhea tuomio epäuskoisilla on odotettavissa, apostoli tekee johtopäätöksen: εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθοῦντων τῶ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ (mutta jos se alkaa ensiksi teistä, niin mikä on

niiden loppu, jotka eivät ole evankeliumille kuuliaisina), jae 17b. Sana $\pi\rho\omega\tau\omicron\nu$ (ensiksi) vahvistaa käsitettä $\alpha\rho\xi\alpha\sigma\theta\alpha\iota$ (alkaa). Kun tässä ei kuitenkaan toisteta tätä viime mainittua verbiä, pleonasmia ei ole niin silmiinpistävää.

\acute{o} $\tau\acute{\epsilon}\lambda\omicron\varsigma$ tarkoittaa sitä loppua, joka on kohtaava epäuskoisia. Augustinus: "Jos jo lapsiakin kuritetaan, mitä silloin voivatkaan pahanilkiset orjat toivoa? Mikä onkaan oleva väärinen osa, kun sinä et säästä uskoviaskaan heitä harjoittaaksesi ja opettaaksesi?" Vertaa Kristuksen lausumaa: "Jos tämä tehdään tuoreelle puulle, mitä sitten kuivalle tapahtuu?" Luuk. 23:31.

Seuraava lause kuuluu: $\kappa\alpha\iota\ \iota\ \acute{o}\ \delta\acute{\iota}\kappa\alpha\iota\omicron\varsigma\ \mu\acute{o}\lambda\iota\varsigma\ \sigma\acute{\omega}\zeta\epsilon\tau\alpha\iota,\ \acute{o}\ \acute{\alpha}\sigma\epsilon\beta\eta\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \acute{\alpha}\mu\alpha\rho\tau\omega\lambda\omicron\varsigma\ \pi\omicron\upsilon\ \varphi\alpha\nu\epsilon\iota\tau\alpha\iota$ (jos vanhurskas vaivoin pelastuu, mihinkä joutuukaan jumalaton ja syntinen), jae 18. Se on Septuagintan vapaa käännös Salomonin sananlaskusta 11:31: "Katso, vanhurskas saa palkkansa maan päällä, saati sitten jumalaton ja syntinen." Siinä puhutaan kustosta maan päällä. Pietari ei tässä siteeraa, vaan vain pukee ajatuksensa Septuagintan sanoihin. Sen merkitys on: Vanhurskas eli uskova pelastuu vaivoin, vain tulen kautta eli kuten Gerhard oikein selittää, hänen täytyy mennä monen ahdistuksen kautta Jumalan valtakuntaan. Wiesinger lausuu: "Vaivoin, mutta kumminkin varmasti." Mutta jos asia on näin, niin minne joutuukaan syntinen ja jumalaton, missä on hänen paikkansa? Hänet temmataan tuomiolta ja – $\epsilon\iota\varsigma\ \acute{\alpha}\pi\acute{\omega}\lambda\epsilon\iota\alpha\nu\ \upsilon\pi\acute{\alpha}\gamma\epsilon\iota$ (menee kadotukseen), Ilm. 17:11.

Apostoli päättää tämän viimeisen, jakeiden 17–18 tutkistelun kehotuksella: $\acute{\omega}\sigma\tau\epsilon\ \kappa\alpha\iota\ \omicron\acute{\iota}\ \pi\acute{\alpha}\sigma\chi\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma\ \kappa\alpha\tau\acute{\alpha}\ \tau\acute{o}\ \theta\acute{\epsilon}\lambda\eta\mu\alpha\ \tau\omicron\upsilon\ \Theta\epsilon\omicron\upsilon,\ \acute{\omega}\varsigma\ \pi\iota\sigma\tau\acute{\omega}\ \kappa\acute{\iota}\sigma\tau\eta\ \pi\alpha\rho\alpha\tau\iota\theta\acute{\epsilon}\sigma\theta\omega\sigma\alpha\nu\ \tau\acute{\alpha}\varsigma\ \psi\upsilon\chi\acute{\alpha}\varsigma\ \acute{\epsilon}\alpha\upsilon\tau\acute{\omega}\nu\ \acute{\epsilon}\nu\ \acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\omicron\pi\omicron\iota\acute{\iota}\alpha$ (Sen tähden uskokoot myös ne, jotka Jumalan tahdon mukaan kärsivät, sielunsa hänelle, uskolliselle Luojalle, tehden sitä, mikä hyvää on), jae 19. Sana $\kappa\alpha$ (myös) ei liity lauseen subjektiin, vaan koko lauseeseen. Siinä ei aseteta vastakkain niitä, jotka kärsivät Jumalan tahdon mukaan, niiden kanssa, jotka eivät kärsi. Sanoista $\tau\omicron\upsilon\ \Theta\epsilon\omicron\upsilon$ (Jumalan) on ajateltava otettavan datiivi (hänelle), johon appositio $\acute{\omega}\varsigma\ \pi\iota\sigma\tau\acute{\omega}\ \kappa\acute{\iota}\sigma\tau\eta$ (uskolliselle Luojalle) liittyy.

Sanojen $\acute{\omega}\sigma\tau\epsilon\ \kappa\alpha\iota$ (sen tähden myös) osoittama ajatusyhteys on seuraava: Koska tuomio on alkanut Jumalan huoneesta ja koska kristittyjen kärsimysaika on alkanut, niin sen mukaisesti tulee niiden, jotka Jumalan tahdon mukaan kärsivät, nyt myös uskoa sielunsa Jumalan haltuun ja luottaa Jumalan huolenpitoon. Yksin kristityt, joilla Jumala on Isänä Kristuksen kautta, myös tuntevat oikein

Jumalan Luojanaan ja heillä on luottamus siihen, että Jumala on uskollisena Luojana säilyttävä heidän sielunsa niin, ettei hän salli heitä koeteltavan yli heidän voimiensa, 1 Kor. 10:13. Sellaiseen luottavaiseen antautumiseen Jumalan haltuun ei kuitenkaan saa liittyä huoleton toimetttömyys, vaan jatkuva harjaannus hyvän tekemisessä (ἐν ἀγαθοποιῶν). Prepositio ἐν ilmaisee myötä seuraavaa olosuhdetta eli tarkoittaa samaa kuin "hyvistä teoista puheen ollen", "samalla kun he tekevät hyvää".

Luther: "Ne, joille Jumala lähettää kärsimyksen, jota he itse eivät ole etsineet ja valinneet, uskokoot sielunsa hänelle. Nämä tekevät hyvää, pysyvät hyvissä töissä, eivät luovu kärsimisen tähden, uskovat itsensä Luojansa haltuun, hänen, joka on uskollinen. Tämä on meille suurena lohdutuksena. Jumala on ilman sinun huolenpitoasi ja myötävaikutustasi luonut sinun sielusi, silloin kun sinua ei vielä ollut. Niin hän voi sen hyvin suojellakin. Usko siis se hänelle, kuitenkin niin, että se tapahtuu hyviä töitä tehden." (W² IX,1271.)

Apostoli antaa tässä jaksossa 4:12–19 kristittyjen mietittäväksi, että he kärsimyksillään ovat astuneet yhteyteen Kristuksen kärsimysten kanssa ja kerran myös tulevat osallisiksi Kristuksen kirkkaudesta, että kärsimyksen alla Jumalan Henki lepää heitä suojellen heidän yllään ja että kohta tuomio yllättää heidän vastustajansa. Kristittyjen tulee vain pidättyä pahennuksen aiheuttamiselta, kärsiä kristittyinä ja käyttäytyä hyvin kärsimyksissään Jumalan ja ihmisten edessä.

VIIDES LUKU

Kehotus seurakuntien vanhimmille, 5:1–5

Jakeet 5:1–5. *Vanhimpia teidän joukossanne minä siis kehotan, minä, joka myös olen vanhin ja Kristuksen kärsimysten todistaja ja osallinen myös siihen kirkkauteen, joka vastedes on ilmestyvä: kaitkaa ja vartioikaa teille uskottua Jumalan laumaa, ei pakosta, vaan vapaaehtoisesti, Jumalan tahdon mukaan, ei häpeällisen voiton tähden, vaan sydämen halusta, ei herraina halliten niitä, jotka ovat teidän osallenne tulleet, vaan ollen laumalle esikuvina, niin te, ylipaimenen ilmestyessä, saatte kirkkauden kuihtumattoman seppeleen. Samoin te, nuoremmat, olkaa vanhemmille alamaiset ja pukeutukaa kaikki keskinäiseen nöyryyteen, sillä "Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon".*

Pietari kääntyy nyt vielä seurakuntien presbytereiden (vanhinten) puoleen. Heidän kutsumukseensa kuuluu saattaa voimaan silloisten ja tulevien kärsimysten edessä heille osoitetuissa seurakunnissa se, mitä apostoli on esittänyt Vähän Aasian kristityille kehotuksena ja lohdutuksena, ja vahvistaa veljiään, samoin kuin Pietari tekee tässä kiertokirjeessään.

Jos tämän jakson alussa oleva sana οὖν (siis) on alkuperäinen, niin tässä oleva kehotus on ymmärrettävä seurauksena tähänastisesta kirjeen sisällöstä ja tarkoituksesta eikä sanoista ἐν ἀγαθοποιίᾳ (hyvän tekemisessä) kohdassa 4:19. Apostoli kirjoittaa: Προεσβυτέρους οὖν ἐν ὑμῶν παρακαλῶ ὁ συμπροεσβύτερος (vanhimpia siis teidän joukossanne kehotan minä, joka myös olen vanhin), jae 1. Προεσβ τ οο (vanhimmat) ovat yksittäisten seurakuntien johtajia. Tämä virkanimi on peräisin siitä, että johtajiksi valittiin kokeneita, vanhempia miehiä. Heistä käytetään myös nimeä (piispat, kaitsijat, valvojat) seurakuntien valvojina. Tapaamme sellaisia vanhimpia jo varhain, esimerkiksi Antiokian seurakunnassa, Apt. 11:30, samoin Jerusalemissa, Apt. 15:2,4.

Apt. 14:23:ssa meille kerrotaan, että Paavali ja Barnabas panivat ensimmäisellä lähetysmatkallaan toimeen perustamassaan seurakunnassa vanhinten vaalin. Sillä apostoli Paavali on osoittanut, millaisen oikeuden tässä suhteessa tulee edelleen vallita kristillisissä

seurakunnissa. Myöhemmin Paavali kirjoitti Tiitukselle: "Minä jätin sinut Kreetalle sitä varten, että järjestäisit, mitä vielä jäi järjestämättä, ja että asettaisit, niin kuin minä sinulle määräsin, joka kaupunkiin vanhimmat", Tiit. 1:5. Tämän Pietarin kirjeen kirjoittamisen aikoihin silloin olemassa olevat kristilliset seurakunnat eivät läheskään kaikki olleet Apostolien perustamia eivätkä heidän järjestämiään. Niinpä monilla paikkakunnilla kristityt, jotka kokoontuivat yhteen, olivat Apostolien opastuksen mukaisesti valinneet itsenäisesti vanhimpia, kuitenkin ilman apostolien apua. Myös näin valituista oli totta se, että Pyhä Henki oli asettanut heidät kaitsijoiksi. Apt. 20:28.

Jokaisella seurakunnalla oli säännönmukaisesti useampia vanhimpia, joista niillä, jotka tekivät työtä opetuksessa, oli etusija, 1 Tim. 5:17, kuten nykyisinkin useimmiten julkinen palvelustoimi seurakunnassa on jakaantunut pastoreille eli opettajille ja seurakunnan johtajille. Pietari kehottaa Vähän Aasian seurakuntien vanhimpia "kanssavanhimpana" (ὁ συμπρεσβύτερος). Sitä, mitä vanhimmat olivat yksittäisille seurakunnille, Apostolit olivat kokonaiskirkolle. He olivat koko kristikunnan opettajia ja johtajia, samoin kuin he vielä nytkin inspiroitujen Kirjoitustensa välityksellä opettavat ja hallitsevat kaikkia kristittyjä ja kristillisiä seurakuntia.

Pietari nimittää itseään vielä nimellä καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων (Kristuksen kärsimysten todistaja). Apostolisen julistuksen pääsisältö sanassa ja Raamatussa oli Kristuksen kärsimykset, Kristus ristiinnaulittuna. Pietari oli Kristuksen kärsimysten todistaja myös siinä merkityksessä kuin kohdat Apt. 22:20 ja Ilm. 2:13 käyttävät sanaa μάρτυς (todistaja). Hän oli κοινῶν τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων (osallinen Kristuksen kärsimyksiin), 4:13. Hän oli jo sinetöinyt apostolin kutsumuksensa tuskallisilla kuulusteluilla ja useilla vankeuksilla. Niin hän on myös ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινῶνός (osallinen siihen kirkkauteen, joka vastedes on ilmestynvä).

Apostolin kuvaus itsestään sisältää samalla rohkaisun kaikille vanhimmile todistaa normatiivisen apostolisen todistuksen perusteella pelotta Kristuksesta ja hänen rististään ja kärsimyksestään, alistua tarvittaessa myös kärsimykseen Kristuksen tähden ja luoda katseensa levollisena tulevaan kirkkauteen.

Varsinainen kehotus kuuluu ensiksi näin: ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῶν ποιμνίον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες (kaitkaa ja valvokaa teille uskottua Jumalan laumaa), jae 2. Vanhimmat ovat paimenia. He ovat Kristuksen, arkkipaimenen eli ylipaimenen, palveluksessa, jonka omia lampaat ovat, jae 4. Heidän tulee siis myös tehdä kerran tili

Kristukselle paimenvirkansa hoitamisesta. Niinpä heidän tulee sitten paimentaa Kristuksen lampaita. Tekstissä lukee: τὸ ἐν ὕμῶν ποιμνίον τοῦ θεοῦ, se on, "teidän hoitoonne annettua Jumalan laumaa". Jokainen paikallisseurakunta on osa sitä yhtä laumaa, joka on Yhden Paimenen alla. Koska sanalle ποιμάνετε (kaitkaa) sanan ἐπισκοποῦντες (valvoen, vartioiden) ohella on käsikirjoituksissa riittävästi tukea puolellaan, tässä erotetaan toisistaan vanhinten eli paimenten kahtalainen palvelus, paimentaminen ja valvonta. Silloin liitämme paimentamisen ennen muuta koskemaan julkista opettamista ja saarnaa, joka on niiden vanhinten erityiskutsumus, jotka "tekevät työtä sanassa ja opetuksessa", 1 Tim. 5:17. Jumalan sana, evankeliumin saarna ja todistus Kristuksesta on sielujen laidun, ruoka ja ravinto.

Luther: "Kaitseminen ei ole muuta kuin saarnata evankeliumia, josta sielut saavat ravintoa sekä tulevat lihaviksi, ja hedelmää tuottaviksi. Siten lampaat saavat ravintonsa evankeliumista ja Jumalan sanasta. Yksinomaan tämä on piispan virka." (Vrt. W² IX,1274).

Sanalla ἐπισκοπὴν (vartioida, valvoa), mikä on kaikkien vanhinten tehtävä, tarkoitetaan sitten yksittäisten sielujen silmälläpitoa. Vanhinten tulee tarkata, etteivät Kristuksen lampaat lähde väärälle tielle, vaan vaeltavat sitä oikeata tietä, joka yksin johtaa päämäärään.

Luther: "Tarkoitus on tämä: Teidän ei tule ainoastaan johdattaa niitä laitumelle, vaan myös katsoa ja ottaa vaarin, missä on puutteita ja tarpeita. Hän käyttää tässä kreikan sanaa ἐπισκοποῦντες. Se merkitsee: olkaa piispoja. Sana johtuu sanasta ἐπισκοπος¹⁷, suomeksi 'valvoja' eli 'vartija'. Hän on vartiossa ja valvoo nähdäkseen, mitä kultakin puuttuu."¹⁸ (W² IX,1276.)

Paino on kuitenkin sanojen ποιμάνετε (kaitkaa) ja ἐπισκοποῦντες (vartioikaa) kolmella määritteellä. Paimentaminen ja

¹⁷ Kreikan sanasta ἐπισκοπος (episkopos) tulee suomen sana 'piispa'.

¹⁸ Luther jatkaa: "Huomaa siis, että piispa ja vanhin ovat sama asia. On siis valhetta, kun nykyisin sanotaan piispanviran olevan arvoasema ja sen olevan piispa, jolla on päässään suippolakki. Se ei ole mikään arvoasema, vaan virka, jotenka hänen tulee pitää silmällä ja tarkata meitä ja olla meidän vartijamme tietääkseen mitä puutteita eri tahoilla on. Missä on joku heikko, jolla on paha omatunto, siellä hänen tulee auttaa ja lohduttaa, missä joku lankeaa, hänen tulee nostaa langennutta ja muuta sellaista. Näin tulisi huolehtia kristikansasta sekä ruumiista että sielusta kyseen ollen. Sen tähden olen usein sanonut: jos nykyään olisi oikea järjestys, niin olisi kussakin kaupungissa kolme tai neljä piispaa, jotka hoitaisivat seurakuntaa ja ottaisivat vaarin puutteista, joita eri tahoilla on.

valvominen ei saa tapahtua μὴ ἀναγκαστῶς (pakosta), niin että paimen tekee sitä vain virkavelvollisuutena, ἀλλὰ ἐκουσίως (vaan vapaaehtoisesti, haluisasti), sydämellisestä rakkaudesta Jumalan laumaan, "ei myöskään häpeällisen voiton tähden" (μηδὲ αἰσχροκερδῶς), ei ylipäättään minkään maallisen edun tähden, vaan sydämen halusta (προθύμως), iloisessa antaumuksessa Herran palveluun. Sanat κατὰ θεόν (Jumalan mukaan) ensimmäisessä määritteessä ovat liian heikosti käsikirjoitusten tukemia.

Kolmas määrite kuuluu: μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου (ei herroina halliten niitä, jotka ovat teidän osallenne tulleet, vaan ollen laumalle esikuvina), jae 3. Apostoli nimittää tässä seurakuntia nimellä κλ ρ , ei siinä merkityksessä kuin ne olisivat vanhimpien arpaosa, omaisuus tai perintö, vaan niin kuin Vanhassa Testamentissa Israelia, valittua kansaa, usein mainitaan nimellä ἡγῆ ἡλῆγῆ (HERRAN omaisuus) ja ἡγῆλῆγῆ (sinun omaisuutesi). Vrt. 5 Moos. 4:20; 9:26,29; Ps. 28:9.

Kristillinen kirkko ja jokainen kristillinen seurakunta on Jumalan omaisuus (), Ef. 1:14. Sen vuoksi ei sovi, että vanhimmat vallitsevat seurakuntia, kohtelevat niitä väkivaltaisesti, antavat niille määräyksiä ja ohjeita oman harkintansa mukaan. Kirkon virka ei ole herravalta, vaan palvelusta ja velvollisuuden täyttämistä. Yksinomaan Jumalan sanan, jota saarnaajien tulee selittää ja soveltaa, tulee kristillisessä seurakunnassa hallita. Kirkon palvelijoiden tulee vakavasti varoa näitä kolmea asiaa: laiskuutta, ahneutta ja valttapyrkimyksiä. Toisten vallitsemisen sijaan heidän tulee ennemmin hallita itseään oikein ja pitää itsensä kurissa ja osoittautua lauman esikuviksi sanassa, elämässä, rakkaudessa, hengessä, uskossa ja siveydessä. 1 Tim. 4:12; Tiit. 2:7; 2 Tess. 3:9; Fil. 3:17¹⁹.

Apostoli antaa vielä vanhimmile, jotka hoitavat seurakuntiaan ollen hyviä esikuvia, vielä kallisarvoisen lupauksen: καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομεισθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον (niin te Ylipaimenen ilmestyessä saatte kirkkauden kuihtumattoman seppeleen), jae 4. Kristus, Ylipaimen, on ilmestyessään runsaasti korvaava uskollisille paimenille heidän

¹⁹ 1 Tim. 4:12: "Älköön kukaan nuoruuttasi katsoko ylen, vaan ole sinä uskovaisten esikuva puheessa, vaelluksessa, rakkaudessa, uskossa, puhtaudessa." Tiit. 2:7: "Aseta itsesi kaikessa hyvien tekojen esikuvaksi, olkoon opetuksesi puhdasta ja arvokasta." 2 Tess. 3:9: "Ei niin, ettei meillä olisi siihen valtaa, vaan me tahdomme olla teille esikuvaksi, että te kulkisitte meidän jälkiämme." Fil. 3:17: "Olkaa minun seuraajiani, veljet, ja katselekaa niitä, jotka näin vaeltavat, niin kuin me olemme teille esikuvana."

vaivalloisen palveluksensa, joka ei ole maksanut heille vain vaivaa ja työtä, vaan myös taistelua, ja asettava heidän päähänsä kirkkauden voitonseppeleen. Kirkkaus itse on oleva se seppelä, ja τῆς δόξης (kirkkauden) on tässä genetiiviattribuutti. "Ja taidolliset loistavat, niin kuin taivaanvahvuus loistaa, ja ne, jotka monta vanhurskauteen saattavat, niin kuin tähdet, aina ja iankaikkisesti", Dan. 12:3. Niin todella, aina ja iankaikkisesti. Kruunu on oleva lakastumaton, ἀμαράντινο, vaikka palvelus täällä alhaalla kestää vain lyhyen ajan. "Ei ole kuitenkaan uskottavaa, että apostoli olisi nimittänyt tätä seppelettä iäisyydenkukasta punotuksi" (kuten Huther ja Schott), huomauttaa Hofmann. Sana ἀμαράντινο (lakastumaton) "ei niinkään sano, ettei kruunu lakastu, kuin pikemminkin, että se on laadultaan lakastumaton".

Kehotukseen vanhimille apostoli liittää vielä lyhyen pyynnön: Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέρους (samoin, te nuoremmat, olkaa vanhimille alamaiset), jae 5. Nuorempien tulee samoin käyttäytyä hyvin ja omasta puolestaan tehdä sitä, mikä vastaa heidän asemaansa vanhimpiin nähden, olla heille alamaisia ja totella kaikkea sitä, mitä he puhuvat ja opettavat virkansa tähden eli Jumalan nimessä Jumalan sanasta. Tämä kehoitus koskee varsinaisesti koko seurakuntaa, mutta se on suunnattu erityisesti seurakunnan nuoremmille jäsenille, joille alistuminen ei ole aivan helppoa.

Lopulta kaikkien kristittyjen on sopivaa olla puolin ja toisin alamaisia, palvella toisiaan ja pitäytyä nöyryyteen. Vrt. Ef. 5:21: ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις (alamaisia toinen toisellensa). Gal. 5:13: δουλεύετε ἀλλήλοις (olkaa toistenne orjia). Liitämme sanat πάντες δὲ ἀλλήλοις edellä olevaan ὑποτάγητε (olkaa alamaisia) sanaan, koska datiivi ἀλλήλοις (toinen toisillenne) ei käy seuraavan yhteyteen.

Kristityt ovat velvollisia alamaisuuteen sanan ahtaassa merkityksessä vain Jumalaa ja jumalallista järjestystä kohtaan, 2:13,18; 3:1; 5:5a. Kun on puhe keskinäisestä kristittyjen alistumisesta toisilleen, verbiä ὑποτά (olla alamainen) käytetään laajemmassa merkityksessä. ἡν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε (pukeutukaa keskinäiseen nöyryyteen) tarkoittaa varsinaisesti: kietoutukaa lujasti laahukseen ().

Apostoli perustelee kehotuksen nöyryyteen vielä Sananlaskulla 3:24 lainaten sitä Septuagintan mukaan: ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσειται, ταπεινοὺς δὲ δίδωσιν χάριν (sillä Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyryille hän antaa armon).

Apostoli kehottaa tässä jaksossa vanhimpia uskolliseen palveluun, samoin seurakuntia halukkaaseen kuuliaisuuteen.

Loppukehotus ja loppulupaus, 5:6–11

Jakeet 5:6–11. *Nöyrykää siis Jumalan väkevän käden alle, että hän teidät ajallansa korottaisi. "Heittäkää kaikki murheenne hänen päällensä, sillä hänellä on halu pitää teistä huoli." Olkaa raittiit, valvokaa. Teidän vastustajanne, perkele, käy ympäri niin kuin ärjyvä leijona, etsien, kenet hän saisi niellä. Vastustakaa häntä lujina uskossa, tietäen, että samat kärsimykset täytyy teidän veljiennekin maailmassa kestää. Mutta kaiken armon Jumala, joka on kutsunut teidät iankaikkiseen kirkkauteensa Kristuksessa, vähän aikaa kärsittäjänne, hän on teidät valmistava, teitä tukeva, vahvistava ja lujittava. Hänen olkoon valta aina ja iankaikkisesti! Aamen.*

Kirjeen viimeinen jakso alkaa sanoilla: Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ (nöyrykää siis Jumalan väkevän käden alle, että hän ajallansa teidät korottaisi), jae 6. Apostoli katsahtaa takaisin kirjeensä pääteemaan: kärsimysten kautta kirkkauteen, mihin sana οὖν (siis) viittaa.. Tätä teemaa hän on opettanut läpi koko kirjeensä. Ilmaus κραταιὰ χεῖρ τοῦ θεοῦ (Jumalan väkevä käsi) viittaa kohtaan 4:17, Jumalan ilmestyvään tuomioon. Kysymyksessä on Jumalan kristityille sallima kärsimys. Sen he kokevat raskaaksi ja se painaa myös sielua. Koska se on nimenomaan Jumalan väkevä käsi, jota vastaan ei käy pyristeleminen, niin meidän tulee haluisasti taipua Jumalan tahtoon ja kärsivällisesti ottaa kantaaksemme kaikki raskaat koettelemukset. Sen, joka niin tekee, Jumala nostaa alhaisuudesta ja korottaa, ja juuri ἐν καιρῷ (ajallaan), määrättyinä aikana. Se on aika, jolloin kirkkaus on tuleva meissä ilmi.

Jakeen 6 kehotukseen liittyy jakeen 7 lisäys: πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιτίψαντες ἐπὶ αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν (heittäkää kaikki murheenne hänen päällensä, sillä hän pitää teistä huolen). Lauseen alkuosa on otettu psalmista 55:23, missä alkutekstissä sanotaan: הַיְהוָה יִשְׁמַר לְעַלְיָתְךָ יְהוָה (heitä murheesi Herran huomaan, hän pitää sinusta huolen), Septuagintassa: ἐπιτίψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου καὶ αὐτός σε διαθροέψει (heitä huolesi Herran huomaan ja hän huolehtii sinusta). Ahdistus ja varsinkin vaino

tuovat mukanaan monenlaisia huolia. Apostoli puhuu kuitenkin rohkaisevasti kristityille. Heittäkää vain kaikki murheenne, kaikki mikä tuottaa teille murhetta, Herran päälle hänen kannettavakseen. Se tapahtuu uskon rukouksessa. "Karistakaa hänen edessään pois kaikki

levottomuus sekä myös suuret ja vähäiset huolet, näkyvät ja salaiset niiden kaikessa laajuudessa ja määrässä, aivan jakamattomina ja varauksitta." Fronmüller. "Meidän ei tule kauan painia huoltemme taakan alla, vaan heti kohta vapautua siitä sydämen vakaalla halulla ja sisäisellä huokauksella." Calovius.

Luther: "Nyt kuulemme lisää pyhän Pietarin pyhäköstä. 'Kaikki huolenne heittäkää hänen päälleen.' Tämä on ihana saarna, jonka hän saarnaa sydämestään. Hän sanoo: Oppikaa tämä, että voitte heittää kaikki huolenne Jumalan päälle ja olla varmoja, että hän huolehtii teistä. Tämän Pietari puhuu kristityistä, joiden täytyy kärsiä paljon maailmassa, ja sanoo: Mikä teitä koskee, ruumiillisesti ja hengellisesti, heittäkää se hänelle kaikella ilolla. Älkää ajatelko: Mistä otan rahaa tai talon, tätä tai tuota, tai missä voin pysyä, jos minun on kuoleminen? Maailma tekee niin. Se ei muuta osaakaan kuin murehtia. Se ei heitä murheitaan Jumalan päälle, vaan se murehtii, miten saisi rahaa tai olisi terve... Mutta kuulepa sinä pyhää Pietaria siitä, mitä sinun on tekeminen! Psalmi 55: 'Jätä asiasi Herran haltuun. Hän pitää sinusta huolen. Hän ei salli vanhurskaan ikinä horjua.' Niin pyhä Pietarikin lausuu tässä: Luovu murheistasi ja heitä ne Jumalan päälle, ja sano: Oi taivaallinen Isä, sinä olet minut luonut. Asiat eivät suju, kuten kernaasti toisin tahtoisin. Jumala sanoo: Mene nyt ja toimita virkasi ja kutsumuksesi tehtävät ja anna minun pitää sinusta huolta."

Niin, heittäkää kaikki huolenne hänen päälleen, sillä hän huolehtii teistä – *αὐτῶ μέλει περὶ ὑμῶν* (hänellä on halu pitää teistä huoli)." *αὐτόν, ὅτι αὐτῶ* on tarkoituksella koottu yhteen." Wiesinger. Eteen pantu *αὐτῶ* (hänellä) on painollinen. Jumala itse, ilman teidän panostanne, huolehtii teistä, hän on pitävä teidät yllä eikä salli minkään tarpeellisen puuttua, hän ei jätä teitä ikuisesti levottomuuden valtaan.

Meidän tulee nöyrytä Jumalan väkevän käden alle. Kuitenkaan eräälle toiselle, joka myös on vahva, meidän ei tule antaa periksi, vaan vastustaa häntä urhoollisesti. Jakeiden 6–7 kehotukseen liittyy varoitus: *Νῆψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρῶμενος περιπατεῖ ζητῶν τινα καταπιεῖν* (Olkaa raittiit, valvokaa. Teidän vastustajanne, perkele, käy ympäri niin kuin ärjyvä leijona, etsien, kenet hän saisi niellä). Kristittyjen tulee valvoa

ja pitää tarkoin silmällä, sillä he ovat vaarassa. Oikea varustus valvomiseen ja rukoukseen on hengellinen raittius. Vrt. 4:7.

Mikä on vaarana?

Kristityillä on vastustaja, perkele. *ιάβολος* (perkele) on Septuagintassa nimen *ἰϋψ* (saatana) tavallinen käännös. Siitä on tullut *nomen proprium* (erisnimi)²⁰. *ντιδουκος* ei ole tässä "vastapuoli tuomioistuimessa", vaan ylipäätään vastustaja. "Tämä teidän vastustajanne käy ympäri kuin ärjyvä leijona. "Niin kuin saalistavan leijonan ärjyntä saa eläimet vapisemaan, niin hän kauhistaa kristittyjä uhaten käydä heidän kimppuunsa." Hofmann. Tällä kauhistamisella tarkoitetaan maailman vihaa, joka nauttii pilkanteosta ja uhkailusta. Nämä uhkaukset voivat nopeasti kääntyä teoiksi ja viha voi puhjeta veriseksi vainoksi. Juuri perkele kiihottaa maailman kristittyjä vastaan, maailman, joka on hänen palveluksessaan.

Kristittyjen kärsimys tulee Jumalalta. Apostoli on tässä kiertokirjeessään useasti tähdentänyt, että kristityt kärsivät Jumalan tahdon mukaan. Kristityt tuntevat kärsimyksissä Jumalan väkevän käden. Tämä Jumalan tahto on hyvä ja terveellinen. Jumala haluaa ahdistusten tulella koetella, puhdistaa ja pitää yllä omiaan.

Käsittelemässämme kohdassa kristittyjen kärsimys johdetaan takaisin saatanaan. Jumala antaa nimittäin ajoittain niin hyväksi nähdessään saatanalle ja maailmalle tilaa uhkailla ja kauhistaa kristittyjä sekä – jos niin on oleva – myös kiduttaa. Tosin nämä Jumalan ja kristittyjen viholliset eivät voi mennä askeltakaan edemmäksi, kuin Jumala sallii. Perkeleellä on omasta puolestaan tästä puheen ollen hyvin paha tarkoitus aiheuttaa pahaa kristityille. Hän käy ympäri kuin saalista etsivä leijona ja pyrkii nielemään heidät kitaansa uhkauksin, kauhistamalla ja aiheuttamalla kärsimyksiä eli syöksemään heidät turmioon ja iankaikkiseen kadotukseen. Tekstissämme sanotaan: *ζητων τινα καταπιη*·(etsien kenet nielisi). Hän pitää tarkoin silmällä ja tarkkailee, kenet voisi helpoimmin langettaa. Hänelle tuottaa sitten saatana iloa, jos hän voi saada sielun saaliikseen, sielun, joka oli temmattu pois hänen vallastaan, ja saada vedetyksi hänet takaisin valtakuntaansa. Perkele pyrkii uhkauksin, pelotteluun ja kärsimyksin horjuttamaan kristittyjen luottamusta Jumalaan ja saamaan heidät eksyksiin pois kristityn tilastaan, jonka

²⁰ Koska perkele ja saatana ovat erisnimiä, ne tulisi kirjoittaa isolla alkukirjaimella. Kun kuitenkin iso alkukirjain voidaan tulkita kunnioitukseksi, nämä langenneen enkeliruhtinaan nimet on tässä kirjoitettu pienellä alkukirjaimella.

tähden heidän täytyy kärsiä. Perkele pyrkii tuhoamaan heidät sillä tavalla.

Pietari oli itse omasta puolestaan kokenut, kuinka nopeasti saatana voi langettaa Kristuksen opetuslapsen. Erään heikon palvelustyön pilkkapuheet olivat kerran pelästyttäneet ja saneet valtaansa hänet niin, että hän kielsi Herransa. Sen vuoksi hän nyt varoittaa kaikella vakavuudella veljiään tästä viekkaasta, vaarallisesta vastustajasta.

Luther: "Tässä hän antaa meille varoituksen ja haluaa avata silmämme. Tämä lause kyllä ansaitsisi tulla kultakirjaimin kirjoitetuksi. Tästä näet, mitä tämä elämä on ja millaiseksi se kuvaillaan. Meidän tulisikin tosiaan aina toivoa, että olisimme jo kuolleita. Olemme täällä perkeleen valtakunnassa, ikään kuin jos pyhiinvaeltaja tulisi jollekin paikkakunnalle, jossa hän tietäisi koko väen talossa olevan rosvoja ja murhaajia. Mikäli hänen täytyisi sinne mennä, tottapa hän varustautuisi ja olisi mahdollisimman paljon varuillaan eikä paljoakaan nukkuisi. Samalla tavalla mekin olemme nyt maailmassa, jossa perkele hallitsee ja pitää ihmissydämet vallassaan ja teettää heillä mitä tahtoo. Se on kauheata, jos oikein asiaa ajattelemme. Sen tähden pyhä Pietari haluaa varoittaa meitä olemaan varuillamme. Hän menettelee tässä uskollisen palvelijan tavoin, joka tietää millainen perkele on... Jos nyt teidän vastustajanne, perkele, olisi teistä kaukana ja jättäisi teidät rauhaan, se olisi huono asia. Mutta sitä hän ei tee. Hän ei ole teistä tuhannen penikulman päässä, vaan teidän ympärillänne, vierellänne ja teitä niin lähellä, ettei voi lähempänä olla. Hän ei myöskään makaa patjalla, nuku ja kuorsaa, vaan kulkee taukoamatta ympäri yötä päivää. Hän ei tee niin leikkiäkseen kanssanne tai katsellakseen mitä teette, vaan hän on vihainen ja raivoissaan sekä nälkäisempi kuin susi tai leijona. Hän ei yritä saada kylläänsä teidän ruoastanne tai aiheuttaa teille muuta vahinkoa. Hän ei koeta haavoittaa ja pistää teitä tai polttaa taloanne, vaan hän pyrkii täyttä totta tehden nielemään teidät kokonaan. Hän käy niin kauan ympäri, yrittää ja tekee kaikkensa, että lopulta saisi teidät lankeamaan. Hän asettuu vierellenne ja kiihottaa milloin aviorikokseen ja vihaan, milloin ahneuteen, ylpeyteen jne. Jos hän ei onnistu tällä tavalla, hän yrittää pelottelemalla, epäuskolla jne. saada teidät luopumaan Jumalan sanasta ja epäilemään hänen armoaan." (W² IX,1287s.)

Tätä vastustajanne, ὃ ἀντίστητε στεροεὶ τῆ πίστει (vastustakaa häntä lujina uskossa), jae 9. Niin apostoli kehottaa kristittyjä. ἡ πίστει (uskossa) on suhteen datiivi. Käännämme: lujina uskossa. Spesifisestä kristillisestä uskosta käytetään tässä sanaa . Epäusko suuntautuu Kristusta, hänen sanaansa ja

evankeliumia vastaan. 2:7,8: 4:17. Usko tarttuu Kristukseen ja pitää hänen sanastaan kiinni.

Kun siis perkele haluaa kääntää kristityt pois Jumalasta ja Kristuksesta haukkumalla, uhkaamalla ja pelottelemalla, heidän ei pidä antaa hänelle periksi ja myöntyä, vaan heidän tulee pitää kiinni Kristuksesta ja hänen sanastaan väistymättä, siitä kerskata ja sillä uhmata vastustajaansa, jolloin pahalla vihollisella ei ole mitään valtaa heihin. Niin Pietarikin sen jälkeen, kun hänet oli nostettu ylös lankeemuksestaan, piti pintansa perkelettä vastaan kovimmissa kärsimyksissä. Hän tunnusti Kristusta rohkeasti ja pelkäämättä juutalaisten Suurelle Neuvostolle, saatanan synagogalle, eikä sallinut estää itseään julistamasta Kristuksen nimeä.

Kristityt tietäkööt ja muistelkoot, että "samat kärsimykset täytyy teidän veljiennekin maailmassa kestää" (εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῆ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι), jae 9b. Lausuma τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων on varsinaisesti "sama mitä kärsimykseen tulee", samanlainen kärsimys, kärsimys Kristuksen tähden täyttyy ja toteutuu Jumalan tahdon ja määräämysten mukaan koko veljeydessä eli koko Kristuksen Kirkossa. Tässä maailmassa, joka on pahan valta-alue, kristikunnalla ei ole muuta odotettavissa kuin tietoisuus siitä, että kärsimys on yhteistä ja että koko maailmassa hajalla olevien Jumalan lasten joukko kärsii ja taistelee jokaisen kristityn kanssa, auttaa häntä ja kristittyjen yhteisöjä olemaan rauhallisia ja vahvistaa heitä.

Tosin omin voimin emme kykene vastustamaan perkelettä ja pysymään vahvoina uskossa. Niinpä apostoli lopuksi suuntaan lukijoittensa katseen ylös Jumalaan ja vakuuttaa: Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν (Mutta kaiken armon Jumala, joka on kutsunut teidät iankaikkiseen kirkkauteensa Kristuksessa, vähän aikaa kärsittyänne, hän on teidät valmistava, teitä tukeva, vahvistava ja lujittava. Hänen olkoon valta aina ja iankaikkisesti! Aamen.), jakeet 10–11.

Samoin kuin 2 Kor. 1:3:ssa Jumalaa sanotaan "kaiken lohdutuksen Jumalaksi" (θεὸς πάσης παρακλήσεως), eli siksi, jolla on runsaasti lohdutusta, niin myös käsittelemässämme kohdassa "kaiken armon Jumala" (θεὸς πάσης χάριτος) on Jumala, jolla on hyvin paljon armoa. Ymmärrämme tässä sanan χάρις (armo) sen alkuperäisessä merkityksessä *favor Dei* (Jumalan suosio), "Jumalan

rakkaus syntisiin²¹. Armonsa mukaan Jumala on kutsunut meidät iankaikkiseen kirkkauteensa.

Verbi (kutsua) kuvaa tässä, kuten kaikkialla apostolisissa kirjeissä, tuloksellista kutsumista, mikä on sama kuin kääntymys. Kääntymys oli ensimmäinen Jumalan armotyö, joka teki meistä kristittyjä. Jumala on meidät kutsunut ja vetänyt Poikansa Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme, yhteyteen, 1 Kor. 1:9, niin että me olemme nyt κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Jeesuksen Kristuksen kutsumia). Room. 1:6. Käsittelemässämme kohdassa mainitaan kutsumuksemme lopullinen tarkoitus, iankaikkinen kirkkaus. Niin sanotaan Jumalasta myös 1 Tess. 2:12: τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν (kutsuen teidät valtakuntaansa ja kirkkauteensa). Kutsu kirkkauteen on Kristuksen välittämä. Kühl: "Viemällä Kristuksen kirkkauteen Jumala on antanut teille määrätyn takuun tulevan kirkkauden saavuttamisesta." Meidän on määrä tulla kirkastetuiksi Kristuksen kautta. Room. 8:17.

Seuraava partisipilause ὀλίγον παθόντας (vähän aikaa kärsittyänne) viittaa siihen tiehen, mikä meillä on kirkkauteen: kärsimysten kautta kirkkauteen. Hofmann: "Lause ὀλίγον παθόντας (vähän aikaa kärsittyänne) vastakohtaisuudessaan iankaikkisen kirkkauden (τὴν αἰώνιον δόξαν) rinnalla ei riipu futuureista καταρτίσει jne. (valmistava jne.). Se on itsestään selvää. Tarvitsevathan lukijat itselleen juuri kärsimystensä aikana sitä, mitä apostoli heille toivottaa. Siihen liittyy tämä aoristin partisipi kuin jos (tullakseen kirkastetuksi) olisi tapahtunut sitä ennen." Jumala on kutsunut meidät armonsa mukaan Kristuksen kautta saadaksemme tämän lyhyen kärsimisen jälkeen hänen iankaikkisen kirkkautensa.

Nyt sanoan αὐτός (hän), joka viittaa subjektiin, liittyvät finiittiverbit: αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει (hän on teidät valmistava, teitä tukeva, vahvistava ja lujittava). Sana αὐτὸς on painollinen: Hän, kaiken armon Jumala, on sen tekevä itse, hän yksin. Futuurit καταρτίσει (valmistava) jne. ovat vahvemmin edustetut käsikirjoituksissa kuin optatiivit καταρτίσαι jne. ja lähes kaikkien selittäjien hyväksymät. Yhteyden mukaankaan apostoli ei ilmaise tässä hurskasta toivomusta, vaan vakuuttaa lukijoidensa saavan sen, mitä hän heille toivottaa kaiken armon Jumalalta. Vaikka objektia (teitä, teidät) ei olisikaan tässä luettava tekstiin, se joka tapauksessa on jakeesta 10 käsin apostolin

²¹ Tässä on tärkeää huomata, että kysymyksessä ei ole rakkaus yleisessä mielessä, vaan rakkaus *syntisiin*, siis ansaitun rangaistuksen vastakohtana oleva ansaitsematon rakkaus eli armo.

mielessä. Koska Jumala on niin rikas armosta, hän on teidät myös valmistava, καταρτίζει. Se on yleinen, kattava käsite, jota seuraavat ilmaisut erittelevät. Jumala on valmistava teidät, asettava eteensä valmiina, antava teille kaiken, tekevä teitä koskien kaiken tarpeellisen saadaksenne tulevan kirkkauden. Siitä on takeena se, mitä hän jo armonsa mukaan on teitä koskien tehnyt kutsumalla teidät kirkkauteensa. *Gratia incipiens, convertens* (alkuarmo, kääntävä armo) takaa säilyttävän, päätökseen saattavan armon (*gratia conservans, perficiens*). Jumala on uskollinen, pysyy samana, ei salli työnsä mennä hukkaan, hän on myös saattava päätökseen sen hyvän työn, minkä hän on teissä alkanut, Jeesuksen Kristuksen päivään mennessä. Fil. 1:6.

Sama johtopäätös on 1 Kor. 1:8–9:ssä: "Hän on myös vahvistava teitä loppuun asti, niin että te olette nuhteettomat meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen päivänä. Jumala on uskollinen, hän, jonka kautta te olette kutsutut hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme yhteyteen." Samoin 1 Tess. 5:24: πιστός ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει (hän, joka teitä kutsuu, on uskollinen, ja hän on sen myös tekevä), nimittäin sen mistä jakeessa 23 oli puhe, eli että hän on säilyttävä nuhteettomina teidän sielunne ja ruumiinne Herramme Jeesuksen Kristuksen tulemuksen.

Selittäessään tarkemmin käsitettä καταρτίζει (on valmistava) apostoli kokoaa yhteen ne käsitteet, jotka vastaavat 1 Kor. 1:8:n sanaa (on vahvistava): στηρίξει (on tukeva), Jumala on teitä vahvistava, niin ettette horju ja ettei kukaan saa teitä lankeamaan; σθενώσει (on vahvistava) hän on antava teille voimaa ja vahvistava uskoanne; θεμελιώσει (on lujittava), hän on lujittava teitä niin, että pysytte uskon ainoalla perustuksella, joka on Kristus ja hänen sanansa. Yhdellä sanalla sanottuna: Jumala on varjeleva teidät sanassaan ja uskossa loppuun asti. Tässä on pelkkiä futuureja, jotka kertovat, mitä Jumala toden totta ja varmasti on tekevä. Lauseen väliin ei ole työnnetty minkäänlaista rajoitusta tai ehtoa. Jumala on tämän tekevä, hän itse, hän yksin. Se, mitä hän teille nyt tekee ja on myöhemmin tekevä, ei riipu teidän tekemisistänne eikä suhtautumisestanne. Tämä on ehdoton, luja ja varma lupaus, vastaavanlainen kuin minkä luimme 1:5:stä: "... teitä varten, jotka Jumalan voimasta uskon kautta varjellutte pelastukseen."

Epäilemättä apostoli kehotti kristittyjä jakeessa 5:9: "...vastustakaa häntä lujina uskossa." Meidän tulee ja täytyykin tosin vastustaa perkelettä ja pysyä vahvoina uskossa päästäksemme perille iankaikkiseen kirkkauteen.

Bengel toisia selittäjiä seuraten asettaa tämän kehotuksen ja tuon lupauksen väliin väärän ajatusyhteyden, kun hän sanoo: *Vos tantum vigilate, et resistite hosti: reliqua Deus praestabit* (te ainoastaan valvokaa ja vastustakaa vihollista: Jumala vastaa muusta). Jos me todella pidämme puoliamme saatanaa vastaan, pysymme lujina uskossa ja jos se riittää, mitä sitten vielä jää Jumalalle tehtäväksi? Ei niin. Meidän puoliemme pitäminen ja vahvoina pitäminen Jumalan taholta eivät seuraa toisiaan, vaan ne ovat sisäkkäin. On kysymyksessä sama. Toisessa tapauksessa vain mainitaan lujana pysymisen subjekti ja toisessa sen vaikuttava syy (*causa efficiens*). Sen, että pidämme puolellemme saatanaa vastaan ja pidämme kiinni uskossa Kristuksesta ja hänen sanastaan, vaikuttaa meissä juuri Jumala. Jumala saa sydämemme vahvoiksi ja lujiksi ja säilyttää meidät lujina sanassa ja uskossa. Hän on tekevä niin myös yhä edelleen loppuun asti, vaikka ahdistus kasvaisi. Tämän Jumala tekee ja on sen vastakin tekevä runsaan armonsa ja voimansa () mukaan, joka on suurempi kuin kaikki pahan vihollisen ja pahan maailman valta, myös voimakkaampi kuin oma sydämemme.

Juuri tällaiset lupaukset kuin tässä käsittelemässämme kohdassa ja lainatuissa rinnakkaiskohdissa ovat – kuten evankeliumi yleensäkin – väline Jumalan kädessä, jolla hän vahvistaa ja terästäää sydämemme ja jolla hän valmistaa meidät sekä tukee, vahvistaa ja lujittaa meitä.

Katsahdamme nyt vielä kerran kirjeemme lopusta takaisin sen alkuun kohtaan 1:1–2, jossa apostoli viittaa iankaikkiseen valintaamme. Jo iankaikkinen valintamme takaa meille sitten, kun se on jo toteutunut kutsumisessamme, että Jumala on saattava sen varmaan ja pettämättömään päätökseen eli iankaikkisen kirkkauteen. "Hänen olkoon valta aina ja iankaikkisesti. Aamen!" Niin sanomme jo nyt, ja sitten kerran, kun Jumala on temmannut meidät sinne tämän ajan kaikkien vaikeuksien ja ahdistusten ja kaikkien saatanan väijytysten ja hyökkäysten läpi, me, valitut lapset, annamme kaiken armon Jumalalle voiman, ylistyksen, kunnian ja palvonnan iankaikkisesta iankaikkiseen.

Jakson 5:6–11 tiivistelmä: Apostoli kehottaa kristittyjä, joiden täytyy täällä kärsiä vähän aikaa, nöyrytyään Jumalan väkevän käden alle, heittämään kaikki murheensa hänen päälleen sekä vastustamaan perkelettä. Apostoli antaa heille lupauksen, että Jumala on voimansa ja armonsa mukaan säilyttävä heidät lujina sanassa ja uskossa loppuun asti ja lopulta saattava heidät iankaikkiseen kirkkauteensa, johon hän on heidät kutsunut.

Päätössanat, 5:12–14

Jakeet 5:12–14. *Silvanuksen, uskollisen veljen, kautta – jona häntä pidän – olen lyhyesti teille tämän kirjoittanut, kehottaen teitä ja vakuuttaen, että se armo, jossa te olette, on Jumalan totinen armo. Tervehdyksen lähettää teille Babylonissa oleva seurakunta, valittu niin kuin tekin, ja minun poikani Markus. Tervehtikää toisianne rakkauden suunannolla. Rauha teille kaikille, jotka Kristuksessa olette!*

Selitimme jo johdannossa näitä henkilökohtaisia huomautuksia. Apostoli päättää kiertokirjeensä niin kuin hän oli sen alkanutkin rauhan toivotukseen kaikille Kristuksessa oleville. Hänessä yksin on rauha. Kristuksen kallis nimi on viimeinen sana.

Suomenkielisiä 1. Pietarin kirjeen selityksiä

Gust. Dahlberg, Uusi Testamentti Selityksillä. Turku 1885.

Dahlberg oli evankelisen sunnan oikeiston miehiä. Hän laati selitysraamatun ollessaan Sääksmäen esipappi. Evankelisuudestaan huolimatta Dahlberg korostaa ihmisen asennetta pelastuksessa. Hän sanoo: "Jos me pysyen Jumalan armoliitossa, ahkeroitsemme vilpittömästi tehdä Jumalan tahtoa, niin Jumala antaa anteeksi vikamme ja heikkoutemme, koska katuvaisina sitä pyydämme." Anteeksisaamisen kytkeminen tällä tavoin vilpittömyyteen ja katumukseen ei ole raamatullista eikä lohduta syntihädässä olevaa. Lain ja evankeliumin selkeä erottaminen tahtoi siihen aikaan olla hakusessa kunnollisten oppikirjojen puuttuessa.

Dahlbergin selitykset rakentuvat pääasiassa lainauksille. Hänellä on useita erinomaisia, Kristuksen työtä ja Jumalan armoa ylistäviä lainauksia monilta kristillisen kirkon opettajilta, mm. Augustinukselta, Tunnustuskirjoista, Lutherilta, Hussilta, Brenziltä, Quenstedtiltä ja Besseriltä. Dahlberg esittää oikein Kristuksen eläväksitekemisen, helvettiin astumisen ja kadotuksen saarnaamisen niille, jotka eivät uskoneet Nooan saarna. Hän esittää oikein myös jakeen 4:6:n merkityksen evankeliumin saarnaamisesta kuolleille.

P. Fjellstedt, Selitysraamattu. Suomentaja ja kustantaja J.E. Hellmann. Kuudes osa. Oulu 1905.

Selitys edustaa aivan vain muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta konservatiivisia, perinteistä kristillistä kantaa. Pelastuksen omistamisen kuvaamisessa esiintyy epäräyttäviä ilmauksia. Kuitenkin hän lausuu aivan hienosti: Kristuksen lunastustyöllä "on synnin velka maksettu, Jumalan vanhurskauden vaatimukset täytetyt, rangaistus kärsitty, laki täytetty, valkeus ja elämä, pyhyys ja vanhurskas ansaitut ihmisille. Uskon kautta he saavat kaiken tämän sulasta armosta, eikä heidän tarvitse olla synnin orjina."

Fjellstedtin selityksessä tulee esiin hänen aikansa kaksi virhettä, valitseminen uskoon nähden ja työn tekemisen kielto sunnuntaina, joihin kumpaankaan luterilainen tunnustus ei yhdy, koska Raamatun opetus niistä on toinen.

Fjellstedt esittää kauniisti uskovan vaimon kaunistuksen sekä miehen ja vaimon välisen suhteen.

Fjellstedt opettaa aivan oikein uudestisyntymistä kasteessa eli uuden elämä saamista pyhässä kasteessa ja korostaa muutenkin sanan ja sakramenttien merkitystä.

Fjellstedt esittää Lutherin arveluun viitaten sen mahdollisuuden, että Jumala saattaisi kääntää kuoleman jälkeen niitä, jotka eivät eläessään ole kuulleet evankeliumia. Tämä ei kuitenkaan koskisi niitä, jotka eläessään ovat evankeliumia kuulleet ja sen hylänneet. Tällainen arvelu on kuitenkin inhimillistä pohdiskelua ilman selvää Raamatun sanaa. On parempi ajatella omaa kohtaloamme sanan varassa kuin pohtia salaisuuksia. "Mitä se sinuun koskee, seuraa sinä minua", Vapahtaja lausuu.

Fjellstedt opettaa aivan oikein, että ero seurakunnan paimenen ja piispan virkojen välillä on myöhäsyntyinen, ja etteivät paimenet ole seurakunnan herroja, vaan nimenomaan paimenia. Tämä opetus on hyvin tarpeellinen kaikkina aikoina.

Bo Giertz, Katoliset kirjeet, SLEY-KIRJAT OY.1992. Sivut 36 – 63.

Giertz pitää tätä kirjettä Silaksen kirjoittamana 60-luvulla Pietarin käskystä ja tämän apostolisella arvovallalla varustettuna. Tekijä painottaa aivan oikein evankeliumin, sanan ja kasteen, uudestisyntyttävää voimaa ja vaikutusta. Hän tekee selvän ja jyrkän eron yleisen pappeuden ja ns. "pappisviran" välillä. Tekijä arvelee Kristuksen saarnanneen evankeliumia Nooan ajan epäuskoisille asiaan tarkemmin paneutumatta. Hän opettaa varmuudella, että ne, jotka eivät eläessään milloinkaan kuulleet evankeliumia, olisivat saaneet kuoltuaan kuulla evankeliumin ja siten mahdollisuuden iankaikkiseen elämään. Tekijä on tietoinen siitä, että piispanvirka on apostolista aikaa myöhempää perua, mutta sivuuttaa asian asettamatta omaa piispaalista arvoaltaansa sille kuuluvaan inhimilliseen kategoriaan.

Gunnar Hillerdal, Simon Pietari, SLEY-kirjat. 1984. 190 s.

Kirja on jonkinlainen elämäkerrallinen esitys Pietarin elämästä eikä tarjoa 1. Pietarin kirjeen selitystä.

Aarre Lauha, Katoliset kirjeet. Kirjapaja 1971. Sivut 9 – 53.

Lauha toki pitää mahdollisena, että kirje olisi Pietarin elinaikanaan kirjoittama, mutta jättää mahdollisiksi muitakin vaihtoehtoja. Hän katsoo kirjeen kirjoitetun puhjenneen vainon aikana, mikä on liian raju johtopäätös.

Suhteessaan Raamattuun Lauha on liberaali, ei vain johdanto-opissa, van laajemminkin. Hän tosin myöntää: "Alkukristityille oli raamatullisen ilmoituksen yhtenäisyys selvio" (s. 17). Selvio se ei ole Lauhalle. Se ei voi olla vaikuttamatta koko hänen teologiaansa. Seuraava esimerkki kristologian alalta on valaiseva.

Lauha ilmaisee kristologisen ajattelunsa seuraavasti: "Ehkä ajatus [siitä, että Kristus kuoletettiin lihassa ja tehtiin eläväksi hengessä] on se, että Kristus surmattiin sen olemuksen osalta, jota hän oli inhimillisenä olentona, ja herätettiin jumalalliselta puoleltaan olemaan jälleen taivaallisena olentona" (s. 37). Lauha välttelee tässä dogmaattisia käsitteitä. Hän ei käytä selviä termejä, kuten Kristuksen inhimillinen ja jumalallinen luonto. Samalla hänen lausumansa sisältää oudon ja väärän käsityksen Kristuksesta hänen jumalallisen luontonsa osalta. Eihän Jumalan Pojan lihaan tulemus ja ristin kuolema merkinnyt sitä, että jumaluuden toinen persoona olisi lakannut olemasta. Jumalan Pojan alentuminen tarkoitti hänen elämänsä lihassa täällä maailmassa, ei hänen taivaallista valtasuuruuttaan. Elämän ruhtinaan surmaaminen ei tarkoittanut jumaluuden toisen persoonan saattamista kuolleeseen toimettomuuden tilaan, josta hänet piti herättää. Kuolema ja siitä herättäminen koski Kristuksen inhimillistä luontoa. Kuolemahan tarkoittaa ihmisessä sielun ja ruumiin erkanemista toisistaan. Tähän Kristuksen jumalallinen luonto osallistui persoonallisen yhtymyksen johdosta, niin että on oikein sanoa: "Jumala kuoli." Samoin kuin se, että neitsyt Maria synnytti Jumalan, ei tarkoittanut, että vasta sitten Jumala sai alkunsa, niin ei myöskään Jumalan kuolema ristillä, tarkoittanut sitä, että Jumala olisi lakannut elämästä ja olemasta. Jumalan Pojan kuolema ristillä ajassa ei tuonut minkäänlaista aukkoa Kolmiykseyteen iankaikkisuudessa.

Väärä kristologia vie pohjan koko kristilliseltä opilta. Onhan niin, että jos sydämen usko ei kohdistu todella olemassa olevaan Kristukseen, pelastus ei ole mahdollinen.

Lauha katsoo Kristuksen saarnanneen "tuonelassa" evankeliumia ja yhdistää siihen väärin perustein Pietarin lausuman: "sitä varten on kuolleillekin julistettu evankeliumi" (4:6). Tällainen opetus jättää epäuskoisille kääntymisen mahdollisuuden vielä kuoleman jälkeiseen aikaan (s. 42). Se on omiaan paaduttamaan epäuskoisia sekä turruttamaan kristittyjä toimettomuuteen sielujen voittamisessa. Lisäksi se on ristiriidassa Raamatun sanan kanssa: "... ihmisille on määrätty, että heidän kerran on kuoleminen, mutta sen jälkeen tulee tuomio" (Hebr. 9:27).

Lauha pyrkii evankeliseen asian esittämiseen, vaikka evankeliumi ei hänellä tulekaan kirkkaana esille. Hän pitää uskovien keskinäistä rakkautta

"seurakunnan oleellisena (!) tuntomerkinä" (s. 43) ja lähimmäisrakkautta Jeesuksen julistuksen "yhtenä perusteena" (s. 20).

Aimo T. Nikolainen, Katoliset kirjeet. Kirjapaja. 1987. Sivut 61 – 119.

Nikolaisen mielestä Ensimmäinen Pietarin kirje ei ole Pietarin Siilaksella kirjoittama, vaan se olisi kirjoitettu vasta Pietarin kuoleman jälkeen ja sen lähettäjänä olisi Rooman seurakunta. Traditiohistoriallisen koulukunnan miehenä hän katsoo milloin minkäkin asian perustuvan milloin mihinkin traditioon (s. 61, 84, 95). Näin hän sivuuttaa kirjeen omat maininnat kirjeen synnystä tai antaa niille tekstiyhteyteen käymättömän selityksen. Tällaisen tutkimusotteen harjoittajilla ei ole mitään asiakirjallisia tietoja, vaan he perustavat väitteensä omiin, kestäättömiin päätelmiinsä.

Tuollaisella teologian harjoittamisella on vakavat seurauksensa. Ensiksikin se on heikentämässä ymmärrystä Kirkon apostolisuudesta ja Uuden Testamentin kirjoitusten apostolisesta arvovallasta. Toiseksi sen yhteyteen ei sovi Raamatun oppi inspiraatiosta. Kolmanneksi se asettaa tutkijan käsityksineen Kirjoitusten yläpuolelle. Neljänneksi se estää selittämästä kirjettä sen sisäisten yhteyksien mukaan ja häivyttää merkittävän osan kirjeen sisällyksestä ja lohdutuksesta. Viidenneksi se antaa vapauden mellastella Raamatussa lähes miten tahansa. Nikolainen jopa sanoo: "UT:n kirjoittajat eroavat joissakin kohdin myös toisistaan, vaikka ovatkin selvästi käyttäneet samaa suullista opetusperinnettä" (s. 84). Kuudenneksi tuollainen tutkimusote vie Jumalan sanan perustuksen siltäkin, mikä sinänsä Nikolaisella on oikein, ja inhimillistä sen.

On huomattava, että Uuden Liiton Kirkko syntyi Apostolien rakentamalle perustukselle. Se oli täysin yhtenäinen sen kanssa, mitä Jeesus oli opettanut ja minkä kaikki 12 Apostolia olivat häneltä omaksuneet. Oli vain yksi evankeliumi ja yksi kristillinen oppi. Se kaikui julistuksessa ja uskottiin seurakunnissa. Apostoli Paavali ei tuonut tähän alkulähtökohtaan muutosta. Hän sai oppinsa suoraan erityisessä ilmestyksessä Kristukselta. Hän ei saanut sitä traditiosta, kuten Nikolainen aprikoi (s. 94s.).

Nikolainen käsittää Kristuksen saarnanneen Nooan aikalaisille evankeliumia, joka olisi antanut toivoa kuoleman valtaan joutuneille (s. 99), – vastoin kirjeen ajatusta, minkä Stöckhardt perusteellisesti esittää.

Virkaopissa Nikolainen katsoo tapahtuneen kehitystä (s. 107, 112). Kun kehityksen linjalle lähdetään, sille ei ole loppua.²² Virkahan on Kristuksen perustama, kun hän kutsui apostolit ja antoi heille virkaopetusta. Apostolienteoissa ja Uuden Testamentin kirjeissä tätä opetusta sovelletaan sitten eri tilanteisiin, ja Apostolit selvittävät sitä Kristukselta saamallaan arvovallalla.

Jukka Norvanto, Muukalaiset matkalla. Perussanoma oy. 2006. Sivut 11 – 141.

Norvanto käyttää uusinta raamatunkäännöstä. Hän puhuu Jumalan kolminaisuudesta eikä Pyhästä Kolmiykseydestä, joka on oikea ja selvä termi ja jota myös tri Raimo Mäkelä väitöskirjassaan käyttää. Täytyy vain toivoa, että termi Pyhä Kolmiykseus vakiintuu laajaan käyttöön ja että epäselvästä kolminaisuustermistä luovutaan.

Norvanto selittää aivan oikein usein väärin ymmärretyn kohdan 4:6, että kuolleillekin on julistettu evankeliumi. Kysymyksessä ei ole kuoleman jälkeinen julistaminen, vaan evankeliumin saarna niille, jotka nyt ovat kuolleita, mutta jotka saivat kuulla evankeliumin elinaikanaan.

Norvanto ei katso, että Kristus olisi itse saarnannut vankeudessa olleille hengille helvetissä (3:18–19), vaan hän saarnasi Nooan saarnan kautta. Vaikka tosin on totta, että Kristus on saarnannut Nooan ja kaikkienkin profeettojen välityksellä, Norvannon selitys ei tee täyttä oikeutta sille, että saarna tapahtui vankilassa oleville hengille. Ne, joille Nooa saarnasi, olivat elossa, eivätkä olleet vankilassa. Myöskään Kristuksen "poismeneminen" ei istu tähän selitykseen.

Norvanto on muuten selityksissään selkeimpiä eikä syyllisty samoihin virheisiin kuin professoritason selittäjät.

Olavi Peltola, Opiskelemme Uutta testamenttia, Perussanoma oy. 1988. Sivut 280 – 290.

Tekijä pyrkii antamaan läpileikkauksen kaikista Uuden Testamentin kirjoista lyhyesti paneutumatta sen syvällisemmin kirjojen sisältöön. Tämä on totta myös 1. Pietarin kirjeestä. Peltola ei selvitele kiperiä teologisia kysymyksiä eikä anna niihin vastauksia. Tekijä ei vastaa kysymykseen, onko pakanoilla, jotka eivät koskaan ole kuulleet evankeliumia, mahdollisuus kääntyä kuoleman jälkeen.

²² Kerran (1959/1960) eräs opiskelija kysyi luennoilla Nikolaiselta, mitä olisi ajateltava vanhoillislestadiolaisesta rippiopista. Nikolaisen vastaus: "Ei se tosin Uuden Testamentin mukainen ole, mutta kyllä sillä jo jotakin historiallista oikeutusta on."

August F. Peltonen. Uuden Testamentin selitysteos III. 1929. Sivut 159–174.

Tekijä selittää uudestisyntymisen oikein syntymiseksi "uuteen, jumalalliseen ja iankaikkiseen elämään". Vaikeammissa kohdissa tekijä kertoo eri selittäjien ratkaisuja ottamatta itse kantaa, niin että kirjan perusteella lukija ei pääse käsittämään Pietarin tarkoitusta.

Raamattu korjauksin ja selityksin. Ev. lut. Herätysseura. Suolahti 1987.

Kirjassa ei kerrota, kuka tai ketkä ovat tehneet vuoden 1933/1938 Kirkkoraamattuun kursiivilla painetut korjaukset. Teos katsoo aivan oikein kummatkin Pietarin kirjeet aidoiksi. Kirjassa katsotaan Jeesuksen saarnanneen evankeliumia Nooan ajan epäuskoisille, jotka olivat vankeudessa. Tämä erehdys näyttää olevan monilla selittäjillä. Selittäjät eivät ole perehtyneet asiaan riittävällä huolella. Opetus kasteesta ja uudestisyntymisestä on kovin heikko ja monia kysymyksiä jättävä.

Aapeli Saarisalo, Pietari, suuri kalastaja. 1967. 224 s.

Kirja piirtää kuvaa Pietarista, mutta sisältää varsin vähän tietoa Pietarin kirjeistä. Saarisalo opettaa juutalaisten kääntymystä yhtenä kansana sen puoleen, jonka ovat lävistäneet ja että silloin juutalaiset saavat armon ja rukouksen hengen. Tällainen harhakäsitys on ollut monella, ja se on vienyt siihen uskovien kristittyjen intoa vääriin asioihin. Parhaimmillaan Saarisalo kuvaa herttaisesti Raamatun tapahtumia, mutta kovin paljon oikean opin apua häneltä ei saa.

Jukka Thuren – Lauri Thuren, Katoliset kirjeet. Kustannus Oy Arkki. 2007. Sivut 85 – 186.

Teos on nykytieteellinen tutkielma, joka kiinnittää paljon huomiota muotoseikkoihin ja muihin ulkonaisiin asioihin – jopa kirjeen hengellisen sisällön selvittelyyn kustannuksella. Kirjassa on runsaasti ajanhistoriaan liittyvää asiantietoa, mutta myös arveluita ja johtopäätöksiä, joihin ei ole olemassa historiallisia dokumentteja. Verrattuna Roomalaiskirjeen selitykseen I. Pietarin kirjeen selitys on raamattukritiikissään sävyisempi, mutta edustaa silti sitä harhakäsitystä, että Raamatussa on erehdyksiä.

Selitys esittää varmana asiana, että Kristus olisi saarnannut tuonelassa evankeliumia ja korostaa sitä mahdollisuutta, että niillä, jotka eläessään eivät

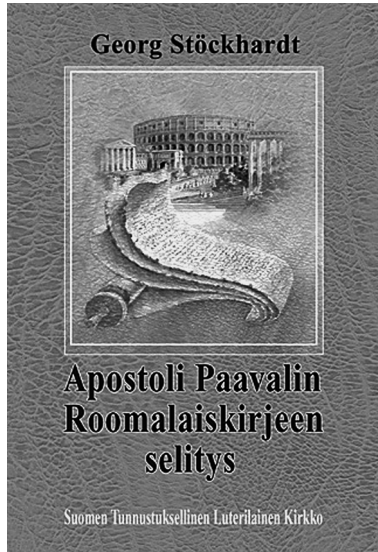
olleet kuulleet evankeliumia, on mahdollisuus kääntymykseen kuoleman jälkeen. Tekijät eivät pohdi sitä, miten tämä käsitys sopii yhteen Raamatun muun opetuksen kanssa. Jumala näet toteuttaa täällä ajassa armovalintansa eli valittujen *täyden* luvun kokoamisen (Room. 11:25), "Hengen pyhityksessä ja uskossa totuuteen" (2 Tess. 2:13) ja Raamatussa sanotaan, että "kaikkien meidän pitää ilmestymän Kristuksen tuomioistuimen eteen, että kukin saisi sen mukaan, kuin hän ruumiissa ollessaan on tehnyt, joko hyvää tai paha" (2 Kor. 5:10).

Kristologia on tässä selvempi kuin Jukka Thurenin Roomalaiskirjeen kommentaarissa. Nyt sanotaan aivan oikein: "Kirkkoisät (ja heidän teksteistään Tunnustuskirjojen liitteeksi koottu 'Todisteiden luettelo') pitävät tarpeellisena tavan takaa huomauttaa, että Kristukselle on ylösnousemuksen jälkeen *ihmisenä annettu* se valta, mikä hänelle *Jumalana kuului* ennen maailman luomista" (s. 159).

Selitys viittaa usein moderneihin raamattulaitoksiin, mutta hyvin harvoin vanhempiin käännöksiin, esimerkiksi Lutherin käännökseen. Eperoteema - sanan kääntämisen liitoksi (1 Piet. 3:21) Lutherin käännöksessä se toki tuo esille ja samalla sen, että eräät papyruksia koskevat sanakirjat esittävät sen tarkoittavan sitoumusta (s. 158).

Lauri Thuren, Ensimmäinen ja Toinen Pietarin kirje. SLEY-kirjat. 1988. Sivut 9 – 59.

Tämä Raamattu tutuksi -opas ei ole varsinainen selitys, vaan se on tarkoitettu virikkeenantajaksi yhteisiä raamatuntutkisteluita varten. Siinä on joukko kysymyksiä keskusteluja varten sekä sen jälkeen hartaus jostakin hartauskirjasta.

Georg Stöckhardt

Apostoli Paavalin Roomalaiskirjeen selitys.

Suomeksi toimittanut Markku Särelä.

Kansi Kimmo Pälikkö. 592 s. STLK 2011.

Olemme iloisia siitä, että tämä tunnustuksellisen luterilaisuuden merkittävä klassikko on saatu omalle kielellemme. Se, mitä Franz Pieper on dogmatiikassa ja C.F.W. Walther omilla teoksillaan ja varsinkin Laki ja evankeliumi -kirjallaan, sitä Stöckhardt on eksegeetiikan alueella. Stöckhardtin ratkoessa syvällisiä ja vaikeita kielellisiä ja eksegeettisiä ongelmia saamme lukea niiden lomasta myös selkeitä opillisia koosteita sekä uskoa ja kristittyä uskonelämässä lämpimästi puhuttelevia opetuksia, joita kaikkia tuskin olemme edes tulleet ajatelleeksikaan.

Stöckhardtin kirja on teologinen ja ensisijaisesti alun perin teologeille tarkoitettu. Sen vuoksi suomennoksessa on säilytetty heprean ja kreikankieliset lainaukset näiden kielten omilla kirjaimilla kirjoitettuina. Koska kirjaa kohtaan on ilmennyt mielenkiintoa muidenkin kuin teologien keskuudessa, sitaatit ovat suluissa suomennettuina. Kirjaa voi lukea hyppäämällä heprean ja kreikan yli. Samoin voi halutessaan sivuuttaa kielitieteelliset selvittelyt.

Kirjaa kannattaa lukea ajatuksella, syventyen ja harkiten. Ei pidä tehdä myöskään liian hätäisiä johtopäätöksiä. Kun malttaa lukea riittävän pitkälti, asia kyllä käy selväksi.

Toimittaja on liittänyt kirjan loppuun lyhyen esityksen eksegetiikan perusteista sekä katsauksen useisiin suomeksi ilmestyneisiin Roomalaiskirjeen selityksiin.

Suosittelemme kirjaa kaikille teologiasta kiinnostuneille.